

RENDÉSZETI ALAP- ÉS SZAKVIZSGA BIZOTTSÁG

RENDÉSZETI ALAPVIZSGA TANANYAG

RENDÉSZETI ALAPISMERETEK

Oktatói tananyag

Szerző: **Dr. Sóti Kálmán**

Szakmai lektor: **Dr. Török Zoltán**

Pedagógiai lektor: **Bányik Anita**

Szerkesztő: **Kecskés Nikolett**

Készült: **2019. december**

II. kiadás

TARTALOMJEGYZÉK

1 Alaki és öltözködési szabályok, előírások.....	7
1.1. Alaki szabályok, előírások a Rendőrségnél.....	7
1.1.2. Tiszteletadás a jelentések és jelentkezések általános szabályai.....	7
1.1.3. A tiszteletadás végrehajtása.....	7
1.1.4. A jelentkezés rendje, módjai	9
1.2. Alaki szabályok, előírások a büntetés-végrehajtási szervezetenél	9
1.2.1. Tiszteletadás szabályai	9
1.3. Alaki szabályok, előírások a katasztrófavédelmi szervezetenél.....	11
1.3.1. Tiszteletadás szabályai	11
1.4. Öltözködési szabályok, előírások a Hszt. rendelkezései szerint.....	12
1.5. Szolgálati igazolvány és jelvény	12
1.6. Az Öltözködési Szabályzat.....	13
1.6.1. Az egyenruha, illetve az egyenruházati termékek viselésének általános szabályai.....	14
1.6.2. Az egyenruha, illetve az egyenruházati termékek viselésének különös szabályai	16
1.6.3. Az egyenruha-viselés eltérő szabályai az egyes rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél	17
2. A honvédelem, a rendvédelem és a rendészet alapvető fogalmai, alapelvei, viszonyai 18	18
2.1. A honvédelem alapjai	18
2.1.1. A honvédelmi képesség biztosítékai, a honvédelmi kötelezettségek és a honvédelemben közreműködő szervek	18
2.2. A rendészettudomány, a rendészet és a rendészeti igazgatás	19
2.2.1. A rendészettudomány	19
2.2.2. A rendészet	19
2.2.3. A rendészeti igazgatás jellege, fogalma	19
2.2.4. A rendészeti hatósági intézkedések, hatósági eszközök.....	20
2.2.5. A legitim fizikai erőszak, alkalmazási követelményei	20
2.3. A rendvédelem, a rendvédelmi szervek meghatározása	21
2.3.1. A rendvédelmi szervek meghatározása	21
2.3.2. A rendvédelmi szervek és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek	21
2.4. Az egyes rendvédelmi szervek feladatai	22
2.4.1. A Rendőrség.....	22
2.4.2. A nemzetbiztonsági szolgálatok	28
2.4.3. A büntetés-végrehajtási szervezet	33
2.4.4. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv	33
2.5. A rendvédelmi szervek körébe nem sorolt, rendvédelmi feladatokat ellátó állami szervek.....	36
2.5.1. Nemzeti Adó- és Vámhivatal	37
2.5.2. Az Országgyűlési Őrség.....	37
3. A felügyeletet gyakorló minisztérium helye, szerepe, általános rendeltetése, felépítése	38
3.1. A Belügyminisztérium jogállása és alapadatai	38
3.2. A minisztérium szervezete	39
3.3. A minisztérium vezetése.....	39
3.3.1. A miniszter	39
3.3.2. Az államtitkárok	41
3.3.3. A helyettes államtitkárok.....	42
3.3.4. A közbiztonsági főigazgató	42
4. A szolgálati formákra, a szolgálatteljesítésre vonatkozó alapvető elvárások, követelmények	43
4.1. A Rendőrségnél alkalmazott szolgálati formák.....	43
4.2. A büntetés-végrehajtási szervnél alkalmazott szolgálati formák.....	48
4.3. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek szolgálati formái	48

5. Magatartási szabályok szolgálatban és szolgálaton kívül, viselkedési és közszolgálati etikai szabályok	49
5.1. Magatartási szabályok a Rendőrség szervezetében	49
5.1.1. A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége	49
5.1.2. A szolgálatba lépés követelményei	49
5.1.3. Az intézkedési kötelezettség.....	49
5.2. Magatartási szabályok a büntetés-végrehajtási szervezetben	50
5.2.1. A hivatásos állomány tagjának magatartása szolgálatban és szolgálaton kívül	50
5.3. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának magatartási szabályai	50
5.3.1. A katasztrófavédelmi hivatásos állományú kötelezettségére, szolgálatellátására, magatartására vonatkozó általános szabályok	50
5.4. A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei.....	51
5.4.1. Foglalkozás, szakma, hivatás	51
5.4.2. A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei a Hszt-ben	51
5.4.3. A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex	52
5.4.4. Az egyes rendvédelmi szervek Hivatásetikai Kódexei.....	52
6. A rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a szolgálati viszonyra vonatkozó általános szabályok, jogosultságok, kötelezettségek, valamint juttatások, járandóságok, karrierlehetőségek	53
6.1. A Hszt. hatályára vonatkozó rendelkezések	53
6.2. A szolgálati viszony jellege.....	55
6.2.1. Az alapvető jogok korlátozása.....	55
6.3. A szolgálati viszony létesítésének feltételei	56
6.4. A szolgálati viszony megszűnésének esetei	57
6.5. A hivatásos szolgálati jogviszony tartalma	58
6.5.1. Elöljárói kötelezettségek	58
6.5.2. A hivatásos állomány tagjának kötelességei	58
6.6. Az illetmény, a juttatások, költségtérítések, kedvezmények és támogatások.....	59
6.7. A rendvédelmi igazgatási alkalmazottak szolgálati jogviszonya	62
6.7.1. A Hszt. a rendvédelmi alkalmazottakra vonatkozó rendelkezései	62
6.7.2. Az igazgatási jogviszony jellege, alanyai.....	62
6.7.3. A rendvédelmi alkalmazott alapvető jogainak érvényesülése, és azok korlátozása	63
6.7.4. Az igazgatási jogviszony létesítése, a nemzetbiztonsági ellenőrzés	63
6.7.5. Kinevezés, próbaidő, kiválasztási eljárás	64
6.7.6. Az igazgatási jogviszony megszűnése.....	67
6.7.7. Az igazgatási jogviszony tartalma.....	68
6.7.8. Egészségi alkalmasság	69
6.7.9. Összeférhetetlenség	70
6.7.10. A teljesítményértékelés, a továbbképzés	71
6.7.11. A rendvédelmi alkalmazott besorolása, a képesítési követelmények és az illetmény, és az előmenetel	71
7. A szolgálati érintkezés szabályai, a szolgálati feladatok ellátásának egységesen érvényes rendje	74
7.1. Szolgálati érintkezés szabályai a Rendőrségnél	74
7.1.1. Szolgálati eljárók és alárendeltek, feljebbvalók és alacsonyabb rendfokozatúak	74
7.1.2. A jelentkezések rendje.....	75
7.2. Szolgálati érintkezés szabályai a büntetés-végrehajtási szervezetben.....	75
7.2.1. A szolgálati érintkezés szabályai.....	75
7.3. Szolgálati érintkezés szabályai a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetben	76
7.3.1. A jelentkezés, jelentés rendje	76
7.4. A szolgálati feladatok ellátásának egységesen érvényes rendje	77
7.4.1. A szolgálat teljesítésére vonatkozó szabályok.....	77
8. Objektumvédelmi, őrzési, személy- és vagyonvédelmi általános szabályok	80
8.1. Objektumvédelem-, őrzés fogalma, tartalma, kategóriái.....	80

8.1.1. Az őrzés fogalma, tartalma.....	80
8.1.2. Kiemelt létesítmények veszélyeztetettségi kategóriába sorolása	80
8.1.3. A létesítményőrzés formái.....	81
9. Fegyverzeti, fegyverbiztonsági, ballisztikai és löelméleti alapismeretek.....	88
9.1. Fegyverzeti alapismeretek.....	88
9.2. Fegyverbiztonsági alapismeretek	89
9.2.1. A használatra kiadott szolgálati lőfegyverek, lőszer tárolása	89
9.2.2. A szolgálati maroklőfegyver és az ahhoz tartozó lőszer szolgálaton kívüli birtokban tartása	90
9.2.3. A használatra kiadott szolgálati lőfegyverek, lőszer kezelése	92
9.2.4. A szolgálati fegyverre vonatkozó szabályozás a Rendőrségnél	94
9.2.5. A szolgálati maroklőfegyver (lőszer) szolgálaton kívül birtoklása	95
9.3. Az ORFK Lövészeti Szabályzatának főbb rendelkezései	96
9.3.1. Általános biztonsági rendszabályok	96
9.3.2. Tiltó rendszabályok	97
9.3.3. Módszertani biztonsági rendszabályok.....	98
9.3.4. Környezetvédelmi rendszabályok	100
9.3.5. A speciális biztonsági rendszabályok.....	100
9.4. Ballisztikai és löelméleti alapismeretek	101
9.4.1. A ballisztika fogalma, tárgya.....	101
9.4.2. Löelméleti alapismeretek	101
10. A kényszerítő eszközök alkalmazásának, valamint a csomag- és ruházat-átvizsgálás végzésének követelményei.....	102
10.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei	102
10.2. A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményei a Rendőrségnél	102
10.2.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános követelményei	102
10.2.2. Az intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elvei és szabályai ...	107
10.2.3. Fokozott ellenőrzés, ruházat, csomag és jármű átvizsgálása	108
10.3. Kényszerítő eszközök alkalmazása a Büntetés-végrehajtási Szervezetnél.....	109
10.3.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai.....	109
10.3.2. Az egyes kényszerítő eszközök	110
10.4. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv tagja által alkalmazható intézkedések és kényszerítő eszközök	114
10.4.1. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv veszélyesáru-szállítási hatósági ellenőrzési feladatokat ellátó állomány tagja által alkalmazható intézkedések és kényszerítő eszközök.....	114
10.5. A nemzetbiztonsági szolgálatok által alkalmazható intézkedések	118
10.5.1. A nemzetbiztonsági szolgálatok személyes szabadságot korlátozó intézkedései.....	118
10.5.2. A nemzetbiztonsági szolgálatok által alkalmazható kényszerítő eszközök.....	118
11. Az országos hatáskörű szervekre vonatkozó rendvédelmi technikai eszközök és berendezések sajátosságai, eszközkezelési és alkalmazási ismeretek	120
11.1. A belügyminisztérium rendszeresítési szabályzata	120
11.2. A szakanyagellátás rendszere	120
11.3. A szakanyagellátás részletes szabályai.....	121
11.3.1. A rendszeresítési eljárás	121
11.3.2. Az alkalmazásba vétel	121
11.3.3. A használatba vétel.....	121
11.3.4. Csapatpróba, próbahasználat	122
12. Munka-, baleset-, tűz- és környezetvédelmi, valamint egészségügyi általános szabályok.....	122
12.1. Munka-, és balesetvédelem általános szabályai	122
12.2. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményei.....	123
12.3. Munka-, és balesetvédelem általános belügyi szabályai	123
12.3.1. A belügyi ágazat munkavédelmi tevékenysége.....	124
12.3.2. A munkavédelemmel összefüggő speciális követelmények és eljárási rend.....	125

12.4. A tűzvédelem általános szabályai.....	128
12.4.1 A tűzvédelemmel kapcsolatos alapvető fogalmak.....	128
12.4.2. A tűzjelzés.....	129
12.4.3 A tűzoltás.....	129
10.4.4. Az Országos Tűzvédelmi Szabályzat.....	131
12.5. A környezetvédelem általános szabályai.....	131
12.6. Egészségügyi általános előírások.....	132
12.6.1. Egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság.....	132
12.6.2. Eljárás fertőző betegségek esetén.....	133
13. Alapvető elsősegély-nyújtási és újraélesztési alapismeretek	133
13.1. Bevezetés, az emberi test életműködésére vonatkozó alapismeretek.....	133
13.2. Az elsősegélynyújtás fogalma, célja feladatai.....	134
13.3 Az elsősegélynyújtás általános szabályai	134
13.3.1 A beavatkozások sorrendjének helyes megválasztása.....	134
13.4. Az újraélesztés.....	135
13.4.1. A felnőtt személyek laikus alapszintű újraélesztés (BLS).....	135
13.5. A vérzéscsillapítás az elsősegélynyújtás során.....	137
13.5.1. A vérzéscsillapítás.....	137
14. Pszichológiai, intézkedés-lélektani és kommunikációs alapismeretek	138
14.1. Pszichológiai alapismeretek	138
14.2. Intézkedés-lélektani alapismeretek.....	139
14.2.1. Általános lélektani alapismeretek.....	139
14.2.2. Intézkedés lélektani alapismeretek	139
14.3. Kommunikációs alapismeretek	140
14.3.1. A kommunikáció fogalma, fajtái.....	140
14.3.2. Kommunikáció krízishelyzetben.....	141
A felhasznált irodalom jegyzéke	143

1 Alaki és öltözködési szabályok, előírások

A továbbiakban az alaki szabályok közül a belügyminiszter által irányított fegyveres szervek alaki, - ezen belül tiszteletadási és a jelentkezési - szabályait tárgyaljuk. Főszabályként az általános, valamennyi rendvédelmi szervre vonatkozó előírások ismertetésére kerül sor. A Rendőrség büntetés-végrehajtási-, a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok alaki szabályai az ismertetettektől eltérhetnek. Az eltéréseket a szervek saját felhatalmazás alapján eljárva jogszabályban, illetve közjogi szervezetszabályozó eszközök útján határozzák meg.

1.1. Alaki szabályok, előírások a Rendőrségnél

Az ismeretek közül kiemeltük a Rendőrség alaki szabályait, melyek ismertetésére a következőkben kerül sor.

1.1.2. Tiszteletadás a jelentések és jelentkezések általános szabályai

A **tiszteletadás** az alaki fegyelem, az előljáró, feljebbvaló, alárendelt egymás iránti kölcsönös tiszteletének, megbecsülésének és udvariasságának megnyilvánulása. Az állomány tagjai között a polgári életben elfogadott udvariassági és magatartási normákat kell betartani.

1.1.3. A tiszteletadás végrehajtása

A tiszteletadás egyéni módjai

A tiszteletadást minden esetben az adott helyzetnek megfelelően az alábbiak szerint kell végrehajtani: A rendőrség egyenruhát viselő tagjai találkozáskor kötelesek egymásnak tiszteletadást teljesíteni. Alárendeltek és alacsonyabb rendfokozatúak előre tisztelegjenek. Az egyenlő rendfokozatúak kölcsönösen tisztelegjenek egymásnak.

1. Tiszteletadás egyenruhában:

- a) **Tisztelgéssel**, amikor a rendőr jobb keze felemelésében semmi nem korlátozza:
 - 1) a tisztelgés végrehajtásakor a rendőr jobb kezét nyújtott és összezárt ujjakkal, alsó és felső karját egyszerre mozgatva, könyökét a testtől kissé oldalt, inkább előre helyezve, megfeszítés nélkül tartva egy gyors mozdulattal emelje;
 - 2) sapkában a sapka alsó széléhez a halántékánál,
 - 3) sapka nélkül a halántékához úgy, hogy a középső ujja a szemöldököt és a fül felső szélét összekötő vonal közepén legyen;
 - 4) a tisztelgéssel egy időben a rendőr vesse a fejét az előljáró, feljebbvaló felé, majd annak elhaladását kövesse fejével, ujja ne távolodjon el a halántékától, illetve a sapka szélétől.
- b) **Fővetéssel**: amikor a rendőr mindkét keze foglalt, vagy a jobb keze olyan mértékben sérült, hogy felemelni nem tudja.
- c) **Főhajtással**:
 - 1) a szolgálati étterembe sapka nélkül belépő, illetve távozó rendőr akkor, ha ott tartózkodik valaki,
 - 2) szolgálati helyiségbe sapka nélkül belépő, távozó vagy ott tartózkodó rendőr,
 - 3) a dicséretben, jutalomban részesülő rendőr az előljáró gratulációja után,
 - 4) tömegközlekedési eszközökön,
 - 5) ha a rendőr karonfogva megy vagy beteg kísért,

- 6) gépjármű parancsnoki ülésen tartózkodó rendőr ülő testhelyzetben.
- d) **Fegyverrel** „Tisztelegj” fogással: abban az esetben, ha a fegyver „Mellre” helyzetben van.

2. Tiszteletadás polgári ruhában: Tiszteletadás polgári ruhában fővetéssel, főhajtással történhet.

A tiszteletadás végrehajtásának szabályai: A tiszteletadás kötelező, és nem kötelező esetekre terjed ki.

A) Tiszteletadás kötelező esetei:

- a) a magyar Himnusz, a Szózat továbbá más államok himnuszának felhangzásakor,
- b) a Magyarország állami zászlajának,
- c) a népek és hazánk szabadságáért, függetlenségéért, a társadalmi haladásért elesett magyar hazafiak és más népek harcosainak síremléke, emlékműve előtt, ha ott díszőrség áll,
- d) Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek csapatzászlói előtt,
- e) Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek egységei által kísért temetési menetnek.

A kötelező tiszteletadás végrehajtási szabályai a helyzetnek megfelelően - nyilvános helyeken, közlekedési eszközökön is érvényesek. Állami ünnepségek, egyházi szertartások, demonstrációk, sportrendezvények, stb. színhelyén elhangzó Himnusz és a Szózat lejátszásának időtartama alatt az ott kötelességet teljesítő rendőr „Vigyázz!” állással hajtson végre tiszteletadást úgy, hogy az a figyelmét a feladat végrehajtásáról nem vonhatja el.

B) Tiszteletadást nem kell teljesíteni:

- a) rendőri intézkedés közben,
- b) forgalomirányítás végrehajtásakor,
- c) helyszínelés végrehajtása során,
- d) kísérő őrszolgálat alkalmával,
- e) járművezetés közben,
- f) mozgó járművön és mozgólépcsőn,
- g) az étkezésre kijelölt helyen, étkezéskor,
- h) hálótérben (körletben) pihenő, takarodó elrendelése után,
- i) betegszobában,
- j) kórteremben,
- k) segélyhelyen, orvosi rendelőben,
- l) színház, mozi, hangverseny, sportlétesítmény nézőterén,
- m) társadalmi szervezetek rendezvényein,
- n) közhasználatú és szolgálati járműre történő le,
- o) és felszállás közben,
- p) közúti gyalogátkelőhelyen történő áthaladás közben,
- q) rendőri csapaterővel megoldandó szolgálati feladatok, lögyakorlat végrehajtása során a pihenőhely kivételével,
- r) műhelyben, gépkocsi telepen, laboratóriumban, gépteremben, távbeszélő és távgépíró központban, rádióállomáson.

Ahol tiszteletadást nem kell teljesíteni, az érkező előjárónak (feljebbvalónak) a jelenlevők parancsnoka (rangidős), illetve az ügyeleti szolgálatot ellátó vezénylés nélkül tegyen jelentést, ha annak előfeltételei adóttak.

Az előjáró, feljebbvaló köszöntő szavaira a jelenlevők kötelesek válaszolni. Állóhelyben a tiszteletadást „Vigyázz” állásban a tiszteletadás módjait képező szabályok (eltérések) betartásával kell végrehajtani. A tiszteletadást minden esetben határozott, gyors mozdulattal, az előjáró, feljebbvaló felé annak szemébe irányuló tekintettel kell végrehajtani. A tiszteletadás fogadása (viszonzása) az adott helyzetre előírt módon minden esetben kötelező.

1.1.4. A jelentkezés rendje, módjai

A szolgálati előjárónál a rendőri szerv vezetője és annak beosztottjai jelentkezni kötelesek. Jelentkezés alkalmával az alárendelt jelenti vezetéknevét, rendfokozatát és röviden azt, amit szolgálati előjárója tudomására akar hozni.

Ünnepi rendezvény, szemle vagy parancsnoki értekezlet kivételével a jelentkezéskor, jelentéstételkor nem kell nevet, rendfokozatot, beosztást jelenteni, ha a szolgálati előjáró ismeri azt, aki jelent vagy jelentkezik.

A rendőri szerv vezetője - a szolgálati előjárói mellett - jelentkezni köteles az egységhez érkező köztársasági elnöknel, az Országgyűlés elnökénél és a miniszterelnöknel, valamint a rendészetért felelős miniszternél.

Az előre bejelentett ellenőrzés alkalmával az ellenőrzött szerv vezetője szolgálati öltözetben köteles jelentkezni. A felsőbb szintű szervtől ellenőrzés céljából érkezett beosztottnál az ellenőrzött szerv vezetője köteles jelentkezni, ha az érkező nála magasabb vagy vele azonos rendfokozatú. A felsőbb szintű szervtől érkező beosztott köteles jelentkezni, ha alacsonyabb rendfokozatú, mint az ellenőrzés alá vont szerv vezetője.

Ha az ellenőrzést végző nem szolgálati előjáró, akkor csak az ellenőrzött szerv vezetője útján intézkedhet. Ez alól kivételt képez, ha a késedelem a szolgálati feladatok ellátását veszélyezteti. Az ellenőrzött szerv vezetője köteles az ellenőrzést végző felhívására intézkedni az észlelt törvénysértés megszüntetésére. Véleménykülönbség esetén - soron kívül - a közös szolgálati előjáró döntését kell kérni.

1.2. Alaki szabályok, előírások a büntetés-végrehajtási szervezetnél

1.2.1. Tiszteletadás szabályai

Tiszteletadás az egymás iránti közös megbecsülés, tisztelet, udvariasság és a fegyelem formai megnyilvánulása.

A tiszteletadás általános szabályai

A büntetés-végrehajtási szervezet (továbbiakban: BV szervezet) egyenruhát viselő tagjai, illetve egységei az alaki szabályzatnak¹ megfelelően teljesítenek tiszteletadást. Egyéb esetekben a polgári életben elfogadott udvariassági és magatartási normákat kell betartani. A BV szervezet egyenruhát viselő tagjai találkozáskor kötelesek egymásnak tiszteletadást teljesíteni.

Tiszteletadást minden esetben határozott, gyors mozdulattal, az előjáró, feljebbvaló felé, annak szemébe irányuló tekintettel kell végrehajtani -A tiszteletadás fogadása az előírásoknak megfelelően, minden esetben kötelező.

¹ 1-1/19/2007 OP intézkedés- Alaki szabályzat

A BV szervezet egyenruhát viselő tagjai kötelesek kölcsönös udvariasság alapján – a rendfokozat figyelembevételével – tiszteletadást teljesíteni más szervezet egyenruhát viselő tagjainak.

A tiszteletadás végrehajtásának módjai: Egyénileg, polgári ruhában, és kötelékben történhet.

a) **Egyénileg** (egyenruhában)

- 1) Tisztelgéssel
- 2) Fővetéssel
- 3) Főhajtással
- 4) Fegyverrel

b) **Polgári ruhában**

- 1) -Fővetéssel
- 2) -Főhajtással

c) **Kötélékben**

- 1) -Fővetéssel
- 2) -Fegyverrel
- 3) Mindkettővel

Kötélékben a szolgálati csoportok vezényszóra teljesítenek tiszteletadást. A feljebbvalónak csak a kötelék parancsnoka teljesít tiszteletadást. Elöljáró, feljebbvaló érkezése esetén, aki először meglátja az „Elöljáró érkezik!” mondatral hozza ezt a kötelék parancsnoka tudomására, aki vezényel és tiszteletadást teljesít.

Tiszteletadást nem kell teljesítsen

- a) Intézkedés során
- b) Előállítás végrehajtása közben
- c) Fegyverkarbantartás alatt
- d) Riadó és magasabb készenlétbe helyezéskor
- e) Őrszolgálat alkalmával a váltás és az ellenőrzés kivételével
- f) Mozgójárművön
- g) Étkezésre kijelölt helyen, étkezéskor
- h) Járműre történő le- és felszálláskor
- i) Lövészeten, a tűzszakaszon, tüzelőállásban

Tiszteletadás személyeknek, szimbólumoknak

Tiszteletadás személyeknek

Az alárendeltek és az alacsonyabb rendfokozatúak előre tisztelegnek feljebbvalónak, elöljárónak, az azonos rendfokozatúak kölcsönösen tisztelegjenek egymásnak. Tiszteletadás történhet elöljáró, vagy rangidős vezényletére. A más fegyveres szervek egyenruhát viselő tagjai számára, kölcsönös udvariasság alapján tiszteletadás. A BV szervezet egyenruhát viselő tagjai kötelesek egymásnak tiszteletadást nyújtani. Elismerés, jutalmazás esetén „Hazámat szolgálom” kijelentéssel kell az elöljárónak válaszolni. Szolgálati csoport, vagy egység esetén a parancsnok válaszol az elöljáró parancsára.

Az alaki szabályzat szerint a **tiszteletadás meghatározott szimbólumnak** mindig kötelező.

- a) Magyar Himnusz, Szózat, más Államok himnuszának felhangzásakor,
- b) Magyarország Állami zászlajának felvonásakor,

- c) Magyar hazafiak és más népek harcosainak síremléke, emlékműve előtt, ha ott díszőrség áll,
- d) Fegyveres erők, rendvédelmi szervek csapat zászlói előtt,
- e) Fegyveres erők, rendvédelmi szervek egységei által kísért menetek.

1.3. Alaki szabályok, előírások a katasztrófavédelmi szervezetnél

1.3.1. Tiszteletadás szabályai

Az egyenruhát viselő katasztrófavédelmi hivatásos állományú és a hivatásos katasztrófavédelmi szerv egységei az alaki szabályok szerint teljesítenek tiszteletadást.²

Az egyenruhát viselő katasztrófavédelmi hivatásos állományú a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek egyenruhát viselő tagjainak a kölcsönös udvariasság alapján teljesít tiszteletadást, amelyet az alacsonyabb rendfokozatú kezdeményez.

A szolgálatot teljesítő katasztrófavédelmi hivatásos állományú tiszteletadást teljesít az általa személy szerint ismert vagy magát azonosító polgári ruhás előjárónak. Az előjárónak a tiszteletadást fogadnia kell.

Kötelező a tiszteletadás az alakzaton kívül önállóan egyenruhát viselő katasztrófavédelmi hivatásos állományú részéről

- a) rendezvényeken a Magyar Himnusz, a Szózat, az Európai Unió Himnusza, továbbá más államok himnuszának elhangzása alatt,
- b) Magyarország állami lobogójának,
- c) síremlékek, emlékművek előtt, kegyeleti tiszteletadás alatt,
- d) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek csapatzászlói előtt,
- e) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek egységei által kísért temetési menetnek,
- f) eskü-, illetve fogadalomtétel alatt.

Nem kell tiszteletadást teljesíteni

- a) a temetési menetben,
- b) tűzoltás, műszaki mentés közben,
- c) katasztrófa elhárítási és felszámolási tevékenység közben,
- d) tűz- és káresethez való kivonulás vagy bevonulás közben,
- e) gyakorlat és tűzoltóverseny feladat-végrehajtása közben,
- f) fizikai munkavégzés közben,
- g) az étkezdeben (rendeltetésszerű használat esetén),
- h) a tisztálkodó helyiségben,
- i) hálóban a takarodótól az ébresztőig,
- j) a készenléti szolgálati idő alatt a közvetlen készenléti szolgálati előjáró felé, amennyiben a szolgálatváltáskor a tiszteletadás megtörtént,
- k) színház-, mozi-, hangversenyterem, sportpálya nézőterén, társadalmi rendezvényeken és vallási közösség által végzett vallásos szertartásokon,
- l) szolgálati és magángépjárművek utasterében és kerékpározás közben,
- m) tömegközlekedési eszközökre történő fel- vagy leszállás közben, vagy ha az balesetveszélyt jelent.

A kapuügyleti szolgálatot teljesítő katasztrófavédelmi hivatásos állományú a hivatásos katasztrófavédelmi szerv épületébe be- és kilépő személyek felé minden esetben tiszteletadást

² 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról 16.§

teljesít. A civil személyek felé felállással, udvarias, a napszaknak megfelelő köszöntéssel, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjai felé jelentkeznek.

1.4. Öltözködési szabályok, előírások a Hszt. rendelkezései szerint

A továbbiakban a belügyminiszter irányítása alá tartozó fegyveres szervek az öltözködési szabályait tárgyaljuk. Főszabályként az általános, valamennyi rendvédelmi szervre vonatkozó előírások ismertetésére kerül sor.

A hivatásos állomány tagja szolgálati feladatait az öltözködési szabályzatban előírtaknak megfelelően, a rendvédelmi szervnél rendszeresített egyenruhában vagy polgári ruhában látja el.³

Az egyenruha viselése a rajta elhelyezett szolgálati jelvénnel együtt igazolja a rendvédelmi szerv hivatásos állományába tartozást. A rendszeresített egyenruházati termékeket, rendfokozati jelzéseket és azok viselésének rendjét a miniszter állapítja meg.⁴

Az egyenruha viselésére a rendvédelmi szerv hivatásos állományának tagjai, valamint törvényben meghatározott feltételekkel a rendvédelmi szerv hivatásos állományából nyugállományba helyezett szolgálati nyugdíjas jogosult. Az állománytáblázat tartalmazza a szolgálati beosztás ellátásához rendelt szolgálati öltözet típusát (a továbbiakban: ruházati ellátási norma).

1.5. Szolgálati igazolvány és jelvény

A hivatásos állomány tagját el kell látni a rendvédelmi szervhez tartozást és a szolgálati jogosultságokat igazoló szolgálati igazolvánnyal és szolgálati jelvénnel.⁵

A szolgálati igazolvány a rendvédelmi szerv hivatásos állományába tartozáson túl igazolhatja a hivatásos állomány tagjának

- a) fegyverviselési jogosultságát, valamint
- b) intézkedési jogosultságát.

A **szolgálati igazolvány** tartalmazza a hivatásos állomány tagjának arcképét, nevét, rendfokozatát, társadalombiztosítási azonosító jelét és aláírását, a rendvédelmi szerv megjelölését, továbbá az igazolvány azonosítószámát.

A **polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állománya esetében** a szolgálati igazolvány a hivatásos állomány tagjának társadalombiztosítási azonosító jelét nem tartalmazza. A miniszter a szolgálati igazolvány egyéb adattartalmáról is rendelkezhet.

A **szolgálati jelvény** a rendvédelmi szervnél rendszeresített, azonosító számmal ellátott jelvény, amely a hivatásos állomány tagjának szolgálati, hatósági intézkedésre való jogosultságát igazolja az egyenruhán viselve, vagy a szolgálati igazolvánnyal együttesen felmutatva.

³ 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról 17.§

⁴ A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszereléséről szóló 14/2016. (V. 10.) BM rendelet

⁵ 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról 18.§

1.6. Az Öltözködési Szabályzat

A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatának (továbbiakban: Öltözködési Szabályzat) rendelkezéseit⁶ ismertetjük.

Az öltözködési szabályzat hatálya kiterjed:

- a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv igényjogosult állományára,
- b) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv igényjogosult állományára,
- c) a terrorizmust elhárító szerv igényjogosult állományára,
- d) az idegenrendészeti szerv igényjogosult állományára [az a)-d) pontban meghatározott szervek a továbbiakban együtt: rendőrség],
- e) a büntetés-végrehajtási szervezet igényjogosult állományára,
- f) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv igényjogosult állományára,
- g) az Alkotmányvédelmi Hivatal (a továbbiakban: AH), a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (a továbbiakban: NBSZ), valamint a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ (a továbbiakban: TIBEK) igényjogosult állományára,
- h) a rendvédelmi oktatási intézmény nem hivatásos állományának ösztöndíjas hallgatóira - a tisztjelölti állomány kivételével -, tanulóira, továbbá
- i) a Hszt. szerinti szolgálati nyugdíjasokra.⁷

Egyenruha-ellátásra igényjogosultnak minősül a fentiekben felsorolt rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állománya, valamint a rendvédelmi oktatási intézmények tanulói és hallgatói állománya.

A ruházati termék és felszerelési cikkek köre:

- a) a hivatásos állomány egyenruházati termékei - felsőruházat, alsóruházat, lábbeli, sapka, ékítmények, ruházati kiegészítők, valamint személyi felszerelés -, ezek alap- és kellékanyagai,
- b) a speciális szolgálati egyenruházat,
- c) a formaruházat,
- d) a munka- és védőruházat, illetve a védőeszközök, védőfelszerelések,
- e) a ruházati egységfelszerelési anyagok,
- f) a hivatásos állománykategóriát kifejező jelvény, a karjelvény, a testületi jelvény, a hímzett névkitűző, a rendfokozati jelzések, a kitüntetések és tartozékaik, valamint
- g) a javító- és karbantartóanyagok;

A **ruházati ellátási norma** a hivatásos állomány tagja szolgálati beosztásához igazodó, a szolgálati feladatainak ellátásához szükséges ruházati termékek és felszerelési cikkek körét, valamint mennyiségét határozza meg. A ruházati ellátási normában előírt ruházati termékeket és felszerelési cikkeket minden igényjogosult részére be kell szerezni.

⁶ A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszereléséről szóló 14/2016. (V. 10.) BM rendelet VII. fejezet

⁷ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 2. § 29. pontja szerinti szolgálati nyugdíjasokra

A szolgálati feladatokhoz igazodó ruházati ellátási norma lehet:

- a) egyenruhás alapellátási norma, amely a szolgálati feladatokat egyenruhában ellátó állomány ruházati termékeit és felszerelési cikkeit tartalmazza,
- b) vegyes ruhás alapellátási norma, amely azon állomány ruházati és felszerelési cikkeit tartalmazza, akik szolgálati feladataik során egyenruhát és polgári ruházatot is viselhetnek,
- c) tábornoki alapellátási norma, amely a tábornoki rendfokozatot viselők ruházati és felszerelési cikkeket tartalmazza, akik szolgálati feladataik során egyenruhát és polgári ruházatot is viselhetnek,
- d) polgári ruhás alapellátási norma, amely a hivatásos állomány esetében gyakorlóruházatot és polgári ruhapénzt vagy csak polgári ruhapénzt tartalmaz azok számára, akik alapvetően polgári ruházatban teljesítenek szolgálatot,
- e) szenior alapellátási norma, amely a különleges foglalkoztatási állomány (a továbbiakban: szenior állomány) számára tartalmazza a ruházati és felszerelési cikkek összetételét.

Az egyenruhás és a vegyes ruhás alapellátási normán belül csökkentett és teljes alapellátási norma is szerepel. Csökkentett alapellátási normába legfeljebb a hivatásos szolgálati jogviszony létesítésétől számított egy évig sorolható be a hivatásos állomány tagja.

1.6.1. Az egyenruha, illetve az egyenruházati termékek viselésének általános szabályai

Az **egyenruhás alapellátási normába** sorolt igényjogosult szolgálatban egyenruhát köteles viselni, kivéve, ha szolgálati előjárója - szolgálati érdekből - polgári ruha viselését rendeli el számára.

A **vegyes ruhás alapellátási normába**, illetve a tábornoki alapellátási normába sorolt igényjogosult szolgálatban polgári ruhát viselhet. A szolgálat ellátásának érdekében, a szervezeti hovatartozás kinyilvánítása és az egyöntetű megjelenés biztosítása céljából a szolgálati előjáró egyenruha viselését is elrendelheti.

A **polgári ruhás alapellátási normába** sorolt igényjogosult ruházatának mindenkor az adott szolgálati feladat követelményeihez kell igazodnia. A szolgálati feladatát titkos információgyűjtés, valamint leplezett eszköz-alkalmazás keretében végző, illetve a szervezeti hovatartozás leplezését megkövetelő szolgálati feladatot ellátó igényjogosult kizárólag polgári eredetű és jellegű ruházati terméket viselhet, valamint nem viselhet - átalakított formában sem - olyan egyenruházati eredetű ruházati terméket és felszerelési cikket, amelyből szervezeti hovatartozására lehet következtetni.

A hivatásos állomány tagja **szolgálati célú külföldi tartózkodása esetén** az egyenruházati termékek és a felszerelési cikkek viselését a közép fokú szakirányító szerv vezetője hagyja jóvá. A közép fokú szakirányító szerv vezetőjének szolgálati célú külföldi tartózkodása esetén az egyenruházati termékek és a felszerelési cikkek viselését a miniszter engedélyezi.

A hivatásos állománynak a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Karára vezényelt oktatói vagy nevelői feladatokat ellátó tagja az egyetemi munkavégzésének időtartama alatt, azzal összefüggésben - a feladat jellegétől függően - szolgálati vagy gyakorlóruházat viselésére köteles. A vezényelt igényjogosult szolgálati ruházatként a vegyes ruhás alapellátási normában felsorolt ruházati termékek és felszerelések beszerzésére köteles. Ha azzal nem rendelkezik, a beszerzés a vezényelt saját költségére történik.

A hivatásos állomány tagja a szolgálati helyére polgári ruhában vagy egyenruhában mehet, valamint onnan polgári ruhában vagy egyenruhában távozhat. A hivatásos szolgálattal össze nem függő, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony folytatása során egyenruházat nem viselhető.

A közterületen és a hivatali helyiségben a szolgálati követelményeknek és a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv **jellegének, tekintélyének megfelelő tiszta és kulturált ruházat viselhető.**

Az öltözködési könnyítés a szolgálati előjáró engedélyével - a szolgálati követelmények figyelembevételével - hajtható végre.

A rendszeresített egyenruhának, ruházati termékeknek és felszerelési cikkeknek a viselési alkalomhoz és a viselési időszakhoz alkalmazkodó öltözködési lehetőséget kell biztosítaniuk a következők szerint.

Viselési alkalom szerint az egyenruha az alábbi öltözet lehet

- a) társasági (dís-, ünnepi),
- b) szolgálati (köznapi), vagy
- c) gyakorló

Viselési időszak szerint az egyenruha

- a) nyári (június 1. napjától szeptember 15. napjáig),
- b) téli, (december 1. napjától március 15. napjáig) vagy
- c) átmeneti /március 16. napjától május 31. napjáig és szeptember 16. napjától november 30. napjáig)

öltözet.

A meghatározott viselési időszakokban az adott viselési időszakra előírt rendszeresített egyenruházatot kell viselni. Az adott viselési időszakra előírtól különböző ruházatnak a szélsőséges időjárási viszonyok vagy hőmérsékleti értékek következtében szükséges viselésére a szolgálati előjáró adhat utasítást. A hivatásos állomány ruházata szolgálati-, gyakorló-, és társasági öltözet lehet.

A szolgálati öltözet a hivatásos állomány ruházata

- a) a napi irodai szolgálati tevékenység végrehajtása, valamint
- b) a közterületen járőrszolgálatban és a fogvatartottak napi tevékenységének irányítása során, ha más öltözet nincs elrendelve.

A gyakorlóöltözet a hivatásos állomány ruházata

- a) a közterületen végzendő járőrszolgálati,
- b) az oktatási és a kiképzési,
- c) a fogvatartottak napi tevékenységének közvetlen irányításával kapcsolatos, valamint a biztonsági és a munkáltatási,
- d) az irodai, továbbá
- e) a tűzoltási, a műszaki mentési és a katasztrófa-elhárítási feladatok ellátása során.

A társasági öltözet a hivatásos állomány alkalmi ruházata

- a) állami és nemzeti ünnepeken,
- b) rendvédelmi és társadalmi rendezvényeken,
- c) díszőrségben, valamint
- d) egyéb ünnepi alkalmakkor.

A **társasági öltözet** jelentősebb családi események - különösen házasságkötés, keresztelő - alkalmával is viselhető. A társasági öltözettel nem rendelkező igényjogosult ünnepi alkalmakkor a szolgálati öltözethez fehér hosszú- vagy rövid ujjú inget köteles viselni. A szolgálati öltözettel sem rendelkező igényjogosult ünnepi alkalmakkor az állományparancsnok által elrendelt gyakorló, illetve civil öltözetet köteles viselni.

Az egyenruha viselésére jogosultak öltözetének egységességét az állományilletékes parancsnok biztosítja. Az egységes öltözködés elrendelésére

- a) az önálló szervek állományára, valamint a rendvédelmi oktatási intézményekben vezényelt, átrendelt igényjogosultakra vonatkozóan országosan a miniszter,
- b) a saját szervekre vonatkozóan országosan az országos parancsnok, vagy
- c) az adott szervezeti egység működési területére vonatkozóan a területi, helyi szerv, illetve a rendvédelmi oktatási intézmény vezetője jogosult.

1.6.2. Az egyenruha, illetve az egyenruházati termékek viselésének különös szabályai

A kitüntetések, a kitüntetési szalagsáv, a hivatásos állománykategóriát kifejező hímzett jelvény, a felsőfokú iskolai végzettséget tanúsító jelvény, szolgálati jelvény, és a névkitűző viselésére vonatkozó előírások.

A **kitüntetési szalagsáv** elhelyezése a társasági zubbonyon, illetve a társasági kosztümkabáton, a baloldalon lévő zsebfedő vagy ennek megfelelő hely felett közvetlenül, annak szélével párhuzamosan megengedett úgy, hogy a szalagsáv és a zseb középvonala egybeessen. Egy sorban legfeljebb négy kitüntetés viselhető.

A hivatásos **állománykategóriát kifejező hímzett jelvényt** a társasági zubbony, illetve a női társasági kosztümkabát jobb oldali mellrészén lévő zsebfedő felső szélének tűzése felett középen, vagy ennek megfelelő helyen kell elhelyezni.

A köztársasági elnök, a Kormány, a miniszter, továbbá a jogszabályban feljogosított más szerv által alapított **kitüntetések** - az egyes kitüntetések viselésére kiadott szabályozókban meghatározottaknak megfelelően - eredeti formában a társasági zubbonyon, illetve a női társasági kosztümkabáton a bal zsebfedő alatt, vagy ennek megfelelő helyen elhelyezve kell viselni.

A hivatásos állomány **felsőfokú iskolai végzettséget tanúsító jelvényét** a társasági zubbonyon, illetve a női társasági kosztümkabáton a jobb zsebfedő alatt, vagy ennek megfelelő helyen kell elhelyezni.

Az igényjogosult a társasági, valamint egyes cikkek, illetve a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állománya kivételével - szolgálati (köznapi) öltözetén **névkitűzőt** visel. A névkitűzőt az egyenruházat jobb oldali mellrészén lévő zsebfedő felső szélének tűzésén, középen - a hivatásos állománykategóriát kifejező hímzett jelvény alatt -, vagy az ennek megfelelő helyen kell elhelyezni. A fém névkitűző ballonkabáton, posztóköpenyen, felöltőn, valamint a hímzett névkitűző elhelyezését biztosító, tépőzárral ellátott termékeken nem viselhető. A névkitűzővel történő első ellátás az igényjogosult részére térítésmentes, az ezzel kapcsolatos költségek az önálló szervet terhelik. A polgári ruhás alapellátási normába sorolt, valamint nem egyenruhában történő szolgálatteljesítése során a vegyes ruhás alapellátási normába sorolt igényjogosult a névkitűzőt szolgálati helyén az állományilletékes parancsnok intézkedésének megfelelően viseli. Az igényjogosult az elhelyezését biztosító tépőzárral ellátott termékeken hímzett névkitűzőt visel.

A **szolgálati jelvényt** a szolgálati, a gyakorló-, valamint a speciális ruházaton és a láthatósági átvetőn kell viselni. A hivatásos állomány a szolgálati jelvényt - főszabályként - az egyenruházati felsőruházatok mellzsebén, bal oldalt a zsebfedő alatt, a rögzítő gombjára gombolva, annak hiányában képzeletbeli helyére tűzve viseli. A szolgálati jelvényt a zsebtakaró alsó széle alá úgy kell feltűzni, hogy az a zseb függőleges középvonalával egybeessen.

Kivételes szabályként kizárólag a testvédő készlet használatakor a rendőrség igényjogosult állománya a szolgálati jelvényt a testpáncél alatt, a legkülső ruházat bal karjának tasakjában köteles hordani. Az ideiglenes csapatszolgálati századok vagy a mélységi ellenőrzési és közterületi támogató alegységek feladatkörébe tartozó speciális feladatok ellátása során a 10M egységes rendészeti gyakorlóruházat viselése esetén - az erre kialakított tépőzár-részen - szolgálati jelvény helyett a szolgálati előljáró engedélye alapján hímzett azonosító viselhető.

A **hímzett azonosító** a szolgálati jelvény számát tartalmazó ruházati felszerelés, amely a gyakorlóöltözetet viselő állomány részére, valamint a szolgálati azonosító jelvény láthatóságát nem biztosító felszerelés viselése esetén biztosítja az egyenruhát viselő állomány azonosíthatóságát.

A hímzett azonosítót az alábbiak szerint kell viselni:

- a) a 10M egységes rendészeti gyakorló zubbonyon jobb oldalt, a zseben, középen a húzózár fölött,
- b) a 10M egységes rendészeti gyakorló dzsekin jobb oldalt, a „szervezeti megnevezés” felirattal egyvonalban, középen, vagy
- c) a testvédőn jobb oldalt a mellvonal magasságában, középen.

1.6.3. Az egyenruha-viselés eltérő szabályai az egyes rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél

A **rendőrség** testületi jelvényét - a teljes egészében hímzett kivétel kivételével - a rendfokozati jelzések középvonalán, azok felső szélétől a váll-lap esetében 12 mm távolságra, a paroli esetében 20 mm távolságra kell elhelyezni.

A rendőrségi felöltőn, az ujjá-rendfokozati jelzést a ruházat mindkét ujjának alsó részére oly módon kell felvarrni, hogy az ujjá-rendfokozati jelzés középvonala a felöltő ujjának középvonalától 20 mm-rel előrébb, míg a felső díszítőcsíkja a felöltő ujjának aljától 140 mm távolságra legyen.

A **büntetés-végrehajtási szervezetnél** rendszerben lévő felöltő gallérján parolit kell viselni.

A **hivatásos katasztrófavédelmi szerv** tűzoltási, műszaki mentési tevékenységet végző beavatkozó állományának a szolgálati feladatok végrehajtása során a 10M egységes rendészeti gyakorlóruhán a szolgálati jelvényt nem kell viselnie. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv hivatásos állománya számára - speciális ellenőrzési feladatainak ellátása során - a szolgálati jelvény használata nem kötelező. Helyette a szolgálati jelvény azonosítószámával megegyező hímzett azonosító használható, amely megegyezik a hímzett névkitűző külalakjával.

2. A honvédelem, a rendvédelem és a rendészet alapvető fogalmai, alapelvei, viszonyai

2.1. A honvédelem alapjai

Magyarország Alaptörvénye értelmében minden magyar állampolgár köteles a haza védelmére.⁸ A honvédelem nemzeti ügy. Magyarország a nemzeti és szövetségi védelmi képességének fenntartásában és fejlesztésében a saját erejére: nemzetgazdaságának erőforrásaira, a Magyar Honvédség (a továbbiakban: Honvédség) felkészültségére és elszántságára, a rendvédelmi és más szervek közreműködésére, állampolgárainak a haza védelme iránti hazafias elkötelezettségére és áldozatkészségére, továbbá a szövetséges államok és fegyveres erők együttműködésére és segítségnyújtására épít.

2.1.1. A honvédelmi képesség biztosítékai, a honvédelmi kötelezettségek és a honvédelemben közreműködő szervek

A honvédelmi kötelezettségek:

- a) **hadkötelezettség:** Rendkívüli állapot idején, vagy ha arról megelőző védelmi helyzetben az Országgyűlés határoz, a magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú, magyar állampolgárságú férfiak katonai szolgálatot teljesítenek. Ha a hadkötelezett lelkiismereti meggyőződésével a fegyveres szolgálat teljesítése összeegyeztethetetlen, fegyver nélküli szolgálatot teljesít.
- b) **honvédelmi munkakötelezettség:** Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára rendkívüli állapot idejére - sarkalatos törvényben meghatározottak szerint - honvédelmi munkakötelezettség írható elő.
- c) **polgári védelmi kötelezettség:** Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében - sarkalatos törvényben meghatározottak szerint - polgári védelmi kötelezettség írható elő.
- d) **gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítési kötelezettség:** Honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében - sarkalatos törvényben meghatározottak szerint - mindenki gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére kötelezhető.

Magyarország fegyveres ereje a Magyar Honvédség.⁹ A Magyar Honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása, valamint a nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzése.

A Magyar Honvédség irányítására az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Honvédelmi Tanács, a Kormány, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter jogosult. A Magyar Honvédség működését a Kormány irányítja.

A Magyar Honvédség közreműködik a katasztrófák megelőzésében, következményeik elhárításában és felszámolásában.

A Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

⁸ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG XXXI. cikk

⁹ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) AZ ÁLLAM 45.cikk

A honvédelemre való felkészülésben és a honvédelmi feladatok ellátására létrehozott jogalanyok és minden Magyarországon tartózkodó ember a szolgáltatások, az állampolgárok pedig a személyes szolgálat teljesítésével vesznek részt. A honvédelmi kötelezettségek teljesítése az érintettek számára békében nem okozhat aránytalan megterhelést vagy hátrányt. Az állampolgárok honvédelmi feladatokra való felkészülése békében az önkéntes vállaláson alapszik, melyhez az állam biztosítja - különösen a honvédelmi nevelés keretein belül - a szükséges felkészítő ismeretek elsajátításának szervezett feltételeit. Magyarország önkéntes honvédelmi tartalékos rendszert tart fenn.

2.2. A rendészettudomány, a rendészet és a rendészeti igazgatás

2.2.1. A rendészettudomány

A **rendészettudomány** tágabb megközelítésben azoknak a tudományos módszerekkel feltárt törvényszerűségeknek és e törvényszerűségek alapján kidolgozott fogalmaknak rendszerbe foglalt összessége, melyek alkalmasak a rendészet működésének, szervezetének és jogi szabályozásának leírására.

A rendészettudomány gyakorlati tapasztalatok és az empirikus tények szintetizálásával elméleti tudást és gyakorlati ajánlásokat kínál az alábbi rendészeti területeken

- a) A szervezet célszerű kialakítása.
- b) A rendészeti jellegű jogalkotáshoz.
- c) A nemzetközi integrációs együttműködés támogatásához.
- d) A közbiztonsági stratégiák megfogalmazásához.
- e) A modernizáció sikeres tervezéséhez és végrehajtásához.

A rendészettudomány kutatási tárgya maga a rendészet.

2.2.2. A rendészet

A **rendészet** a modern államban az a közigazgatási tevékenység, amelynek társadalmi rendeltetése a jogellenes emberi magatartásokból keletkező veszélyek elhárítása.

A fogalom értelmezése során veszély alatt olyan állapotot, élethelyzetet kell érteni, amelyben a társadalom által értéknek elismert anyagi és szellemi javakat sérelem fenyegeti. A sérelem jellege szerint lehet javak megsemmisülése, értékének csökkenése, vagy értékgyarapító képességének elvesztése.

2.2.3. A rendészeti igazgatás jellege, fogalma

A rendészeti igazgatás jellegét tekintve a szándékos és a gondatlan jogsértésekből keletkező veszélyek megelőzésére, megszakítására és elhárítására alkalmas hatósági intézkedéseket magába foglaló – a rendészeti közjog által szabályozott – végrehajtó-rendelkező tevékenység. A fentiek alapján megállapítható, hogy a rendészeti igazgatás a közigazgatásnak azon ága, amelyik a jogellenes emberi magatartásokból keletkező veszélyeket a legitim fizikai erőszak birtokában hárítja el.

A rendészeti igazgatást a tartalmi elemek sokrétősége jellemzi, ezért a rendészeti igazgatás alapterületei is differenciáltak.

A rendészeti igazgatás három alapfunkciója különíthető el, ezek:

- a) a jelenlét (örködés),
- b) a legitim fizikai erőszak alkalmazása, és a
- c) bűnügyi felderítés (információszerzés).

A **rendészeti alapfunkció** közül a jelenlét, az őrködés (őr-járőrszolgálat ellátása) a legáltalánosabb, legszélesebb körben ellátott feladat, mely a közrendet ért veszély elhárításának első mozzanataként is értelmezhető. Jellegét tekintve oltalmazó funkció, mely a közrendet fenyegető veszélyhelyzet megelőzésére, és felismerésére szolgál.

2.2.4. A rendészeti hatósági intézkedések, hatósági eszközök

A rendészeti hatósági intézkedések jellegük alapján több csoportba sorolhatóak. Egyik csoportja a rendészeti kényszerintézkedések, amelyek a jogellenes cselekmények megelőzésére, megszakítására, és felderítésére irányulnak. A rendészeti hatósági intézkedések másik csoportja a veszélyeztetés tárgyának fizikai védelmére irányul, mely a hatósági szolgáltató jellegű intézkedésekben nyilvánul meg.

A rendészet közigazgatási jellegéből adódóan **hatósági eszközökkel** rendelkezik, amelyek az alábbi **területeken érvényesülnek**.

- a) A jogellenes emberi cselekmények nyomán kialakult veszélyhelyzetek elhárítása,
- b) tiltó jellegű magatartási szabályalkotás (pl. rendeletalkotás a közigazgatási jog, vagy a szabálysértési jog területén) és szankcionálás jogsértés elkövetése esetén,
- c) Szolgáltató jellegű hatósági tevékenységek során (pl. okmányok, engedélyek kiadása, hatósági nyilvántartások vezetése és kezelése),
- d) Hatósági végrehajtó, rendelkező jellegű tevékenység (fokozott ellenőrzés, rendezvények-, védett személyek biztosítása).

A rendészeti igazgatás fogalmi eleme a **hatósági kényszer, mely a legitim fizikai erőszak birtokában alkalmazható**. A legszélesebb körben a rendészeti hatósági intézkedési jogkörrel, és a legitim fizikai erőszak alkalmazására szóló felhatalmazással a rendőrség rendelkezik. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a rendészeti igazgatás területét legnagyobb mértékben a rendőrigazgatás fedi le.

2.2.5. A legitim fizikai erőszak, alkalmazási követelményei

A már kialakult veszélyhelyzetek, felszámolására, a közrendet ért sérelmek helyreállítására a fizikai erőszak szolgál. Alapkövetelmény, hogy a fizikai erőszak monopóliuma legitim módon kerüljön alkalmazásra.

A **legitim fizikai erőszak alkalmazásának követelményei** az alábbiakban foglalhatóak össze.

- a) A legitim fizikai erőszak alkalmazása kizárólag **törvényi felhatalmazáson alapulhat**, melynek tartalmaznia kell a korlátokat, és a tilalmakat is. Az alkalmazás jogszabályokon alapuló eljárási rendben történik, melyért a rendvédelmi szervezet és annak tagja felelősséggel tartozik. (törvényesség).
- b) Célja a jogellenes állapot megelőzése vagy megszakítása, illetve a felelősségre vonás biztosítása, ezért **sohasem lehet a jogsértés retorziója**. (eszközjelleg).
- c) Csak akkor alkalmazható, ha a **veszély más módon nem szüntethető meg**. (szükségesség).
- d) A veszély megszüntetése során a legitim fizikai erőszak alkalmazásánál követelmény, hogy **az a lehető a legkisebb sérelmet okozza**, azt a vétlen személyek és tárgyi környezet feltétlen kíméletével kell alkalmazni. (minimális erőszak alkalmazása).
- e) A veszélyhelyzet elhárítása, **nem okozhat nagyobb hátrányt, mint aminek az elhárítását szolgálja**. (arányosság).

- f) A jogellenes támadással szembeni fellépésnek **térben és időben a jogellenes cselekménnyel összhangban kell történnie**, a jogellenes állapot fennállásáig. (reaktivitás).
- g) A legitim erőszak alkalmazása professzió alapul, melyet speciális felkészítés útján válik elsajátíthatóvá. (professzionizmus).

A rendészeti bűnüldözés célja a büntető igazságszolgáltatás előkészítése, az állam büntető igényének biztosítása. A bűnüldözés rendje a büntetőeljárás-jog szabályozási tárgya, azt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) és más kapcsolódó jogszabályok töltik ki tartalommal. A rendvédelmi szervek közül a rendőrség rendelkezik általános nyomozó hatósági jogkörrel, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozóhatósági jogköreit a Be. rendelkezései határozzák meg.

A rendvédelmi szervek közül - nyomozóhatósági jogkör nélkül - egyéb bűnfelderítési, bűnüldözési feladatot ellátnak más szervek is, (Polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, Nemzeti Védelmi Szolgálat)

Mindezek alapján megállapítható, hogy a vizsgált funkciók alapján **kettősség tapasztalható a rendészeti igazgatás területén**. A rendészeti igazgatás a közrendvédelmi közbiztonsági feladatait közigazgatási hatóságként végzi. Ugyanakkor a bűnügyi szolgálat által végzett bűnüldözési, bűnfelderítési feladatok az állam büntetőjogi igényének érvényesítése érdekében a büntető igazságszolgáltatás előkészítéseként történnek. A két feladat eltérő jellegén túl a szervezeti struktúra és a hatalmi ágakhoz való kapcsolódás eltérése (végrehajtói, bírói) is megfigyelhető.

A rendészeti igazgatás szakterületi alapján különülnek el a rendőrség egyes szolgálati ágai.

2.3. A rendvédelem, a rendvédelmi szervek meghatározása

Hatályos joganyagunkban a rendvédelmi szervek körét törvény határozza meg. A jogszabály meghatározása szerint a rendvédelemi szervek központi államigazgatási szervek, melyek a közigazgatás szervezeti és személyi struktúrájába illeszkednek. A központi államigazgatási szervek lényeges sajátossága egyrészt, hogy egyszemélyi vezetés alatt állnak. Másrészt a központi államigazgatási szerv, a miniszter irányítása vagy felügyelete alatt álló központi költségvetési szerv.

2.3.1. A rendvédelmi szervek meghatározása

A rendvédelmi szervek:

- a) a rendőrség,
- b) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- c) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, és a
- d) polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.

2.3.2. A rendvédelmi szervek és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek

A jogalkotó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) megalkotása során új jogintézményt vezetett be a **rendvédelemben a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek** megnevezéssel.

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek köre szervei hatályát tekintve **tágabb fogalmi meghatározást tartalmaz**, mint a rendvédelmi szervek meghatározása.

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek meghatározása:

- a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,
- b) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv,
- c) a terrorizmust elhárító szerv,
- d) az idegenrendészeti szerv [az a)-d) pontban felsorolt szervek a továbbiakban együtt: rendőrség],
- e) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- f) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- g) az Országgyűlési Őrség,
- h) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint
- i) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal

[az a)-i) pontban felsorolt rendvédelmi feladatokat ellátó szervek a továbbiakban: rendvédelmi szerv] hivatásos állománya tagjainak hivatásos szolgálati jogviszonyára (a továbbiakban: szolgálati viszony) és egyes társadalombiztosítási ellátására terjed ki. Ugyanakkor a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hatálya alá tartozó szervek mindegyike nem minősül központi államigazgatási szervnek, ez a kitétel tehát – hatásköri, illetékességi szempontból – szűkítést tartalmaz.

2.4. Az egyes rendvédelmi szervek feladatai

Az egyes rendvédelmi szervek eltérő feladatokat látnak el a rendészeti igazgatási tevékenységük során. Eerre tekintettel a jogalkotó az egyes rendvédelmi szervek feladatkörét, és szervezeti struktúráját külön jogszabályok határozzák meg.

2.4.1. A Rendőrség

Magyarország Alaptörvénye¹⁰ a rendvédelmi funkciókkal rendelkező szervek közül kiemeli a rendőrséget és a nemzetbiztonsági szolgálatokat. Mindkét szervezet vonatkozásában funkcionális, feladatköri meghatározást alkalmaz. A **rendőrség alapvető feladata** a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A rendőrség részt vesz a jogellenes bevándorlás megakadályozásában.

A **nemzetbiztonsági szolgálatok** alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.

A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetére, működésére vonatkozó részletes szabályok, a titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának szabályai, valamint a nemzetbiztonsági tevékenységgel összefüggő szabályok meghatározását a sarkalatos törvényre bízta. Az Alaptörvény e szabályozási tárgykörökből annyit emel ki, hogy e szervek működését a Kormány irányítja.

A **rendőrség feladata az Alaptörvényben meghatározott feladatok mellett**¹¹ a határforgalom ellenőrzése, a terrorizmus elleni küzdelem és a törvényben meghatározott bűnmegelőzési, büntetőrendészeti célú ellenőrzés, a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése, valamint az idegenrendészeti és menekültügyi feladatok ellátása.

A rendőrség szervezete és irányítása

A **rendőrség** állami, fegyveres rendvédelmi szerv.¹²

¹⁰ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 46. cikke

¹¹ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1.§. (1) bek.

¹² A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 4.§. (1) bek.

A rendőrséget:

- a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,
- b) a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szerv,
- c) a terrorizmust elhárító szerv, valamint,
- d) az idegenrendészeti szerv alkotja.

A Kormány a rendőrséget a rendészetért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) útján irányítja.

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szervre (a továbbiakban: központi szerv), megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokra, rendőrkapitányságokra és határrendészeti kirendeltségekre tagozódik.

Az Rtv.-ben meghatározott, az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (a továbbiakban: általános rendőri szerv) központi szerve az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK),

Az általános rendőri szerv egyes feladatok ellátására létrehozott szervei:¹³

- a) a Készenléti Rendőrség,
- b) a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság,
- c) a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ,
- d) a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ,
- e) a Nemzetközi Oktatási Központ.

A megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok (a továbbiakban: rendőr-főkapitányság) önálló feladat- és hatáskörrel működnek. A rendőrkapitányságok az illetékes rendőr-főkapitányság szerveként, önálló feladat- és hatáskörrel működnek,

A határrendészeti kirendeltségek az illetékes rendőr-főkapitányság szerveként, önálló feladat- és hatáskörrel, a külön jogszabályban meghatározott határterületen végzik a jogszabályban hatáskörükbe utalt feladatokat.

A rendőr-főkapitányság, továbbá a rendőrkapitányság szervezetében rendőrőrs szervezhető. A rendőrőrs feladat- és hatásköri önállósággal nem rendelkező szervezeti elem.

A rendőrség feladatainak ellátását szolgálati ágakra, szolgálatokra és szakszolgálatokra lebontva kell megszervezni.¹⁴ az alábbiak szerint.

Szolgálati ágak	A szolgálatok:	A szakszolgálatok:
a) a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési szolgálati ág,	a) az állami futárszolgálat,	a) az ellenőrzési szakszolgálat,
b) a bűnügyi szolgálati ág,	b) a bevetési szolgálat,	b) a gazdasági szakszolgálat,
c) a határrendészeti szolgálati ág,	c) a bűnügyi technikai szolgálat,	c) a hivatali szakszolgálat,
d) az igazgatásrendészeti szolgálati ág,	d) a légirendészeti szolgálat,	d) a humánigazgatási szakszolgálat.
e) a közlekedésrendészeti szolgálati ág,	e) a rendőri csapaterő,	

¹³ 29/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről 1.§

¹⁴ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról 3.§ (1) bek

f) a közrendvédelmi szolgálati ág,	f) a repülőtéri rendőri szolgálat,	
g) a személy- és objektumvédelmi szolgálati,	g) a tűzszerész szolgálat,	
h) a terrorelhárítási szolgálati ág,	h) az ügyeleti szolgálat,	
i) a kommunikációs szolgálati ág,	i) a védelmi igazgatási szolgálat,	
j) az idegenrendészeti és menekültügyi szolgálati ág.	j) a vízürendészeti szolgálat,	
	k) a légiközlekedés védelmi szolgálat	
	l) a tanúvédelmi szolgálat.	

1. sz. ábra: A rendőrség szolgálati ágainak, szolgálatainak, és szakszolgálatainak tagozódása.

Az **általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyi állománya**

- a) hivatásos állományú rendőrökből,
- b) igazságügyi alkalmazottakból,
- c) rendvédelmi igazgatási alkalmazottakból,
- d) a munka törvénykönyvéről szóló törvény hatálya alá tartozó munkavállalókból, valamint
- e) tisztjelöltekből állhat.

A belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv

A **Nemzeti Védelmi Szolgálat** (a továbbiakban: NVSZ) a rendészetért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv.¹⁵ Az NVSZ a hatáskörébe tartozó feladatokat az ország egész területére kiterjedő illetékességgel látja el. A Kormány a rendőrségről szóló törvényben meghatározott belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szervként az NVSZ-t jelöli ki. **Az NVSZ feladatai:**

- a) Büntetőrendezés és bűnmegelőzés (Az NVSZ a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint előkészítő eljárást kezdeményez, valamint előkészítő eljárást folytat meghatározott bűncselekmények gyanújának megállapítása érdekében).
- b) A kifogástalan életvitel ellenőrzése.
- c) Megbízhatósági vizsgálat.
- d) Közreműködés a korrupcióellenes tevékenységgel összefüggő kormányzati feladatokban.
- e) A vezetői beosztásba kinevezést és a rendfokozatban történő soron kívüli előléptetést megelőző előzetes véleményalkotás.
- f) Együttműködési feladatok.

A belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv személyi állománya hivatásos állományú rendőrökből, az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervtől a hivatásos szolgálati viszonyra vonatkozó jogszabály szerint vezényelt rendőrökből, valamint rendvédelmi igazgatási alkalmazottakból és munkavállalókból állhat.

¹⁵ 293/2010. (XII. 22.) Korm. Rendelet a rendőrség belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról

A terrorizmust elhárító szerv

A **Terrorelhárítási Központ** (a továbbiakban: TEK) a rendészetért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv.¹⁶ A Kormány a Rtv.-ben meghatározott terrorizmust elhárító szervként a TEK-et jelöli ki. A TEK a hatáskörébe tartozó feladatokat az ország egész területére kiterjedő illetékességgel látja el. A TEK feladatai ellátása érdekében kirendeltségeket működtet.

A TEK feladatai:

- a) elemzi és értékeli Magyarország terrorfenyegetettségének helyzetét,
- b) szervezi és koordinálja a terrorcselekmények megelőzését és elhárítását végző szervek - kivéve a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat és az Információs Hivatal - tevékenységét, ellátja a Terrorellenes Koordinációs Bizottság működésével kapcsolatos előkészítő, végrehajtó és adminisztrációs feladatokat,
- c) részt vesz a kritikus infrastruktúrák védelmére vonatkozó nemzeti program kidolgozásában, a veszélyeztetettség értékelésében és biztonsági intézkedési tervek kidolgozásában, továbbá külön szerződés alapján ellátja a terrorveszélyeztetettség szempontjából jelentős, kritikus infrastruktúrák védelmét,
- d) végzi a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló kormányrendeletben meghatározottak szerint a legfőbb ügyész és a miniszterelnök védelmét, valamint a rendészetért felelős miniszter által ideiglenesen, eseti jelleggel a hatáskörébe utalt egyéb személyvédelmi feladatokat és létesítménybiztosítási feladatokat, ennek keretében
 - da) végrehajtja - indokolt esetben az általános rendőrségi feladatokat ellátó szerv tűzszerész szolgálati ága szakegységeinek bevonásával - a tűzszerészeti feladatokat, valamint a robbantással fenyegetett helyszínek átvizsgálását,
 - db) végzi a Magyarország érdekei szempontjából jelentős - különösen a miniszterelnök részvételével megtartott, valamint a rendészetért felelős miniszter által ideiglenesen hatáskörébe utalt egyéb személyvédelmi feladatokkal összefüggő - rendezvények biztosításához kapcsolódó feladatok előkészítését és végrehajtását,
 - dc) együttműködik a személy- és létesítményvédelmi feladatok biztosításban érdekelt és a biztosítás végrehajtásában közvetlenül érintett hazai, valamint külföldi szervekkel és szervezetekkel,
 - de) nemzeti kapcsolattartó szervként - a Készenléti Rendőrséget érintő feladat esetén a Készenléti Rendőrség bevonásával - ellátja a közéleti személyiségek védelmére szolgáló Európai Hálózat tevékenységével kapcsolatos feladatokat,
- e) személyvédelmi feladatai körében együttműködik az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyvédelmi feladatokat ellátó szerveivel, ennek végrehajtása során szakmailag koordinálja az ezzel kapcsolatos feladatok előkészítését és végrehajtását,
- f) felkérésre végrehajthatja a kiadatási és átadási letartóztatásban lévő személyek államhatárig vagy külföldről Magyarországra történő kísérésével, valamint az elítélt személyek Magyarországon keresztül történő átszállításával kapcsolatos rendvédelmi feladatokat,
- g) törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa, nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján együttműködik külföldi terrorizmust elhárító szervvel, külföldi és nemzetközi rendvédelmi szervvel,

¹⁶ 295/2010. (XII. 22.) Korm. Rendelet a terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól

- h) a nemzetközi kötelezettségek végrehajtása érdekében együttműködik a külpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztériummal, ennek keretében koordinálja az e kötelezettségvállalásokból eredő gyakorlati feladatok teljesítését, különösen a magyarországi helyszínű elfogó gyakorlatok megszervezését,
- i) feladatkörében eljárva közreműködik az Európai Unió különleges intervenciók egységével való együttműködés keretében a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló törvényben, valamint az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló törvényben meghatározott segítségnyújtás végrehajtásában,
- j) ellátja a kormányügyleti rendszer működési rendjéből fakadó feladatokat, valamint a rendészetért felelős miniszter által vezetett minisztérium ügyeleti tevékenységét,
- k) a felderítési és felszámolási feladatkörében tűzszerészeti tevékenységet lát el - indokolt esetben az általános rendőrségi feladatokat ellátó szerv tűzszerész szolgálati ága szakegységeinek bevonásával -, ennek keretében végzi különösen
 - ka) a fegyver- és robbanóanyagok felkutatásával összefüggő feladatok tűzszerészeti biztosítását,
 - kb) az objektumok, járművek és a robbantással fenyegetett műveleti helyszínek átvizsgálását, tűzszerész szakmai biztosítását,
 - kc) az intézkedések megtételét akadályozó tárgyak eltávolítását, a behatolási pontok, robbanó- vagy pirotechnikai eszközzel történő nyitását, valamint
 - kd) az előtalált robbanásveszélyes, robbantásos cselekmények végrehajtására utaló, valamint gyanús tárgyak vizsgálatát, hatástalanítását, továbbá - indokolt esetben - elszállítását és megsemmisítését,
- l) ellátja a felderítési, felszámolási és személyvédelmi feladatkörében felmerülő vegyi, biológiai vagy nukleáris veszélyek felderítésére és elhárítására irányuló tevékenységet, illetve annak koordinálását, ennek keretében végzi különösen az objektumok, járművek, útvonalak és műveleti helyszínek vegyi, biológiai vagy nukleáris veszélyek felderítésére és elhárítására irányuló átvizsgálását.

A TEK felderítési feladatai továbbá:

- a) titkos információgyűjtést végez,
- b) a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint előkészítő eljárást folytat és kezdeményez.

A TEK a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint

- a) az ügyészség felkérésére közreműködik az eljárási cselekmény elvégzésében,
- b) az ügyészség vagy a nyomozó hatóság felkérésére, illetve az ügyészség vagy a nyomozó hatóság eltérő rendelkezéséig közreműködik a leplezett eszköz alkalmazásának a végrehajtásában.

A TEK a rendvédelmi szervek részére kizárólagos hatáskörrel, míg a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint az ügyészség tekintetében felkérésre végzi:

- a) a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyek elfogását és előállítását, amennyiben a rendelkezésre álló információk alapján az elkövetésre fegyveresen kerül sor,
- b) a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható fegyveres személyek előállítását, és
- c) az ön- vagy közveszélyes állapotban lévő személy megfékezését és előállítását, amennyiben a személy a vele szemben fogantatosított intézkedés során fegyveresen vagy felfegyverkezve áll ellen.

A TEK a nyomozó hatóságok, a rendvédelmi szervek, továbbá az ügyészség felkérésére végrehajthatja különösen

- a) a személy elleni erőszakos bűncselekmények megszakítását, az elkövetők elfogását,
- b) a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható felfegyverkezett személyek előállítását,
- c) az ön- vagy közveszélyes állapotban lévő személyek megfékezését, orvosi vizsgálatra, illetve egészségügyi intézetbe történő szállítását,
- d) a fogvatartott személy kísérését, ha a kísért személy veszélyessége, vagy a kísérés körülményei azt indokolják, és
- e) a hatósági eljárás során lefoglalt, a közbiztonságra különösen veszélyes anyagok, valamint különösen nagy vagy különösen jelentős értékű kábítószer szállítását.

A TEK a nyomozó hatóságok, a rendvédelmi szervek, továbbá az ügyészség felkérésére végrehajthatja a légiközlekedés elleni jogellenes cselekmények megszakítását, az elkövetők elfogását és előállítását.

A TEK - a rendészetért felelős miniszter egyedi kijelölése esetén - a Magyarország szempontjából kiemelkedő értékkel bíró javak szállításával és őrzésével kapcsolatos feladatokat lát el.

Amennyiben a rendelkezésre álló információk alapján kétséges, hogy a kizárólagos hatáskör az adott esetben fennáll-e, ha a késedelem veszéllyel nem jár, az érintett szerv előzetesen egyeztetni köteles a TEK-vel. Halaszthatatlan intézkedésként, ha a késedelem az életet, testi épséget vagy a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztetné, vagy helyrehozhatatlan kárral járna, továbbá ha a késedelem nyilvánvalóan sértené a bűnüldözés eredményességéhez fűződő érdeket, az érintett rendvédelmi szerv a feladatot a TEK igénybevétele nélkül végrehajthatja, a feladat felmerülésekor azonban a TEK-et haladéktalanul értesíteni köteles.

A TEK az Rtv. szerinti rendőrségi feladatok ellátása során közreműködhet a harmadik országbeli állampolgárok hatósági kíséréssel történő kiutasításának végrehajtásában.

A terrorizmust elhárító szerv személyi állománya hivatásos állományú rendőrökből, vezényelt hivatásos állományúakból, valamint rendvédelmi igazgatási alkalmazottakból és munkavállalókból állhat.

Az idegenrendészeti szerv

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (továbbiakban: OIF) idegenrendészeti szervként¹⁷ működik

Az OIF a rendészetért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv. A Kormány a Rtv-ben meghatározott idegenrendészeti szervként az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságot jelöli ki. Az OIF központi szervre és igazgatóságokra tagozódik. Az OIF ellátja a jogszabályokban hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat.

Az idegenrendészeti szerv személyi állománya hivatásos állományú rendőrökből, rendvédelmi igazgatási alkalmazottakból, valamint munkavállalókból állhat.

A belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv és a terrorizmust elhárító szerv szervezeti egységeként kormányrendelet kirendeltséget hozhat létre. Az idegenrendészeti szerv központi szerve mellett kormányrendelet igazgatóságokat hozhat létre.

¹⁷ Az idegenrendészeti szervvel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi XXXV. törvény, továbbá az idegenrendészeti szerv kijelöléséről és hatásköréről szóló a 126/2019. (V. 30.) Korm. rendelettel

2.4.2. A nemzetbiztonsági szolgálatok

Magyarország **nemzetbiztonsági szolgálatai**:¹⁸

- a) az Információs Hivatal,
- b) az Alkotmányvédelmi Hivatal,
- c) a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat,
- d) a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, valamint a
- e) Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ,

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok

- a) Az Információs Hivatal,
- b) az Alkotmányvédelmi Hivatal,
- c) a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat,
- d) a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ

továbbá a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat a Kormány irányítása alatt álló, az ország egész területére kiterjedő illetékességgel rendelkező, önálló gazdálkodást folytató költségvetési szervek.

A nemzetbiztonsági szolgálatok működésének célja, hogy törvényben meghatározott feladatok elvégzésével, a nyílt és a titkos információgyűjtés eszközrendszerével elősegítsék a Magyarország nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítését, ezáltal közreműködjenek az ország szuverenitásának biztosításában és alkotmányos rendjének védelmében.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok feladatai

Az Információs Hivatal

- a) megszerzi, elemzi, értékeli és továbbítja a kormányzati döntésekhez szükséges, a külföldre vonatkozó, illetőleg külföldi eredetű, a nemzet biztonsága érdekében hasznosítható információkat, továbbá Magyarország érdekeinek érvényesítését szolgáló tevékenységet folytat,
- b) felderíti a Magyarország függetlenségét, politikai, gazdasági vagy más fontos érdekét sértő vagy veszélyeztető külföldi titkosszolgálati törekvéseket és tevékenységet,
- c) információkat gyűjt a nemzetbiztonságot veszélyeztető, külföldi szervezett bűnözésről, különösen a terrrorszervezetekről, a jogellenes kábítószer- és fegyverkereskedelemről, a tömegpusztító fegyverek és alkotóelemeik, illetve az előállításukhoz szükséges anyagok és eszközök jogellenes nemzetközi forgalmáról,
- d) felderíti az ország gazdasága biztonságának és pénzügyi helyzetének veszélyeztetésére irányuló külföldi szándékokat és cselekményeket,
- e) közreműködik a nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák jogellenes forgalmának felderítésében és megelőzésében,
- f) ellátja a kormányzati tevékenység szempontjából fontos, külföldön lévő magyar szervek (intézmények) és létesítmények biztonsági védelmét,
- g) ellátja a hatáskörébe tartozó személyek nemzetbiztonsági védelmének, valamint objektumai műveleti védelmének feladatait, illetve elvégzi személyi állománya, valamint a hatáskörébe tartozó más személyek nemzetbiztonsági ellenőrzésének feladatait,

¹⁸ A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 1.§

- h) végzi a minősített adatok védelmére használt rejtjelző eljárások, algoritmusok, valamint az országhatáron kívül rejtjelzésre használt eszközök kriptográfiai bevizsgálását és minősítését, továbbá rejtjelkulcsot állít elő,
- i) saját állománya tekintetében ellátja a belső biztonsági és bűnmegelőzési célú ellenőrzési feladatokat, továbbá a kifogástalan életvitel ellenőrzését,
- j) elvégezheti a saját minősített beszerzései tekintetében a védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló törvény szerinti kiegészítő ellenőrzést.

Az Alkotmányvédelmi Hivatal

- a) felderíti és elhárítja a Magyarország függetlenségét, politikai, gazdasági, védelmi vagy más fontos érdekét sértő vagy veszélyeztető külföldi titkosszolgálati törekvéseket és tevékenységet,
- b) felderíti és elhárítja Magyarország törvényes rendjének törvénytelen eszközökkel történő megváltoztatására vagy megzavarására irányuló leplezett törekvéseket,
- c) felderíti és elhárítja a Magyarország gazdasági, tudományos-technikai, pénzügyi biztonságát veszélyeztető leplezett törekvéseket, valamint a jogellenes kábítószer- és fegyverkereskedelmet,
- d) ellátja a központi államhatalmi és kormányzati tevékenység szempontjából fontos szervek (intézmények) és létesítmények biztonsági védelmét,
- e) ellátja a hatáskörébe tartozó személyek nemzetbiztonsági védelmének feladatait, illetve elvégzi - a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, valamint az Információs Hivatal hatáskörébe tartozó személyek kivételével - a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személyek nemzetbiztonsági ellenőrzésének feladatait,
- f) végzi a letelepedett jogállást igazoló okmányt kérelmező, továbbá a menekültkénti elismerését kérő, illetőleg a magyar állampolgárságért folyamodó, valamint - az állami függetlenség és a törvényes rend védelméhez kötődően - a vízumkérelmet benyújtott személyek ellenőrzését és az ezzel kapcsolatos feladatokat,
- g) a nyomozás elrendeléséig végzi egyes bűncselekmények felderítését,
- h) információkat szerez egyes bűncselekményekre vonatkozóan,
- i) közreműködik a nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák jogellenes forgalmának felderítésében, megelőzésében, megakadályozásában és legális forgalmának ellenőrzésében,
- j) közreműködik a haditechnikai eszközök és szolgáltatások jogellenes forgalmának felderítésében, megelőzésében, megakadályozásában és legális forgalmának ellenőrzésében,
- k) a Nemzeti Biztonsági Felügyelet megkeresésére elvégzi a hatáskörébe tartozó gazdálkodó szervezetek cégellenőrzését,
- l) elvégzi a védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló törvény szerinti előzetes minősítést, beszerzési eljáráshoz kötődő minősítést, valamint saját minősített beszerzései tekintetében elvégezheti a szükséges kiegészítő ellenőrzést,
- m) végzi az egységes elektronikuskártya-kibocsátási keretrendszerrel szóló törvény szerint kártyakibocsátás engedélyezését kérők ellenőrzését és az ezzel kapcsolatos feladatokat,
- n) felderíti és elhárítja a Magyarország nemzetbiztonságát veszélyeztető, a g) pont szerinti kérelmekhez kapcsolódó, Magyarországra jogellenesen belépő, itt tartózkodó, illetve ezt elősegítő, és ilyen módon az ország nemzetbiztonságát veszélyeztető személyek, csoportok leplezett tevékenységét.

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

- a) a jogszabályok keretei között eszközeivel és módszereivel - írásbeli megkeresésre - szolgáltatást végez a titkos információgyűjtés, illetve a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti leplezett eszközök (a továbbiakban: leplezett eszközök) alkalmazásának végrehajtásához a titkos információgyűjtés folytatására, valamint a leplezett eszközök alkalmazására feljogosított szervek részére,
- b) a titkos információgyűjtés folytatására, valamint a leplezett eszközök alkalmazására feljogosított szervek igényei alapján biztosítja az e tevékenységhez szükséges különleges technikai eszközöket és anyagokat,
- c) speciális távközlési összeköttetést biztosít a Kormány által meghatározott felhasználók részére,
- d) ellátja a biztonsági okmányok védelmével összefüggő hatósági felügyeletet,
- e) szakértői, illetve igazságügyi szakértői tevékenységet végez,
- f) ellátja az objektumai műveleti védelmének és személyi állománya, valamint a hatáskörébe tartozó más személyek nemzetbiztonsági ellenőrzésének feladatait,
- g) elvégezheti a saját minősített beszerzései tekintetében a védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló törvény szerinti kiegészítő ellenőrzést,
- h) a titkos információgyűjtés folytatására, valamint a leplezett eszközök alkalmazására feljogosított szervek erre vonatkozó megkeresésére - az adatkezelő megjelölésével - segítséget nyújthat a titkos információgyűjtés folytatására, illetve a leplezett eszközök alkalmazására feljogosított adatkezelő szervtől történő, az adatkérő által jogszerűen kezelhető adat igényléséhez,
- i) jogszabály rendelkezései szerint ellátja az elektronikus információbiztonsággal kapcsolatos feladatokat,
- j) jogszabály rendelkezései szerint ellátja a minősített adat védelmével kapcsolatos hatósági feladatokat, valamint a telephelyi iparbiztonsági hatósági feladatokat.

A Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ (TIBEK) vizsgálja Magyarország biztonsági és bűnügyi helyzetét, amelynek keretében

- a) figyelemmel kíséri és a rendelkezésre álló valamennyi adat felhasználásával folyamatosan elemzi Magyarország nemzetbiztonsági, bűnügyi és terrorfenyegetettségi helyzetét,
- b) megkeresésre értékeli - figyelemmel az együttműködés és koordináció keretében szerzett tapasztalatokra - az egyes együttműködő szervek kormányzati tájékoztatáshoz kapcsolódó feladat- és hatáskörébe tartozó feladat-végrehajtást,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a Magyarország terrorhelyzetére vonatkozó információkat,
- d) közvetlen terrorfenyegetettség esetén, illetve a fokozott kockázatot jelentő biztonsági kérdésekben koordinációs tevékenységet lát el az érintett szervezetek bevonásával,
- e) figyelemmel kíséri Magyarország biztonsági és bűnügyi helyzetét érintő tendenciákat, Magyarország biztonsági és bűnügyi helyzetét érintő új jelenségekről elemzéseket, tanulmányokat készít.

A TIBEK a kormányzati tájékoztató tevékenység során a nemzetbiztonsági, bűnügyi és terrorfenyegetettségi kérdésekkel kapcsolatos stratégiai döntések meghozatalának elősegítése céljából

- a) javaslatot tesz a nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszterek részére az időszerű feladatok meghatározására,

- b) kormányzati tájékoztató és döntéstámogató, valamint biztonságpolitikai és bűnügyi stratégiai elemző tevékenységet folytat, ennek érdekében az együttműködő szervek számára információs igényeket határoz meg,
- c) a Magyarország terrorhelyzetére vonatkozó információk értékelése alapján javaslatot tesz a terrorfenyegetettség szintjének meghatározására,
- d) összeállítja, folyamatosan aktualizálja, majd az együttműködő szervek irányába közvetíti a Kormány által megfogalmazott, a döntései meghozatalához szükséges eseti és időszakos hírigényeket,
- e) a hírigények kapcsán rendelkezésre álló, illetve aktuálisan keletkezett információk felhasználásával a Kormány, valamint a Kormány nemzetbiztonsági döntéseit előkészítő szervezet, valamint annak munkáját segítő munkacsoport részére tájékoztató tevékenységet folytat,
- f) az általa kezelt adatok elemzésének eredményeként személyazonosításra alkalmatlan statisztikai adatok szolgáltatásával segítséget nyújt a biztonsági és bűnügyi kérdésekkel kapcsolatos kormányzati döntések meghozatalához.

A TIBEK támogató, koordinációs elemző-értékelő tevékenység során

- a) elemző, tájékoztató és koordinációs tevékenysége kiterjed az együttműködő szervek hatáskörébe és illetékességébe utalt, valamennyi információra,
- b) az együttműködő szerveket visszatájékoztatja az információik felhasználásáról, valamint az annak kapcsán szükséges további feladatokról, információszerzési irányokról,
- c) a nemzeti szintű koordináció elősegítése érdekében, elemzési feladatai ellátása, illetve az együttműködő szervek támogatása céljával adatbázisokat kezel,
- d) nyílt információgyűjtést- és feldolgozást végző szolgáltató és támogató szervet működtet,
- e) elemzések készítésével információs támogatást nyújt a Kormány, a Kormány nemzetbiztonsági döntéseit előkészítő szervezet, valamint annak munkáját segítő munkacsoport számára,
- f) országos jelentőségű, több szervet érintő, valamint a Kormány, a Kormány nemzetbiztonsági döntéseit előkészítő szervezet, valamint annak munkáját segítő munkacsoport által meghatározott ügyekben elemző-értékelő és koordinációs tevékenységet lát el,
- g) Magyarország nemzetbiztonsági, terrorfenyegetettségi és bűnügyi helyzetével, ezek meghatározott elemeivel, konkrét kockázatokkal vagy bűncselekményekkel kapcsolatos tájékoztató jelentéseket, háttér- és kockázatelemzéseket készít az együttműködő szervek részére a hatáskörükbe tartozó feladatok törvényes, szakszerű és eredményes ellátásának elősegítése céljából,
- h) feltárja az együttműködő szervek által folytatott párhuzamos adatkezeléseket, különösen a több együttműködő szerv által ugyanazon bűncselekmény, személy vagy egyéb tárgykor vonatkozásában párhuzamosan folytatott titkos információgyűjtéseket, alkalmazott leplezett eszközöket, illetve az ugyanazon bűncselekmény miatt párhuzamosan folytatott nyomozásokat és előkészítő eljárásokat és ezekről tájékoztatja az érintett együttműködő szerveket,
- i) abban az esetben, ha
 - ia) bűncselekmény gyanúját - ideértve a kísérlet, valamint ha a törvény az előkészületet büntetni rendeli, az előkészület gyanúját is - észleli, feljelentést tesz a nyomozás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságnál vagy ügyészségnél, és átadja az általa összegyűjtött adatokat, szükség esetén javaslatot tehet leplezett eszközök alkalmazására,

- ib) olyan információt szerez meg, amely alapján a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott előkészítő eljárás lefolytatásának lehet helye, előkészítő eljárást kezdeményezhet a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ügyészségnél, nyomozó hatóságnál, a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervénél vagy a rendőrség terrorizmust elhárító szervénél, és átadhatja az általa összegyűjtött adatokat, szükség esetén javaslatot tehet leplezett eszközök alkalmazására,
- ic) olyan információt szerez meg, amely alapján nemzetbiztonsági szolgálat vagy a rendőrség terrorizmust elhárító szervének hatáskörébe tartozó intézkedés megtételének lehet helye, ennek kezdeményezése céljából a hatáskörrel rendelkező nemzetbiztonsági szolgálatnak, illetve a rendőrség terrorizmust elhárító szervének átadhatja az általa összegyűjtött adatokat, szükség esetén javaslatot tehet titkos információgyűjtés lefolytatására,
- j) figyelemmel kíséri, hogy az együttműködő szerv által folytatott nyomozás vagy titkos információgyűjtés során keletkezett és a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ által felhasznált adattal kapcsolatban rendelkezésre áll-e az adatot pontosító, kiegészítő információ; ha a pontosító, kiegészítő információt tartalmazó adatot másik együttműködő szerv kezeli, a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ mindkét együttműködő szervet értesíti és kezdeményezi a kapcsolatfelvételt,
- k) figyelemmel kíséri a bűnszervezetek és terrorszervezetek, valamint a szervezett bűnözői és terrorista csoportok tevékenységét, az ilyen szervezetek és csoportok egymáshoz való viszonyát, kapcsolatait, a jogsértő módon szerzett vagyonuk, illetve az ilyen vagyon jogsértő eredetének leplezésére irányuló törekvéseik és az ilyen célt szolgáló vállalkozásaik elemzésével segítséget nyújt az ellenük való fellépéshez,
- l) az általa kezelt adat együttműködő szerv részére történő továbbításával egyidejűleg javaslatot tesz az adat további, az együttműködő szerv feladat- és hatáskörébe tartozó eljárásban történő felhasználására.

A TIBEK ellátja az utasadat-információs egység feladatait.

A nemzetbiztonsági szolgálatok irányítása és vezetése

A Kormány¹⁹

- a) az **Információs Hivatal**t a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszter,
 - b) az **Alkotmányvédelmi Hivatal**t, a **Nemzetbiztonsági Szakszolgálatot** és a **Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központot** a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért felelős miniszter,
 - c) a **Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatot** a honvédelemért felelős miniszter
- az a)-c) pont szerinti miniszterek útján irányítja.

A TIBEK kezelésében lévő közérdekű adatok és közérdekből nyilvános adatok kezelése tekintetében az irányítási jogkör a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért felelős minisztert illeti meg.

¹⁹ A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 10.§

2.4.3. A büntetés-végrehajtási szervezet

A **büntetés-végrehajtási szervezet**²⁰ (a továbbiakban: bv. szervezet) szabadságelvonnással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárási kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó **állami, fegyveres rendvédelmi szerv**.

A bv. szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez. A bv. szervezet részére feladatot törvény határozhat meg. A bv. szervezet működését a Kormány a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter útján irányítja.

A bv. szervezet központi vezető szerve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: Országos Parancsnokság), élén a büntetés-végrehajtás országos parancsnokával (a továbbiakban: országos parancsnok).

A büntetések és az intézkedések végrehajtása felett az ügyészség törvényességi felügyeletet gyakorol.

Az Országos Parancsnokság, a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények, továbbá a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdasági társaságok és költségvetési szervek (a továbbiakban együtt: bv. szervek) jogi személyek.

A bv. szervezet irányítása és vezetése

A bv. szervezet törvényes működéséért a miniszter felelős.²¹ Az országos parancsnok a jogszabályok, a közjogi szervezetszabályozó eszközök és a miniszter törvényben meghatározott jogkörében hozott döntéseinek keretei között vezeti a bv. szervezetet. Az országos parancsnok a bv. szervezet személyi állományának szolgálati előjárója, illetve felettese.

A bv. szervezet személyi állománya

A bv. szervezet személyi állománya – a gazdasági társaságoknál és a fogvatartottak foglalkoztatására létrehozott költségvetési szerveknél, valamint bv. szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrseknél alkalmazottak meghatározott kivétellel – hivatásos büntetés-végrehajtási szolgálati jogviszonyban (a továbbiakban: hivatásos szolgálati jogviszony), továbbá külön jogszabályban meghatározott munkakörök esetén rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban és munkaviszonyban álló személyekből állhat.

2.4.4. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv

A katasztrófavédelem nemzeti ügy. A védekezés egységes irányítása állami feladat. Minden állampolgárnak, illetve személynek joga van arra, hogy megismerje a környezetében lévő katasztrófaveszélyt, elsajátítsa az irányadó védekezési szabályokat, továbbá joga és kötelessége, hogy közreműködjön a katasztrófavédelemben.²²

A védekezést és a következmények felszámolását az erre a célra létrehozott szervek és a különböző védekezési rendszerek működésének összehangolásával, az állampolgárok, valamint a polgári védelmi szervezetek, a gazdálkodó szervezetek, a Magyar Honvédség, a

²⁰ 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről 1.§. (1) bek.

²¹ 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről 3.§. (1) bek.

²² 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról 1.§

rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, az állami meteorológiai szolgálat, az állami mentőszolgálat, a vízügyi igazgatási szervek, az egészségügyi államigazgatási szerv, az önkéntesen részt vevő civil szervezetek és az erre a célra létrehozott köztestületek, továbbá nem természeti katasztrófa esetén annak okozója és előidézője, az állami szervek és az önkormányzatok (a továbbiakban együtt: katasztrófavédelemben részt vevők) bevonásával, illetve közreműködésével kell biztosítani.

A katasztrófavédelemben részt vevők biztosítják az állampolgárok tájékoztatásához szükséges információkat az életet, testi épséget, az anyagi javakat és a környezetet veszélyeztető hatásokról.

A katasztrófavédelem megvalósításában részt vevő **hivatásos katasztrófavédelmi szerv:** ²³

- a) az országos illetékességgel működő központi szerv,
- b) a megyei, fővárosi illetékességgel működő területi szervek,
- c) helyi szervek a katasztrófavédelmi kirendeltségek és a hivatásos tűzoltóságok.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve költségvetési szerv. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetője vezeti a központi szervet, irányítja a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi és helyi szervei működését és szakmai tevékenységét.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetője központi irányítási és felügyeleti jogkörében a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvényben meghatározott irányítási jogosítványokon túl:

- a) javaslatot tesz a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetője helyettesének vagy helyetteseinek kinevezésére és felmentésére,
- b) gyakorolja a munkáltatói jogokat a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve állományába tartozó személyek felett.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetője a katasztrófaelhárítás irányításával és koordinálásával kapcsolatos jogkörében:

- a) biztosítja a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetek működési feltételeit, tervezi és felügyeli a katasztrófák elleni védekezéssel összefüggő jóváhagyott fejlesztéseket,
- b) javaslatot tesz a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter részére a katasztrófavédelem működését, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv feladatkörét érintő jogszabályoknak és a közjogi szervezetszabályozó eszközöknek megalkotására,
- c) kidolgozza a katasztrófavédelemmel összefüggő tervezési, szervezési, felkészítési szakmai elveket és követelményeket, végzi a lakosság mentésével kapcsolatos tervező, szervező feladatokat, irányítja az alárendelt szerveknek a bekövetkezett események következményeinek felszámolására irányuló tevékenységét,
- d) a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter irányításával közreműködik a katasztrófák várható következményeinek megelőzésére és elhárítására vonatkozó tervezésben,
- e) felelős a polgári védelmi kötelezettségen alapuló központi polgári védelmi szervezet létrehozásáért és a központi veszélyelhárítási terv elkészítéséért,
- f) meghatározza a tűzvédelmi és műszaki mentési, a katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásának szakmai követelményeit, irányítja és ellenőrzi az alárendelt szervek szakmai munkáját és tevékenységét,

²³ 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról

- g) ellátja a polgári védelmi szervezetek létrehozásával és felkészítésével, ellátásával és alkalmazásával, valamint a lakosság és az anyagi javak mentésével összefüggő tervezési és szervezési feladatokat,
- h) biztosítja a védelmi igazgatás szerveinek működéséhez szükséges szakértőket, és részt vesz a védelmi igazgatás tervezési feladataiban,
- i) együttműködik az országos illetékességgel eljáró szervek ágazati katasztrófaelhárítási szervezeteivel,
- j) feladatai ellátásához az ingatlanügyi hatóságtól a számítógépes ingatlan-nyilvántartási rendszerből, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő szervtől adatot, a földmérési és térképészeti állami alapadatok kezelésére jogosult szervtől földmérési és térképészeti állami alapadatokat, termékeket kér,
- k) gondoskodik a közfoglalkoztatás feltételeinek rendelkezésre állásáról a katasztrófák elleni védekezésre való felkészüléssel, a védekezéssel és a helyreállítással összefüggő katasztrófavédelmi feladatok hatékonyabb ellátása érdekében,
- l) irányítja a veszélyes áruk szállításának ellenőrzésével kapcsolatos, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv hatáskörébe tartozó hatósági feladatok ellátását.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetője a nemzetközi együttműködéssel kapcsolatos jogkörében:

- a) közreműködik a katasztrófavédelemmel kapcsolatos nemzetközi szerződések szakmai előkészítésében, részt vesz a nemzetközi együttműködésben, ennek keretében folyamatos kapcsolatot tart fenn a nemzetközi katasztrófavédelmi szervezetekkel,
- b) jelöli a NATO CEPC munkájában az állandó képviselőt ellátó összekötő személyét,
- c) jelöli a NATO CEPC alá tartozó polgári védelmi bizottság (CPG) munkájában a nemzeti szakmai képviselőt ellátó személyt,
- d) biztosítja a nemzetközi szervezetekkel, így különösen az EU és a NATO polgári védelmi gyorsriasztó és információs rendszereivel való kapcsolattartást, előkészíti, koordinálja és biztosítja a nemzetközi szervezetekben és azok szakmai testületeiben való érdekképviselőt,
- e) ellátja az EU Lisszaboni Szerződésből eredő polgári védelmi tevékenységek koordinálásával kapcsolatos feladatokat, és szoros kapcsolatot tart fenn a külpolitikáért felelős miniszterrel a humanitárius segítségnyújtással való összhang megteremtése érdekében,
- f) biztosítja a hazai és nemzetközi katasztrófavédelmi gyakorlatok tervezését, szervezését és az azokon való részvételt,
- g) biztosítja a Kormány által kötött katasztrófavédelmi egyezményekben foglaltak maradéktalan végrehajtását,
- h) biztosítja a regionális és határ menti együttműködéssel összefüggő feladatok folyamatos végrehajtását,
- i) részt vesz a katasztrófák megelőzésére és felszámolására irányuló nemzetközi együttműködésben,
- j) szükség esetén - a külpolitikáért felelős miniszterrel együttműködve - biztosítja a nemzetközi segítségnyújtásra kijelölt szervek rendelkezésre állását, illetve a külföldi állam katasztrófa sújtotta területeire történő kijuttatását, szervezi a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás gyakorlati végrehajtását, a szállítmányok továbbítását, és folyamatos kapcsolatot tart a nemzetközi katasztrófavédelmi szervezetekkel, e tevékenységbe bevonja a különböző karitatív szervezeteket, a Magyar Vöröskeresztet és azokat a nemzetközi karitatív szervezeteket vagy azok magyar tagozatait, amelyek erre előzetesen a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervével megállapodást kötöttek,

- k) szükség esetén - a külpolitikáért felelős miniszterrel együttműködve - biztosítja a nemzetközi segítség fogadását, elősegíti kapacitásai függvényében a nemzetközi segítségnek a veszélyhelyzet vagy a katasztrófa károsító hatása által érintett területre való eljuttatását, és szétosztását,
- l) végzi az Európai Unió kötelező jogi aktusából vagy nemzetközi szerződésből eredő katasztrófavédelmi feladatokat.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetője irányítja az országos szűnyoggyérítési program keretében a szűnyoggyérítéssel kapcsolatos feladatok ellátását.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervei

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve költségvetési szerv, amely jogszabályban meghatározott ügyekben hatóságként jár el, ellátja a jogszabályokban részére meghatározott feladatokat, irányítja a hivatásos tűzoltóságokat és a katasztrófavédelmi kirendeltségeket.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve ellátja az önkormányzati tűzoltóságok felügyeletét, ellenőrzi a létesítményi tűzoltóságok és az önkéntes tűzoltó egyesületek tevékenységét.

A Kormány a hivatásos katasztrófavédelmi szerv **központi szerveként** a Belügyminisztérium **Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságát** (továbbiakban: BM OKF) jelöli ki.²⁴ A BM OKF-t főigazgató vezeti. A Kormány a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerveiként a megyei, fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságot jelöli ki. A megyei, fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságot igazgató vezeti.

A BM OKF a megyei, fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságok, a BM OKF Gazdasági Ellátó Központ, valamint a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ középírányító szerve.

A katasztrófavédelmi kirendeltség a megyei, fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóság helyi szerveként, önálló feladat- és hatáskörrel működik. A katasztrófavédelmi kirendeltséget kirendeltség-vezető vezeti.

A hivatásos tűzoltóság a katasztrófavédelmi kirendeltség szervezeti elemeként működik.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv államigazgatási feladatot is ellátó rendvédelmi szerv, amelynek tagjai hivatásos állományúak, közszolgálati tisztviselők, köztisztviselők és közalkalmazottak.

2.5. A rendvédelmi szervek körébe nem sorolt, rendvédelmi feladatokat ellátó állami szervek

A továbbiakban a rendvédelmi szervek körébe jogszabály által nem sorolt, rendészeti tevékenységet végző, fegyveres szerveket, illetve fegyveres rendvédelmi feladatokat ellátó állami szerveket tárgyaljuk.

²⁴ 234/2011. (XI. 10.) Korm. Rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról 2.§ (1) bek

2.5.1. Nemzeti Adó- és Vámhivatal

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellátó kormányhivatal.²⁵

A NAV államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat ellátó, a Kormány eredeti jogalkotói hatáskörében kiadott rendeletében kijelölt miniszter (a továbbiakban: kijelölt miniszter) által irányított, központi hivatalként működő központi költségvetési szerv. A NAV vezetőjének feladat- és hatáskörét a kijelölt miniszter irányítása alá tartozó, a Kormány eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott rendeletében kijelölt államtitkár (a továbbiakban: állami adó- és vámhatóság vezetője) gyakorolja. Az állami adó- és vámhatóság vezetője képviseli a NAV-ot, közvetlenül vezeti a Központi Irányítást, továbbá ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket jogszabály a NAV vezetőjének feladat- és hatáskörébe utal.

A NAV - mint állami adó- és vámhatóság - látja el az állami adóhatóság és a vámhatóság jogszabályban meghatározott feladatait.

A NAV feladata:

- a) a részben vagy egészben a központi költségvetés, a Nyugdíjbiztosítási Alap, az Egészségbiztosítási Alap vagy az elkülönített állami pénzalap javára teljesítendő kötelező befizetés,
- b) a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalap terhére juttatott támogatás, adó-visszaigénylés vagy adó-visszatérítés,
- c) az uniós vámjog végrehajtásáról szóló törvény hatálya alá tartozó kötelező befizetések
- d) megállapítása, beszedése, nyilvántartása, végrehajtása, visszatérítése, kiutalása és ellenőrzése, feltéve, ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik.

2.5.2. Az Országgyűlési Őrség

Az Országgyűlési Őrség központi költségvetési szervként működő fegyveres szerv, amely az Országgyűlés költségvetési fejezetében önálló címet képez, tevékenységét parancsnok irányítja.²⁶

Az Országgyűlési Őrség általános feladata az Országgyűlés védelme, függetlenségének és külső befolyástól mentes működésének biztosítása, tárgyalási rendjének fenntartásával összefüggő, személyvédelmi, létesítménybiztosítási feladatok biztosítása, protokolláris díszelgési, valamint az elsődleges tűzoltási és tűzbiztonsági feladatok ellátása.

Az Országgyűlési Őrség feladatai:

- a) ellátja a házelnök személyvédelmét,
- b) az Országház, az Országgyűlés Irodaháza, továbbá az Országgyűlés Hivatala és az Országgyűlési Őrség elhelyezésére szolgáló épületek, valamint az abban tartózkodók biztonsága érdekében létesítménybiztosítási feladatokat lát el,
- c) az Országgyűlés Hivatalával együttműködve biztosítja az Országház, az Országgyűlés Irodaháza, továbbá az Országgyűlés Hivatala és az Országgyűlési Őrség elhelyezésére szolgáló épületek területére történő belépés és az ott-tartózkodás rendjére vonatkozó szabályok betartását,
- d) az Országházban, az Országgyűlés Irodaházában, továbbá az Országgyűlés Hivatala és az Országgyűlési Őrség elhelyezésére szolgáló épületekben gondoskodik a jogszabályokban meghatározott tűzbiztonsági követelmények megtartásáról, valamint

²⁵ 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

²⁶ 2012. évi XXXVI. törvény az Országgyűlésről XIII. fejezet

a tevékenységi körökkel kapcsolatos veszélyhelyzetek megelőzésének és elhárításának a feltételeiről,

- e) ellátja a tárgyalási rend fenntartásával kapcsolatos, e törvényben meghatározott feladatokat,
- f) protokolláris díszelgési feladatokat lát el, és
- g) elvégzi a részére törvényben, valamint az Európai Unió kötelező jogi aktusából vagy nemzetközi szerződésből eredő egyéb feladatokat.

Az **Országgyűlési Őrség** kizárólagos hatáskörrel és országos illetékességgel látja el a feladatait, a feladatok végrehajtásába azonban - együttműködési megállapodás vagy felkérés alapján - más szerveket is bevonhat.

Az Országgyűlési Őrség feladatai ellátása során együttműködik a rendőrséggel, a nemzetbiztonsági szolgálatokkal, a hivatásos katasztrófavédelmi szervekkel, a Magyar Honvédséggel, valamint a helyi önkormányzatokkal.

Az Országgyűlési Őrség személyi állománya a Hszt.-ben meghatározott hivatásos állományúakból (a továbbiakban: országgyűlési őr), köztisztviselőkből, valamint olyan munkavállalókból áll, akikre a közigazgatási szervnél foglalkoztatott munkavállalókra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

3. A felügyeletet gyakorló minisztérium helye, szerepe, általános rendeltetése, felépítése

3.1. A Belügyminisztérium jogállása és alapadatai

A **Belügyminisztérium** (rövidítése: BM) önálló jogi személyiséggel rendelkező központi költségvetési szerv, amely gazdasági szervezettel rendelkezik.

A BM jogállása: költségvetési törvény által meghatározott, a központi költségvetésben fejezetet alkotó, központi költségvetési szerv.

A Belügyminisztérium vezetője (fejezet felügyeletét ellátó szerv vezetője) a **belügyminiszter**, alapítója Magyarország Országgyűlése. A Belügyminisztérium alapításának dátuma: 1848. április 11.

Az állami feladatként ellátott **alaptevékenységek körét** a minisztérium alapító okirata határozza meg.²⁷ A minisztérium vállalkozási tevékenységet nem végez.

A Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzata (továbbiakban: BM SZMSZ) határozza meg a minisztérium szervezeti felépítését, a hivatali egységek feladatait, a minisztérium létszámkeretét, a jogszabály előkészítés-, és kiadmányozás rendjét, az iratmintákat és a vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettséggel járó munkakörök felsorolását.²⁸

A BM SZMSZ felépítése

- a) A minisztérium szervezeti felépítését az 1. függelék tartalmazza.
- b) A minisztérium hivatali szervezeteinek (a továbbiakban: hivatali egységek) feladatait a 2. függelék tartalmazza.
- c) A minisztérium létszámkeretét - az egyes állami vezetők, a közbiztonsági főigazgató és a kabinetfőnökök irányítása alá tartozó szervezeti egységek együttes létszám szerinti bontásban - a 3. függelék tartalmazza.

²⁷ Az alapfeladatok ellátásának forrása Magyarország költségvetésének IX. és XIV. Fejezete.

²⁸ 11/2018. (VI. 12.) BM utasítás a Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról

- d) A miniszter által irányított, felügyelt háttérintézményeket, a háttérintézményekkel kapcsolatban a miniszter által átruházott hatáskörben eljáró állami vezető, közbiztonsági főigazgató, valamint a hatáskör gyakorlásával összefüggésben közreműködő önálló szervezeti egység megnevezését, továbbá a tulajdonosi joggyakorló nevében és helyett, megbízáson alapuló meghatalmazással eljáró tulajdonosi joggyakorló meghatalmazottat, valamint azon gazdasági társaságokat, amelyek felett a miniszter által átruházott hatáskörben eljáró állami vezető szakmai irányítást és felügyeletet gyakorol, a 4. függelék határozza meg.
- e) A minisztériumban a jogszabály-előkészítő tevékenység rendjét az 5. függelék tartalmazza.
- f) A minisztériumban a kiadmányozás rendjét a 6. függelék tartalmazza.
- g) Az egyes vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló. törvény²⁹ rendelkezésein túlmenően a hivatali egységek vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettséggel járó munkaköreinek felsorolását a 7. függelék tartalmazza.
- h) A minisztériumban alkalmazott iratmintákat a 8. függelék tartalmazza.

3.2. A minisztérium szervezete

A minisztérium önálló szervezeti egységei: a miniszteri kabinet, az államtitkári kabinet, a főigazgatóság, a titkárság és a főosztály. Nem önálló szervezeti egység az osztály.

3.3. A minisztérium vezetése

3.3.1. A miniszter

A miniszter a jogszabályoknak és a közjogi szervezetszabályozó eszközöknek megfelelően, a Kormány általános politikájának keretei között:

- a) vezeti a minisztériumot,
- b) részt vesz a kormányzati munkában,
- c) az egyes miniszterek feladat- és hatásköréről szóló kormányrendeletben és más jogszabályokban meghatározott módon irányítja az önálló belügyi szervek szakigazgatással és a közbiztonság védelmével kapcsolatos tevékenységét, valamint
- d) gyakorolja a helyi önkormányzatokkal kapcsolatos feladat- és hatásköröket.

A miniszter, mint a minisztérium vezetője különösen

- a) meghatározza a minisztérium szervezeti felépítését és működésének főbb szabályait,
- b) gondoskodik a feladat- és hatáskörébe tartozó jogszabályok, a közjogi szervezetszabályozó eszközök megalkotásáról és kiadásáról, a magasabb szintű jogszabályok előkészítéséről, valamint utasításokat ad ki,
- c) felelős a belső kontrollrendszer keretében – a szervezet minden szintjén érvényesülő – megfelelő kontrollkörnyezet, kockázatkezelési rendszer, kontrolltevékenységek, információs és kommunikációs rendszer és nyomon követési rendszer (monitoring) kialakításáért, működtetéséért és fejlesztéséért,
- d) meghatározza és jóváhagyja a minisztérium jogalkotási munkatervét, az ágazati célkitűzéseket és a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet szerinti intézményi munkatervet (a továbbiakban: intézményi munkaterv), valamint az intézményi munkaterről készített éves beszámolót,
- e) jóváhagyja a minisztérium éves költségvetését és zárszámadási javaslatát,

²⁹ Az egyes vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló 2007. évi CLII. törvény 3. § (1)-(2) bekezdésén túlmenően

- f) jogszabályban meghatározott körben előterjesztést tesz a köztársasági elnöknek, és ellenjegyzí az elnöki határozatot,
- g) meghatározza a szervezetek – parlamenti államtitkár, önkormányzati államtitkár, rendészeti államtitkár, közigazgatási államtitkár, valamint helyettes államtitkárok általi – irányítási rendjét, a személyzeti, a munkaügyi és a szervezési hatásköröket, a jogszabályok és a közjogi szervezetszabályozó eszközök minisztériumi előkészítésének, egyeztetésének rendjét, a gazdálkodás, a munkavégzés, az ügykezelés, a minősített adatok védelmének, a személyes adatok kezelésének, valamint a közérdekű adatok nyilvánossága érvényesítésének előírásait,
- h) megállapítja a szervezetirányítás és felügyelet rendjét, a hivatali egységek, a minisztériumi szervek, valamint az önálló belügyi szervek létszámát, javadalmazásuk és a juttatási rendszer főbb szabályait,
- i) jóváhagyja a minisztérium munkaprogramjait, a miniszteri értekezletek napirendjét, továbbá kiadmányozza a minisztérium által alapított költségvetési szervek alapító okiratát, az azokat szakmailag felügyelő hivatali egység vagy önálló belügyi szerv vezetőjének javaslatára,
- j) jóváhagyja az illetékes vezetők javaslatára az önálló belügyi szervek szervezeti és működési szabályzatait, melyek a személyügyi helyettes államtitkár útján – annak véleményezését követően – kerülnek felterjesztésre,
- k) jóváhagyja – a közigazgatási államtitkár útján – az államhatárral kapcsolatos ügyek intézésére létrehozott szervek által készített dokumentumokat és jegyzőkönyveket, amennyiben jogszabály vagy nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik,
- l) ellátja a polgári válságkezelési és a katasztrófavédelmi feladatok kormányzati koordinációját,
- m) irányítja a Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központot,
- n) ellátja a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság elnöki teendőit.
- o) A miniszter, mint a fejezet felügyeletét ellátó szerv vezetője, gyakorolja és ellátja a jogszabályban részére meghatározott feladatokat.

A miniszter irányítja

- a) a parlamenti államtitkár tevékenységét,
- b) az önkormányzati államtitkár tevékenységét,
- c) a közbiztonsági főigazgató tevékenységét,
- d) a miniszteri biztos tevékenységét,
- e) a közigazgatási államtitkár tevékenységét,
- f) a miniszteri kabinet vezetőjének (a továbbiakban: miniszter kabinetfőnöke) tevékenységét,
- g) az Ellenőrzési Főosztály vezetőjének tevékenységét,
- h) a sajtófőnök tevékenységét,
- i) a sajtófőnök útján a Kommunikációs Főosztály vezetőjének tevékenységét,
- j) a Miniszterelnöki Biztosi Titkárság vezetőjének tevékenységét, a diagnózis alapú felzárkózási roma stratégia előkészítésének és végrehajtásának koordinálásáért felelős miniszterelnöki biztossal egyetértésben.

A miniszter munkájának és feladatainak ellátása érdekében **kabinet** és **titkárság** működik.

A miniszter által irányított, felügyelt önálló belügyi szervek³⁰

³⁰ 11/2018. (VI. 12.) BM utasítás a Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról 4. függelék. A kivonat 2019.06.30-i hatályos állapot, mely nem tartalmazza az OIF 2019.07.01-ei hatályú jogállásnak változását.

	Önálló belügyi szerv	A miniszter hatásköre	A miniszter által átruházott hatáskörben eljáró állami vezető	A miniszteri hatáskör gyakorlásával összefüggésben közreműködő szervezeti egység
a)	Országos Rendőr-főkapitányság és irányítása alá tartozó szervek	irányítás	közbiztonsági főigazgató	Rendészeti Koordinációs Főosztály
b)	Nemzetbiztonsági Szakszolgálat	irányítás	miniszteri közvetlen	
c)	Alkotmányvédelmi Hivatal	irányítás	miniszteri közvetlen	
d)	Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az irányítása alá tartozó szervek	irányítás	közbiztonsági főigazgató	Rendészeti Koordinációs Főosztály
e)	Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága és az irányítása alá tartozó szervek	irányítás	közbiztonsági főigazgató	Rendészeti Koordinációs Főosztály
f)	Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ	irányítás	közbiztonsági főigazgató	Rendészeti Koordinációs Főosztály
g)	Nemzeti Védelmi Szolgálat	irányítás	miniszteri közvetlen	
h)	Terrorelhárítási Központ	irányítás	miniszteri közvetlen	
I)	Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal és irányítása alá tartozó szervek ³¹	irányítás	közigazgatási államtitkár	
j)	Országos Vízügyi Főigazgatóság és irányítása alá tartozó szervek	irányítás	KVHAT	Vízügyi Koordinációs Főosztály

2. sz. ábra: A miniszter által irányított, felügyelt önálló belügyi szervekre vonatkozó irányítási jogkörök

3.3.2. Az államtitkárok

A minisztériumban

- a) közigazgatási államtitkár,
 - b) parlamenti államtitkár,
 - c) önkormányzati államtitkár
- működik.

Az államtitkárok feladatai

- a) intézik a miniszter által számukra meghatározott egyedi feladatokat, ezen belül koncepciót és megoldási javaslatokat dolgoznak ki, kialakítják és képviselik a minisztériumi álláspontot,
- b) közreműködnek a miniszter döntéseinek közpolitikai megalapozásában és azok végrehajtásában,
- c) koordinálják a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendeletben szereplő feladatokkal, összkormányzati és ágazati felelősségi körbe tartozó teendőkkel kapcsolatos iránykijelölő, stratégiai munkákat, ágazati és részágazati stratégiák kialakítását,
- d) elősegítik a miniszter országgyűlési képviseletét, az Országgyűlésben képviselettel rendelkező pártok képviselőcsoportjaival és a pártokhoz nem tartozó képviselőkkel kapcsolatot tartanak, koordinálják a társadalmi, gazdasági érdekképviselőkkel való együttműködést, helyettesítik a minisztert,

³¹ 2019. 07.01.-ei hatállyal jogállása és elnevezése megváltozott, új elevezése Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság.

- e) összehangolják - a közigazgatási államtitkár útján - a helyettes államtitkároknak a parlamenti és az általános kormányzati feladatok végrehajtásával kapcsolatos tevékenységét,
- f) közreműködnek a jogszabályalkotással kapcsolatos politikai előkészítő munka miniszteri irányításában; ennek során különösen
 - fa) gondoskodnak a jogszabályi koncepciókban a kormányzati politika érvényesítéséről,
 - fb) ellátják a kormánypártok frakcióival való egyeztetési feladatokat,
 - fc) irányítják a parlamenti pártközi egyeztetési mechanizmusokat,
 - fd) a minisztériumi jogszabály-előkészítés során részükre megküldött tervezetekkel kapcsolatban álláspontot alakítanak ki,
- g) ellátják mindazokat a feladatokat, amelyekkel a miniszter állandó vagy eseti jelleggel őket megbízza,
- h) szakterületükön gondoskodnak az intézményi munkaterv előkészítéséről, végrehajtásáról, a nyomon követésről és az éves beszámolók elkészítéséről,
- i) ha feladatellátásuk során más államtitkár szakmai irányítása alá tartozó szerv közvetlen megkeresése iránt intézkednek, a megkeresés tényéről és tartalmáról a megkeresett szerv szakmai irányítását ellátó államtitkárt tájékoztatják.

3.3.3. A helyettes államtitkárok

A minisztériumban

- a) személyügyi helyettes államtitkár,
- b) szabályozási és koordinációs helyettes államtitkár,
- c) gazdasági helyettes államtitkár,
- d) európai uniós és nemzetközi helyettes államtitkár,
- e) informatikai helyettes államtitkár,
- f) közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkár,
- g) önkormányzati helyettes államtitkár és
- h) nyilvántartások vezetéséért felelős helyettes államtitkár,
- i) társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkár

működik.

A hivatali egységek, a minisztériumi szervek, valamint az önálló belügyi szervek a parlamenti államtitkár, az önkormányzati államtitkár, a közbiztonsági főigazgató részére - kérésre -, feladataik ellátása körében közvetlenül információt biztosítanak.

3.3.4. A közbiztonsági főigazgató

A minisztériumban Közbiztonsági Főigazgatóság működik.³² amelyet a közbiztonsági főigazgató vezet. A közbiztonsági főigazgató az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban együtt: a közbiztonsági főigazgató irányítása alatt álló szervek) tekintetében gyakorolja³³ meghatározott irányító jogosítványokat,³⁴ valamint segíti a miniszter egyéb irányítási jogainak gyakorlását.

³² A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Kit.) 29.§.(1) bekezdésében meghatározott feladatok ellátására

³³ A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvényben (a továbbiakban: Ksztv.) 2. § c), e)-i) pontjában

³⁴

4. A szolgálati formákra, a szolgálatteljesítésre vonatkozó alapvető elvárások, követelmények

A szolgálatteljesítési formákat általános jelleggel a Rendőrségnél meghatározottak szerint tárgyaljuk, a belügyminiszter irányítása alatt álló szervek tekintetében az eltéréseket külön-külön ismertetjük.

4.1. A Rendőrségnél alkalmazott szolgálati formák

A Rendőrség a szolgálati feladatait külön végrehajtási rendelkezések alapján, különböző szolgálati formákban, a szakmai szabályzatokban meghatározott módon hajtják végre, amelyre vonatkozó előírásokat az adott feladat végrehajtására kijelölt rendőr szolgálati beosztásától függetlenül köteles betartani. Ennek alapján a szolgálati előjáró az alárendelt rendőr részére elrendelheti a feladat meghatározott szolgálati formában történő végrehajtását.³⁵

A szolgálati formák:

- a) Ügyeleti szolgálati forma
- b) Körzeti megbízotti szolgálati forma
- c) Járőr szolgálati forma
- d) Útlevélkezelői szolgálati forma
- e) Őrszolgálati formák
- f) Személyvédelmi szolgálati forma
- g) Pénzkísérő szolgálati forma
- h) Vonatkísérő szolgálati forma
- i) Védelmi ellenőrzési és felügyeleti szolgálati forma
- j) Készenléti szolgálati forma
- k) Felügyeleti szolgálati forma

Az egyes szolgálati formákról részletesen

Ügyeleti szolgálati forma

A rendőrségi feladatok végrehajtásának, a szervezet működésének, valamint irányításának és vezetésének, továbbá a rendőri munka folyamatosságának biztosítása, az együttműködő szervekkel való kapcsolat állandó fenntartása, a rendkívüli eseményekkel összefüggő halaszthatatlan intézkedések megtétele, az intézkedésre jogosult és köteles szervek, személyek értesítése, illetve a vezetők tájékoztatása érdekében állandó vagy ideiglenes jelleggel ügyeletet kell biztosítani.

A feladatok ellátására a Nemzeti Védelmi Szolgálatnál (NVSZ) vezető-ügyeletet kell biztosítani. Az ügyeletet ellátó személy (a továbbiakban: ügyeletes) - a NVSZ esetében a vezető-ügyeletet ellátó vezető (a továbbiakban: vezető ügyeletes) - a hivatali munkaidőn kívül a szerv vezetőjének jogkörét a részére meghatározott mértékben gyakorolja.

Az ügyeletes, valamint a vezető-ügyeletes részére biztosítani kell azokat az eszközöket, amelyek a feladat zavartalan ellátásához és a hatáskörébe utalt intézkedések megtételéhez szükségesek.

Az ügyeletest, valamint a vezető-ügyeletest a feladatának teljesítésétől elvonni, más feladatra igénybe venni nem lehet.

³⁵ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

Körzeti megbízotti szolgálati forma

A körzeti megbízott az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetője által meghatározott körzetben teljesít szolgálatot, tevékenységét önállóan szervezi.

A körzeti megbízott alapvető feladata:

- a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv és a lakosság kapcsolatának fenntartása,
- b) bűnmegelőzési tevékenység ellátása,
- c) nyomozások elvégzése,
- d) a működési területét érintő körözési eljárás lefolytatása, valamint
- e) vasúti, légi és vízi rendészeti rendőri feladatok ellátása.

Járőr szolgálati forma

A járőrözés a közterületek és nyilvános helyek, a határterület és - jogszabályban meghatározott esetekben - a határterületen kívüli területek rendőri vagy határrendészeti ellenőrzésének, továbbá a határőrizetnek az egyik formája. A járőrözés során egy vagy több rendőr előre meghatározott körzetben, területen vagy útvonalon, valamint menetvonalon bűnügyi, közrendvédelmi, határrendészeti, közlekedési, továbbá vízi rendészeti feladatot lát el. Ellenőrzi a jogszabályok betartását, végzi a jogellenes cselekmények megelőzését, felderítését, megszakítását és az elkövetők elfogását.

Járőrözésre egy rendőrt lehet vezényelni a rendőrkapitányság székhelye szerinti városokban, valamint a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területére. Egyéb településeken csak indokolt esetben lehet járőrözésre egy rendőrt vezényelni.

A rendőr a mellé - közös végrehajtást igénylő feladat esetén - járőrtársként beosztott katonával, büntetés-végrehajtási felügyelővel, pénzügyőrrel, országgyűlési őrral, az Európai Unió jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján más állam rendvédelmi szervének tagjával, közterület-felügyelővel, fegyveres biztonsági őrral, polgárőrrel, illetve az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény hatálya alá tartozó rendészeti feladatokat ellátó személyekkel együttműködve látja el a járőrözést.

Ha a feladat jellege megkívánja, a rendőr járőrtársként osztható be katonai rendészeti járőrözésre. A vegyes összetételű járőrök tagjainak intézkedési jogára - jogszabály, az Európai Unió jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés eltérő rendelkezésének hiányában - a vezénylő szervre vonatkozó jogszabályok irányadók.

Attól függően, hogy a járőr feladatai között a bűnügyi, a közrendvédelmi, határrendészeti vagy a közlekedést segítő, irányító és ellenőrző feladatok vannak túlsúlyban, **a járőr szolgálati forma**

- a) bűnügyi,
- b) közrendvédelmi,
- c) határrendészeti, valamint
- d) közlekedési forgalomellenőrző

járőr szolgálati forma lehet.

Útlevelkezelői szolgálati forma

Útlevelkezelői szolgálati forma a határforgalom ellenőrzésének végrehajtására alkalmazható. Amelynek során az útlevelkezelő a Schengeni határ-ellenőrzési kódexben, valamint a

Határőrök gyakorlati kézikönyvében (Schengeni kézikönyv) meghatározottakat hajtja végre. Útlelvételezésre megnövekedett forgalom esetén forgalmi sávonként két rendőrt kell vezényelni.

Őrszolgálati formák

Az őrszolgálat az a szolgálati forma, amelynek során a rendőr a kijelölt őrhelyén, mozgási körzetében állandó vagy ideiglenes jelleggel személyt, meghatározott területet, létesítményt vagy értéket véd, őriz, közbiztonsági szempontból ellenőriz vagy protokolláris feladatot lát el.

Az őrszolgálat formája lehet

- a) mozgóőr,
- b) objektumőr,
- c) fogdaőr,
- d) kísérő őr,
- e) rendkívüli őr, valamint
- f) díszőr

szolgálat.

A mozgóőr a számára kijelölt mozgási körzetben, egy adott ponthoz meghatározott időközönként rendszeresen visszatérve látja el szolgálatát. Mozgási körzetét a közbiztonsági viszonyok és a feladat jellege szerint a szolgálati előjáró jelöli ki.

Az objektumőr meghatározott létesítményhez tartozó, az őrutasításban meghatározott körzetben végzi feladatát. Zárt objektumon kívül, különösen közterületen, nyilvános helyen, illetve őrzött objektum külső körleteiben végrehajtott szolgálat során az objektumőr, a mozgóőr és a díszőr felállítási helyén történő tartózkodás időtartama legfeljebb hat óra lehet egyhuzamban.

A fogdaőr a rendőrségi fogdában, az őrzött szálláson, a kijelölt őrhelyen vagy a meghatározott mozgási körzetben őrzi a fogvatartott személyt.

A kísérő őr feladata a felügyeletére bízott fogvatartott személy meghatározott helyre történő kísérése.

A fogvatartott kísérése a végrehajtás módja szerint **rendes vagy megerősített kísérés** lehet a következők szerint:

- a) **rendes** a kísérés módja, ha a kísért személynél az előzetes ismeretek alapján nincs olyan körülmény, amelynek folytán szökésétől vagy a rendőr elleni támadásától lehet tartani,
- b) **megerősített** a kísérés módja, ha a kísért személy szökésétől vagy támadásától lehet tartani, vagy a kísérés nehéz körülmények között történik.

A légijárművön történő kísérést kivéve mindig a megerősített kíséresi módot kell alkalmazni, ha a kísérés belföldről külföldre vagy külföldről belföldre irányul. A kísérésre vonatkozó utasítást a fogvatartás elrendelésére jogosult vezető adja. Ha a belföldről külföldre irányuló, vagy a külföldről belföldre történő kísérésre vonatkozó utasítás végrehajtásához külföldi állami szervekkel való kapcsolatfelvétel szükséges, akkor a végrehajtás módját a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK) vezetőjével kell egyeztetni.

A rendkívüli őr a szolgálati előjáró által meghatározott biztosítási, őrzési feladatot lát el külön utasításra. Az utasítást rendkívüli őri őrutasításban, írásban kell meghatározni.

Halaszthatatlan esetben az utasítást szóban is meg lehet határozni, azonban azt haladéktalanul írásba kell foglalni.

A **díszőr** ünnepségek, rendezvények, katonai tiszteletadással rendezett kegyeleti aktusok alkalmával szolgálati előjárója utasítása szerint teljesít ideiglenes protokolláris őrszolgálatot.

Személyvédelmi szolgálati forma

A személyvédelmi szolgálat célja

- a) a személybiztosítás,
- b) a lakásbiztosítás,
- c) a programhely-biztosítás,
- d) az útvonal-biztosítás,
- e) a védett személy biztonságos közúti szállítása, valamint
- f) a védett személlyel kapcsolatos nyílt és operatív biztosítás ellátása.

A **személybiztosító** feladata a védett személy közvetlen fizikai védelme, életének, testi épségének megóvása.

A **lakásbiztosító** feladata a védett személy és a vele együtt lakó családtagjai állandó elhelyezésére szolgáló létesítmények védelme, az érkező küldemények biztonsági ellenőrzése, a belépő személyek ellenőrzése, továbbá a védett személy és a vele együtt lakó családtagjai állandó elhelyezésére szolgáló létesítmények elleni támadás elhárítása, az illetéktelen személyek bejutásának megakadályozása, a védelem technikai eszközeinek kezelése.

A **programhely-biztosító** feladata a védett személyek által látogatott rendezvény helyszínének lezárása, a védett személy mozgásterületének biztosítása.

Az **útvonal-biztosító** feladata a védett személy közlekedési útvonalának megelőző ellenőrzése, a veszélyforrások felmérése, elhárítása, az áthaladás biztosítása.

A **biztonsági gépjárművezető** feladata a védett személy közúti közlekedése során - az erre kijelölt gépjárművekkel történő biztonságos szállítással - a védett személy közvetlen fizikai védelme, életének, testi épségének megóvása.

Az **operatív személyvédő** feladata a védett személy részvételével lebonyolított programok, rendezvények, illetve a védelemre kijelölt objektumok felderítő biztosításának megszervezése és végrehajtása.

Pénzkísérő szolgálati forma

Ha a Magyar Nemzeti Bank és más pénzintézetek nagy összegű pénz- és értékszállításait a rendőrség kíséri, a pénzkíséret végrehajtása során a pénzkísérő járőr-csoport vezetője folyamatos rádió-összeköttetést tart a területileg illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság tevékenység-irányítási központjával.

A pénzkísérő járőr-csoport vezetője a pénzkíséret végrehajtása során kizárólag a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető magatartás észlelése esetén köteles intézkedést kezdeményezni.

Vonatkísérő szolgálati forma

A személyszállító vonatok, valamint a pályaudvarok és vasútállomások rendőri ellenőrzése a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság feladata. Azt a vonatot, amelynek rendőri ellenőrzése közbiztonsági szempontból különösen indokolt, a rendőr-főkapitányság intézkedése alapján közrendvédelmi állománnyal a megye (főváros) területén kísérni kell. A vonatkísérési feladatok végrehajtása mellett, azzal összhangban meg kell szervezni a pályaudvarok és

vasútállomások rendőri ellenőrzését. A személyszállító vonatok ellenőrzésére legalább kétfős rendőrkormányt kell vezényelni.

A vonatkísérő

- a) kísérést, személyőrzést nem hajthat végre, valamint
- b) a szolgálat ellátása során együttműködik a rendőr-főkapitányságok által vezényelt járőrökkel, a vasúti körzeti megbízottakkal és a vasút forgalmi személyzetével.

A vonatkísérő a személyi szabadságot korlátozó intézkedés foganatosítása esetén

- a) rádión keresztül egy közbeeső állomásra kér a szerelvény mellé helyi járőrt vagy körzeti megbízottat, részükre az intézkedés alá vont személyt igazoltatólap kitöltésével és az átvétel elismertetésével átadja,
- b) az intézkedés alá vont személyt a cél- vagy közbeeső állomásra érkezésig az utazóközönségtől elkülöníti, végrehajtja a szükséges ruházat- és csomagátvizsgálást, továbbá a szökés megakadályozása érdekében megteszi a szükséges biztonsági intézkedéseket, valamint
- c) a kísérést - az első olyan közbeeső állomáson, ahol rendőrőrs vagy rendőrkapitányság van - megszakítja, ha az intézkedés során kényszerítő eszközt alkalmazott, kivéve a szökés megakadályozása céljából alkalmazott bilincsalkalmazást, ha nem okozott sérülést.

A vonatkísérő a vonatkísérés megszakítása esetén az állomásra történő érkezést követően

- a) a területileg illetékes rendőrkapitányságtól gépjárművet kér az előállítás foganatosításához, valamint
- b) a területileg illetékes rendőrkapitányságon elkészíti a szükséges jelentéseket, okiratokat.

A vonatkísérő intézkedéseinek jogszerűségét, szakszerűségét a helyi általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetője vagy szolgálatparancsnoka minősíti.

Védelmi ellenőrzési és felügyeleti szolgálati forma

A védelmi ellenőrzési és felügyeleti feladatra beosztott rendőr nemzetközi repülőtéren felügyeli

- a) az utasok és kézipoggyászaik,
- b) a nem utas személyek és személyes tárgyaik,
- c) a szigorított védelmi területre (SRA) belépő járművek, valamint
- d) a feladott poggyász, áru és postaküldemény, a légifuvarozói postaküldemény és a légifuvarozói anyag, a fedélzeti ellátmány és a repülőtéreni készletek

védelmi ellenőrzését.

A védelmi ellenőrzési és felügyeleti feladatokra beosztott rendőr meghatározott személyek és dolgok védelmi ellenőrzését fegyveresen biztosítja.

A védelmi ellenőrzési és felügyeleti feladatra beosztott rendőr nemzetközi repülőtéren

- a) ellátja a repülőtér szigorított védelmi területeinek rendőri felügyeletét, valamint
- b) közreműködik a repülőtér területén a közveséllyel fenyegetés bűncselekmény elhárításában, továbbá az elhagyott, gazdátlan csomagokkal kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásában.

Készenléti szolgálati forma

Készenlétet elrendelheti:

az országos rendőrfőkapitány, a bűnügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes, a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes, a Terrorelhárítási Központ főigazgatója, a Nemzeti Védelmi Szolgálat főigazgatója, a Készenléti Rendőrség parancsnoka, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság igazgatója, a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ igazgatója, a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ igazgatója, a Nemzetközi Oktatási Központ igazgatója, a megyei (fővárosi) rendőrfőkapitány, a rendőrkapitány és a határrendészeti kirendeltség vezetője rendelhet el az irányítása alatt álló szerv, szervezeti egység vagy szervezeti elem vonatkozásában.

Felügyeleti szolgálati forma

A felügyeleti szolgálatra beosztottak feladata, hogy a közrendet, közbiztonságot veszélyeztető cselekményeket megelőzzék, megszakítsák, a szükséges rendőri intézkedéseket megtegyék, továbbá a rend fenntartása érdekében segítséget nyújtsanak a rendezőknek. **Felügyeleti szolgálatot olyan, nagyobb számú közönséget vonzó rendezvényeken, kulturális és egyéb létesítményekben lehet szervezni,** ahol a közrend, közbiztonság fenntartása érdekében az ilyen szolgálat ellátása szükséges.

A rendőrkapitányság vezetője a helyi viszonyoknak megfelelően dönti el, hogy mely létesítményekben, milyen alkalomból indokolt felügyeleti szolgálatot elrendelni, valamint meghatározza azokat a létesítményeket, amelyekben e feladatot járőr hajtja végre.

4.2. A büntetés-végrehajtási szervnél alkalmazott szolgálati formák

- a) biztonsági felügyelői szolgálat
- b) körlet felügyelő szolgálat
- c) és foglalkoztatási felügyelő szolgálat

4.3. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek szolgálati formái

- a) **belső szolgálat:** olyan készenléti jellegű szolgálat, amelyet a beosztotti állomány a készenléti szerre történő beosztása mellett, meghatározott helyen és időben lát el,³⁶
- b) **ügyeleti szolgálat:** a tűz- és káresetek, egyéb rendkívüli események jelzésének fogadására és a szükséges intézkedések megtételére, az együttműködő szervekkel való állandó kapcsolattartás biztosítására, az intézkedésre jogosult és köteles szervek, személyek értesítésére, a vezetők tájékoztatására létrehozott - váltásos szolgálati időrendben - megszakítás nélkül folyamatosan működő híradó-ügyeletesi, ügyeletesi, fő ügyeletesi szolgálat,

³⁶ A hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról szóló 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet 2.§ alapján

5. Magatartási szabályok szolgálatban és szolgálaton kívül, viselkedési és közszolgálati etikai szabályok

5.1. Magatartási szabályok a Rendőrség szervezetében

5.1.1. A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége

A **rendőr köteles** a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni. A rendőrség a belső szervezetét és működésének részletes szabályait, az utasítás kiadás rendjét úgy kell kialakítani, hogy az utasítás kiadójának és végrehajtójának egyéni felelőssége mindenkor megállapítható legyen.

A **rendőr a feladata teljesítése során köteles** végrehajtani a szolgálati előjáró utasításait. **Meg kell tagadnia az utasítás végrehajtását**, ha azzal bűncselekményt követne el.

A rendőr a szolgálati előjáró jogszabálysértő utasításának teljesítését – a fenti kivétellel - nem tagadhatja meg, de az utasítás jogszabálysértő jellegére, ha az számára felismerhető, haladéktalanul köteles az előjáró figyelmét felhívni. Ha az előjáró az utasítást fenntartja, azt az utasított kérelmére köteles írásba foglalva kiadni. Az írásba foglalás megtagadása vagy elmaradása az utasítást adó közvetlen felettesénél bejelenthető, e jog gyakorlásának azonban az utasítás teljesítésére nincs halasztó hatálya.

5.1.2. A szolgálatba lépés követelményei

A rendőr szolgálatellátásra kipihenten, az előírásoknak megfelelő tiszta és ápoltságban köteles megjelenni. Ha a rendőr alkoholfogyasztás miatt vagy más szer hatása miatt szolgálatképtelen állapotban van, szolgálatba nem osztható be.

Ha a szolgálati feladat jellegéből más nem következik, a szolgálat egyenruhában történő ellátása során a rendőr csak olyan haj-, arcszőrzet-, köröm-, illetve műköröm-viselést hordhat, ami nem akadályozza vagy veszélyezteti a szolgálati feladatok biztonságos ellátását, nem alkalmas sérülés okozására, nem sérti a rendőri hivatás tekintélyét és a rendőrség működésébe vetett közbizalmat, valamint tükrözi az egyenruha méltóságát.

A szolgálat egyenruhában történő ellátása során a rendőr látható testfelületén - a szolgálati előjáró ellenkező utasításának hiányában a rendeltetésszerűen viselt karóra, gyűrű, nők esetében egy pár fülbevaló kivételével - ékszert, testékszert, divatékszert a szolgálat ellátása során nem viselhet.

5.1.3. Az intézkedési kötelezettség

A **rendőr** jogkörében eljárva **köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni**, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A **rendőr köteles** a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni. A rendőr közreműködik a közbiztonságot fenyegető veszélyhelyzet elhárításában. Ha a veszélyhelyzet elhárítása más szerv feladatkörébe tartozik, de beavatkozására csak

késedelmesen van lehetőség, a rendőr haladéktalanul gondoskodik a veszély elhárításáért felelős hatóság vagy más szerv értesítéséről.

Az arányosság követelménye

A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

5.2. Magatartási szabályok a büntetés-végrehajtási szervezetben

5.2.1. A hivatásos állomány tagjának magatartása szolgálatban és szolgálaton kívül

A ht. állomány tagja³⁷

- a) szolgálati feladatait esküjéhez híven a szakmai követelményekkel összhangban, a jogszabályokban, illetve a jogszabályok alapján közjogi szervezetszabályozó eszközökben, a szervezeti és működési szabályzatban, a munkaköri leírásban és az előjárói rendelkezésekben meghatározottak szerint látja el,
- b) a szolgálat ellátására pihenten, ápoltsággal, az előírásoknak megfelelő tiszta és gondozott öltözetben köteles megjelenni, feladatait pontosan és fegyelmezetten teljesíteni. Szolgálati tevékenységében megfontolt magatartást kell tanúsítania, fellépése legyen határozott és magabiztos,
- c) a hatóságok, hivatalok, bíróságok stb. előtti tevékenysége alkalmával adja meg - és a maga számára követelje meg - a tiszteletet, és tartsa be a hivatalos érintkezés formáit,
- d) polgári személyekkel szemben legyen fegyelmezett és udvarias, kerülje a büntetés-végrehajtás tekintélyét sértő magatartást.

5.3. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának magatartási szabályai

5.3.1. A katasztrófavédelmi hivatásos állományú kötelezettségére, szolgálatellátására, magatartására vonatkozó általános szabályok

A katasztrófavédelmi hivatásos állományú köteles³⁸

- a) feladatát a katasztrófavédelem szervezetében meghatározott függelmi viszonyok rendszerében teljesíteni,
- b) gondoskodni a rábízott felszerelések, eszközök rendeltetésszerű használatáról, karbantartásáról, védelméről, közvetlen környezete rendjéről, tisztaságáról,
- c) fokozott gondossággal és ésszerű takarékosággal bánni a rábízott és a szolgálati tevékenységhez kapcsolódó anyagi javakkal, minden törvényes eszközzel megakadályozni annak károsodását, pazarlását,
- d) tiszteletben tartani munkatársai és beosztottjai emberi méltóságát,
- e) szolgálati, munkaköri, szakmai feladatait beosztásának megfelelően, a legjobb tudása szerint ellátni,
- f) az esküjében, fogadalmában vállalt, jogszabályokban, munkaköri leírásában előírt, valamint az előjárói által meghatározott utasítást teljesíteni,

³⁷ 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról 15.§

³⁸ 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról 4.§

- g) a szolgálati feladatok végrehajtására vonatkozó tényeket és körülményeket a valóságnak megfelelően jelenteni,
- h) a szolgálat ellátásához, az esküjében, fogadalmában vállalt kötelezettségének teljesítéséhez szükséges szakmai képzettséget, általános műveltséget és fizikai erőnlétet megszerezni és fenntartani, melyhez a munkáltató segítséget nyújt,
- i) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv hivatásos állományára vonatkozó alaki szabályokat betartani,
- j) a szolgálati feladatainak ellátása során hivatali, ügyeleti, készségi, készenléti és készenléti jellegű szolgálatot teljesíteni.

A hivatali munkaidő meghatározásáról az állományilletékes parancsnok - az előjáró parancsnok tájékoztatásával - intézkedik az irányítása alatt álló szervezet vonatkozásában.

Az ügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú részére biztosítani kell azokat az eszközöket, amelyek a feladat zavartalan ellátásához és a feladatkörébe tartozó intézkedések megtételéhez szükségesek.

Az ügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományút feladatának teljesítésétől elvonni, más feladatra igénybe venni nem lehet.

A készenléti jellegű beosztás esetén a katasztrófavédelmi hivatásos állományú 24 órás váltásos munkarendbe tartozó beosztásban, állandó készenléti helyzetben a szolgálatteljesítés helyén látja el a szolgálatát.

Készenléti szolgálat esetén a katasztrófavédelmi hivatásos állományú a hivatali munkaidején túl a szolgálatteljesítés helyén kívül áll készenléti és szükség esetén a szolgálati beosztásához előírt feladatra köteles jelentkezni.

5.4. A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei

5.4.1. Foglalkozás, szakma, hivatás

A foglalkozás megélhetést biztosító rendszeres tevékenység a munka, szakma. Vannak azonban olyan foglalkozások, amelyekkel szemben a társadalomnak az előbbieken túlmenő, további, különleges elvárásai vannak, például az orvos, a jogász, a rendvédelmi tisztviselő. E foglalkozások művelőihez a társadalom más igényekkel fordul, magas szintű szakmai magabiztosságot és felkészültséget, a közérdeket előtérbe állító áldozatvállalást, az ismétlődő szakmai fogások ismeretén túl helyzetfelismerő, értékelő, problémamegoldó készséget, és a hétköznapi erkölcsi és jogi elvárásokon túl további speciális szakmai etikai elvárásokat követel meg. Ennek a sajátos társadalmi viszonyulásnak az a forrása, hogy e foglalkozások művelői közvetlenül a közösséget hivatottak szolgálni, tevékenységükkel ráhatnak az egyének életére.

Hivatásnak általában azokat a foglalkozásokat nevezzük, amelyek művelésekor a személyes érdekeket háttérbe helyezve a társadalom, és annak tagjainak érdekében kell önálló, alkotó felelős döntéseket hozni.

5.4.2. A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei a Hszt-ben

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei a hivatásos állomány tagjai tekintetében különösen:

- a) a hűség,
- b) a nemzeti érdek előnyben részesítése,
- c) a méltóság és a tisztesség,

- d) az előítéletektől való mentesség,
- e) a pártatlanság,
- f) a felelősségtudat,
- g) a szakszerűség,
- h) az együttműködés és az arányosság.³⁹

A fentiekén kívül a **vezetői beosztást betöltőkkel és a rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban álló vezetőkkel szemben támasztott** további etikai alapelvek:

- a) a példamutatás,
- b) a szakmai szempontok érvényesítése és a
- c) számonkérési kötelezettség.

5.4.3. A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex

Az Magyar Rendvédelmi Kar (továbbiakban: MRK) a rendvédelmi szervek hivatásos állomány tagjainak és rendvédelmi igazgatási alkalmazottainak önkormányzattal rendelkező rendvédelmi szakmai köztestülete. Az MRK kötelező tagsági viszony alapján működik. A rendvédelmi szervvel fennálló szolgálati viszony vagy rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszony alapján az állomány tagja az MRK tagjává válik.

A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex és az Etikai Eljárási Szabályzata.⁴⁰

A Hszt. hatálya alá tartozó szervezetek hivatásos állományú tagjai és rendvédelmi igazgatási alkalmazottai szakmailag speciális jellemzőkkel is rendelkező közszolgálatot látnak el. Tevékenységüket elsősorban jogszabályok, továbbá a közjogi szervezetszabályozó eszközök határozzák meg. Funkciójukból, feladatrendszerükből adódóan a társadalom - indokoltan - az átlagosnál magasabb szintű erkölcsiséget vár el az MRK tagjaitól. Azért, hogy az érintettek – minden lényeges tekintetben –eleget tudjanak tenni a társadalom által velük szemben támasztott követelményeknek, valamint hivatásukat a jogi normák keretei között hatékony és a köz érdekének megfelelően, jó színvonalon teljesítsék, meg kell határozni a rájuk vonatkozó, illetve az általuk betartandó erkölcsi követelményeket. A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódexben összefoglalt követelményrendszer betartását alapvetően az érintett szervezetek szervezeti kultúrája, az MRK tagjainak morálja, szakmai és emberi lelkiismerete biztosíthatja. A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódexben néhány területen (pl. a korrupció, vagy az összeférhetetlenség esetében) a jogi előírásokat erkölcsi elvárások megfogalmazásával is indokolt volt megerősíteni. A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex célja, hogy összefoglalja és meghatározza mindazon magatartási és viselkedési követelményeket.⁴¹

5.4.4. Az egyes rendvédelmi szervek Hivatásetikai Kódexei

A Rendőrség etikai kódexe⁴²

Célja, hogy erkölcsi iránymutatásul szolgáljon, mind a szolgálatban, mind a szolgálaton kívül tanúsítandó magatartások tekintetében, morális alapot biztosítson a felmerülő szakmai

³⁹ 2015. évi XLII. törvény 14.§

⁴⁰ Az MRK 2015. évi XLII. törvény 292. § (4) bekezdés 9. pontjában és a Magyar Rendvédelmi Kar Alapszabályának II. 2. c) pontjában kapott felhatalmazás alapján alkotta meg a Rendvédelmi Hivatásetikai Kódexet és az Etikai Eljárási Szabályzatot.

⁴¹ http://www.rendvedelmikar.hu/letoltes/document/document_176.pdf

⁴² <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendori-hivatas-etikai-kodexe>

döntésekhez, egyben megfelelő védelmet nyújtson mindazok számára, akik normakövető módon járnak el, továbbá zsinórmértékül szolgáljon a kifogásolható, a hivatáshoz nem méltó magatartások felismeréséhez.

A Büntetés-végrehajtási szervezet Etikai Kódexe⁴³

A büntetés-végrehajtási szervezet részt vesz az állam büntetőhatalmának gyakorlásában, ennek során jelentős szerepet játszik a bűnmegelőzésben, a közrend védelmében. A szabadságuktól megfosztott személyek fogva tartásával járó sajátos munka az abban közreműködő személyzettől magas szintű erkölcsi felelősséget, érték- és normakövetést vár el. Ezen – nemzetközi dokumentumokban megfogalmazott és a magyar jogrendszerben is megjelenő – elvárások jelennek meg a büntetés-végrehajtási szervezet Etikai Kódexében.

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek hivatásetikai szabályzata⁴⁴

A Hivatásetikai Szabályzat a hivatásos katasztrófavédelmi szervekkel jogviszonyban álló foglalkoztatottaitól elvárt foglalkozásetikai és magatartási szabályok gyűjteménye.

A jogviszonyban álló foglalkoztatottak a rájuk kötelező erővel vonatkozó a Magyar Rendvédelmi Kar Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex és Etikai Eljárási Szabályzatában, valamint a Magyar Kormánytisztviselői Kar Hivatásetikai Kódexében (a továbbiakban együtt: Etikai Kódex) meghatározott szabályokat, értékeket az intézkedéssel összhangban kötelesek megtartani.

6. A rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a szolgálati viszonyra vonatkozó általános szabályok, jogosultságok, kötelezettségek, valamint juttatások, járandóságok, karrierlehetőségek

6.1. A Hszt. hatályára vonatkozó rendelkezések

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak jogállásáról szóló 2015. évi XLII. törvény (továbbiakban: Hszt.) szervi hatálya alá tartozik:

- a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,
- b) a belső bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatokat ellátó szerv,
- c) a terrorizmust elhárító szerv,
- d) az idegenrendészeti szerv [az a)-d) pontban felsorolt szervek a továbbiakban együtt: rendőrség],
- e) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- f) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- g) az Országgyűlési Őrség,
- h) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint
- i) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal

⁴³ <https://bv.gov.hu/hu/etikaikodex>

⁴⁴ A hivatásos katasztrófavédelmi szervek hivatásetikai szabályzata a 31/2017. számú BM OKF főigazgatói intézkedés mellékleteként került kiadásra.
http://www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/szervezet/hivatasetikai_szabalyzat_2017.pdf

A Hszt. tárgyi hatálya:

Az a)-i) pontban felsorolt rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állománya tagjainak hivatásos szolgálati jogviszonyára (a továbbiakban: szolgálati viszony) és egyes társadalombiztosítási ellátására terjed ki.

A Hszt.-t eltérésekkel kell alkalmazni:

- a) **Országgyűlési Őrség hivatásos állományának szolgálati viszonyára** az Országgyűlésről szóló törvényben
- b) **Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának szolgálati viszonyára** Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló törvényben f

foglaltak szerint.

A Hszt. rendelkezéseit az alábbi esetekben és körben is alkalmazni kell:

- a) a hivatásos szolgálatra jelentkezőkre,
- b) a rendvédelmi oktatási intézménybe, hivatásos szolgálat ellátására jogosító képzésre jelentkezőkre,
- c) a rendvédelmi oktatási intézmény nem hivatásos állományának ösztöndíjas hallgatóira, tanulóira,
- d) a rendvédelmi oktatási intézmény tisztjelöltjeire (a továbbiakban: tisztjelölt),
- e) a szolgálati nyugdíjasokra, valamint
- f) a hivatásos állomány tagja és a szolgálati nyugdíjas közeli hozzátartozóira

A tartalékkállományra vonatkozó rendelkezéseket a szolgálati viszony megszűnését követően a hivatásos állományból tartalékkállományba helyezettkekre vagy tartalékkállományban tartottakra is alkalmazni kell.

A Hszt.-ben meghatározott általános rendelkezések közül a rendvédelmi szervvel rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban állókra is alkalmazni kell az alábbiakat:

- a) a rendvédelmi hivatás etikai alapelveit,
- b) a rendvédelmi igazgatási alkalmazottak szolgálati jogviszonya⁴⁵
- c) a Magyar Rendvédelmi Kar,⁴⁶
- d) a szakszervezet⁴⁷ rendelkezéseit.

A rendvédelmi szervnél foglalkoztatott munkavállalókra a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban: Mt.) rendelkezéseit a Hszt.-ben⁴⁸ foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A Hszt.-t⁴⁹ a rendvédelmi szervnél igazságügyi alkalmazotti jogviszonyban is kell alkalmazni.

A rendvédelmi egészségkárosodási keresetkiegészítésre és a rendvédelmi egészségkárosodási járadékra vonatkozó rendelkezéseket a szolgálati viszony megszűnését követően a hivatásos állomány volt tagjára és közeli hozzátartozóira is alkalmazni kell.

⁴⁵ Hszt. XXVIII/A. fejezet:

⁴⁶ XXIX. fejezet

⁴⁷ XXX. fejezet

⁴⁸ Hszt. 287/C. §

⁴⁹ Hszt. 287/D. §

A Hszt. rendvédelmi szerv **kártérítési felelősségére**⁵⁰ és a Hszt. hatályba lépésekor **el nem évült követelésekre** vonatkozó szabályokat⁵¹ a rendvédelmi szerv teljes személyi állományára alkalmazni kell.

6.2. A szolgálati viszony jellege

A Hszt. hatálya alá tartozó hivatásos állományú különleges közsolgálati jogviszonyban álló jogalany. A jogviszony jellegét más jogviszonyoktól eltérő sajátosságok különböztetik meg. A Hszt. hatálya alá tartozó jogalany a jogviszony keletkezését önkéntesen, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, akár életének és testi épségének kockázatásával, egyes alapjogai korlátozásával vállalja.

Ebben a jogviszonyban az állomány tagját – a sajtos szolgálati körülmények miatt - jogszabályokban meghatározott különleges kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik.

A szolgálati viszony alanya az állam képviselőjében a rendvédelmi szerv, valamint a szolgálatában álló hivatásos állomány tagja.

A szolgálati viszonnal kapcsolatos munkáltatói jogokat – a Hszt-ben meghatározott kivétellel - az állományilletékes parancsnok gyakorolja.

6.2.1. Az alapvető jogok korlátozása

A korlátozással érintett alapvető jogok

- a) A szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása
- b) A véleménynyilvánítás szabadsága
- c) Gyülekezési jog
- d) Egyesülési jog
- e) Az anyanyelv használata
- f) Választójog
- g) A munka és foglalkozás szabad megválasztása
- h) A tulajdonjog gyakorlásának korlátozása

Így az Alaptörvény tiltja, hogy a Magyar Honvédség, a Rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai pártnak tagjai legyenek, illetve politikai tevékenységet folytassanak.

A Hszt. összeférhetetlenségre vonatkozó rendelkezései értelmében a rendőrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint az Országgyűlési Őrség hivatásos állományának tagja pártnak vagy pártpolitikai célokat szolgáló egyesületnek nem lehet tagja, ilyen célú alapítvánnyal nem létesíthet jogviszonyt, munkájában nem vehet részt, politikai tartalmú közszereplést szolgálaton kívül – az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként való részvételt kivéve – sem vállalhat.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományának tagja pártban tisztséget nem viselhet, párt nevében vagy érdekében – az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként való részvételt kivéve – közszereplést nem vállalhat, a szolgálati helyen vagy a szolgálati feladat teljesítése közben a hivatásos állomány tagja politikai tevékenységet nem folytathat.

⁵⁰ Hszt. 255/A. §

⁵¹ Hszt. 362/D. §

Politikai tevékenységnek kell tekinteni minden olyan, mások előtti megnyilvánulást, amely kifejezetten valamely párt vagy politikai mozgalom céljának megvalósulása érdekében a párt vagy politikai mozgalom segítségére vagy támogatására szólít fel.

Nincs helye sztrájknak az igazságszolgáltatási szerveknél, a Magyar Honvédségnél, a rendvédelmi, rendészeti szerveknél és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál. Az államigazgatási szerveknél a Kormány és az érintett szakszervezetek megállapodásában rögzített sajátos szabályok mellett gyakorolható a sztrájk joga, de a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál a hivatásos állományúak nem jogosultak a sztrájkjog gyakorlására.

Az alapvető jogok generális korlátozásáról a Hszt. rendelkezik, mely meghatározza meg a hivatásos állomány tagja alapvető jogainak a szolgálati viszonytal kapcsolatos korlátozását.

6.3. A szolgálati viszony létesítésének feltételei

Szolgálati viszony azzal az önként jelentkező, cselekvőképes, állandó belföldi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárral létesíthető,

- a) aki a tizenharmadik életévét betöltötte, és életkora a hivatásos szolgálat rá irányadó felső korhatáránál legalább tíz évvel kevesebb,
- b) aki rendelkezik a tervezett szolgálati beosztás besorolási osztálya szerint meghatározott iskolai végzettséggel és szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban a szolgálati viszony létesítésének feltételeként meghatározott szakképzettséggel,
- c) aki a hivatásos szolgálatra és a tervezett szolgálati beosztására egészségi, pszichikai és fizikai szempontból alkalmas,
- d) akinek életvitele nem kifogásolható, és aki írásban tudomásul veszi, hogy azt a szolgálati viszony létesítését megelőzően, valamint a szolgálati viszony fennállása alatt ellenőrizhetik, továbbá tudomásul veszi, hogy a szolgálati viszony fennállása alatt az ezzel kapcsolatos nyilatkozat visszavonása a szolgálati viszony törvény erejénél fogva történő megszűnését eredményezi,
- e) aki elfogadja egyes alapvető jogainak Hszt. szerinti korlátozását,
- f) aki tudomásul veszi, hogy szolgálati viszonyának fennállása alatt szolgálata törvényes ellátását tudta és beleegyezése nélkül - a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv a Rendőrségről szóló törvény szerinti megbízhatósági vizsgálattal ellenőrizheti,
- g) aki tudomásul veszi és elfogadja a hivatásos szolgálattal járó, szolgálati viszonyra vonatkozó szabályokban meghatározott kötelezettségeket és elvárásokat, valamint,
- h) akinél nem állnak fenn a szolgálati viszony létesítését kizáró körülmények.

Nem létesíthető szolgálati viszony azzal,

- a) aki büntetett előéletű,
- b) aki a betöltendő szolgálati beosztásnak megfelelő foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll,
- c) aki büntetlen előéletű, de a bíróság bűncselekmény elkövetése miatt büntetőjogi felelősségét jogerős ítéletben megállapította,
- d) akivel szemben a bíróság kényszergyógykezelést alkalmazott, a kényszergyógykezelést megszüntető végzés jogerőre emelkedésétől számított három évig,
- e) akivel szemben a bíróság próbára bocsátást alkalmazott, a próbaidő, annak meghosszabbítása esetén a meghosszabbított próbaidő elteltétől számított három évig,
- f) aki büntetőeljárás - ide nem értve a magánvádas vagy pótmagánvádas eljárást - hatálya alatt áll,

- g) aki korábban már állt szolgálati viszonyban és szolgálati viszonya fenyítés kiszabása, büntetőeljárás miatt, létszámcsökkenés, átszervezés miatt és a részére felajánlott más beosztást nem fogadta el.

Nem létesíthető szolgálati viszony a fentieken túl olyan személlyel, akinek tervezett szolgálati beosztása nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső szolgálati beosztásnak minősül, és a nemzetbiztonsági ellenőrzés során kiállított biztonsági szakvélemény szerint a biztonsági feltételeknek nem felel meg.⁵²

A szolgálati viszony a hivatásos állományba való kinevezéssel és annak elfogadásával határozatlan határozott időre létesül. A hivatásos állományba kinevezett személy esküt tesz. Ha a hivatásos állomány tagja az eskü letételét megtagadja, a szolgálati viszony létesítésére az érvénytelenség szabályait kell alkalmazni. Az eskü letételéig a hivatásos állomány tagja nem állítható szolgálatba.

A szolgálati viszony létesítésekor legalább három, de legfeljebb tizenkét hónapig terjedő **próbaidőt kell kikötni**. Tizenkét hónap próbaidőt kell kikötni, ha a jelentkező nem rendelkezik a rendvédelmi szerv jellegének megfelelő rendvédelmi szakmai képesítéssel. A hivatásos állomány tagja a próbaidő alatt a jogszabályban meghatározott illetményre és a szolgálat teljesítéséhez szükséges egyéb ellátásra jogosult. A próbaidő alatt a szolgálati viszonyt bármelyik fél indokolás nélkül, azonnali hatállyal megszüntetheti.

A szolgálati viszony – a Hszt-ben meghatározott eseteket kivéve - a hivatásos állomány tagjának beleegyezésével módosítható.

6.4. A szolgálati viszony megszűnésének esetei

A szolgálati viszony megszűnik:

- a) a szolgálat felső korhatárának elérésével,
- b) a hivatásos állomány tagjának halálával,
- c) a törvény erejénél fogva, e törvényben meghatározott esetekben,
- d) az érvénytelen jognyilatkozat alapján jött létre,
- e) a határozott időre létesített szolgálati viszony esetében a határozott időtartam leteltével,
- f) a szolgálati viszony megszüntetése fenyítés kiszabásával,
- g) büntetőeljárás keretében szolgálati viszony megszüntetése, lefokozás, a szolgálati viszony keretében betöltött szolgálati beosztás ellátásához szükséges tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás vagy közügyektől eltiltás alkalmazásával.

A szolgálati viszony megszüntethető:

- a) közös megegyezéssel,
- b) lemondással,
- c) azonnali hatályú lemondással,
- d) felmentéssel,
- e) kormányzati szolgálati, közszolgálati, közalkalmazotti jogviszonyba, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyba, vagy igazságügyi alkalmazotti szolgálati jogviszonyba történő áthelyezéssel,
- f) más rendvédelmi szervhez történő áthelyezéssel,

⁵² Kivéve, ha a nemzetbiztonsági ellenőrzés tárgykörét szabályozó törvény szerint arra feljogosított személy a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső jogviszony létesítését jóváhagyta. Hszt.33.§

- g) a Magyar Honvédséghez történő áthelyezéssel,
- h) azonnali hatállyal a próbaidő alatt.

A szolgálati viszonyra vonatkozó alapelvek

- a) Együtműködési kötelezettség
- b) A joggal való visszaélés tilalma
- c) Az egyenlő bánásmód követelménye
- d) Jognyilatkozatok
- e) A jognyilatkozat megtámadhatósága, semmissége
- f) A szolgálati viszonnal kapcsolatos igény elévülése
- g) A határidők számítása

6.5. A hivatásos szolgálati jogviszony tartalma

A szolgálati jogviszony tartalmát, a jogviszony alanyai jogainak és kötelezettségeinek összessége képezi.

6.5.1. Elöljárói kötelezettségek

Elöljárói kötelezettségek

- a) a hivatásos állomány tagja feladatait a munkaköri leírásban rögzíteni, őt a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok, illetve az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani;
- b) a szolgálati feladatok ellátását úgy megszervezni, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból eredő jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja;
- c) a feladatok elvégzéséhez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, a szolgálatteljesítéshez szükséges ismeretek megszerzését biztosítani.

6.5.2. A hivatásos állomány tagjának köteleességei

A hivatásos állomány általános köteleességei

- a) az előírt helyen és időben, szolgálatképes állapotban megjelenni, ezt az állapotot a szolgálat teljes ideje alatt fenntartani és feladatát teljesíteni, valamint e célból rendelkezésre állni,
- b) a szolgálati feladatait a törvényes előírásoknak, a parancsoknak és intézkedéseknek megfelelően - szükség esetén a veszély vállalásával -, az elvárható szakértelemmel és gondossággal, pártatlanul és igazságosan végrehajtani,
- c) a munkatársaival együttműködni, munkáját úgy végezni és általában olyan magatartást tanúsítani, hogy az - kivéve, ha ez a feladat végrehajtásával elkerülhetetlenül együtt jár - más egészségét, testi épségét ne veszélyeztesse, anyagi károsodását ne idézze elő,
- d) a számára meghatározott iskolai rendszerű vagy iskolai rendszeren kívüli oktatásban, képzésben részt venni, és az előírt vizsgákat letenni,
- e) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek eleget tenni, és az ezek ellenőrzése érdekében szükséges, a miniszter által meghatározott felméréseknek, szűréseknek és vizsgálatoknak magát alávetni, egészségének megóvása, valamint gyógyulása érdekében az előírt orvosi utasításokat betartani,
- f) a jogszabályban foglalt esetben magát kötelező védőoltásnak - az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 58. § (1)-(3) bekezdésében foglalt korlátozásokkal - alávetni,

- g) a rábízott, a szolgálat ellátásához biztosított eszközt, felszerelést megóvni, rendeltetésszerűen használni,
- h) a szolgálatképes állapot megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából az alkohol, a kábítószer vagy pszichotróp anyag fogyasztásának ellenőrzését célzó, műtétnak nem minősülő vizsgálatnak magát alávetni a miniszteri rendeletben meghatározott szabályok szerint,
- i) munkatársaival az emberi méltóság és a függelmi viszonyok tiszteletben tartásával érintkezni.

6.6. Az illetmény, a juttatások, költségtérítések, kedvezmények és támogatások

A hivatásos állomány tagja szolgálati viszonya alapján **alapilletményből**, az **egyéb pótlékokból** és **teljesítményjuttatásból** álló illetményre jogosult. Az illetményt száz forintra kerekítve kell megállapítani.

A hivatásos állomány tagja **havonta alapilletményre és az egyéb pótlékokra** jogosult. Az **alapilletmény**:

- a) **beosztási illetményből**, (a hivatásos állomány tagjának besorolása alapján megállapított fizetési fokozathoz tartozó illetményszorzó és a rendvédelmi illetményalap szorzata.)
- b) **szolgálati időpótlékból** (A hivatásos állomány tagját tíz szolgálati viszonyban eltöltött évet követő naptól megillető, a szolgálatban eltöltött további öt évenként növekvő mértékű, a rendvédelmi illetményalap meghatározott százalékában megállapított illetményelem.)
- c) **hivatásos pótlékból** tevődik össze. (A hivatásos állomány esküjében vállalt többletkötelezettségek és a szolgálati beosztással járó többlet-igénybevétel és -terhelés ellentételezését szolgálja. Mértékét a miniszter a rendvédelmi illetményalap 50-650%-a közötti értékben állapítja meg.)
- d) Az ellátott feladattól és körülményektől függően a hivatásos állomány tagja **egyéb pótlékokra** jogosult.

Az **alapilletmény** nem lehet kevesebb a jogszabályban meghatározott, a betöltött szolgálati beosztáshoz szükséges iskolai végzettség, szakképesítés szintjétől függő garantált bérminimum összegénél.⁵³

A hivatásos állomány tagja az előző évi egyéni **teljesítményértékelésének** eredményétől függően, a szervezeti egység számára a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján a személyi juttatás előirányzatán belül biztosított költségvetési keret terhére évente két alkalommal, április és szeptember hónapban, egyenlő mértékű **teljesítményjuttatásban** részesíthető. A teljesítményjuttatás kifizetés évére meghatározott mértéke nem haladhatja meg a hivatásos állomány tagja alapilletményének háromszorosát.

Az egyéb pótlékok

Ha a hivatásos állomány tagja olyan szolgálati beosztást tölt be, amelyben idegen nyelv használata szükséges, **idegennyelv-tudási pótlékokra** jogosult. Az idegennyelv-tudást az államilag elismert nyelvvizsga eredményét igazoló bizonyítvánnyal vagy azzal egyenértékű okirattal kell igazolni.

⁵³ E rendelkezést nem kell alkalmazni a hivatásos állomány pályakezdő tagjaira a rész-szakképesítés megszerzéséig.

A hivatásos állomány tagja a szolgálatteljesítési helyétől, idejétől és körülményeitől függően, a miniszteri rendeletben meghatározott feltételekkel a **következő pótléokra** jogosult:

- a) a nagyfrekvenciás és ionizáló sugárzásnak, mérgezésnek vagy biológiai kóroki tényezők jelenléte miatt fertőzés veszélyének kitett beosztásban szolgálatot teljesítők pótléka havonta a rendvédelmi illetményalap 25%-a,
- b) a preferált településen szolgálatot teljesítők pótléka havonta a rendvédelmi illetményalap 50%-a,
- c) az éjszakai pótlék teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap 0,5%-a, valamint
- d) a készenléti pótlék teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap 0,25%-a, kiemelt készenlét esetén 1%-a

Jubileumi jutalom:

A hivatásos állomány tagja **jubileumi jutalomra jogosult**, amelynek mértéke:

- a) huszonöt év szolgálati viszonyban töltött idő esetén kéthavi,
- b) harminc év szolgálati viszonyban töltött idő esetén háromhavi,
- c) harmincöt év szolgálati viszonyban töltött idő esetén öthavi,
- d) negyven, és ezt követő minden öt év szolgálati viszonyban töltött idő esetén héthavi távolléti díjnak megfelelő összeg.

Napidíj

A hivatásos állomány tagja a belföldi szolgálati kiküldetése esetén a rendvédelmi illetményalap egy munkanapra eső összegének 25%-ában megállapított napidíjra jogosult. Nem jár a napidíj, ha a belföldi szolgálati kiküldetésben töltött idő a négy órát nem éri el, a napidíj fele jár, ha a nyolc órát nem éri el.

Távolléti díj

Távolléti díj fejében a hivatásos állomány tagja részére **az alapilletmény, valamint a rendszeres illetménypótlékok együttes összegének a távollét idejére számított időarányos átlaga jár. Rendszeres illetménypótlék:**

- a) az idegennyelv-tudási pótlék,
- b) a nagyfrekvenciás és ionizáló sugárzásnak, mérgezésnek vagy biológiai kóroki tényezők jelenléte miatt fertőzés veszélyének kitett beosztásban szolgálatot teljesítők pótléka
- c) a preferált településen szolgálatot teljesítők pótléka
- d) tanácsosi, főtanácsosi címpótlék,

Az érdemek elismerése

A hivatásos állomány tagja a szolgálati feladat kiemelkedő teljesítéséért vagy a szolgálati feladatok hosszabb időn át történő eredményes végzéséért a következő **elismerésekben részesíthető:**

- a) írásbeli dicséret,
- b) miniszteri elismerő oklevél,
- c) pénz- vagy tárgyjutalom,
- d) a miniszter által adományozott, névre szóló szál- vagy lőfegyver, emléktárgy,
- e) hazai vagy külföldi jutalomüdvözlés,
- f) egy fizetési fokozattal való előresorolás,

- g) eggyel magasabb rendfokozatba történő soron kívüli előléptetés,
- h) tanácsosi vagy főtanácsosi kitüntető cím,
- i) a miniszter által alapított díj, plakett, emléklap, valamint
- j) szolgálati jel.

Kedvezmények és támogatások

A hivatásos állomány tagja részére **viisszatérítendő vagy vissza nem térítendő szociális, jóléti és kulturális kedvezmények és támogatások** biztosíthatók. Ezek különösen a következők:

- a) üdülési támogatás,
- b) családalapítási támogatás,
- c) szociális támogatás,
- d) illetményelőleg, valamint
- e) tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési támogatás.

A hivatásos állomány tagja - kiemelkedő munkateljesítménye alapján - üdülési támogatásban részesíthető. Az üdülési támogatás összege magában foglalja a hivatásos állomány tagjával közös háztartásban élő házastársa, élettársa, valamint eltartott gyermeke üdülésének támogatását is.

A hivatásos állomány tagját a belföldi menetrend szerinti távolsági közlekedési eszközök igénybevételekor jogszabályban meghatározott utazási kedvezmény illeti meg.

A miniszter rendeletben további szociális, jóléti és kulturális kedvezményeket és támogatásokat állapíthat meg a hivatásos állomány tagja, közeli hozzátartozója, valamint a szolgálati nyugdíjas és közeli hozzátartozója részére.

Természetbeni ellátás

A hivatásos állomány tagját a természetbeni ellátás keretében térítésmentesen el kell látni a rendvédelmi szerv feladatainak megfelelő fegyverzettel, felszereléssel, ruházattal és - a jogszabályban meghatározott esetben - étellel. Az ellátási normákban meghatározott egyenruházati és felszerelési cikkek beszerzésére első alkalommal a szolgálati viszony létesítésekor alapfelszerelési, ezt követően pedig évenként ruházati utánpótlási ellátmány jár.

A hivatásos állomány tagja évente a rendvédelmi illetményalap 250%-ának megfelelő mértékű ruházati utánpótlási ellátmányra jogosult, amely természetben is kiadható.

Választható juttatások

A hivatásos állomány tagja természetbeni juttatásként - választása szerint - a személyi jövedelemadóról szóló⁵⁴ törvényben meghatározott juttatásokra, legfeljebb az ott meghatározott mértékig és feltételekkel jogosult. (cafeteria)

⁵⁴ A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 71. § (1) bekezdésében

6.7. A rendvédelmi igazgatási alkalmazottak szolgálati jogviszonya

6.7.1. A Hszt. a rendvédelmi alkalmazottakra vonatkozó rendelkezései

A Hszt. rendvédelmi igazgatási alkalmazottakra vonatkozó rendelkezéseinek⁵⁵ hatálya rendvédelmi szerv⁵⁶ által rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban (a továbbiakban: igazgatási jogviszonyban) foglalkoztatott rendvédelmi igazgatási alkalmazottakra (a továbbiakban: rendvédelmi alkalmazott) terjed ki.

A Hszt. a rendvédelmi alkalmazottra vonatkozó speciális rendelkezései:

A Hszt.-ben meghatározott általános rendelkezések közül a rendvédelmi szervvel rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban állókra is alkalmazni kell az alábbiakat:

- a) a rendvédelmi hivatás etikai alapelveit,
- b) a rendvédelmi igazgatási alkalmazottak szolgálati jogviszonya⁵⁷
- c) a Magyar Rendvédelmi Kar,⁵⁸
- d) a szakszervezet⁵⁹

rendelkezéseit.

A rendvédelmi alkalmazottra a Hszt. megjelölt rendelkezéseit eltérésekkel kell alkalmazni azzal, hogy

- a) szolgálati viszonyon az igazgatási jogviszonyt,
- b) szolgálati érdeken rendvédelmi érdeket,
- c) hivatásos állomány tagján rendvédelmi alkalmazottat,
- d) szolgálati feladaton munkaköri feladatot,
- e) parancson egyedi munkáltatói intézkedést vagy utasítást,
- f) állományilletékes parancsnokon a szervezeti egység vezetőjét,
- g) szolgálati helyen a munkavégzés helyét,
- h) szolgálatteljesítésen a munkavégzést,
- i) szolgálati beosztáson munkakört,
- j) szolgálati viszonyra vonatkozó szabályon az igazgatási jogviszonyra vonatkozó szabályt

kell érteni.

6.7.2 Az igazgatási jogviszony jellege, alanyai

Az **igazgatási jogviszony** az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a rendvédelmi alkalmazott között létrejött különleges foglalkoztatási viszony, amelyben mindkét felet a sajátos rendvédelmi körülményeknek megfelelő, az igazgatási jogviszonyra vonatkozó szabályban és más jogszabályban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.

Az igazgatási jogviszonnyal kapcsolatos **munkáltatói jogokat a rendvédelmi szerv szervezeti egységének vezetője gyakorolja.**

⁵⁵ Hszt. XXVIII/A. FEJEZET

⁵⁶ A Hszt. 1. § (1) bekezdés a)-f) és h) pontja szerinti rendvédelmi szerv

⁵⁷ Hszt. XXVIII/A. fejezet:

⁵⁸ XXIX. fejezet

⁵⁹ XXX. fejezet

A rendvédelmi alkalmazott az **igazgatási jogviszonyból fakadó kötelmeit** – a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – **egyres alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.**

A rendvédelmi szerv a rendvédelmi alkalmazott részére a kötelmeihez igazodó, azok teljesítéséhez szükséges feltételeket, a Hszt.-ben **megállapított díjazást, juttatásokat és kedvezményeket biztosítja.**

A rendvédelmi alkalmazottra a **rendvédelmi hivatás etikai alapelveit**⁶⁰ alkalmazni kell

A rendvédelmi alkalmazottat el kell látni a rendvédelmi szervhez tartozást igazoló szolgálati igazolvánnyal.

6.7.3. A rendvédelmi alkalmazott alapvető jogainak érvényesülése, és azok korlátozása

A rendvédelmi alkalmazott személyiségi jogait tiszteletben kell tartani. A rendvédelmi alkalmazott személyiségi joga akkor korlátozható, ha a korlátozás a rendvédelmi érdek rendeltetésével közvetlenül összefüggő okból feltétlenül szükséges és a cél elérésével arányos. Ha a munkáltatói jogkör gyakorlása során a munkáltatói intézkedés a rendvédelmi alkalmazott jogainak korlátozásával jár, a munkáltatói jogkör gyakorlójának a több lehetséges és alkalmas korlátozás közül azt kell választania, amely az eredmény biztosítása mellett a rendvédelmi alkalmazottra a legkisebb sérelemmel jár.

A személyiségi jog korlátozásának módjáról, feltételeiről és várható tartamáról a rendvédelmi alkalmazottat előzetesen tájékoztatni kell.

A rendvédelmi alkalmazott a személyiségi jogáról általános jelleggel előre nem mondhat le. A rendvédelmi alkalmazott személyiségi jogáról rendelkező jognyilatkozatot érvényesen csak írásban tehet. A rendvédelmi alkalmazottól csak olyan nyilatkozat megtétele vagy adat közlése kérhető, illetve vele szemben csak olyan alkalmassági vizsgálat alkalmazható, amely személyiségi jogait nem sérti, és az igazgatási jogviszony létesítése vagy megszűnése szempontjából lényeges.

Az alapvető jogok korlátozása

A korlátozással érintett alapjogok:

- a) A szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása
- b) A véleménynyilvánítás szabadsága
- c) Választójog
- d) A munka és foglalkozás szabad megválasztása
- e) A tulajdonjog gyakorlásának korlátozása

6.7.4. Az igazgatási jogviszony létesítése, a nemzetbiztonsági ellenőrzés

Igazgatási jogviszony azzal a cselekvőképes, tizennyolcadik életévét betöltött, állandó belföldi lakóhellyel rendelkező, büntetlen előéletű, magyar állampolgárral létesíthető,

- a) aki rendelkezik a munkakörhöz meghatározott, legalább érettségi végzettséggel,
- b) aki a munkakör ellátására egészségi szempontból alkalmas,
- c) aki elfogadja egyes alapvető jogainak e törvény szerinti korlátozását,

⁶⁰ A vezetői beosztást betöltőkkel és a rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban álló vezetőkkel szemben támasztott további etikai alapelv a példamutatás, a szakmai szempontok érvényesítése és a számonkérési kötelezettség.

- d) aki nem áll állam elleni bűncselekmény, igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény, korrupciós bűncselekmény vagy közélet tisztasága, valamint a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekmény hivatali bűncselekmény illetve közbizalom elleni bűncselekmény miatt indult büntetőeljárás hatálya alatt,
- e) akinél nem állnak fenn az igazgatási jogviszony létesítését kizáró körülmények.

Nem létesíthető szolgálati viszony azzal,

- a) aki büntetett előéletű,
- b) aki a betöltendő szolgálati beosztásnak megfelelő foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll,
- c) aki büntetlen előéletű, de a bíróság bűncselekmény elkövetése miatt büntetőjogi felelősségét jogerős ítéletben megállapította,
- d) akivel szemben a bíróság kényszergyógykezelést alkalmazott, a kényszergyógykezelést megszüntető végzés jogerőre emelkedésétől számított három évig,
- e) akivel szemben a bíróság próbára bocsátást alkalmazott, a próbaidő, annak meghosszabbítása esetén a meghosszabbított próbaidő elteltétől számított három évig,
- f) aki büntetőeljárás - ide nem értve a magánvádas vagy pótmagánvádas eljárást - hatálya alatt áll,
- g) aki korábban már állt szolgálati viszonyban és szolgálati viszonya fenyítés kiszabása, büntetőeljárás miatt, létszámcsoökkentés, átszervezés miatt és a részére felajánlott más beosztást nem fogadta el.

Az igazgatási jogviszony létrejöttének további feltételei:

A miniszter rendeletben állapítja meg azokat a munkaköröket, amelyeknél az igazgatási jogviszony létesítésének feltétele kifogástalan életvitel ellenőrzése. Az igazgatási jogviszony létesítését megelőző, valamint a fennállása alatti kifogástalan életvitel ellenőrzés lehetőségének tudomásulvételével egyidejűleg a kinevezés feltétele annak tudomásul vétele, hogy a jogviszony fennállása alatt a kifogástalan életvitel ellenőrzésével kapcsolatos, nyilatkozat visszavonása a jogviszony törvény erejénél fogva történő megszűnését eredményezi.

Az egyes vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló törvény alapján meghatározott munkakörök esetében a kinevezés feltétele a vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettség teljesítése. Ha a munkakör nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső munkakörnek minősül, a kinevezés feltétele a nemzetbiztonsági ellenőrzéshez való hozzájárulás.

6.7.5. Kinevezés, próbaidő, kiválasztási eljárás

Az igazgatási jogviszony **kinevezéssel és annak elfogadásával határozatlan** vagy a Hszt. rendelkezése alapján **határozott időre** létesül. A rendvédelmi alkalmazottnak kinevezésekor esküt kell tennie. Az eskütételt a rendvédelmi szerv köteles a kinevezés előtt megszervezni. Az eskütételre a munkáltatói jogkör gyakorlója vagy az általa kijelölt vezető előtt kerülhet sor. Az esküt szóban kell elmondani és írásban megerősíteni. Az eskütétel elmaradása érvénytelenségi ok. Eskütétel hiányában a rendvédelmi alkalmazott nem állítható munkába, erre bárki hivatkozhat.

A kinevezési okmánynak tartalmaznia kell a rendvédelmi alkalmazott

- a) besorolásának alapjául szolgáló munkaköri osztályt, munkaköri kategóriát és fizetési fokozatot,
- b) illetményét,

- c) munkakörét és meghatározott feladatkörét,
- d) munkavégzésének a helyét,
- e) előmeneteléhez előírt kötelezettségeket, valamint
- f) az igazgatási jogviszony kezdetének napját.

A kinevezési okmányhoz csatolni kell a rendvédelmi alkalmazott munkaköri leírását, tájékoztatni kell őt a munkavégzéshez szükséges munkavédelmi szabályokról, valamint a munkavégzés rendjéről. A kinevezési okmány egy példányát a rendvédelmi alkalmazottnak át kell adni.

Az igazgatási jogviszony létesítésekor – eltérő rendelkezésének hiányában – legalább három, de legfeljebb hat hónapig terjedő **próbaidőt** kell kikötni.

A rendvédelmi alkalmazott a próbaidő alatt a jogszabályban meghatározott illetményre és a munkavégzéshez szükséges egyéb ellátásra jogosult. A **próbaidő alatt az igazgatási jogviszonyt bármelyik fél indokolás nélkül, azonnali hatállyal megszüntetheti.**

Jogszabály vagy a rendvédelmi szerv döntése alapján a **kinevezés meghívásos vagy pályázati eljárás alapján történhet.** Pályázati eljárás esetén kinevezést adni csak olyan személynek lehet, aki a pályázaton részt vett és a pályázati feltételeknek megfelelt.

Az igazgatási jogviszony módosítása és a kinevezéstől eltérő foglalkoztatás

Az igazgatási jogviszony – meghatározott eseteket kivéve – a rendvédelmi alkalmazott beleegyezésével módosítható. A kinevezés tartalmának módosítására a kinevezésre és annak elfogadására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. **Az igazgatási jogviszony módosításának esetei:**

- a) fizetési fokozatban történő előresorolás,
- b) illetmény megállapítása,
- c) a rendvédelmi alkalmazott előmeneteléhez előírt képzési, továbbképzési és vizsgakötelezettség megállapítása,
- d) a munkakör, feladatkör-változással történő módosítása,
- e) a munkavégzés helyének a település területén belüli megváltozása,
- f) magasabb munkaköri osztályba vagy magasabb munkaköri kategóriába tartozó munkakörbe besorolás,
- g) vezetői munkakörbe kinevezés,
- h) a rendvédelmi érdekből történő kirendelés (más szervhez kirendelés), i) tartós átirányítás.

A rendvédelmi alkalmazottat a munkavégzési kötelezettség alól mentesíteni kell, ha az egészségi állapotának megfelelő foglalkoztatása a munkáltatónál nem lehetséges. A rendvédelmi alkalmazott a módosított feltételeknek megfelelő munkakörnek megfelelő illetményre jogosult, ami a korábbi munkaköre szerinti illetménynél kevesebb nem lehet.

A rendvédelmi érdekből történő kirendelés

A rendvédelmi alkalmazott rendvédelmi érdekből a rendvédelmi szerv vezetőjének döntése alapján, vagy más szerv és a rendvédelmi szerv megállapodása alapján – beleegyezésével – munkakör vagy meghatározott feladat ellátására más szervhez kirendelhető. A kirendelés határozatlan vagy határozott időre szól, de legfeljebb két évre történik.

A kirendelt rendvédelmi alkalmazott a más szervhez kirendelés ideje alatt a más szerv illetékes vezetőjének rendelkezései szerint teljesíti feladatát.

A munkáltatói jogokat a kirendelés helye szerinti más szerv munkáltatói jogkört gyakorló vezetője gyakorolja.⁶¹ A más szervhez kirendelés megszüntetésére a más szerv vezetőjének kezdeményezésére érdekmúlás miatt vagy a más szervhez kirendelt rendvédelmi alkalmazott magatartására visszavezethető okból, valamint a kirendelt rendvédelmi alkalmazott kérelme alapján kerülhet sor.

A rendvédelmi érdekre hivatkozva a más szervhez kirendelés megszüntetését a rendvédelmi szerv is kezdeményezheti. A más szervhez kirendelésnek a más szerv működése érdekkörében felmerülő okból történő megszüntetése a más szerv vezetőjének kérésére legfeljebb két hónapra elhalasztható.

A más szervhez kirendelés megszüntetése esetén a rendvédelmi alkalmazott részére a rendvédelmi szerv valamely szervezeti egységénél – lehetőség szerint a más szervhez kirendelést megelőző munkavégzési helyen – a végzettségének, képzettségének megfelelő, de legalább a más szervhez kirendelést megelőző munkakörrel azonos munkakört kell biztosítani.

Ha a rendvédelmi alkalmazott számára a végzettségének, képzettségének megfelelő, de legalább a más szervhez kirendelést megelőző munkakör nem biztosítható, vagy ennek hiányában a neki felajánlott alacsonyabb munkakört nem fogadja el, akkor az érintett igazgatási jogviszonyát felmentéssel meg kell szüntetni.

Nem felmentéssel kell megszüntetni az igazgatási jogviszonyt, hanem az igazgatási jogviszonyról történő lemondásnak kell tekinteni, ha a rendvédelmi alkalmazott a végzettségének, képzettségének megfelelő, de legalább a más szervhez kirendelést megelőző munkakörével azonos besorolású munkakört nem fogadja el, vagy arról öt munkanapon belül nem nyilatkozik, feltéve, hogy a felajánlott munkakör elfogadásával a munkavégzési hely nem változik.

A tartós átirányítás

A rendvédelmi alkalmazott a rendvédelmi szerv hatékony működéséhez szükséges munkaszervezési okból beleegyezésével a munkaköréhez tartozó feladatok mellett más munkakörbe tartozó feladatokat láthat el. A tartós átirányítás időtartama legalább harminc nap, de legfeljebb egy év. A rendvédelmi alkalmazott a tartós átirányítás időtartamára havonta a rendvédelmi illetményalap 50-200%-áig terjedő mértékű megbízási díjra jogosult.

A kinevezéstől eltérő foglalkoztatás

A rendvédelmi alkalmazott a kinevezéstől eltérően is foglalkoztatható. A kinevezéstől eltérő foglalkoztatás esetei:

- a) az ideiglenes átirányítás,
- b) a rendvédelmi érdekből történő átrendelés.

⁶¹ Kivétel: ebben az esetben a fegyelmi felelősségre vonás eljárási szabályi a rendvédelmi szervnél foglalkoztatott rendvédelmi alkalmazottra vonatkozó szabályok az irányadók.

Az ideiglenes átirányítás.

Nem minősül a kinevezés módosításának, ha a rendvédelmi alkalmazott a rendvédelmi szerv hatékony működéséhez szükséges munkaszervezési okból, ideiglenesen a munkáltatói jogkör gyakorlójának írásbeli utasítása alapján a munkaköréhez tartozó feladatok helyett vagy mellett más munkakörbe tartozó feladatokat lát el. Az ideiglenes átirányítást a munkáltatói jogkör gyakorlója írásban rendeli el. Időtartama egy naptári éven belül összesen harminc munkanap időtartamban, a rész-munkaidőben foglalkoztatott esetében a harminc munkanap időarányos részében kerülhet sor.

Az átrendelés

A rendvédelmi alkalmazott rendvédelmi érdekből eredeti munkakörében való meghagyása mellett, belegeyezése nélkül a rendvédelmi szerv bármely szervezeti egységéhez vagy a rendvédelmi szervek között és bármely helységbe meghatározott feladat teljesítésére átrendelhető. Az átrendelés együttes időtartama naptári évenként a hatvan munkanapot nem haladhatja meg, amennyiben az átrendelésre közigazgatási határon belül kerül sor.

Az átrendelés együttes időtartama naptári évenként a harminc munkanapot nem haladhatja meg, amennyiben az átrendelésre más helységbe, közigazgatási határon kívül kerül sor. Az átrendelést a munkáltatói jogkör gyakorlója írásban rendeli el.

Az átrendelés akkor rendelhető el a rendvédelmi alkalmazott belegeyezése nélkül, ha az új munkahely és a lakóhely között – tömegközlekedési eszközzel – történő oda- és visszautazás ideje naponta a három órát, tíz éven aluli gyermeket nevelő rendvédelmi alkalmazott esetében a két órát nem haladja meg.

Az átrendelés a rendvédelmi szervek közötti megállapodáson vagy a rendvédelmi szerv vezetőjének döntésén alapul.

A kinevezéstől eltérő foglalkoztatás közös szabályai

Az ideiglenes átirányítás, átrendelés időtartamára a rendvédelmi alkalmazott a kinevezésben foglalt illetményre jogosult, az átirányítás, átrendelés időtartama alatt az illetmény csak a rendvédelmi alkalmazott javára módosítható. A rendvédelmi alkalmazottat legkésőbb öt munkanappal korábban írásban kell tájékoztatni a kinevezéstől eltérő foglalkoztatás elrendeléséről, valamint annak várható időtartamáról.

Az ideiglenes átirányítást, átrendelést abban az esetben rendelheti el a munkáltató a rendvédelmi alkalmazott belegeyezése nélkül, ha az a rendvédelmi alkalmazottra nézve – különösen egészségi állapotára vagy családi körülményeire tekintettel – aránytalan sérelemmel nem jár.

6.7.6. Az igazgatási jogviszony megszűnése

Az igazgatási jogviszony megszűnik:

- a) a rendvédelmi alkalmazott halálával,
- b) a 70. életév betöltésével,
- c) ha a rendvédelmi alkalmazott a társadalombiztosítási szabályok alapján az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte,
- d) ha az igazgatási jogviszony érvénytelen jognyilatkozat alapján jött létre,
- e) a határozott időre létesített igazgatási jogviszony esetében a határozott időtartam leteltével,

- f) a hivatalvesztés büntetés kiszabásával,
- g) a törvény erejénél fogva, törvényben meghatározott esetekben.

Az igazgatási jogviszony megszüntethető:

- a) közös megegyezéssel,
- b) lemondással,
- c) azonnali hatályú lemondással,
- d) felmentéssel,
- e) kormányzati szolgálati, állami szolgálati, közszolgálati, közalkalmazotti, hivatásos szolgálati jogviszonyba, katonai szolgálati jogviszonyba vagy igazságügyi alkalmazotti szolgálati jogviszonyba történő áthelyezéssel,
- f) más rendvédelmi szervhez történő áthelyezéssel,
- g) azonnali hatállyal a próbaidő alatt.

A törvény erejénél fogva szűnik meg a rendvédelmi alkalmazott igazgatási jogviszonya, ha

- a) Ha a Hszt.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott, az igazgatási jogviszony fenntartásához szükséges, a munkáltatói jogkör gyakorlója által a rendvédelmi alkalmazottnak előírt képzési és vizsgakötelezettség teljesítését önhibájából elmulasztotta,
- b) országgyűlési vagy európai parlamenti képviselővé, nemzetiségi szószólóvá, főpolgármesterré, főpolgármester-helyettesé, megyei közgyűlés elnökévé, alelnökévé, polgármesterré, alpolgármesterré, helyi vagy nemzetiségi önkormányzati képviselővé megválasztották,
- c) az összeférhetlenség megszüntetését elmulasztotta,
- d) állami vezetővé nevezték ki, vagy
- e) a kifogástalan életvitel ellenőrzésével kapcsolatos, nyilatkozatát az igazgatási jogviszony fennállása alatt visszavonja.

6.7.7. Az igazgatási jogviszony tartalma

A munkáltatói jogkört gyakorló köteles:

- a) a rendvédelmi alkalmazott feladatait munkaköri leírásban rögzíteni, őt az igazgatási jogviszonyra vonatkozó szabályok és az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit biztosítani, annak követelményeiről őt tájékoztatni,
- b) a feladatok ellátását úgy megszervezni, hogy a rendvédelmi alkalmazott az igazgatási jogviszonyból eredő jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja,
- c) a feladatok elvégzéséhez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, a munkavégzéshez szükséges ismeretek megszerzését biztosítani.

A rendvédelmi alkalmazott a munkavégzéssel összefüggésben köteles:

- a) az előírt helyen és időben, munkaképes állapotban megjelenni, ezt az állapotot a munkavégzés teljes ideje alatt fenntartani és feladatát teljesíteni, valamint e célból rendelkezésre állni,
- b) feladatait a törvényes előírásoknak és utasításoknak megfelelően, az elvárható szakértelemmel és gondossággal, pártatlanul és igazságosan végrehajtani,
- c) a munkatársaival együttműködni, munkáját úgy végezni és általában olyan magatartást tanúsítani, hogy az más egészségét, testi épségét ne veszélyeztesse, anyagi károsodását ne idézze elő,

- d) a számára meghatározott iskolai rendszerű vagy iskolai rendszeren kívüli oktatásban, képzésben részt venni, és az előírt vizsgákat letenni,
- e) az egészségi alkalmassági követelményeknek eleget tenni,
- f) a rábízott, a munkavégzéshez biztosított eszközt, felszerelést megóvni, rendeltetésszerűen használni,
- g) munkatársaival az emberi méltóság tiszteletben tartásával érintkezni.

Az utasítás végrehajtása

A rendvédelmi alkalmazott munkavégzése során köteles végrehajtani a felettes utasítását. A rendvédelmi alkalmazott **köteles felettese utasításának végrehajtását megtagadni**, ha annak teljesítésével

- a) bűncselekményt valósítana meg vagy
- b) más személy életét, testi épségét vagy egészségét, illetőleg a környezetét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné.

A rendvédelmi alkalmazott köteles az utasítást adó figyelmét felhívni, és egyben **kérheti az utasítás írásba foglalását, ha az, vagy annak végrehajtása:**

- a) szabálysértést valósítana meg,
- b) jogszabályba vagy a munkáltató által kiadott normatív utasításba ütközne,
- c) teljesítése kárt idézhet elő és a rendvédelmi alkalmazott a következményekkel számolhat, vagy
- d) az utasítás az érintettek jogos érdekeit sérti.

Az utasítást adó az utasítás írásba foglalását nem tagadhatja meg. A rendvédelmi alkalmazottat az írásba foglalásra irányuló kérelme miatt hátrány nem érheti. A jogszabálysértő utasítás végrehajtásáért kizárólag az azt kiadó felel. Az utasítás jogszerű megtagadása nem menti fel a rendvédelmi alkalmazottat az alól, hogy munkavégzés céljából továbbra is rendelkezésre álljon, és a jogszerű utasításokat teljesítse.

Ha a rendvédelmi alkalmazott az utasítás teljesítésének jogszerű megtagadása következtében nem végez munkát, a kieső időre (állásidő) illetményre jogosult. A rendvédelmi alkalmazott a munkáltató utasításától akkor térhet el, ha ezt a munkáltató károsodástól való megóvása feltétlenül megköveteli és a munkáltató értesítésére nincs mód. Az utasítástól való eltérésről a munkáltatót haladéktalanul tájékoztatni kell.

6.7.8. Egészségi alkalmasság

A rendvédelmi alkalmazottnak meg kell felelnie a miniszter által meghatározott egészségi alkalmassági követelményeknek. Az alkalmassági feltételeket a rendvédelmi alkalmazott tudomására kell hozni, és az alkalmasságot rendszeresen ellenőrizni kell.

Az egészségi állapotra vonatkozó vizsgálati adatokat, a vizsgálatok teljes egészségügyi dokumentációját az alkalmasság megállapításában részt vevő orvos és pszichológus, valamint orvosi bizottság kezelheti, az kizárólag részükre továbbítható. A rendvédelmi alkalmazott jogosult az egészségi állapotára vonatkozó vizsgálat teljes dokumentációját megismerni, és kérelmére annak másolatát térítésmentesen rendelkezésére kell bocsátani.

A munkáltatói jogkör gyakorlónak kizárólag az alkalmasság minősítésére vonatkozó adat továbbítható.

6.7.9. Összeférhetetlenség

A rendvédelmi alkalmazott

- a) nem folytathat olyan tevékenységet, nem tanúsíthat olyan magatartást, amely pártatlan, befolyástól mentes tevékenységét veszélyeztetné;
- b) pártban tisztséget nem viselhet, párt nevében vagy érdekében - az országgyűlési, az európai parlamenti, illetve a helyi önkormányzati választásokon jelöltként való részvételt kivéve - közszereplést nem vállalhat;
- c) nem lehet gazdasági társaságnál vezető tisztségviselő, illetve felügyelőbizottsági tag, kivéve, ha a gazdasági társaság önkormányzati, köztestületi többségi tulajdonban, vagy közvetlen vagy közvetett tulajdonában, vagy tartósan állami tulajdonban van, vagy az állami tulajdonos különleges jogokat biztosító részvény alapján delegálja, továbbá, ha a társaságban az állami közvetlen vagy közvetett befolyás mértéke - a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény rendelkezései alapján számítva - legalább ötven százalék.

A rendvédelmi alkalmazott nem tölthet be olyan munkakört

- a) amelyben – a rendvédelmi szerv vezetője által engedélyezett kivétellel – közeli hozzátartozójával közvetlen irányítási, felügyeleti vagy ellenőrzési viszonyba kerül,
- b) amelynek révén - a rendvédelmi szerv vezetője engedélye nélkül – olyan gazdálkodó szervezettel kerül elszámolási viszonyba, amelyben közeli hozzátartozójának tulajdoni hányada meghatározó, vagy a közeli hozzátartozó az elszámolási viszonyra befolyással bíró tisztséget, munkakört lát el.

A rendvédelmi alkalmazott csak engedéllyel létesíthet munkavégzéssel járó egyéb jogviszonyt. A vezetői munkakört betöltő személy munkavégzéssel járó egyéb jogviszonyt nem létesíthet.

Nem kell engedélyeztetni a munkaidőn kívül végzett tudományos, oktatói, művészeti, lektori, szerkesztői, a jogi oltalom alá eső szellemi tevékenység folytatását és a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony létesítését.

Nem adható engedély, ha a munkavégzéssel járó egyéb jogviszony, a civil szervezetben való részvétel vagy tisztségviselés ellentétes a rendvédelmi szerv feladataival, vagy veszélyezteti a feladatellátás kötelességszerű, pártatlan és befolyástól mentes ellátását, vagy a rendvédelmi szerv tekintélyét.

A rendvédelmi alkalmazott köteles a munkáltatói jogkört gyakorlónak haladéktalanul bejelenteni, ha vele szemben a törvényben meghatározott összeférhetetlenségi ok merült fel, vagy ha az igazgatási jogviszonyának fennállása alatt összeférhetetlen helyzetbe került. A munkáltatói jogkör gyakorlója köteles – kivéve, ha a rendvédelmi alkalmazott engedélyt kapott – írásban felszólítani a rendvédelmi alkalmazottat az összeférhetetlenség megszüntetésére, vagy köteles a szükséges intézkedést megtenni az összeférhetetlenség kizárására. Ha a rendvédelmi alkalmazott az összeférhetetlenséget a felszólítástól számított harminc napon belül nem szüntette meg, igazgatási jogviszonya a törvény erejénél fogva megszűnik.

6.7.10. A teljesítményértékelés, a továbbképzés

A rendvédelmi alkalmazott munkateljesítményét a munkáltatói jogkör gyakorlója mérlegelési jogkörében eljárva évente egy alkalommal írásban értékeli.

A teljesítményértékelés alapján a rendvédelmi alkalmazott illetménye - az alapilletmény alapján évente végrehajtható felülvizsgálata keretében - legfeljebb 20%-kal csökkenthető, illetve legfeljebb 20%-os mértékben növelhető, legfeljebb azonban a munkaköri kategóriában meghatározott fizetési fokozathoz meghatározott illetmény alsó vagy felső határáig.

A rendvédelmi alkalmazott jogosult az előmenetelhez, és köteles a központilag vagy a munkáltató által előírt képzésben, továbbképzésben – ideértve a vezetőképzést is – (a továbbiakban együtt: továbbképzés) részt venni. A továbbképzést a munkáltató rendvédelmi szerv biztosítja, amely jogosult a továbbképzés lebonyolításához szükséges személyes adatok kezelésére. A továbbképzési rendszer biztosítja a rendvédelmi alapismeretek, valamint a munkakörhöz kapcsolódó szakmai ismeretek elsajátítását.

6.7.11. A rendvédelmi alkalmazott besorolása, a képesítési követelmények és az illetmény, és az előmenetel

A rendvédelmi alkalmazottnak belátható, tervszerű előmeneteli lehetőséget kell biztosítani

- a) munkaköri kategórián belül a fizetési fokozatban előmenetelhez,
- b) magasabb munkaköri osztályba vagy magasabb munkaköri kategóriába tartozó munkakör eléréséhez.

Az előmenetel általános feltételei:

- a) a következő fizetési fokozathoz jogszabályban vagy a munkáltató által meghatározott feltételek teljesítése,
- b) a munkakör ellátásához szükséges gyakorlati tapasztalat, készségek és kompetenciák megléte,
- c) a munkáltató által meghatározott szintű teljesítményértékelés.

A rendvédelmi szerv a tehetségen és teljesítményen alapuló tervszerű előmenetel biztosítása érdekében a magasabb munkakör vagy vezetői munkakör betöltéséhez szükséges iskolai végzettség, szakképesítés megszerzéséhez a rendvédelmi alkalmazott iskolarendszerű vagy iskolarendszeren kívüli képzésben való részvételét – a rendvédelmi érdek figyelembevételével – támogatja.

A besorolás

A rendvédelmi alkalmazottat és a vezetőt az iskolai végzettség, a munkakör és az igazgatási jogviszonyban eltöltött idő alapján kell a Hszt. mellékletben⁶² megállapított illetménytábla megfelelő fizetési fokozatába sorolni. A rendvédelmi alkalmazottat a Hszt. mellékletben megállapított illetménytábla szerinti fizetési fokozathoz tartozó szolgálati idő elérése esetén előre kell sorolni és illetményét meg kell állapítani.

⁶² Hszt. 12. sz. mellékletben

A besorolás alapja

- a) a munkaköri osztály
- b) a munkaköri kategória
- c) munkakör alapján történik.

A munkaköri osztályba iskolai végzettsége alapján, a munkaköri kategóriába a munkaköre alapján, a fizetési fokozatba szolgálati ideje alapján kell a rendvédelmi alkalmazottat besorolni. Vezetői munkaköri osztályba a rendvédelmi alkalmazottat a vezetői munkaköre alapján kell besorolni.

A rendvédelmi szerv vezetője határozza meg az egyes munkaköri kategóriákba tartozó rendvédelmi alkalmazott által betölthető munkaköröket. A rendvédelmi szervnél az „F” munkaköri kategóriába tartozó rendvédelmi alkalmazott által betölthető munkakörök aránya nem haladhatja meg az állománytáblázatban igazgatási szolgálati jogviszonyban álló személlyel betölthető munkakörök számának három százalékát.

A felsőfokú munkaköri osztályba tartozó „C”, „D” „E” vagy „F” munkaköri kategóriába a felsőfokú iskolai végzettségű rendvédelmi alkalmazottat kell sorolni.

A középfokú munkaköri osztályba tartozó „A” vagy „B” munkaköri kategóriába az érettségi végzettségű rendvédelmi alkalmazottat kell sorolni.

Az „A”, „C”, „D” és „E” munkaköri kategóriába sorolt rendvédelmi alkalmazottat a szolgálati ideje alapján meghatározott fizetési fokozatba kell besorolni.

A felsőfokú iskolai végzettségű és az érettségi végzettségű rendvédelmi alkalmazott külön jogszabály szerinti rendészeti alapvizsga letételére kötelezett a kinevezését követő két éven belül. A vizsgakötelezettség önhibából történő nem teljesítése esetén a rendvédelmi igazgatási szolgálati viszony megszűnik. Magasabb munkaköri kategóriába tartozó munkakörbe a rendvédelmi alkalmazott akkor nevezhető ki, ha teljesíti az annak ellátásához a munkáltatói jogkör gyakorlója által meghatározott képzettségi és alkalmassági feltételeket.

A rendvédelmi alkalmazottat vezetői munkaköre alapján vezetői munkaköri osztályba kell besorolni. A vezetői munkaköri osztályba tartozó munkaköröket kiemelt vezetői, középvezetői vagy beosztott vezetői munkakörbe kell besorolni. A felsőfokú végzettségű rendvédelmi alkalmazott vezetői munkaköri osztályba – beleegyezésével – akkor nevezhető ki, ha rendelkezik

- a) a külön jogszabály szerinti rendészeti szakvizsgával,
- b) a rendvédelmi szervnél eltöltött hat hónapos szakmai idővel.

A b) pontjában írtak alól a rendvédelmi szerv vezetője rendkívüli méltánylást érdemlő esetben felmentést adhat.

A vezetői kinevezés határozatlan időre szól. Vezetői kinevezés helyettesítés céljából vagy tartós külszolgálat időtartamára határozott időre is adható. A helyettesítés céljából adott határozott idejű vezetői kinevezés meghosszabbítható. Kiemelt vezetői munkakörbe azon rendvédelmi alkalmazott nevezhető ki, aki középvezetői munkakörben legalább két évet eltöltött. Középvezetői munkakörbe azon rendvédelmi alkalmazott nevezhető ki, aki beosztott vezetői munkakörben legalább két évet eltöltött.

A vezetői kinevezés azonnali hatállyal, indokolás nélkül visszavonható vagy arról az érintett harmincnapos határidővel bármikor, indokolás nélkül lemondhat.

Illetmény

A rendvédelmi alkalmazott – igazgatási jogviszonya alapján – illetményre jogosult, amelyet száz forintba kerekítve kell megállapítani. Az illetmény alapilletményből és a pótlékokból áll. A rendvédelmi alkalmazott garantált alapilletménye összegének legalább a minimálbér és garantált bérminimum összegét el kell érnie.

A rendvédelmi alkalmazott alapilletményét úgy kell megállapítani, hogy annak összege elérje a munkakör besorolása szerinti fizetési fokozathoz tartozó alsó határt, de - az „F” munkaköri kategória kivételével - ne haladja meg annak felső határát.

A rendvédelmi alkalmazott a munkakör besorolása szerinti fizetési fokozathoz tartozó alsó határ szerinti alapilletményre alanyi joggal jogosult.

A munkaköri kategóriákhoz tartozó fizetési fokozatokat és az azokhoz tartozó illetmények alsó és - az „F” munkaköri kategória kivételével - felső határait a Hszt. tartalmazza.

A rendvédelmi alkalmazott alapilletményét a munkáltatói jogkör gyakorlója minden évben egy alkalommal jogosult felülvizsgálni. A munkáltatói jogkör gyakorlója a felülvizsgálat során az alapilletményt a rendvédelmi alkalmazott besorolása szerinti fizetési fokozathoz tartozó illetmény felső határáig megemelheti, illetve alsó határáig csökkentheti. A munkáltatói jogkör gyakorlója az illetmény **felülvizsgálatakor, döntése során figyelembe veszi**

- a) a rendvédelmi alkalmazott igazgatási jogviszonyban eltöltött idejét,
- b) a tapasztalatot,
- c) az egyéb munkáltatónál szerzett, a munkaköre alapján ellátott feladatok szempontjából jelentős tapasztalatot,
- d) a rendvédelmi alkalmazott által szerzett végzettséget, egyéb képesítést, nyelvtudást,
- e) a munkakör ellátásához kapcsolódó felelősséget,
- f) a teljesítményértékelést, valamint
- g) a munkakör ellátásához kapcsolódó fizikai, pszichés és munkakörnyezetből adódó terhelést.

Az illetmény felülvizsgálatának **feltétele a teljesítményértékelés elvégzése**. Ha a munkáltatói jogkör gyakorlója a felülvizsgálatot nem végzi el, vagy annak során a rendvédelmi alkalmazott alapilletményének összegét nem módosítja, a rendvédelmi alkalmazott a korábban megállapított alapilletményre jogosult.

A célfeladat

A munkáltatói jogkör gyakorlója rendkívüli, célhoz köthető feladatot állapíthat meg a munkáltatói jogkör gyakorlója és a rendvédelmi alkalmazott megállapodása alapján a rendvédelmi alkalmazott részére, amelynek teljesítése a munkakör ellátásából adódó általános munkaterhet jelentősen és tartósan meghaladja (a továbbiakban: célfeladat).

A munkáltatói jogkör gyakorlója a célfeladat eredményes végrehajtásáért – a rendvédelmi alkalmazott kinevezési okmányban és az azt követő munkáltatói intézkedésben szereplő illetményén felül – írásban, a célfeladat megállapításakor céljuttatást határoz meg a megállapított személyi juttatások előirányzatán belül. A rendvédelmi alkalmazott a

céljuttatásra akkor jogosult, ha a célfeladat eredményesen teljesült és azt a munkáltatói jogkör gyakorlója igazolta.

A munkáltatói jogkör gyakorlója a fentiekén túl célfeladatot állapíthat meg – a munkáltató vezetőjének egyetértésével – más munkáltatónál foglalkoztatott rendvédelmi alkalmazott részére. A céljuttatást a célfeladatot tűző munkáltatói jogkörgyakorló állapítja meg a rendvédelmi alkalmazott részére. A céljuttatás a rendvédelmi alkalmazott megillető jubileumi jutalom alapjául szolgáló illetmény összegébe nem számít bele.

A pótlékok

A rendvédelmi alkalmazott a munkavégzés helyétől, idejétől és körülményeitől függően, a miniszter rendeletében meghatározott feltételekkel a következő pótlékokra jogosult:

- a) a nagyfrekvenciás és ionizáló sugárzásnak, mérgezésnek vagy biológiai kóroki tényezők jelenléte miatt fertőzés veszélyének kitett munkakörben foglalkoztatott pótléka havonta a rendvédelmi illetményalap 25%-a,
- b) az éjszakai pótlék teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap 0,5%-a, valamint
- c) a készenléti pótlék teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap 0,25%-a.

Az a) pont szerinti pótlék a munkakör betöltésének idejére, a b) és c) pontja szerinti pótlék a rendvédelmi alkalmazottnak a pótlékkal elismert tevékenység tényleges kifejtésének idejére jár.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok Kormány által meghatározott munkaköreiben foglalkoztatott rendvédelmi alkalmazott részére idegennyelv-tudási pótlék adható.

7. A szolgálati érintkezés szabályai, a szolgálati feladatok ellátásának egységesen érvényes rendje

A Hszt-ben meghatározott általános szabály szerint a rendvédelmi szerveknél a **szolgálati érintkezés nyelve** a magyar. E korlátozáson túl a hivatásos állomány tagja anyanyelvét szabadon használhatja.⁶³ A továbbiakban a fejezet témáját a belügyminiszter irányítása alatt álló szervek sajátos szabályai szerint tárgyaljuk.

7.1. Szolgálati érintkezés szabályai a Rendőrségnél

7.1.1. Szolgálati előjárók és alárendeltek, feljebbvalók és alacsonyabb rendfokozatúak

A szolgálati előjárók és feljebbvalók a **szolgálati érintkezés alkalmával** alárendeltjeiket, valamint az alacsonyabb rendfokozatúakat⁶⁴

- a) vezetéknévükön és rendfokozatukon, vagy
- b) rendfokozatuk megnevezésével és az „úr” - nők esetében az „asszony” vagy a „kisasszony” - szóval

szólítják meg.

Az a rendőr, akit szolgálati előjárója vagy feljebbvalója megszólít, „Parancs!” szóval jelentkezik. Az alárendelt a szolgálati előjárót, az alacsonyabb rendfokozatú a feljebbvalót a

⁶³ Hszt.26.§

⁶⁴ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról 86.§

rendfokozatával és az „úr” - nők esetében az „asszony” vagy a „kisasszony” - szóval szólítja meg.

A távol lévő szolgálati előljárót, feljebbvalót, valamint alárendeltet a vezetéknévvel és rendfokozatával kell mások előtt megnevezni.

A távbeszélőn történő szolgálati érintkezés alkalmával a hívó fél bemutatkozása - nevének, rendfokozatának közlése - után az alacsonyabb rendfokozatú köteles jelentkezni, kivéve, ha a szolgálati előljáró-alárendelt viszonyból más következik.

7.1.2. A jelentkezések rendje

A szolgálati előljárónál a rendőri szerv vezetője és annak beosztottjai jelentkezni kötelesek.⁶⁵ Jelentkezés alkalmával az alárendelt jelenti vezetéknévét, rendfokozatát és röviden azt, amit szolgálati előljárója tudomására akar hozni.

Ünnepi rendezvény, szemle vagy parancsnoki értekezlet kivételével a jelentkezéskor, jelentéstételkor nem kell nevet, rendfokozatot, beosztást jelteni, ha a szolgálati előljáró ismeri azt, aki jelent vagy jelentkezik.

A rendőri szerv vezetője - a szolgálati előljárói mellett - jelentkezni köteles az egységhez érkező köztársasági elnöknel, az Országgyűlés elnökénél és a miniszterelnöknel, valamint a rendészetért felelős miniszternél.

Az előre bejelentett ellenőrzés alkalmával az ellenőrzött szerv vezetője szolgálati öltözetben köteles jelentkezni. A felsőbb szintű szervtől ellenőrzés céljából érkezett beosztottnál az ellenőrzött szerv vezetője köteles jelentkezni, ha az érkező nála magasabb vagy vele azonos rendfokozatú. A felsőbb szintű szervtől érkező beosztott köteles jelentkezni, ha alacsonyabb rendfokozatú, mint az ellenőrzés alá vont szerv vezetője.

Ha az ellenőrzést végző nem szolgálati előljáró, akkor csak az ellenőrzött szerv vezetője útján intézkedhet. Ez alól kivételt képez, ha a késedelem a szolgálati feladatok ellátását veszélyezteti. Az ellenőrzött szerv vezetője köteles az ellenőrzést végző felhívására intézkedni az észlelt törvénysértés megszüntetésére. Véleménykülönbség esetén - soron kívül - a közös szolgálati előljáró döntését kell kérni.

7.2. Szolgálati érintkezés szabályai a büntetés-végrehajtási szervezetben

7.2.1. A szolgálati érintkezés szabályai

Az előljáró és a feljebbvaló szolgálati érintkezés alkalmával alárendeltjeiket, illetve az alacsonyabb rendfokozatúakat vezetéknévükön és rendfokozatukon, vagy rendfokozatuk megnevezésével és az „úr”, illetve az „úrnő” szóval szólítja meg. A hivatásos (továbbiakban: ht) ht. állomány azon tagja, akit előljárója vagy feljebbvalója megszólít, „parancs” szóval jelentkezik.⁶⁶

Az alárendelt az előljárót, az alacsonyabb rendfokozatú a feljebbvalót a rendfokozatával és az „úr”, illetve az „úrnő” szóval szólítja. A ht. állomány távol lévő tagját a vezetéknévvel és rendfokozatával kell mások előtt megnevezni.

Távbeszélőn történő szolgálati érintkezés alkalmával a hívó fél bemutatkozása (névének, rendfokozatának közlése) után az alacsonyabb rendfokozatú köteles jelentkezni, kivéve, ha az előljáró-alárendelt viszonyból más következik.

⁶⁵ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról 86.§

⁶⁶ 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról 4-5.§

A polgári felettes

Jogszámban, illetve szervezeti és működési szabályzatban meghatározott esetekben a ht. állomány tagjának polgári felettese is lehet, akivel szemben a ht. állomány tagja beosztott.

A polgári felettesel szemben beosztottai részéről kötelező érvényű mindaz a szolgálati érintkezési előírás, ami az előjárót megilleti. A számára meghatározott feladatkörben tett intézkedéseit beosztottai kötelesek végrehajtani. Hatásköre csak beosztottaira terjed ki, a ht. állomány más tagjaival nem áll rangidős, illetve feljebbvalói viszonyban.

A polgári felettest beosztásának megnevezésével és az „úr”, illetve „úrnő” szóval kell megszólítani.

7.3. Szolgálati érintkezés szabályai a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetben

7.3.1. A jelentkezés, jelentés rendje

Az **alárendelt** az alábbi tisztségeket, beosztásokat betöltők felé **jelentkezik** és a szolgálati, szakmai előjáró által kért információkat **jelenti**.⁶⁷

- a) a köztársasági elnöknek,
- b) a miniszterelnöknek,
- c) a belügyminiszternek,
- d) a Belügyminisztérium államtitkárának,
- e) a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatójának (a továbbiakban: BM OKF főigazgatója), főigazgató-helyettesének, ügyeletes főigazgatójának, az országos tűzoltósági főfelügyelőnek, az országos polgári védelmi főfelügyelőnek, az országos iparbiztonsági főfelügyelőnek,
- f) a területi jogállású katasztrófavédelmi szerv igazgatójának, igazgató-helyettesének,
- g) az állományilletékes parancsnoknak és helyettesének,
- h) az előjáró által ellenőrzésre feljogosított katasztrófavédelmi hivatásos állományúnak, ha azonos vagy magasabb rendfokozatú.

Az előjárónál a szerv vezetője és annak beosztottjai jelentkezni kötelesek. Az alárendelt a szolgálati előjárónál, feljebbvalónál köteles jelentkezni és szükség esetén jelentést tenni, az előjárónak, feljebbvalónak az általa kért információt megadni.

A jelentkezés alkalmával az alárendelt jelenti vezetéknevét, rendfokozatát, beosztását, és röviden azt, amit előjárója tudomására akar hozni. Ünnepi rendezvény, állománygyűlés vagy parancsnoki értekezlet kivételével jelentkezéskor, jelentéskor nem kell nevet, rendfokozatot, beosztást jelteni, ha az előjáró ismeri a jelentőt vagy a jelentkező személyt.

Az előre bejelentett ellenőrzés alkalmával az ellenőrzött szerv vezetője szolgálati öltözetben fogadja az ellenőrzést végző személyt. A felettes szervtől ellenőrzés céljából érkezett beosztottnál az ellenőrzött szerv vezetője jelentkezik, ha az ellenőrző nála magasabb vagy vele azonos rendfokozatú. A felettes szervtől érkező katasztrófavédelmi hivatásos állományú jelentkezik, ha alacsonyabb beosztású és rendfokozatú, mint az ellenőrzés alá vont szerv vezetője.

⁶⁷ 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról 13.§ E rendelet hatálya kiterjed a hivatásos katasztrófavédelmi szervek hivatásos állományban szolgálatot teljesítő tagjaira, (a továbbiakban együtt: katasztrófavédelmi hivatásos állományú), valamint a polgári védelmi szervezetek állományának szolgálati tevékenységére.

Az előjárók és feljebbvalók a szolgálati érintkezés alkalmával alárendeltjeiket vagy az alacsonyabb rendfokozatúakat a név ismeretében a megszólított személy számára egyértelműen vagy vezetéknevükön és rendfokozatuk megnevezésével, férfiak esetén az „úr”, hölgyek esetében az „asszony” vagy „kisasszony” szóval, a név ismeretének hiányában rendfokozatával és az „úr”, „asszony” vagy „kisasszony” szóval szólítják meg. Ha a hölgyek családi állapotát, nevét nem ismerik, akkor az „úrhölgy” megszólítás is alkalmazható.

Az alárendeltek az előjáróikat a beosztás vagy rendfokozat és az „úr”, „asszony”, „kisasszony”, „úrhölgy” megszólítással szólítják meg.

Az előjárók és feljebbvalók, valamint az alárendeltek - amennyiben nem ismerik egymást és egyértelműen nem állapítható meg legalább a rendfokozat - szolgálati érintkezés alkalmával a nem ismert információk beszerzése érdekében tisztázzák az érintett katasztrófavédelmi hivatásos állományú megszólítását. A kezdeményező fél bemutatkozása (név, rendfokozat, beosztás) után a megszólított személy mutatkozik be. További szolgálati érintkezés az előjárói, feljebbvalói viszonyoknak megfelelően történik.

A távollévő előjárót, feljebbvalót vagy alárendeltet vezetéknevével és rendfokozatával, ennek ismerete nélkül a vezetéknevvvel és az „úr”, „asszony”, „kisasszony”, „úrhölgy” megszólítással kell mások előtt megnevezni.

Távbeszélőn történő érintkezés alkalmával először a hívást fogadó, majd a hívó fél köteles a nevét és rendfokozatát közölni, ezt követően amennyiben jelentkezési kötelezettség áll fenn, úgy azt az arra kötelezettnek kell teljesíteni.

Az ügyeleti, kapuügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú vagy a szolgálati csoport parancsnoka az érkező előjárónak - amennyiben az aznapi szolgálat kezdete óta először találkoznak - jelenti a napi eseményeket, továbbá az előjáró által kért információkat. A híradó szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú jelentkezés céljából nem hagyhatja el a híradóhelyiséget.

Az ügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú a kívülről érkező hívások fogadásánál szolgálati helyének megnevezését, napszaknak megfelelő köszöntést, előjárói, feljebbvalói viszony esetén jelentkezést köteles végrehajtani.

A nem készenléti szolgálati gépjármű használatát, állomáshelyének elhagyását, beérkezését a gépkocsivezető katasztrófavédelmi hivatásos állományú haladéktalanul jelenti a szolgálati előjárónak.

7.4. A szolgálati feladatok ellátásának egységesen érvényes rendje

7.4.1. A szolgálat teljesítésére vonatkozó szabályok

A szolgálati viszony keretében **a munkáltatói jogkört gyakorló előjáró köteles**⁶⁸

- a) a hivatásos állomány tagjának feladatait munkaköri leírásban rögzíteni, őt a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok és az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani, annak követelményeiről őt tájékoztatni,

⁶⁸ Hszt. 101-15§

- b) a szolgálati feladatok ellátását úgy megszervezni, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból eredő jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja,
- c) a feladatok elvégzéséhez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, a szolgálatteljesítéshez szükséges ismeretek megszerzését biztosítani.

Ha a munkáltatói jogkör gyakorlása során a munkáltatói intézkedés a hivatásos állomány tagja jogainak korlátozásával jár, a munkáltatói jogkör gyakorlójának a több lehetséges és alkalmas korlátozás közül azt kell választania, amely az eredmény biztosítása mellett a hivatásos állomány érintett tagjára a legkisebb sérelemmel jár.

A hivatásos állomány tagja a szolgálat ellátásával összefüggésben köteles

- a) az előírt helyen és időben, szolgálatképes állapotban megjelenni, ezt az állapotot a szolgálat teljes ideje alatt fenntartani és feladatát teljesíteni, valamint e célból rendelkezésre állni,
- b) a szolgálati feladatait a törvényes előírásoknak, a parancsoknak és intézkedéseknek megfelelően - szükség esetén a veszély vállalásával -, az elvárható szakértelemmel és gondossággal, pártatlanul és igazságosan végrehajtani,
- c) a munkatársaival együttműködni, munkáját úgy végezni és általában olyan magatartást tanúsítani, hogy az - kivéve, ha ez a feladat végrehajtásával elkerülhetetlenül együtt jár - más egészségét, testi épségét ne veszélyeztesse, anyagi károsodását ne idézze elő,
- d) a számára meghatározott iskolai rendszerű vagy iskolai rendszeren kívüli oktatásban, képzésben részt venni, és az előírt vizsgákat letenni,
- e) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek eleget tenni, és az ezek ellenőrzése érdekében szükséges, a miniszter által meghatározott felméréseknek, szűréseknek és vizsgálatoknak magát alávetni, egészségének megóvása, valamint gyógyulása érdekében az előírt orvosi utasításokat betartani,
- f) a jogszabályban foglalt esetben magát kötelező védőoltásnak alávetni,⁶⁹
- g) a rábízott, a szolgálat ellátásához biztosított eszközt, felszerelést megóvni, rendeltetésszerűen használni,
- h) a szolgálatképes állapot megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából az alkohol, a kábítószer vagy pszichotróp anyag fogyasztásának ellenőrzését célzó, műtétnek nem minősülő vizsgálatnak magát alávetni a miniszteri rendeletben meghatározott szabályok szerint,
- i) munkatársaival az emberi méltóság és a függelmi viszonyok tiszteletben tartásával érintkezni.

A felsorolás h) pontja szerinti vizsgálat során keletkezett adatok kizárólag fegyelmi, büntető-, méltatlansági vagy kártérítési eljárás során használhatóak fel. Abban az esetben, ha a vizsgálat befejezését követő kilencven napon belül fegyelmi, büntető-, méltatlansági vagy kártérítési eljárás nem indul, a vizsgálat során keletkezett adatokat törölni kell.

A hivatásos állomány tagja szolgálatteljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró parancsát, a felettes rendelkezését, kivéve, ha azzal bűncselekményt követne el.

Az említett kivétellel a hivatásos állomány tagja a jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtását nem tagadhatja meg. Ha azonban annak jogellenessége felismerhető számára, arra haladéktalanul köteles a szolgálati előjáró figyelmét felhívni. Ha a szolgálati előjáró a parancsát, a felettes a rendelkezését ennek ellenére fenntartja, azt kérelemre írásba kell foglalnia. A jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtásáért kizárólag az azt kiadó felel.

⁶⁹ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 58. § (1)-(3) bekezdésében foglalt korlátozásokkal

A rendvédelmi szerv a hivatásos állomány tagjának szolgálatteljesítését a Hszt-ben meghatározott feltételekkel, az erre szolgáló technikai eszköz igénybevételeével is ellenőrizheti (a továbbiakban: **technikai ellenőrzés**). Technikai ellenőrzésre képrögzítő, hangrögzítő, valamint kép- és hangrögzítő eszköz, továbbá a tartózkodási hely megállapítására és nyomon követésére alkalmas technikai berendezés alkalmazható.

A technikai ellenőrzés és az annak során alkalmazott eszközök, módszerek nem járhatnak az emberi méltóság megsértésével. Nem alkalmazható elektronikus megfigyelőrendszer olyan helyen, ahol a megfigyelés az emberi méltóságot sértheti. A rendvédelmi szerv köteles gondoskodni arról, hogy a technikai eszközzel végzett ellenőrzés során rögzített adathoz illetéktelen személy ne férjen hozzá.

A rendvédelmi szerv technikai ellenőrzést kizárólag a szolgálatteljesítés ideje alatt, a szolgálatteljesítésre vonatkozó szabályok betartásának ellenőrzése céljából végezhet. Technikai ellenőrzéssel a hivatásos állomány tagjának magánélete nem ellenőrizhető.

A rendvédelmi szerv előzetesen írásban tájékoztatja a hivatásos állomány tagját annak a technikai eszköznek az alkalmazásáról, amely az ellenőrzésére szolgál.

A technikai ellenőrzés során rögzített adat csak a rögzítés helyszínén elkövetett bűncselekmény vagy szabálysértés miatt indult eljárás, egyéb jogsértés miatt indult közigazgatási eljárás, a kényszerítő eszköz alkalmazása vagy rendőri intézkedés jogszerűségének vizsgálata, a fegyelmi eljárás vagy a kártérítési eljárás lefolytatása céljából, valamint a hivatásos állomány tagja jogainak gyakorlása érdekében használható fel, és azt a rendvédelmi szerv kizárólag az ezen eljárás lefolytatására jogosult bíróságnak vagy hatóságnak adhatja át.

A technikai ellenőrzés során rögzített adatok legfeljebb a rögzítést követő harminc napig kezelhetők, ezt követően - ha nem indul azok felhasználásával eljárás - azokat törölni kell. Ha a rögzített adatok alapján eljárás indul, úgy azok kezelésére az alapul szolgáló eljárás szabályait kell alkalmazni.

Mentesül a hivatásos állomány tagja a szolgálatteljesítési kötelezettsége alól

- a) az állampolgári kötelezettségének teljesítése alatt,
- b) közeli hozzátartozója halálakor, esetenként két munkanapra,
- c) a kötelező orvosi vizsgálat, valamint a várandóssággal összefüggő orvosi vizsgálat teljes időtartamára,
- d) a véradás miatt távol töltött teljes - a szolgálati helyen kívül szervezett véradás esetén legalább négy óra - időtartamra,
- e) az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárással összefüggő vizsgálat időtartamára,
- f) tanúzási kötelezettség teljesítése esetén a megjelenéshez és a kötelezettség teljesítéséhez szükséges időtartamra,
- g) ha elháríthatatlan ok miatt nem tud a szolgálatteljesítési helyén megjelenni,
- h) a szolgálati viszonyra vonatkozó szabály vagy az állományilletékes parancsnok engedélye alapján,
- i) az egészségkárosodási ellátásra jogosultság megállapítására irányuló eljárás alatt az eljárás során elfogadott szolgálati beosztásba vagy nem hivatásos munkakörbe

helyezéséig, vagy ha erre nem kerül sor, az egészségkárosodási ellátásra jogosultság tárgyában hozott döntés meghozataláig.

A szolgálatteljesítési kötelezettség alóli mentesülés esetében a hivatásos állomány tagja a távollét idejére távolléti díjra jogosult.

Magatartás szolgálaton kívül:

A hivatásos állomány tagja köteles a szolgálaton kívül is a hivatásos állomány tagjához és szolgálati beosztásához méltó magatartást tanúsítani. A hivatásos állomány tagja a szolgálati feladathoz kapcsolódó nyilvános szereplésért tiszteletdíjat nem fogadhat el.

8. Objektumvédelmi, őrzési, személy- és vagyonvédelmi általános szabályok

Az objektumvédelemi, őrzési, a személyek és vagyontárgyak védelmének eljárási szabályait a kérdést legrészletesebben tárgyaló és leíró Rendőrségi csapaterős tevékenységen⁷⁰ keresztül mutatjuk be. A tárgyalattól eltérő szabályozást tartalmaznak – a sajátos feladat-ellátási rendre tekintettel - a belügyminiszter irányítása alatt álló szervek objektum és személyvédelmi rendelkezései.

8.1. Objektumvédelem-, őrzés fogalma, tartalma, kategóriái

8.1.1. Az őrzés fogalma, tartalma

Az őrzés olyan szolgálati tevékenység, amelynek célja állandó vagy ideiglenes jelleggel személyek, létesítmények, meghatározott területek vagy értékek közbiztonsági szempontból történő ellenőrzése, az ellenük irányuló bűncselekmények megelőzése, behatolás vagy kijutás megakadályozása, valamint a szükséges feltételek megteremtése a védelembe történő átmenethez.

8.1.2. Kiemelt létesítmények veszélyeztetettségű kategóriába sorolása

Az állam működése vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelt létesítmények (továbbiakban: objektumok) a **veszélyeztetettségük szempontjából három kategóriába sorolhatóak:**

I. kategóriás objektumnak kell minősíteni azokat a létesítményeket, amelyek esetében egyértelműen behatárolhatók a létesítményt, illetve az abban tartózkodókat fenyegető veszélyforrások, vagy konkrét ellenőrzött adatok állnak rendelkezésre egy támadás előkészületeiről. Az őrzés rendszabályai foglalják magukban a külső technikai biztosítást, a be- és kilépő személyek és csomagjaik ellenőrzését (szükség esetén átvizsgálását), a külső és a belső őrzést, a létesítmény közvetlen környezetének, az érkező szállítmányok (járművek) és küldemények biztonsági ellenőrzését. Az I. kategóriás objektumokat őrsgel kell őrizni.

II. kategóriába kell sorolni azokat az objektumokat, ahol általánosságban ismert a létesítményt fenyegető veszélyforrások köre és a kialakult helyzet összes körülményeire tekintettel feltételezhető az objektum ellen irányuló bűncselekmény elkövetése. Az objektumhoz állandó jelleggel (II/A besorolással) vagy a nap meghatározott időszakára (II/B

⁷⁰ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítása Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról

besorolással) biztosító-vagy objektumőrt kell vezényelni. A II. kategóriás objektumok esetében az őrzési rendszabályok magukba foglalhatják a létesítmény külső technikai biztosítását, a be-, illetve kilépő személyek, illetve csomagjaik ellenőrzését, az érkező szállítmány és küldemény biztonsági ellenőrzését.

III. kategóriába tartoznak azok az objektumok, amelyek folyamatos, visszatérő rendőri ellenőrzése az általános közbiztonsági helyzetből fakadóan folyamatosan (III/A) vagy a nap meghatározott időszakában (III/B) szükséges. Az ellenőrzésre gépkocsizó vagy gyalogos járőröket kell alkalmazni úgy, hogy több objektum esetén egy-egy objektumnál a járőr 1-2 óránként megjelenjen és ott 10-15 percet egyhelyben töltsön.

8.1.3. A létesítményőrzés formái

A létesítmények őrzésére **a területőrzést, a pontőrzést vagy a kombinált őrzést** kell alkalmazni.

A **területőrzés** az objektum egészének őrzését jelenti. Az objektum határa az őrzés vonala, az ezen belül lévő terület őrzött területnek minősül. Az örök az objektum határának meghatározott szakaszát (az őrhelyzet) őrizték úgy, hogy közöttük a látó-, halló összeköttetés biztosított legyen.

A **pontőrzés** az objektumnak csak a legfontosabb, legvesélyeztetettebb részét (részeit) biztosítja. Ebben az esetben csak az őrhelyek esnek az őrzött területtel egy tekintet alá.

A **kombinált őrzés** az előbbi két alapvető őrzési mód együttes alkalmazása úgy, hogy a területőrzés mellett az objektumon belül egyes részeket külön is őriznek. Az I. kategóriás objektumokat terület-vagy kombinált őrzéssel, a II. kategóriába soroltakat általában pontőrzéssel kell őrizni.

Az I. kategóriába sorolt objektumok őrzése esetén azok külső biztosítását is meg kell szervezni. A külső biztosítás célja az illetéktelen személyek távol tartása az őrzött területtől, időnyerés a szükséges ellentevékenységhöz való felkészülésre. Ennek érdekében az őrzött terület körzetében biztosítási övet kell kijelölni és ott megfelelő korlátozásokat, rendszabályokat kell bevezetni. A biztosítási öv az őrzés vonalától kiindulva foglalja magában az őrzött területtel határos utakat, utcákat, területeket vagy épületeket, településen kívül a környező terepet, annak jellegétől és az objektum sebezhetőségétől függően 1000 méter távolságig. Az őrzött terület és a biztosítási öv együttesen a létesítmény őrzés-védelmi körzete.

Az őrzést végrehajtó szolgálati csoport (őrség)

A létesítmények őrzésére őrséget kell vezényelni. Az őrség kikülönített, általában 24 órás folyamatos szolgálatot teljesítő önálló szolgálati csoport, megerősíthető egyéni védőeszközökkel, sorozatlövő fegyverekkel, figyelőeszközökkel, gépjárművekkel.

Az őrség az őrhelyek számától és az objektum nagyságától függően lehet:

- a) első fokú őrség, amely hét vagy annál több őrhellyel rendelkezik;
- b) másodfokú őrség, amelynek négy-hat őrhelye van;
- c) harmadfokú őrség, ahol egy-három őrhelyet jelölnek ki.

Az őrség állományának összetétele

Az őrség állománya őrparancsokból, őrparancsnok-helyettesből, felvezetőből, őrközből, fegyveres figyelőből, biztosító járőrből, figyelő őrszemből és gépkocsivezetőből állhat.

Az őrpáncsnok az első fokú őrség esetében tiszt vagy zászlós, másod- vagy harmadfokú őrségnél tiszthelyettes lehet. Szolgálati előjárója az őrség teljes személyi állományának, felelős az őrség felkészítéséért, szolgálatellátásáért, az őrzési feladatok maradéktalan végrehajtásáért. Közvetlenül az őrséget vezénylő rendőri szerv vezetőjének (ügyeletnek vagy TIK-nek) van alárendelve. Őrpáncsnok-helyettest csak ott kell vezényelni, ahol az őrpáncsnoki feladatok mennyisége ezt indokolja. A felvezető az örök őrhelyre történő felvezetését és váltását hajtja végre. Közvetlenül az őrpáncsnoknak van alárendelve, ahol őrpáncsnok-helyettes nincs, ott egyben az őrpáncsnok helyettese. Ahol a felállított örök váltása 30 percnél több időt igényel, ennek megfelelően több felvezetőt kell vezényelni. Harmadfokú őrségnél felvezető nincs, az örök felvezetését az őrpáncsnok hajtja végre.

Az örök létszámát a kijelölt őrhelyek és a váltások száma alapján kell meghatározni. Egy őrhelyre általában kettő főt kell kijelölni, akik egymást váltva (két váltás) teljesítsenek ott szolgálatot. Az olyan őrhelyekre, ahol a szolgálat 24 óráig tart vagy azt esetlegesen meghaladja, a rendelkezésre álló erőttől függően három váltás is vezényelhető. Az őr az őrhelyen 6 óránál hosszabb ideig váltás nélkül szolgálatot nem teljesíthet. A különösen veszélyeztetett, lakott területtől vagy más őrhelytől távol eső őrhely őrzését egy őr nem láthatja el.

A fegyveres figyelő az őrség elhelyezési körletének (pihenőhelyének) őrzését látja el. Három váltás esetén kijelölhető a készségben lévő váltásból is. Biztosító járőr és a figyelő őrszem az őrzés védelmi körlet biztosítási övében valamint olyan objektumrészek őrzésére alkalmazható, amelyek külön felállított örökkel nem kerülnek őrzésre, de megfigyelésük, illetve visszatérő ellenőrzésük indokolt.

Gépkocsivezetőt csak abban az esetben kell az őrség állományába vezényelni, ha az őrhelyek egymástól való távolsága a váltások gépjárművel való szállítását indokolja.

Az örök számára őrhelyet, ezen belül felállítási helyet, mozgási körletet, fő- és kiegészítő figyelési szektort kell kijelölni, amely egyben a tüzelési szektor is. Az őrhely kiterjedése a várható behatolási irányban 50-100 méter, egyéb irányban 100-300 méter lehet. Az őrhely határát, a felállítási helyet és a mozgási körletet természetes vagy mesterséges tereptárgyakhoz viszonyítva kell meghatározni, megjelölése számozással történjen. Az őrhelyről az őr a biztosítási öv belátható részét is tartsa figyelés alatt.

A biztosító járőr részére az őrzött területen és a biztosítási övben egyaránt menetvonalat és figyelőpontokat kell kijelölni. A menetvonal megjelölése számozással, a figyelő pontoké tereptani megjelöléssel történhet. A járőrök menetvonalai a biztosítási övben hálózák be a biztosítási öv egészét, kapcsolódjanak tájékozási pontokhoz, érintsék a rejtett megközelítés szempontjából legvalószínűbb irányokat, útvonalakat, a rejtőzésre alkalmas tereptárgyakat, egyben a járőr részére is biztosítsanak rejtett mozgási lehetőséget. Védérintsék a veszélyeztetettebb őrhelyeket, létesítményeket, illetve a meghatározott objektumrészeket.

A járőrmenetvonal hosszának meghatározása során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- a) a támadó várható megközelítési irányában lévő őrhelyeket, objektumrészeket, valószínű támadási célpontokat 30-40 percenként, a más irányban lévőket 40-60 percenként kell a járőrnek érintenie;
- b) a csak járőrrel őrzött objektumokat általában 1-2 óránként, esetleg sűrűbben kell a járőrnek ellenőriznie. A járőr figyelőpontjait a rejtett megközelítési utak mentén kell kiválasztani, lehetőleg rejtett és legkedvezőbb figyelési feltételeket biztosító helyen. Itt

a járőr számára figyelési szektort vagy körkörös figyelést kell meghatározni. A figyelőponton a járőr 10-15 percig tartózkodhat.

A figyelő őrszemet a terep azon kiemelkedő pontjain kell alkalmazni, amelyek az őrzött terület egészére vagy nagy részére, a megközelítési útvonalakra és a feltételezett támadási irányokra rálátást biztosítanak.

Az őrség tagja, az általános rendőri ismereteken túl, legyenek képesek:

- a) az objektumok, illetve az ott tartózkodó személyek ellen irányuló terror-és más bűncselekmények előkészületére utaló jelek felismerésére,
- b) a bűncselekmények megelőzésére irányuló intézkedések bevezetésére,
- c) bűncselekmények bekövetkezése esetén szükséges elsődleges rendőri intézkedések végrehajtására,
- d) az őrhelyen alkalmazott speciális híradó-és biztonságtechnikai berendezések kezelésére,
- e) a vezénylő, illetve a területileg illetékes rendőri szervek ügyeleti szolgálataival a folyamatos kapcsolattartásra,
- f) a kényszerítő eszközök készségszintű alkalmazására,
- g) megbízható helyismeret, jó lakossági kapcsolatok kialakítására.

Az őrzés végrehajtása.

Az I. kategóriába sorolt, őrséggel őrzött objektumok őrzésére végrehajtási tervet, a II. és III. kategóriás objektumokhoz objektum-őrutasítást, illetve járőr-útiránytervet kell kidolgozni.

A végrehajtási terv tartalmazza:

- a) az őrzendő objektum megnevezését, pontos helyét, címét,
- b) az objektum biztonsági kategóriába sorolását, a veszélyeztetettségről rendelkezésre álló adatokat,
- c) az őrzésre vonatkozó általános rendelkezéseket,
- d) az őrzést végrehajtó szerv (alegység, szolgálati csoportosítás) megnevezését,
- e) az őrség állományát, felszerelését, fegyverzetét, szolgálati idejét, az őrségváltás rendjét,
- f) az őrhelyek számát,
- g) az alkalmazott őrzéstechnikai és objektumvédelmi műszaki létesítményeket, berendezéseket,
- h) az örök felállítási helyét, mozgási körletét, a járőrök menetvonalát, a figyelőpontokat, a figyelési, tüzelési szektorokat, általános és speciális feladatokat,
- i) az örök (járőrök) felállításának (kiküldésének) idejét, az örök (járőrök) váltásának rendjét,
- j) azokat az őrhelyeket, amelyek egy esetleges támadás elhárítása szempontjából számításba jöhetnek, feladataikat a támadás elhárításában,
- k) az együttműködési feladatokat,
- l) az összeköttetés, a jelentések rendjét, a jeleket, jelzéseket.

A végrehajtási tervhez mellékelni kell:

- a) az őrhelyvázlatot,
- b) a bevezetendő biztonsági intézkedéseket, rendszabályokat, a biztonsági ellenőrzések végrehajtásának rendjét,

- c) az őrhelyenként, figyelőpontonként, menetvonalanként kidolgozott őrutasításokat, járőr-útirányterveket.

Az objektum-őrutasítás tartalmazza:

- a) az őrzendő objektum megnevezését,
- b) az őrzésre vonatkozó általános rendelkezéseket,
- c) az őr felállítási helyét, mozgási körletét, feladatát,
- d) támadás esetén a tevékenységét,
- e) az őr szolgálati idejét, váltásának rendjét,
- f) az öltözetet, felszerelést, fegyverzetet,
- g) az összeköttetés és a jelentések rendjét.

A járőr-útiránytervben a fent meghatározottakat értelemszerűen kell rögzíteni. Ezen felül az útiránytervnek tartalmaznia kell a járőr megindulási helyét, menetvonalát, figyelőpontjait is.

Az őrhelyvázlatban grafikusán kell ábrázolni:

- a) az őrzendő objektumot,
- b) az őrzés vonalát és az őrzés-védelmi körlet határát,
- c) az őrzéstechnikai és objektumvédelmi műszaki létesítményeket,
- d) az őrzés-védelmi körleten belül és kívül lévő fontosabb tereptárgyakat,
- e) az őrhelyeket, az őrk felállítási helyét, mozgási körletét, figyelési, tüzelési szektorait, a járőrök menetvonalát, figyelőpontjait, a figyelő őrszemek szolgálati helyeit,
- f) az őrzött terület elleni támadás valószínű irányait, a rejtett megközelítésre alkalmas útvonalakat.

Az őrség részére az alábbi szolgálati okmányokat kell biztosítani:

- a) az őrzés végrehajtási tervét,
- b) az őrhelyvázlatot,
- c) az objektum-őrutasításokat és járőr-útirányterveket,
- d) őrnaplót,
- e) belső leltárt,
- f) a szükségesnek megfelelően-a biztonságtechnikai berendezések, híradó eszközök kezelési utasításait,
- g) -okmány-és pecsétnyomó mintákat,
- h) az objektumba belépésre jogosultak jegyzékét,
- i) belépési okmánytömböt,
- j) a biztonsági rendszabályokat,
- k) a tűzriadó tervet.

Az őrszolgálatba vezényelteteket a sajátos feladathoz igazodó felkészítésben kell részesíteni. A speciális felkészítés, majd a továbbképzések programja tartalmazzon lökiképzést, fizikai képzést (állóképesség növelése, kényszerítő eszközök alkalmazása, önvédelem), híradó-és biztonságtechnikai ismereteket, terrorelhárítási alapismereteket, kommunikációs készségfejlesztést, valamint külképviseleti objektumok esetében a szolgálatellátáshoz nélkülözhetetlen minimális nyelvismeretet.

Huzamosabb ideig tartó őrzés esetén a biztonsági szempontból jelentős helyi és személyi ismeretek kialakítása, az adott szolgálati helyre jellemző sajátos rendszabályok alkalmazásának készség szintű elsajátítása érdekében adott őrhelyre folyamatosan, lehetőleg ugyanazokat a rendőröket kell vezényelni.

Az őrség megkezdése, az őrség váltása

Az őrparancsnok az őrzés megkezdésekor vegye át az őrzött objektum őrzésbiztonsági berendezéseit, az őrség elhelyezési körletét, győződjön meg azok sértetlenségéről, ellenőrizze a technikai berendezések, híradó eszközök működőképességét, az őrhelyeket, megállapításait rögzítse az őrnaplóban. Személyesen vegyen részt az örök felállításában.

Az őrség váltásakor a régi őrparancsnok tájékoztassa az új őrparancsnokot az őrszolgálat során szerzett tapasztalatokról, az őrzés biztonságát érintő megállapításairól, adja át az őrség körletét, a technikai eszközöket, az őrszolgálati okmányokat. A régi és az újörök váltását az őrhelyeken közösen hajtsák végre. Az átadás-átvétel megtörténtét rögzítsék a régi őrség őrnaplójában, majd tegyenek jelentést az előljáró parancsnoknak (ügyeletnek vagy TIK-nek).

Az örök váltásakor a régi ör adja át őrhelyét, az őrzésbiztonsági berendezéseket, a híradó eszközöket és a szolgálati okmányokat. Tájékoztassa az új őrt az őrzés során szerzett tapasztalatairól, intézkedéseiről, az őrzés biztonságát befolyásoló megállapításairól. A váltás megtörténtéről tegyenek jelentést az őrparancsnoknak (felvezetőnek).

Amennyiben az őrzést az őrzött terület határán kívül kell ellátni, az őrszolgálatot ellátó rendőr az objektum területére kizárólag az előljáró parancsnok utasítására vagy az objektum biztonságáért felelős személy felkérésére, illetve hozzájárulásával léphet be. Erről a rendőr a szolgálat befejezése után írásban tegyen jelentést.

Az őrszolgálat ellátásának általános feladatai

Az őrszolgálatot ellátó általános feladata:

- a) hajtsa végre az előírt biztonsági ellenőrzéseket,
- b) tartsa távol az illetéktelen személyeket az őrzött területtől, akadályozza meg, hogy oda behatoljanak, ellenőrizetlenül tárgyakat bejuttassanak, vagy onnan kivigyenek,
- c) fedje fel az őrzött objektum vagy az ott dolgozó, tartózkodó személyek ellen irányuló bűncselekmények előkészületére utaló jeleket,
- d) az objektum biztonságával összefüggő megállapításait azonnal jelentse az őrparancsnoknak (ügyeletnek vagy TIK-nek), kérjen segítséget, figyelmeztesse az objektumban tartózkodókat a veszélyre,
- e) tegyen meg minden lehetséges intézkedést a bekövetkezett támadás elhárítására, az őrzött objektum biztonságának megóvására.

Tilalmak az őrhelyen:

Az őrszolgálatot ellátónak az őrhelyen (menetvonalon, figyelőponton) tilos:

- a) eltérni az objektum-örutasításban, járőr-útiránytervben rögzített feladataitól,
- b) őrhelyét, menetvonalát, figyelőpontját jogszabályban meghatározott esetek kivételével elhagyni, az őrzött területen kívül őrhely esetén a létesítmény területére engedély (felkérés) nélkül belépni,
- c) felszerelését lerakni, ruházatán, egyéni védőeszközein a megengedettől eltérő könnyítéseket alkalmazni,
- d) lefeküdni, étkezni, olvasni, rádiót, magnót, lemezjátszót hallgatni, tv-t nézni, illetve minden olyan más tevékenységet folytatni, amely figyelmét elvonja a szolgálat ellátásától.

A védelem az objektumok őrzésére, valamint az őrzés megerősítésére rendelt csapaterőnek az a tervszerű tevékenysége, amelynek célja, hogy biztosítsa a meghatározott objektum sérthetetlenségét, felderítse a támadók szándékát, megakadályozza személyek vagy csoportok erőszakos behatolását, visszaverje támadását és kedvező feltételeket teremtsen a támadók elfogásához.

Az objektumok védelme a kialakult helyzettől, a védelmi tevékenységet kiváltó eseményektől függően

- a) I. fokú vagy
- b) II. fokú védelem lehet.

Az I. fokú objektumvédelmet váratlan támadás esetén kell elrendelni. A véderő az objektumőrzésére felállított őrsegből, az objektum-és biztosító őrökből, járőrökből, az ügyeleti és a készségi szolgálatból, valamint az épületekben a napi munkát végző hivatásos állományból állhat. A rendelkezésre álló erőket és tűzeszközöket az adott helyzet figyelembevételével elsősorban az épületek földszinti részeinek, bejáratainak a védelmére, a támadók bejutásának megakadályozására kell alkalmazni.

A II. fokú objektumvédelem az objektum teljes, összefüggő védelmére kijelölt személyi állomány, fegyverzet, műszaki eszközök, felszerelések, berendezések terv szerinti alkalmazását jelenti. Létrejöhét az I. fokú objektumvédelemből vagy közvetlenül is elrendelhető. A II. fokú objektumvédelemnek az objektum megtartásán kívül biztosítania kell a támadók elfogását vagy felszámolását az objektum környékén vagy annak területén.

A védelem előkészítése és végrehajtása

A védelem előkészítése, annak megtervezése, megszervezése valamint vezetése a körletparancsnok vagy az általa kijelölt védelmi parancsnok feladata. Amennyiben a kialakult helyzet alapján a lőfegyverhasználat esetei fennállnak, úgy a védelmet lőfegyverrel, egyéb esetekben a tömegoszlatásra vonatkozó kényszerítő eszközök alkalmazásával kell ellátni.

A védendő objektum megtartása érdekében az objektum jellegétől függően általában két védelmi övet kell kialakítani.

Az első védelmi övben az objektum külső védelmét, a második védelmi övben az objektum belső, közvetlen védelmét kell megszervezni.

A külső védelmi övet az őrzés vonalán kell létrehozni. Ha a védelmi parancsnok a támadók feltartóztatását már az objektum megközelítési útvonalain tervezi, akkor a külső övet az őrzés vonalán kívüli, előretolt erők védőállásai képezik.

Többszintes épületek II. fokú védelmét lépcsőzetesen kell megszervezni. Az első lépcsőt képezik a pince, a földszint és az első két emelet helyiségei, amelyekből lehetséges az alagsor, az épületek közötti közműalagutak, átjárók, bejáratok, előterek, továbbá a közvetlen közelben lévő utcák, terek tartós megfigyelése és a szükséges ellentevékenység végrehajtása. A második lépcső foglalja magában a közbülső emeletek helyiségeit, ahonnan jól megfigyelhetők a szomszédos utcák, az épületek bejáratai és ablakai, az udvarok, s ezekre a területekre a kilátás és a kilövés lehetősége biztosított. A harmadik lépcső terjedjen ki a felső emeleti helyiségekre, a padlásra, a tetőtérre, amelyek alkalmasak a távolabbi területek megfigyelésére.

A védelemhez rendelkezésre álló erőkből és eszközökből védőcsoportokat és tartalékot kell létrehozni. A védőcsoport a külső vagy a belső védelmi övben meghatározott terepszakasza, irány vagy létesítményszeg (lépcső) védelmét látja el, létszáma egy rajtól egy századerőig

terjedhet. Megerősíthető egyéni védő-és kényszerítő eszközökkel, sorozatlövő tűzfegyverekkel, robbanófegyverekkel, műszaki záró eszközökkel. A védőcsoport részére biztosítani kell a védelmi berendezések telepítéséhez, a tüzelőállások kiépítéséhez szükséges anyagokat, eszközöket is. A védőcsoportok között látó-és tűz-összeköttetést kell szervezni, biztosítani kell manőverezési lehetőségüket.

A védelem szervezett megkezdése és végrehajtása érdekében a védelmi parancsnoknak (körletparancsnoknak) **objektumvédelmi tervet**, rendőrségi objektumok esetében **körletvédelmi tervet kell készítenie**, amelyet az előljáró parancsnok hagy jóvá.

Az objektum-(körlet-) védelmi terv tartalmazza:

- a) az I. fejezetben-az objektum leírását, a védelem szempontjából kedvező és kedvezőtlen jellemzőit,
- b) a támadó számára kedvező, rejtett megközelítési irányokat,
- c) a védelmi parancsnok megnevezését, feladatait,
- d) a védelmi riadó elrendelésének eseteit, a riadó elrendelésére jogosultakat,
- e) az objektumvédelmi riadó elrendelésének rendjét, módját,
- f) a II. fejezetben az I. fokú védelemre vonatkozóan-a védelem elgondolását,
- g) az elsődleges intézkedéseket és a bevezetendő biztonsági rendszabályokat,
- h) a védelemhez rendelkezésre álló erők és eszközök összevonásának és a védőcsoportok megalakításának rendjét,
- i) a védőcsoport(ok) feladatait,
- j) a védelmi parancsnok vezetési pontját,
- k) a III. fejezetben a II. fokú védelemre vonatkozóan-a védelem elgondolását,
- l) az elsődleges intézkedéseket és a bevezetendő biztonsági rendszabályokat,
- m) a védelemhez rendelkezésre álló erők és eszközök összevonásának, a védőcsoport(ok) és a tartalék megalakításának rendjét,
- n) a védőcsoport(ok) feladatait,
- o) a védelmi parancsnok vezetési pontját,
- p) a IV. fejezetben az egyéb rendelkezéseket-a tűzmegnyitás és a tűzvezetés rendjét,
- q) a kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályait,
- r) az együttműködést a védőcsoportok között és a mindenoldalú biztosítás feladatait,
- s) a tűzvédelmi, fényálcázási, mentési és más rendszabályokat,
- t) az összeköttetés rendjét, a jeleket, jelzéseket,
- u) a vezetés feladatait.

Az objektum-(körlet-) védelmi tervhez mellékelni kell:

- a) vázlatot az I. fokú objektumvédelem elgondolásáról,
- b) vázlatot a II. fokú védelem elgondolásáról;

Amennyiben a védelmi tervben meghatározott védelmi parancsnok egy váratlan támadás során nem tartózkodik az objektumban, úgy az I. fokú védelem vezetését az őrpáncsnok, az ügyeletes vagy a szolgálatirányító parancsnok látja el.

A kialakult helyzet alapján az alábbi **elsődleges intézkedéseket** kell megtennie:

- a) az I. fokú védelmi riadó elrendelése az őrőrség, az őrök, az épületben szolgálatot, illetve napi munkát ellátó személyi állomány részére,
- b) a védelmi állások (tüzelőállások) elfoglalása, az épület bejáratainak, földszinti ablakainak azonnali lezárása, szükség esetén eltorlaszolója,

- c) intézkedés a közterületi szolgálatok összevonására, amennyiben lehetséges, a berendelésére, a védő erők megerősítésére,
- d) a kialakult helyzet és a tett intézkedések jelentése az előjáró ügyeletnek, a rendőri szerv vezetőjének.

Az I. fokú objektumvédelem az objektum teljes (II. fokú) védelmére kijelölt megerősítő erők beérkezéséig és a védelmi szakaszok elfoglalásáig vagy a támadás elhárításáig, az objektum védelmét kiváltó okok megszűntetéséig tarthat

9. Fegyverzeti, fegyverbiztonsági, ballisztikai és lőelméleti alapismeretek

9.1. Fegyverzeti alapismeretek

Fegyverek csoportosításának számos felosztása ismert a szakirodalomban az egyes fegyverek felépítése, működése, hatásmechanizmusa stb. szerint. A fegyverek típusait működési mechanizmusuk alapján feloszthatjuk hidegfegyverekre, illetve tűzfegyverekre.⁷¹

- 1) **Hidegfegyvernek minősül:** minden olyan fegyver, amelyik működése közben nem használ magas hőmérséklettel járó kémiai reakciót.
 - a) Szálfegyverek (pl.: lándzsa)
 - b) Szűrő- és vágófegyverek (pl.: kard)
 - c) Zúzófegyverek (pl.: buzogány)
 - d) Lőfegyverek (pl.: íj)
- 2) **Tűzfegyver** minden olyan eszköz, amelyből a kiterjedő forró gáz tolóereje által meghajtott szilárd anyagú lövedék löhető ki.
 - a) Revolverek (pl.: Colt)
 - b) Pisztolyok (pl.: 96M P9RC)
 - c) Golyós puskák (pl.: M1 Garand)
 - d) Sörétes puskák (pl.: Mosberg 500)
 - e) Géppisztolyok (pl.: UZI)
 - f) Gépkarabélyok (pl.: AMD-65)
 - g) Géppuskák (pl.: PKM)

Működési elvük szerint a fegyver lehet:

- a) Egylövetű lőfegyver (olyan fegyver melynél a lövés folyamat mind az öt elemét [(a töltény betöltését, a csőfar lezárását, a lövés kiváltását, a csőfar nyitását és a hüvelykivetését)] a lövő végzi, és fegyvernek nincs külön zárszerkezete).
- b) Ismétlő lőfegyver (olyan fegyver melynél a lövés folyamatát, egy– de maximum két – lépést kivéve, kézzel kell végrehajtani, és minden folyamat külső energiát igényel).
- c) Félautomata (öntöltő) lőfegyver (Azokat a fegyvereket, amelyek a lövés elemeit az elsütés kivételével (nyitás, töltés, reteszelés és hüvelykivetés) saját belső energiájuk felhasználásával végzik, félautomata fegyvereknek nevezzük. A lövés folyamata azonban csak akkor ismétlődik, ha az elsütés külső energiával (kézzel) újból megtörténik).
- d) Automata lőfegyver Azokat a fegyvereket, amelyek a lövés ciklus minden elemét - még az elsütést is, kivéve természetesen az első lövést - saját belső energiájuk

⁷¹ Forrás: http://kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/19_0790_005_101030.pdf

felhasználásával végzik, automata fegyvereknek nevezzük. A fegyverek „önműködéséhez” szükséges energiát a lövés közben felszabaduló energia biztosítja.

- e) Vegyes tüzelésű lőfegyver Az olyan fegyvereket, amelyek automata és félautomata üzemmódban egyaránt alkalmazhatók, vegyes üzemmódú fegyvereknek nevezzük. A gépkarabélyon pl. a tüzelési módot tűzváltókar segítségével változtathatjuk. Állíthatjuk a fegyvert egyeslövés leadására és sorozatlövésre is. A tűzváltókar állításának megfelelően egyszer félautomata módon működik.

Műszaki jellemzőik szerint a fegyver lehet:

- a) Állócsövű
- b) Mozcócsövű, rövid csóhátrasiklásos reteszelésű
- c) Súlyzáras reteszelésű
- d) Szilárd reteszelés

Kézifegyverek fő részei:

- a) cső
- b) tok
- c) zár
- d) helyretoló szerkezet
- e) irányzó szerkezet
- f) tár
- g) elsütő szerkezet
- h) markolat, illetve tus

Lőszerek felépítése, hatásmechanizmusuk

Lőszer: olyan egybeszerelt töltény, amely lövedéket, lőport, továbbá gyúelegyet tartalmaz.

A lőszer részei

- a) lövedék
- b) hüvely
- c) csappantyú
- d) lőportöltet

A lőszeralkatrész (lőszerelem): lőpor, gyúelegyes töltényhüvely (csappantyús töltényhüvely), csappantyú és minden robbanó, gyújtó, fényjelző, páncéltörő és leváló köpenyes lövedék, melyet tűzfegyverből történő kilövésre terveztek.⁷²

9.2. Fegyverbiztonsági alapismeretek

9.2.1. A használatra kiadott szolgálati lőfegyverek, lőszerek tárolása

Az egyéni és a csoportos tárolás általános szabályai

A szolgálati lőfegyverek és a hozzájuk kiadott tartozékok, valamint a szolgálati lőszerek – főszabály szerint - az önálló belügyi szerveknél, az erre a célra kialakított fegyverszobában, csoportosan tárolhatók.

⁷² A lőfegyverekről és lőszerekről szóló 2004. évi XXIV. törvény 2.§ 23 pont

A személyi felszerelésként kiadott maroklőfegyverek a szolgálati helyen - egyénileg vagy csoportosan -⁷³

- a) biztonsági zárral ellátott és gyurmalakat alkalmazására kialakított páncél-, vagy megfelelő erősségű vaslemez szekrényben,
- b) biztonsági zárral felszerelt, megfelelő erősségű, gyurmalakat alkalmazására kialakított faszekrényben, vagy
- c) rögzített, biztonságosan zárható, gyurmalakat alkalmazására kialakított vaslemez ládában
- d) is tárolhatók.

Az egyéni és a csoportos tárolás szabályai ügyfelek jelenléte és a csoportos tárolás lehetőségeinek hiányában

Azokban a helyiségekben, ahol ügyfelek is megjelenhetnek, a csoportos tárolás nem végezhető. Az egyéni tárolási módra engedély alapján jogosultak körét az önálló belügyi szerv vezetője határozza meg.

Ahol a fegyverszoba kialakítása nem lehetséges, a szolgálati lőfegyverek, lőszer

- a) a körletfolyosón vagy az ügyeleti helyiségben elhelyezett, biztonsági zárral és gyurmalakat alkalmazására kialakított páncél-, vagy megfelelő erősségű vaslemez szekrényben, illetve rögzített vaslemezkezetében,
- b) a körletfolyosón falba épített, ajtóval, biztonsági zárral zárható, gyurmalakat használatára is alkalmassá tett, kézi erővel nem bontható tárolóban, vagy
- c) puskák, karabélyok és sorozatlövő lőfegyverek (gépkarabélyok, géppuskák, géppisztolyok) esetén a körletfolyosón vagy az ügyeleti helyiségben elhelyezett lezárható és további mechanikai szerkezet (pl. sátorvason átfűzött és külön zárószerkezettel rögzített lánc, vasrúd) használatára alkalmas fegyvertámlán is tárolhatók.

A szolgálati lőfegyver, lőszer még ideiglenesen sem tárolható:⁷⁴

- a) szolgálati járműben őrizet nélkül, ide nem értve az őrzött telephelyen álló, lezárt harcjárműbe beépített, illetve a (10) bekezdésben foglaltaknak megfelelően tárolt nehéz beavatkozó robot tartozékaként rendszeresített lőfegyvereket, továbbá
- b) olyan objektumban, ahol folyamatos ügyeleti szolgálat vagy fegyveres biztonsági őrség nem működik, illetve az objektum nincs ellátva biztonságtechnikai védelemmel.

9.2.2. A szolgálati maroklőfegyver és az ahhoz tartozó lőszer szolgálaton kívüli birtokban tartása

A használó az állományilletékes parancsnok engedélye (a továbbiakban: engedély) alapján szolgálati maroklőfegyverét és az ahhoz tartozó lőszert szolgálaton kívül is magánál tarthatja (birtokolhatja).⁷⁵ Az engedély iránti, indokolással ellátott kérelmet az állományilletékes parancsnokhoz kell benyújtani, aki a szolgálati maroklőfegyver (lőszer) szolgálaton kívüli birtoklását külön indokolás nélkül is megtilthatja, illetve a kiadott engedélyt visszavonhatja.

⁷³ 32/2012. (VII. 19.) BM utasítás a használatra kiadott szolgálati lőfegyverek és tartozékaik, valamint a szolgálati lőszer biztonságos tárolásáról, kezeléséről és megőrzéséről 3.§

⁷⁴ Jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz eltérő rendelkezésének hiányában

⁷⁵ Jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz eltérő rendelkezésének hiányában

Az engedély csak akkor adható ki, ha a szolgálati maroklőfegyver (lőszer) tárolására állandóan lakott lakásban

- a) biztonsági zárral ellátott, megfelelő erősségű szekrényben, vagy
- b) falhoz, padlóhoz, szekrényhez rögzített, biztonsági zárral ellátott vaslemez dobozban (fegyverkazetta)

kerül sor úgy, hogy ahhoz illetéktelen személy ne férhessen hozzá.

A szolgálati maroklőfegyver és az ahhoz tartozó lőszer tárolási szabályai

Amennyiben a használó előreláthatóan 72 órán túl nem tartózkodik az engedélyben a szolgálati maroklőfegyver (lőszer) tárolásának helyeként megjelölt helyen, úgy ezen idő alatt a szolgálati maroklőfegyvert (lőszert) a szolgálati helyén kell tárolnia. A használó akadályoztatása esetén közvetlen parancsnoka intézkedik a szolgálati maroklőfegyver (lőszer) beszállítására.

Az engedély nem adható ki, illetve a kiadott engedélyt haladéktalanul vissza kell vonni:

- a) az érintettel szemben büntetőeljárás indult,
- b) a szolgálati maroklőfegyvert az egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló rendelet alapján bevonták,
- c) az érintett illetmény nélküli szabadságon van,
- d) az érintett lőfegyverrel (lőszerekkel) bármely módon visszaélt,
- e) a meghatározott tárolási feltételek nem biztosítottak, illetve megváltoztak vagy
- f) az érintettet szolgálati viszonyából felfüggesztették, vagy szolgálati viszonya bármilyen okból szünetel.

A tároló helyekre vonatkozó szabályok

A tároló helyeken a szolgálati lőfegyvert ürített, fesztelenített állapotban, a lőszerektől elkülönítve kell tárolni. Az erre vonatkozó engedély alapján a szolgálati időn kívül is birtokolható szolgálati maroklőfegyvert és lőszereit egymástól fizikailag elkülönítve kell tárolni a meghatározott tárolóeszközök valamelyikében.

A tároló helyeken⁷⁶ a szolgálati, valamint az **egyedi engedélyes lőfegyvereken, tartozékaikon és a hozzájuk tartozó lőszereken túl csak**

- a) a rendszeresítési eljárás keretében próbahasználat alá vont lőfegyverek, tartozékaik és a hozzájuk tartozó lőszer, valamint
- b) a Magyarország területén közös műveletet végző, az Európai Unió más tagállama
 - ba) határrendészeti feladatokat ellátó szerve tagjának,
 - bb) rendészeti feladatokat ellátó hatósága tagjának, továbbá
 - bc) különleges intervenció egysége tagjának

lőfegyverei, valamint azok tartozékai és lőszerei tárolhatók.

Vasrácsot kell felszerelni a földszinten lévő fegyverszoba valamennyi ablakára, továbbá az emeleten lévő fegyverszoba utcára nyíló, valamint olyan ablakaira, amelyek mellett a külső falon közvetlenül tűzlétra vagy más felmászásra alkalmas tárgy van.

⁷⁶ Jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz eltérő rendelkezésének, illetve az önálló belügyi szerv vezetője eltérő intézkedésének hiányában

A fegyverszoba ajtajának az elhelyezési körlet belsejébe kell nyílnia oly módon, hogy a fegyverszoba jól ellenőrizhető legyen. A fegyverszoba ajtajára biztonsági zárat (lakatot) és az ajtókeretre biztonsági zárral (lakattal) ellátott vasrácsot kell felszerelni. Biztonsági zárral (lakattal) ellátott vasrácsot kell felszerelni az olyan belső ajtókra is, amelyek a fegyverszobából más helyiségbe nyílnak, ha az adott helyiségnek a fegyverszobán kívül további helyiségbe nyíló ajtaja van.

A fegyverszobát a szolgálati lőfegyver, lőszer tárolásához szükséges fegyvertámlával és tároló szekrénnyel kell berendezni. Ennek hiányában a szolgálati lőfegyver, lőszer tárolására páncélszekrény, vaslemez szekrény, vaslemez kazetta, biztonsági zárral (lakattal) ellátott faszekrény, illetve - kizárólag fegyver tárolására - szabvány fegyvercsomagoló láda is alkalmazható.

A fegyverszobában

- a) a szolgálati lőfegyverhez kiadott mennyiséget (javadalmazás) meghaladó mennyiségű lőszer - a meghatározott lőszerek kivételével - még ideiglenes jelleggel sem tárolható, valamint
- b) a dohányzás és a nyílt láng használata tilos.
- c) minden esetben tisztán, rendezett állapotban kell tartani, valamint
- d) az ott folyó tevékenység zavartalan végrehajtását biztosító világítással kell ellátni.

A fegyverszobában és az ajtajának közelében (kívül) **tűzoltó készüléket** kell elhelyezni. A fegyverállványokat, páncélszekrényeket, szekrényeket, ládákat be kell számozni, és berendezési tárgyaként összesítőt kell készíteni, amely az állványon elhelyezett valamennyi fegyvert darabszám szerint tartalmazza.

Nem szabványos fegyverállvány alkalmazása esetén, a szekrényeken szekrényrekeszkenként, illetve a ládákon fel kell tüntetni az ott elhelyezett szolgálati lőfegyvert használó nevét, valamint a fegyver típusát és gyártási számát.

A **csoportos tároló helyen** elhelyezett valamennyi szolgálati lőfegyverről fegyvertípusonként összesítést kell készíteni, amelynek meg kell egyeznie az ügyeleti szolgálatot (kijelölt kezelőt) terhelő, leltári kimutatásban szereplő mennyiséggel.

9.2.3. A használatra kiadott szolgálati lőfegyverek, lőszerek kezelése

A csoportos tároló helyen elhelyezett szolgálati lőfegyverek, lőszerek kezelését az ügyeleti szolgálat, vagy az erre a feladatra kijelölt más személy hajtja végre.

A csoportos tároló helyen elhelyezett szolgálati lőfegyverek, lőszerek kezelésére nem jelölhető ki a fegyverzeti-technikai szakterület állományában lévő szakbeosztott. A szolgálati lőfegyver, lőszer kezelésére kijelölt személy feladatait szolgálati vagy őrutasításban (munkaköri leírásban) kell meghatározni.

A szolgálati lőfegyver, lőszer kezelésére kijelölt személy felelős

- a) a szolgálati lőfegyverek, lőszerek jogszerű kiadásáért, illetve visszavételéért,
- b) a fegyver, lőszer kiadási és visszavételi okmány pontos, naprakész, hiteles és kulturált vezetéséért,
- c) a tárolás általános rendjéért, valamint
- d) a csoportos tároló hely kulcsának előírás szerinti kezeléséért.

A szolgálati lőfegyverek, lőszer csoportos tárolására szolgáló helyiségeket, berendezési tárgyakat - a kiadás, illetve a visszavétel időtartamának kivételével - **állandóan zárva kell tartani és le kell pecsételni**. A szolgálati lőfegyverek, lőszer csoportos tárolására szolgáló helyiségek nem hagyhatók felügyelet, őrzés nélkül.

A szolgálati lőfegyver, lőszer kiadását, illetve visszavételét a tároló hely kezelésével megbízott személy végzi. Kiadás, visszavétel során a használó a tároló helyre nem léphet be, szekrényben (ládában) történő tárolás esetén oda nem nyúlhat be. A kiadást és a visszavételt minden esetben a fegyver, lőszer kiadási és visszavételi okmány aláírásával a dátum, óra, perc megjelölésével kell dokumentálni.

A szolgálati lőfegyvert, lőszert a használó – főszabály szerint - kizárólag személyesen veheti át, illetve adhatja vissza.

A tároló helyre kizárólag

- a) a szolgálati lőfegyver, lőszer kezelésével megbízott,
- b) az ellenőrzésre jogosult, valamint
- c) - az a)-b) pontban meghatározott személy(ek) kíséretében - a munkavégzéssel (például takarítással) megbízott személy léphet be.

A tárolóhelyen tárolt szolgálati lőfegyver, lőszer mennyiségéről leltárral kell rendelkezni, amit rögzíteni kell a fegyver, lőszer kiadási és visszavételi okmányban. A tárolóhelyen elhelyezett fegyverzeti anyagokról a kezeléssel megbízott személynek bármikor pontosan el kell tudni számolnia.

A tárolásért, kezelésért való felelősség átadása-átvétele alkalmával a tárolóhelyen tárolt szolgálati lőfegyvert, lőszert mennyiségileg ellenőrizni kell. A tárolóhelyért és kezelésért való felelősség átadását-átvételét az ügyeleten (ügyeleti szolgálatnál) vagy az önálló belügyi szerv vezetője által meghatározott helyen elhelyezett fegyver, lőszer kiadási és visszavételi okmányban fel kell tüntetni.

Az átadó az átadás-átvétel alkalmával az átvevőnek tételesen kimutatja a szolgálati lőfegyverek, lőszer mennyiségét típus szerinti bontásban, az alábbi csoportosítással:

- a) a leltár szerinti szolgálati lőfegyver, lőszer mennyisége,
- b) a tárolóhelyről távol lévő szolgálati lőfegyver, lőszer mennyisége, valamint
- c) a tárolóhelyen lévő szolgálati lőfegyver, lőszer mennyisége.

A tárolásért, kezelésért való felelősség átadásának és átvételének végrehajtását a szolgálati elöljárónak minden esetben ellenőriznie kell.

A szolgálati lőfegyverek

- a) karbantartására külön karbantartó helyiséget, valamint
- b) töltésének és ürítésének biztonságos végrehajtására töltő-ürítő helyet

kell kialakítani.

Amennyiben **karbantartó helyiség kialakítása nem lehetséges**, a szolgálati lőfegyverek karbantartása az irodai helyiségekben is végrehajtható, a karbantartás azonban nem végezhető a fegyverszobában, illetve a szolgálati lőfegyverek csoportos tárolására kijelölt helyiségben.

A karbantartás során az irodai helyiségben a karbantartást végző(kö)n kívül más személy nem tartózkodhat.

A használatra kiadott szolgálati lőfegyverek karbantartását a használat után azonnal, de legkésőbb a használatot követő 12 órán belül, használaton kívüli szolgálati lőfegyverek

karbantartását havonta, vagy - a gyártói előírások szerinti időközök figyelembevételével - az önálló belügyi szerv vezetője által meghatározott időintervallumban kell végrehajtani.

A lőtérén biztosítani kell a lövészet utáni karbantartás végrehajtásának feltételeit. Karbantartás során a szolgálati lőfegyvert csak a kezelési leírásban a használó részére engedélyezett mértékig szabad szétszedni.

A fegyverzeti normában meghatározott fegyverzettel **csak az a személy látható el**, aki a fegyverhasználatra, valamint a fegyver tárolására és kezelésére vonatkozó szabályok ismeretéből sikeres vizsgát tett. A hivatásos állomány nem rendészeti oktatási intézményben végzett tagjának a fegyverhasználatra, valamint a fegyver tárolására és kezelésére vonatkozó szabályokra történő kiképzése, továbbá a vizsgáztatás rendjének kialakítása iránt az önálló belügyi szerv vezetője intézkedik. A sikeres vizsga tényéről a szolgálati hely szerint illetékes fegyverzeti-technikai szakterületet hivatalosan értesíteni kell.

A terheltként idézett fegyverviselésre jogosult személy az idézésben megjelölt eljárási cselekményre szolgálati lőfegyvert, lőszert nem vihet magával.

9.2.4. A szolgálati fegyverre vonatkozó szabályozás a Rendőrségnél

A fegyverzeti ellátás

Fegyverzettel az a rendőr látható el,⁷⁷ aki a fegyverhasználatra, valamint a fegyver tárolására és kezelésére vonatkozó szabályok ismeretéből sikeres vizsgát tett, és szolgálati beosztása indokolja a fegyverrel történő szolgálatellátást.

A fegyverzet kiadása

Fegyverzetet személyi alapfelszerelésként, személyhez, beosztáshoz vagy technikai eszközhöz rendelt felszerelésként, alegység- és egységkészletként⁷⁸ lehet kiadni. A személyi alapfelszerelésként, személyhez, beosztáshoz vagy technikai eszközhöz rendelt felszerelésként, alegység- és egységkészletként kiadható fegyvereket a fegyverzeti normában határozzák meg.

A használatra kiadott lőfegyverek tárolása

Fő szabályként a használatra kiadott lőfegyverek és az azzal egy tekintet alá eső eszközök az erre a célra kialakított fegyverszobában tárolhatók. A **főszabálytól eltérően** a személyi felszerelésként kiadott maroklőfegyverek tárolhatók a szolgálati helyen, csoportosan⁷⁹ vagy egyénileg.⁸⁰ A szolgálati lőfegyverek csak ürített, fesztelenített állapotban, a lőszerektől elkülönítetten tárolhatók.

⁷⁷ A rendőrség szolgálati szabályzatáról 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 94.§-97/E.§.

⁷⁸ A rendőrség szolgálati szabályzatáról 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 2.§ 4. pont értelmében: egységkészlet: a fegyverzeti és vegyvédelmi szakanyag normában (a továbbiakban: norma) - az abban meghatározott felszámítási jogcímen - szereplő szakanyagok,

⁷⁹ A rendőrség szolgálati szabályzatáról 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 2.§ 2. pont értelmében csoportos tárolás: használatra kiadott fegyverzet szolgálati helyen vagy az ügyeleti szolgálatnál történő tárolása,

⁸⁰ A rendőrség szolgálati szabályzatáról 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 2.§ 3. pont értelmében egyéni tárolás: használatra kiadott fegyverzet személyi páncélszekrényben, vaslemez szekrényben vagy el nem mozdíthatóan rögzített lemezkazettában történő tárolása,

A lőfegyver tárolóhelyen történő elhelyezése, valamint szétszedése, tisztítása előtt fokozott gondossággal kell meggyőződni a lőfegyver üritett állapotáról. Azokban a helyiségekben, ahol ügyfelek is megjelenhetnek, a **csoportos tárolás nem végezhető**.

Azokban a rendőri objektumokban, ahol folyamatos ügyeleti szolgálat nem működik, vagy az objektum technikai védelemmel nincs ellátva, **lőfegyver és lőszer nem tárolható**. A szolgálati lőfegyver szolgálatban nyíltan is viselhető, szolgálaton kívül csak rejtett módon hordható.

Géppisztolyt, gépkarabélyt, puskát a rendőr kizárólag szolgálatban és külön utasításra tarthat magánál. Az állományilletékes parancsnok engedélyével a rendőr szolgálati maroklőfegyverét, illetve az ahhoz tartozó lőszert szolgálaton kívül is magánál tarthatja. A rendőr szolgálati maroklőfegyvert (lőszert) más kereső foglalkozás végzése közben nem tarthat magánál.

9.2.5 A szolgálati maroklőfegyver (lőszer) szolgálaton kívül birtoklása

Ha a rendőr a szolgálati maroklőfegyvert (lőszert) szolgálaton kívül magánál tartja, azt csak az általa életvitelszerűen lakott lakásban, biztonsági zárral ellátott szekrényben, fiókban vagy falhoz, padlóhoz, szekrényhez rögzített, biztonsági zárral ellátott vaslemez dobozban tarthatja úgy, hogy illetéktelen személy ne férhessen hozzá. A maroklőfegyvert üritett, fesztelenített állapotban, a lőszerektől elkülönítve kell tárolni.

A szolgálati maroklőfegyvert (lőszert) a rendőr szolgálaton kívül csak külön engedéllyel tarthatja magánál. Az engedély iránti kérelmet külön indokolással az állományilletékes parancsnokhoz kell benyújtani, aki a szolgálati maroklőfegyver (lőszer) szolgálaton kívüli birtoklását külön indokolás nélkül is megtilthatja, vagy a kiadott engedélyt visszavonhatja.

Egyéni elbírálás alapján a szolgálati maroklőfegyver (lőszer) szolgálaton kívüli birtoklása abban az esetben engedélyezhető, ha a rendőri szerv vezetője vagy megbízása alapján a rendőr legalább osztályvezetői beosztású szolgálati előjárója által az engedély megadását megelőzően lefolytatott ellenőrzés alapján a biztonságos tárolás feltételei fennállnak.

Az egyéni elbírálás alapján szolgálaton kívül birtokolni engedélyezett szolgálati maroklőfegyver (lőszer) biztonságos tárolásának feltételei fennálltát a rendőri szerv vezetője vagy megbízása alapján a rendőr legalább osztályvezetői beosztású szolgálati előjárója az engedély megadását követően évente legalább egy alkalommal ellenőrzi, és az ellenőrzés eredményét írásban rögzíti.

Amennyiben a rendőr 72 órát meghaladó ideig nem tartózkodik az engedélyben a szolgálati maroklőfegyver (lőszer) tárolásának helyéül megjelölt helyen, úgy a szolgálati maroklőfegyvert (lőszert) a szolgálati helyen kell tárolnia. A rendőr akadályoztatása esetén közvetlen parancsnoka intézkedik a szolgálati maroklőfegyver (lőszer) beszállítására.

Az állományilletékes parancsnok nem adhat engedélyt, továbbá a kiadott engedélyt köteles visszavonni, ha

- a) a rendőrrel szemben büntetőeljárás indult,
- b) a rendőr szolgálati maroklőfegyverét az egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve

keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló együttes rendelet alapján bevonták,

- c) a rendőr illetmény nélküli szabadságon van,
- d) a biztonságos tárolás feltételei nem biztosítottak,
- e) a rendőr a lőfegyverrel (lőszerrel) bármely módon visszaélt.

9.3. Az ORFK Lövészeti Szabályzatának főbb rendelkezései

A továbbiakban az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv fegyverviselésre jogosult állománya feladatai végrehajtásához szükséges lökészség elsajátítása, folyamatos szinten tartása, az egységes követelményrendszer érvényre juttatása, valamint a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényben foglalt jogoknak és kötelezettségeknek megfelelően a lőfegyverek jogszerű és szakszerű alkalmazásának legfontosabb biztonsági rendszabályait tárgyaljuk.⁸¹

Az állomány részére előírt lövészetek és az azt magába foglaló lö- és dobógyakorlatok a végrehajtott állomány felkészültségére tekintettel komplex lökiképzési foglalkozás módszerével kerülnek kialakításra, melyeknek célja a részt vevő személyek felkészítése a különböző szituációkban való eredményes, jog- és szakszerű eljárásra, a jogszabályokon alapuló döntések meghozatalára, továbbá a fegyverhasználat szükségességének, valamint lehetőségének felismerésére.

A lövészetek jellegüknek, követelményeiknek és céljuknak megfelelően alap-, szinten tartó, különleges és vizsgalövészetek lehetnek.

A lövészet alkalmával betartandó rendszabályokat jellegükre tekintettel öt nagy csoportba sorolhatók:

- a) Általános biztonsági rendszabályok
- b) Tiltó rendszabályok,
- c) Módszertani biztonsági rendszabályok,
- d) Környezetvédelmi rendszabályok
- e) Speciális biztonsági rendszabályok

Az egyes rendszabályokról részletesen

9.3.1. Általános biztonsági rendszabályok

A lövészet alkalmával irányadó szabályokat biztonsági rendszabályoknak nevezzük, melyek betartása és betartatása a lövészet helyszínén tartózkodó minden személy részére kötelező. A lövészet során gondoskodni kell a biztonságos végrehajtás összes feltételéről, a lövészeti törzs tagjainak szakszerű felkészítéséről.

- a) A Lövészet kizárólag a Lövészeti Szabályzatban meghatározott egészségügyi biztosítás mellett hajtható végre.
- b) A biztonsági rendszabályok ismerete nélkül lövészet megkezdését, lövészet során történő biztonsági rendszabály megsértése esetén a lövészet további folytatását engedélyezni tilos. A biztonsági rendszabályok ismeretével nem rendelkező, valamint a biztonsági rendszabályt megsértő személyt a lövészet végrehajtásából ki kell zárni.

⁸¹ Az ORFK Lövészeti Szabályzatról szóló 44/2018. (VIII. 23.) ORFK utasítás 2019. január 1-jén lépett hatályba, egyben hatályon kívül helyezte a Magyar Köztársaság Rendőrsége Lövészeti Szakutasításának kiadásáról szóló 23/1997. (XI. 27.) ORFK utasítást.

- c) Biztonsági rendszabály megsértése miatt megszakított lövészet végrehajtását teljesítetlennek, illetve sikertelennek kell tekinteni.
- d) A lövészet végrehajtása alatt a tüzelőállásban és annak közelében a lövések okozta halláskárosodás, valamint az esetleges szemsérülések elkerülése érdekében zajártalom elleni védőeszköz (fülvédő és/vagy fül dugó) és lövész-szemüveg viselése kötelező. A lövészetvezető határozza meg a lögyakorlat jellegétől függően, hogy a tüzelőálláson kívül tartózkodóknak mekkora távolságon belül kell a védőeszközöket viselniük.
- e) Optikai irányzékkel – céltávcsővel – végrehajtott távcsöves puska lövészet, valamint könnygázgránátvető lövészet és könnygázkézigránát-dobó gyakorlat során a lövő számára lövész-szemüveg viselése nem kötelező.
- f) A lőtér személyek által megközelíthető határainál, a bevezető (betorkolló) gyalogutaknál, az útkereszteződésekénél, erdőátvágásoknál, mezei és közutaknál „VIGYÁZZ! ÉLES LÖVÉS ZET! ÁTJÁRÁS ÉS ÁTHALADÁS TILOS!” feliratú, jól látható táblákat kell elhelyezni. A táblák kihelyezése a lőtér zárásával (területátvizsgálással) egy időben, beszédése pedig a lövészet befejeztével történik.
- g) A lőtér közelében lévő lakott településeken – a helyi önkormányzatokon keresztül – ismertetni kell a lőtér lövészet végrehajtásához szükséges zárásának jeleit, jelzéseit, valamint az engedély nélküli behatolás veszélyeit.
- h) A lövészet végrehajtásához szükséges zárásról a lőtér környezetében élő lakosságot és az érintett szerveket – a helyi önkormányzatokon keresztül – a lövészet előtt legalább egy héttel értesíteni kell.
- i) A lőtérré történő illetéktelen behatolás megakadályozása érdekében a lövészet kezdete előtt legalább – a lőtér jellegétől és kiterjedésétől függően – 1–2 órával átvizsgálást, majd azzal egyidejűleg biztonsági őrséggel zárást kell végrehajtani.
- j) Lövészet alkalmával, a lőtéren ki kell jelölni a lőirányt, valamint azokat a biztonsági szögeket, amelyeken belül a lövőknek a lögyakorlat végrehajtása során fegyverének csövét tartania kell.
- k) Amennyiben a lögyakorlat a Magyar Honvédség kezelésében lévő lőtéren, illetve gyakorló lőtéren kerül végrehajtásra, úgy az ott meghatározott szabályok és utasítások szerint kell a lövészetet lefolytatni. Ebben az esetben a lövészet- (lögyakorlat) vezetőnek a lögyakorlat megkezdése előtt szükséges az adott lőtérré vonatkozó egyedi szabályokat az állománnyal ismertetni, továbbá ellenőrizni, hogy a lövők ismerik-e a rájuk vonatkozó rendszabályokat.
- l) A lögyakorlat során, a lőtér területén szigorú lőtérfegyelmet kell megkövetelni, azokat, akik azt nem tartják be, a végrehajtásból ki kell zárni, és a lőtérrel el kell távolítani.
- m) A lövészetet végrehajtó állomány a lövészet és a lőtéren való tartózkodás ideje alatt beosztásra és rendfokozatra tekintet nélkül köteles a lövészet- (lögyakorlat) vezető lövészzel és lőtérfegyellemmel kapcsolatos utasításait, rendelkezéseit végrehajtani, a biztonsági rendszabályokat betartani.

9.3.2. Tiltó rendszabályok

A lövészet alkalmával tilos:

- a) fedezék mögül végrehajtott tüzeléskor a fegyver mozgó alkatrészét a fedezékhez támasztani;
- b) mozgó gépjárműből végrehajtott lögyakorlatnál az ajtó biztosítása (lezárása) nélkül tüzelést folytatni;
- c) a fegyvert – függetlenül attól, hogy töltve van-e vagy nincs – emberre irányítani, kivéve a töltetlen fegyvert lövészet- (lögyakorlat) vezető, vagy általa kijelölt foglalkozásvezető által tartott fegyverkezelési szárazgyakorlás végrehajtása során;

- d) lőszert (gránátot) kiadni, fegyvert tölteni (töltött tárat fegyverbe helyezni, fegyvert csőre tölteni) és lövést leadni a lövészet- (lőgyakorlat) vezető engedélye nélkül;
- e) ittas vagy bódult állapotban a lőtér területén tartózkodni;
- f) fegyvert őrizet nélkül hagyni, más személynek átadni, illetve más személytől átvenni a lövészet- (lőgyakorlat) vezető engedélye nélkül;
- g) a meghatározott lőirányon kívül más irányba lőni, és a fegyver csövét a kijelölt iránytól – biztonsági szögből – elfordítani;
- h) olyan fegyverrel lőni, melynek csövébe idegen anyag került;
- i) hibás vagy az adott lőtéren tiltott lőszerezellel, fegyverrel lőni;
- j) lövést leadni a tüzmegnyitási hely átlépése előtt, illetve a tűzbeszüntetési hely átlépése után, valamint ha a célterületen vagy a veszélyességi területen emberek, állatok vagy járművek jelennek meg;
- k) lőni, ha a lövedékek a veszélyességi területen kívül csapódnak be, az összeköttetés megszakad a biztonsági örökkel vagy a lövedéktől tűz keletkezett;
- l) lövést leadni a „TÜZ!” vezényszó (jelzés) előtt, valamint tüzelést folytatni a „TÜZET SZÜNTESS!” vezényszó (jelzés) után;
- m) a biztonsági örököt a felállítási helyükről – a lövészetvezető engedélye és a biztonsági őrség parancsnokának jelenléte nélkül – elküldeni, más feladattal megbízni, leváltani.

9.3.3. Módszertani biztonsági rendszabályok

- 1) A lövészet végrehajtására megjelent állomány fegyvereinek töltetlenségéről a lövészet kezdetekor a lőtérré való megérkezést követően, továbbá a lövészet befejezésekor a lőtérrel való távozás előtt a lövészet- (lőgyakorlat) vezető fegyvervizsga keretében köteles meggyőződni.
- 2) **A fegyver töltetlenségéről az alábbi esetekben kell meggyőződni:**
 - a) fegyver átvételekor és átadásakor,
 - b) lőkiképzési foglalkozás, lövészet megkezdésekor és befejezésekor,
 - c) lőgyakorlat befejezésekor a lőgyakorlat helyszínének – a löpálya – elhagyása előtt,
 - d) fegyver szétszerelése (részleges szét- és összeszerelés) előtt és után,
 - e) fegyver karbantartása előtt és után.
- 3) **A fegyver töltetlenségének vizsgálatát** (a fegyvervizsgát), illetve a fegyver ürítését sorrendben a következők szerint kell végezni:
 - a) a fegyver csőtorkolatát a lövedékfogó felé, illetve biztonságos (semleges) irányba kell tartani,
 - b) a tárat (hevedert) ki kell venni a fegyverből,
 - c) a szánszerkezetet (zárat) ütközésig hátra kell húzni,
 - d) a szánszerkezet (zár) hátsó helyzetben való megtartása mellett meg kell vizsgálni a töltényűrt és a tár helyét, annak érdekében, hogy egyértelműen megállapítható legyen, hogy a fegyverben nincs-e lőszer,
 - e) a szánszerkezetet (zárat) előre kell engedni,
 - f) a fegyver elsütő szerkezetét az elsütő billentyű elhúzásával feszteleníteni kell.
- 4) A fegyver töltetlenségének ellenőrzése, a fegyvervizsga, illetve az ürítés végrehajtása során a fegyver csőtorkolata előtt senki sem tartózkodhat.
- 5) A lőgyakorlat végrehajtása során a lövő az elsütő billentyűhöz csak közvetlenül a lövés leadása előtt érhet hozzá, egyébként az ujjja jól láthatóan a sátorvason kívül, a fegyver tokrészén vagy szánszerkezetén kell, hogy elhelyezkedjen.
- 6) A lőgyakorlat végrehajtása alatt a lövő kizárólag a részére kiosztott lőszert, pirotechnikai eszközt tarthatja magánál, melyek sértetlen és hibátlan állapotáról az

átvételt követően haladéktalanul meg kell győződnie. A kiosztott lőszer vonatkozásában meg kell vizsgálnia, hogy az az adott fegyverfajtába való lőszer-e, illetve nem sérült-e (csappantyú ép-e, lövedékrész vagy hüvelyrész nincs-e eldeformálódva, töltényhüvely nem repedt-e, a hüvelyben a lövedék rögzítése és a csappantyú illeszkedése szabályos-e). Rendellenesség észlelése esetén, jelenti a lövészet- (lőgyakorlat) vezetőnek, aki intézkedik a nem megfelelő lőszer vagy pirotechnikai eszköz kicserélésére.

- 7) A lövők részére a löszerek kiadását, tárazását a lőgyakorlatra történő felkészülés rendjének megfelelően a lövészet (lőgyakorlat) vezető utasításai szerint kell végrehajtani.
- 8) Lövészet alkalmával a fegyvert tölteni – a töltött tárat fegyverbe helyezni, a fegyvert csőre tölteni – kizárólag a lőgyakorlat-vezető utasítására, a tüzelőállásban, illetve a tüzsmegnyitási helyen szabad.
- 9) A tüzelés közben előforduló fegyverakadályt – az alaplőgyakorlaton előforduló akadály kivételével – a lövő köteles önállóan elhárítani a lőgyakorlat végrehajtásához rendelkezésre álló időtartam alatt, a biztonsági rendszabályok betartása mellett. Amennyiben az alaplőgyakorlat végrehajtása közben jelentkezik fegyverakadály, úgy ezt a lövő egyik kezének feltartásával és „akadály” szóval jelenti a lőgyakorlat-vezetőnek, aki ezt követően intézkedik a további teendőkre.
- 10) **A lőgyakorlat végrehajtása közben**
 - a) a lövő közvetlen közelében, a tüzelőállásban, a tüzsmegnyitási helyen, a lövonalon, a tűzbeszüntetési helyen csak a lőgyakorlat-vezető,
 - b) a tüzelőállás, a tüzsmegnyitási hely, a lövonal és a felkészülési hely között a lőgyakorlat-vezetőn kívül a lövészetvezető, az ellenőrző személy és a lövő elöljárója

tartózkodhat.

- 11) A lövészetet végrehajtó állomány a lövészet során, **a lőtéren fegyvereiket töltetlen (ürített) állapotban** – a biztonsági zóna és a löpálya kivételével, illetve, ha a lövészetvezető másként nem rendelkezik – **az alábbiak szerint viselheti, hordhatja:**
 - a) pisztoly hordtokban, üres tárnyílással,
 - b) géppisztoly üres tárnyílással – a lövészetvezető által meghatározott – a szolgálati tevékenység során alkalmazott viselési módban,
 - c) gépkarabély üres tárnyílással – behajtható válltámasz esetén kihajtott válltámasszal – csőtorkolattal felfelé, hordszíjjal vállon („szíjra”) helyzetben,
 - d) puska – kivehető tárral rendelkező típus esetén, üres tárnyílással – csőtorkolattal felfelé, hordszíjjal vállon („szíjra”) helyzetben vagy kézben tartva,
 - e) géppuska – hevedertár (rakasz) nélkül – csőtorkolattal felfelé, hordhevederrel vállon („szíjra”) helyzetben, illetve a lövészetvezető engedélyével, csőfogantyúnál fogva kézben vagy óvótokban,
 - f) könnygázgránátvetők (RWGL-3) üres tárnyílással a szolgálat tevékenység során meghatározott viselési módban, hordszíjjal vállon.
- 12) **Lövészet alkalmával a lőtér egész területén**
 - a) töltetlen pisztolyt a hordtokból elővenni – a biztonsági zóna kivételével – kizárólag a lövészet- (lőgyakorlat) vezető engedélyével szabad,
 - b) töltött pisztolyt hordtokból elővenni kizárólag a lőgyakorlat végrehajtása során és csak a lőgyakorlat-vezető utasítására szabad,
 - c) fegyvert tölteni (töltött tárat fegyverbe helyezni, csőre tölteni) kizárólag a lőgyakorlat végrehajtása során és csak a lőgyakorlat-vezető utasítására szabad,

- d) tárba, hevederbe löszert tölteni (tárazni, hevederezni) csak a lövészet- (lőgyakorlat) vezető engedélyével, az általa meghatározott időben és helyen szabad.
- 13) **A különböző fegyverekkel fémcélokra történő lövés(ek) leadása az alábbi távolságokból és löszerek használatával történhet:**
- a) pisztolylőszer esetén legkevesebb 10 méter távolságból és kizárólag „lágý köpenyes” ólommagvas lövedékkel vagy ólomlövedékkel,
 - b) puskalőszer esetén legkevesebb 50 méter távolságból és kizárólag ólommagvas lövedékkel vagy ólomlövedékkel,
 - c) söréttöltetes sörétes lőszer esetén legkevesebb 10 méter távolságból és kizárólag ólom söréttöltettel,
 - d) golyós sörétes lőszer (gyöngygolyó) esetén legkevesebb 40 méter távolságból és kizárólag ólom gyöngygolyóval.

9.3.4. Környezetvédelmi rendszabályok

- a) A lövészet vezetője a tervezés időszakában figyelembe veszi, hogy a tevékenység milyen elkerülhetetlen környezetkárosodást okozhat, és ezzel összefüggésben milyen rendszabályokat kell foganatosítani a várhatóan keletkezett károk és környezetszennyezés megakadályozására, csökkentésére.
- b) A lőterek területén a kijelölt utakat, árkokat, fedezékeket, mellvédeket, a mozgópályák töltéseit a talaj káros szennyezése nélkül olyan használható, jó állapotban kell tartani, hogy azok rendeltetésszerű használata szélsőséges időjárási viszonyok esetén is biztosítható legyen.
- c) A lövészetek közben és azok befejezése után gondoskodni kell a visszamaradt hulladék eltávolításáról.
- d) A megsértett talajfelszín eredeti állapotát vissza kell állítani.
- e) A foglalkozási helyek előkészítésével, berendezésével, periodikus váltásával meg kell akadályozni, hogy a talaj károsodjon.
- f) Nagy gondot kell fordítani a talaj üzem- és kenőanyagokkal történő szennyezésének elkerülésére.
- g) A különböző létesítmények, műtárgyak, berendezések, vizek, kutak védőterületein (legalább 20 méter) belül olyan karbantartást folytatni, mely ivóvízszennyezéshez vezet, szigorúan tilos.
- h) A tűzvédelemre, tűzoltásra vonatkozó szabályokat következetesen be kell tartani.
- i) Lakott helységek közelében végrehajtott feladatok során kerülni kell az indokolatlan zajkeltő tevékenységeket, a gáz-, köd-, füstképző anyagok használatát.
- j) A feladatok végrehajtását követően az igénybe vett területeket a lőgyakorlat résztvevői csak akkor hagyhatják el, ha meggyőződtek, hogy tevékenységükből eredően nem áll fenn tűz vagy szennyezés lehetősége.
- k) A lövészetvezetőnek gondoskodnia kell a keletkezett károk felszámolásáról és a környezet eredeti állapotának visszaállításáról.

9.3.5. A speciális biztonsági rendszabályok

A speciális biztonsági rendszabályok a könnygázgránátvető lövészet és könnygázkézigránát-dobó gyakorlat során betartandó speciális biztonsági rendszabályokat tartalmazzák. A könnygázgránátvető lövészet és a könnygázkézigránát-dobó gyakorlat végrehajtása során alkalmazott könnygázgránát és könnygázkézigránát (a továbbiakban: gránát) kezelése,

használata során fokozott figyelemmel kell lenni, mert azok tűz- és robbanásveszélyes anyagokat tartalmaznak.

9.4. Ballisztikai és löelméleti alapismeretek

9.4.1. A ballisztika fogalma, tárgya

A **ballisztika** a mozgásban lévő (kilőtt, eldobott, elhajított) testek röppályájának, a lövedék mozgásának törvényszerűségével foglalkozó tudomány. Ezek mellett a lövedékek környezetre kifejtett fizikai, biológiai hatásmechanizmusait kutatja és vizsgálja.⁸²

A ballisztika a lövedék mozgása szerint felosztható:

- a) belső ballisztikára: - a csőben mozgó lövedékekkel foglalkozik;
- b) külső ballisztikára: - a csövet elhagyó lövedék mozgását elemzi a becsapódásig;
- c) cél (seb) ballisztikára: - a becsapódó lövedék biológiai és mechanikai hatását vizsgálja.

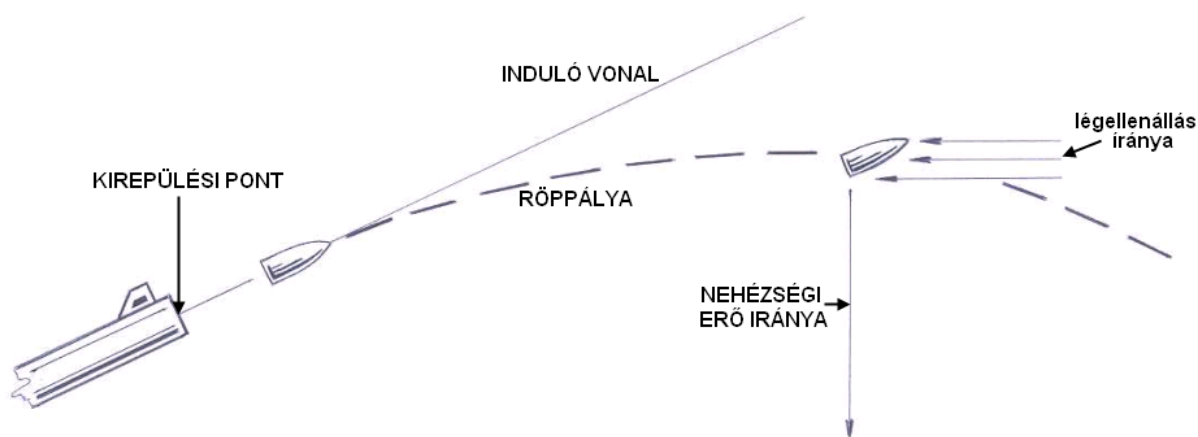
9.4.2. Löelméleti alapismeretek

A lövés fogalma:

Lövésnek nevezzük a lőfegyverek működését előidéző folyamatot, illetve a lőporgázok energiájának hatására a lövedék kirepülését a fegyver csőéből.

A különböző fegyverek lövedékének kezdősebessége 300-1100 méter/másodperc között van.

A lövedék útját a levegőben röppályának nevezzük. A röppálya a kirepülési pontnál kezdődik és a találati vagy a találkozási pontnál végződik. A lövedék a levegőben egy szabálytalan - parabolikus - pályán halad. A levegőben mozgó lövedékre két erő: a nehézségi és a légellenállási erő hat. A nehézségi erő függőleges irányban hat és arra kényszeríti a lövedéket, hogy süllyedjen. A légellenállási erő vízszintes irányban hat és arra kényszeríti a lövedéket, hogy lassuljon

3. sz. ábra: A lövedék útja a levegőben.⁸³

⁸² Miskolci Rendészeti Szakközépiskola. Lőkiképzési alapismeretek jegyzet. Összeállította: Nyilas István r. ftőrm Miskolc 2013.

⁸³ Miskolci Rendészeti Szakközépiskola. Lőkiképzési alapismeretek jegyzet. Összeállította: Nyilas István r. ftőrm. Miskolc 2013.

10. A kényszerítő eszközök alkalmazásának, valamint a csomag- és ruházat-átvizsgálás végzésének követelményei

A kényszerítő eszközök alkalmazása a rendvédelmi szervek jogalkalmazói tevékenységének kikényszeríthetőségén, vagyis a legitim fizikai erőszak alkalmazásán alapszik. A kényszerítő eszközök alkalmazása mindig törvényi (anyagi, és eljárásjogi) felhatalmazáson alapul.

Alaptörvényben meghatározott alapfeladataira tekintettel a Rendőrség rendelkezik a kényszerítő eszközök alkalmazásának legszélesebb jogkörével.

10.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei

A kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó általános alapelvek:

- a) **Jogszerűség:** A kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén alkalmazhat.
- b) **Szakszerűség:** A kényszerítő eszközök alkalmazása során a szakszerű alkalmazás a jogszabályokban meghatározott alkalmazási módokat jelenti (pl.: helyes bilincselési taktika alkalmazása).
- c) **Arányosság:** Az alkalmazott intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.
- d) **Szükségesség:** Több lehetséges és alkalmas intézkedés, valamint kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.
- e) **Fokozatosság:** A kényszerítő eszközök sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.
- f) **Más eszköz alkalmazásának elve:** Az intézkedése során kötelező a rendszeresített kényszerítő eszközöket alkalmazni. Kivételesen előfordulhat, hogy a rendszeresített eszköz nem áll rendelkezésre (pl.: szolgálaton kívül intézkedik, vagy elvették tőle, működésképtelenné vált, stb.), ezért az intézkedő kénytelen valamilyen más – a rendszeresített eszközzel egy tekintet alá eső más eszközt alkalmazni.

10.2. A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményei a Rendőrségnél

10.2.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános követelményei

A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.⁸⁴

A KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK⁸⁵

Testi kényszer

A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

⁸⁴ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 16.§

⁸⁵ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről VI. FEJEZET

Bilincs

A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

Vegyí eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása

A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

- a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,
- b) a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.

A rendőr a szolgálatban rendszeresített gumilövedéket, illetve pirotechnikai eszközt, könnygázgránátot, elfogó hálót, ingerlőgázt, továbbá vízágyút alkalmazhat a mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására, vagy ha a löfegyverhasználat feltételei⁸⁶ fennállnak.

Szolgálati kutya alkalmazása

A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát - pórázon vagy anélkül - kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei⁸⁷ fennállnak.

A rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb⁸⁸ kényszerítő eszközzel nem osztható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétosztatásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

- a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;
- b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;
- c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

Útzár, megállásra kényszerítés

A rendőrség közút forgalmának korlátozását vagy közút lezárását rendelheti el a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy, valamint a bűncselekmény elkövetőjének elfogására és a külön jogszabályban kijelölt létesítmények védelmére, továbbá a védett személy útvonalának és programhelyszíneinek biztosítása érdekében, ennek során - a közlekedés biztonságát is figyelembe véve, külön jogszabályban meghatározott feltételekkel - útzárat telepíthet.

⁸⁶ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről 54.§

⁸⁷ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről 47.§

⁸⁸ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről 47-49.§

Útzár alkalmazása során a rendőrség járművek áthaladását torlaszszerűen vagy más módon lassító, megakadályozó építményt, technikai berendezést vagy ezek hiányában bármilyen eszközt telepíthet, amellyel a rendőri intézkedés foganatosítása előtt járművel menekülő személyek feltartóztatása, elfogása elérhető.

A bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy, valamint a bűncselekmény elkövetőjének elfogása érdekében - ha járművel menekül - a rendőrség mások személyét és biztonságát nem veszélyeztetve a járművet követheti és megállásra kényszerítheti.

Lőfegyverhasználat

A rendőrt a lőfegyverhasználati jog - a jogos védelem és a végszükség esetein kívül - az e törvényben foglaltak szerint illeti meg. A lőfegyverhasználat saját elhatározásból vagy utasításra történhet. Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén csak utasításra használható lőfegyver. Lőfegyverhasználatnak csak a szándékosan, személyre leadott lövés minősül.

Ha a lőfegyverhasználat feltétele fennáll, a rendőr bármely dolgot fegyverként használhat. A lőfegyver használatára vonatkozó szabályokat ebben az esetben is értelemszerűen alkalmazni kell.

Nem minősül lőfegyverhasználatnak a rendfenntartás céljára rendszeresített gumilövedék, a pirotechnikai eszköz, a könnygázgránát, az elfogó háló lőfegyverrel vagy az e célra szolgáló egyéb kilövő eszközzel történő célbajuttatása.

A nem említett, egyéb célra rendszeresített műanyagból készült lövedék használatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha - az eset összes körülményeire figyelemmel - enyhébb kényszerítő eszközzel az alkalmazás törvényes célja nem érhető el, vagy az nem vezet eredményre. A műanyagból készült lövedék használatára a lőfegyverhasználat szabályait értelemszerűen kell alkalmazni.

A rendőr lőfegyvert használhat

- a) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására,
- b) a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására,
- c) a terrorcselekmény (Btk. 314-316. §), a jármű hatalomba kerítése (Btk. 320. §) vagy a közveszély okozása (Btk. 322. §) bűncselekmények megakadályozására vagy megszakítására,
- d) bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének megakadályozására,
- e) lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására,
- f) az állam működése vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos létesítmény ellen felfegyverkezve intézett támadás elhárítására,
- g) az emberi élet kioltását szándékosan elkövető elfogására, szökésének megakadályozására,
- h) azzal szemben, aki a nála lévő fegyver vagy élet kioltására alkalmas más eszköz letételére irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, és magatartása a fegyver

vagy más az élet kioltására alkalmas eszköz ember elleni közvetlen felhasználására utal,

- i) az elfogott, bűncselekmény elkövetése miatt őrizetbe vett, vagy bírói döntés alapján fogva tartott személy erőszakos kiszabadításának megakadályozására, az azt megkísérlővel szemben,
- j) a saját élete, testi épsége, személyi szabadsága ellen intézett támadás elhárítására.

Nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa alapján más állam területén szolgálatot ellátó rendőr a nemzetközi szerződésben vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusában meghatározott esetekben és módon használhat lőfegyvert.

Rendőrségi vagy határrendészeti feladatokat ellátó külföldi szerv tagja Magyarország területén e törvényben, a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló törvényben, nemzetközi szerződésben vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa alapján meghatározott esetben és módon használhat lőfegyvert.

Nincs helye lőfegyverhasználatnak - a fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, fegyveres ellenállás leküzdése, illetőleg a tömegben lévő személlyel szembeni használat (57. §) kivételével - ha⁸⁹

- a) olyan személy életét vagy testi épségét veszélyezteti, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn,
- b) a rendőri intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető.

A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

- a) felhívásnak, hogy a felhívott a rendőri intézkedésnek engedelmeskedjék,
- b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának,
- c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik,
- d) figyelmeztető lövésnek.

A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán a megelőző intézkedésekre már nincs idő, és a késedelem az intézkedés eredményességét, a rendőr vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.

Lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben

Lőfegyverhasználatnak tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szemben nincs helye, kivéve, ha az egyes személy elleni fegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak. A lőfegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia.

Nem állapítható meg a lőfegyverhasználat jogellenessége, ha a szabályos lőfegyverhasználat során olyan személyt ér találat, aki a helyszínt a rendőrség felszólítása ellenére nem hagyta el. A tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szemben történő lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie.

- a) a tömeg vagy a csoportosulás szétszórására, illetőleg a jogellenes magatartás megszüntetésére való felhívásnak,
- b) a tömeg vagy a csoportosulás szétszórására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának,
- c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik,
- d) figyelmeztető lövésnek.

⁸⁹ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről 47-49.§

A tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szembeni lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések mellőzésére az egyes személyek elleni lőfegyverhasználat szabályai az irányadók.

A csapaterő alkalmazása

A rendőrök csapaterőben alkalmazhatók

- a) az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása (Btk. 254. §), a lázadás (Btk. 256. §), illetve a rombolás (Btk. 257. §) bűncselekmények elkövetése esetén,
- b) a személyek élet- és vagyonbiztonságát tömegesen veszélyeztető események megszüntetésére vagy az ilyen következményekkel járó erőszakos cselekmények megakadályozására és az elkövetők elfogására,
- c) súlyos bűncselekményt elkövető, szökésben lévő fegyveres személy felkutatására, elfogására,
- d) terrorcselekmény felszámolására, a túsok kiszabadítására,
- e) eltűnt személy vagy tárgy felkutatására,
- f) katasztrófa megelőzésére és következményeinek elhárítására,
- g) a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítására,
- h) védett személy, veszélyes szállítmány vagy az állam működése, vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmény őrzésére, védelmére,
- i) nagy területű helyszín biztosítására,
- j) törvényben meghatározott más esetben.

Csapaterő alkalmazása során a rendőrség az Rtv. 17. § (1) bekezdésben⁹⁰ írt jogokat indokolt mértékben korlátozhatja, területet személy- és járműforgalom elől elzárhat.

Tömegoszlatás

Ha a jogellenesen összegyűlt, illetőleg jogellenes magatartást tanúsító tömeg a szétoszlásra irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, a rendőrség az e fejezetben szabályozott kényszerítő eszközök alkalmazása mellett a tömeggel szemben a következő eszközt, illetőleg intézkedést alkalmazhatja:

- a) vízágyút,
- b) pirotechnikai eszközt,
- c) ingerlőgázt,
- d) elfogó hálót,
- e) lóháton vagy járműkötelékben végzett kényszeroszlatást.

Az említett eszköz alkalmazására a tömeget előzetesen figyelmeztetni kell. Tilos a tömeget korlátozni a helyszínről történő eltávozásban. Tilos a tömegoszlatásra lőfegyvert használni.

A csapaterő alkalmazása során a rendőr a csapaterő parancsnokának utasítása szerint köteles eljárni.

A tömeg szétoszlatására irányuló csapaterő alkalmazása során a rendőrség a helyszínen lévők egyéni felelősségét nem vizsgálja.

⁹⁰ 17. § (1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyi szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Közös szabályok

A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet - ha az eset körülményei lehetővé teszik - előzetesen figyelmeztetni kell. A testi kényszer és a bilincs kivételével kényszerítő eszköz - a jogos védelem esetét kivéve - nem alkalmazható a láthatóan terhes nővel és a gyermekkorúval szemben.

Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre, vagy a használatára nincs lehetőség, a rendőr a bilincs, a rendőrbot vagy az útzár helyett más eszközt is igénybe vehet, ha a helyettesített eszköz alkalmazásának törvényi feltételei fennállnak és az, az azzal elérni kívánt törvényes cél megvalósítására alkalmas.

A rendőrségnél rendszeresített robbanóanyagok a lőfegyverrel esnek egy tekintet alá.

A kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati előjárónak.

A lőfegyverhasználatot - annak következményétől függetlenül - az intézkedést követően haladéktalanul jelenteni kell a szolgálati előjárónak.

A rendőrségnél alkalmazható kényszerítő eszköz rendszeresítésének szabályait rendelet útján a Kormány állapítja meg. A miniszter rendeletben állapítja meg a rendőrségnél rendszeresíthető kényszerítő eszközök típusát, fajtáját. A rendőrségnél csak olyan kényszerítő eszköz rendszeresíthető, amelynek szabályszerű használata a törvényes intézkedés céljának elérésére alkalmas, megfelel a vonatkozó élet-, egészség- és balesetvédelmi előírásoknak.

A rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

10.2.2. Az intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elvei és szabályai

A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyi szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

A rendőrségi fogdába történő befogadáskor, amennyiben a rendelkezésre álló adatokra, illetve a befogadás körülményeire vagy a fogvatartott viselkedésére tekintettel, alapos okkal feltételezhető, hogy a fogvatartott saját vagy más életének, testi épségének veszélyeztetésére alkalmas tárgyat tart magánál, az élet, testi épség védelme, továbbá a bűncselekmény megelőzése érdekében a fogvatartott testét, erre vonatkozó előzetes figyelmeztetést követően - a testüregekre is kiterjedően - át kell vizsgálni.

A fogvatartott testének átvizsgálása nem történhet szeméremérintő módon, és az átvizsgálás alatt más fogvatartott, illetve a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem lehet jelen. A testüregek átvizsgálását csak orvos végezheti, amelynek során a vizsgálatot végző orvoson kívül a vizsgálat elvégzésében közreműködő egészségügyi dolgozó, valamint a vizsgált személlyel azonos nemű rendőr lehet jelen.

A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A rendőrt az intézkedés során

- a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy
 - b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye
- igazolja.

A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni a panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.

10.2.3. Fokozott ellenőrzés, ruházat, csomag és jármű átvizsgálása

A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

A fenti célok elérése érdekében a rendőrség épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

A rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

A rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizetlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.

Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

Továbbá a rendőr feladatának teljesítése során megtalált olyan dolog, amely

- a) az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény alapján zár alá vehető,
- b) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény, vagy a büntetőeljárásáról szóló törvény alapján bizonyítási eszközként lefoglalható,
- c) valamint a támadásra, vagy önveszély okozására alkalmas, illetve
- d) a jogosulatlanul birtokolt

dolgot a jogosultnak vagy az eljáró hatóságnak történő átadásig, zár alá vétel vagy lefoglalás elrendeléséig, de legfeljebb három munkanapra átvételi elismervény ellenében ideiglenesen elveheti. Ennek érdekében a rendőr a ruházatot átvizsgálhatja.

A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon.

10.3. Kényszerítő eszközök alkalmazása a Büntetés-végrehajtási Szervezetnél

10.3.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai

A bv. szervezet hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja feladatának jogszerű teljesítése során - amennyiben más intézkedés nem vezet eredményre -, törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazására jogosult és köteles.⁹¹

A meghatározott kényszerítő eszközök közül csak azok, addig és olyan mértékben alkalmazhatók, amelyek az intézkedés eredményességéhez szükségesek.

Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy a használatára nincs lehetőség, más eszköz is igénybe vehető, amennyiben a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fennállnak, és az alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására.

Kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazásra kiképzett személyt lehet.

A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet - ha az eset körülményei lehetővé teszik - előzetesen figyelmeztetni kell. A figyelmeztetésnek, valamint a kényszerítő eszköz készenlétbe helyezésének csak akkor van helye, ha a törvényben meghatározott alkalmazási feltételek fennállnak.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának tilalmai

Kényszerítő eszköz nem alkalmazható

- a) a magatehetetlen személlyel szemben - továbbá
- b) a testi kényszer és a bilincs kivételével - a terhes nővel és a gyermekkorú személlyel szemben, ha e körülményekről az intézkedőnek tudomása van, vagy azok számára nyilvánvalóan felismerhetők.

Az intézkedésnek passzívan ellenszegülő személlyel szemben csak testi kényszer alkalmazható.

Csak korlátozott testi kényszer (megfogás, lefogás) alkalmazható a kényszergyógykezeléssel, az előzetes kényszergyógykezeléssel és a kóros elmeállapotúvá vált fogvatartottal szemben.

⁹¹ 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről 15.§

Nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört vagy az intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.

A kényszerítő eszköz alkalmazásának a jogszerűségét a bv. szerv parancsnoka köteles megvizsgálni, majd álláspontjáról a kényszerítő eszköz alkalmazásától számított nyolc napon belül értesíti azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták. Ha a kényszerítő eszközt a bv. szerv parancsnoka alkalmazta, vagy azt az utasítására alkalmazták, annak jogszerűségéről az országos parancsnok foglal állást.

A jogszerűtlennek minősített kényszerítő eszköz használatáról az ügyészt nyolc napon belül, ha pedig a kényszerítő eszköz használata testi sérülést vagy halált okozott, haladéktalanul értesíteni kell.

A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati elöljárónak haladéktalanul szóban, a szolgálat befejezése után két órán belül írásban is jelenteni kell.

Kényszerítő eszköz fogvatartottal szemben akkor alkalmazható, ha

- a) a bv. szerv rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,
- b) bármely személy életét, testi épségét, személyes szabadságát sérti, vagy veszélyezteti,
- c) bűncselekmény megakadályozása érdekében szükséges.

Kényszerítő eszköz alkalmazható azzal a személlyel szemben, aki

- a) a bv. szerv által fogvatartott személy életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy a fogvatartás biztonságát sérti, illetve veszélyezteti,
- b) a bv. szerv területén annak rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,
- c) a bv. szerv, illetve a személyi állomány tagja ellen támad, a személyi állomány tagját a feladatának ellátásában akadályoz, vagy intézkedésre kényszerít,
- d) a bv. szerv vagyonát rongálja, és azt felhívás ellenére sem hagyja abba.

Az intézkedéssel érintett személynek, továbbá ha az intézkedést kényszergyógykezeléssel, előzetes kényszergyógykezeléssel szemben alkalmazták, a betegjogi képviselőnek, a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjének joga van az intézkedéssel kapcsolatban feljelentést, keresetet, bejelentést vagy panaszt tenni az illetékes hatóságnál vagy szervnél.

A kényszerítő eszközök alkalmazása szempontjából a bv. szerv elleni támadásnak vagy rongálásnak minősül az olyan magatartás, amely a területén lévő vagy az üzemeltetését (működését) biztosító létesítmények, tárgyak, berendezések, járművek, egyéb eszközök megszerzésére, használhatatlanná tételére, megrongálására vagy megsemmisítésére irányul.

10.3.2. Az egyes kényszerítő eszközök

Az egyes kényszerítő eszközök:

- a) Testi kényszer
- b) Bilincs
- c) Könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, gumibot
- d) Traumatikus és irritáló lőszer
- e) Szolgálati kutya
- f) Lőfegyverhasználat

Tömegosztatás esetében

- a) vízsugár,
- b) pirotechnikai eszköz, riasztólövés,
- c) ingerlő vegyi eszköz,
- d) kényszerosztatás.

Az egyes kényszerítő eszközök alkalmazásáról részletesen:

Testi kényszer

Az intézkedésnek ellenszegülő személlyel szemben az ellenszegülés megtörésére testi kényszer (megfogás, lefogás, ellökés, elvezetés, önvédelmi fogás) alkalmazható.

Bilincs

Bilincs alkalmazható a fogvatartott támadásának, szökésének, engedély nélküli eltávozásának és önkárosításának a megakadályozására, továbbá bármely személy jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülésének megtörésére. A bilincs használatára és a bilincselés módjára az elítélt mozgását korlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, gumibot

A bv. szervezetnél rendszeresített könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, illetve gumibot alkalmazható

- a) az életet, a testi épséget, a személyi szabadságot, illetve a vagyonbiztonságot közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására,
- b) az intézkedéssel szembeni aktív ellenszegülés megtörésére.

Traumatikus és irritáló lőszer

A bv. szervezetnél rendszeresített speciális, nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, valamint irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés alkalmazható

- a) az életet, a testi épséget közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására;
- b) a fogvatartott szökésének megakadályozására, megszökése esetén elfogására.

Szolgálati kutya

Szájkosárral ellátott szolgálati kutya - pórázon vagy anélkül - akkor alkalmazható, ha a testi kényszer alkalmazásának a feltételei fennállnak.

Szájkosár nélkül szolgálati kutya pórázon akkor alkalmazható, ha az intézet, illetve a fogvatartás biztonságát veszélyeztető csoportosulás enyhébb kényszerítő eszközzel nem osztható szét, vagy ha az a személyi állomány tagjának az intézkedésével szemben tanúsított aktív ellenállás leküzdéséhez szükséges.

Szájkosár és póráz nélkül szolgálati kutya

- a) személyi sérüléssel fenyegető támadás, illetve az életet vagy a testi épséget közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására,
 - b) az elzárást töltő személy kivételével a fogvatartott szökésének a megakadályozására, és a megszökött fogvatartott elfogására
- alkalmazható.

Kényszerítő eszközként csak az arra kiképzett szolgálati kutyát lehet alkalmazni.

Lőfegyverhasználat

Lőfegyverhasználat a hivatásos állomány tagjának saját elhatározásából, vagy az arra jogosult előjáró utasítására történhet. Kötelékben való fellépés esetén lőfegyver csak az előjáró utasítására használható. Lőfegyverhasználatnak csak a szándékos, személyre leadott lövés minősül. Nem minősül lőfegyverhasználatnak a figyelmeztető lövés, továbbá a tömegosztatás, rendfenntartás céljából alkalmazott riasztólövés, valamint a speciális, nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés.

Ha más kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezet eredményre, lőfegyver használható

- a) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására,
- b) a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására,
- c) a terrorcselekmény, a jármű hatalomba kerítése vagy a közveszély okozása bűncselekmény megakadályozására vagy megszakítására,
- d) bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének a megakadályozására,
- e) lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására,
- f) a bv. szerv ellen elkövetett fegyveres támadás elhárítására,
- g) a fogvatartott erőszakos kiszabadításának a megakadályozására,
- h) azzal szemben, aki a nála lévő fegyvert, vagy más, az életre és testi épségre veszélyes eszközt felszólításra nem teszi le, és magatartása annak ember elleni közvetlen használatának szándékára utal.

A hivatásos állomány tagja csak a bv. szervezetnél rendszeresített lőfegyvert és lőszert használhatja. A lőfegyverhasználatról a bv. szerv parancsnoka az illetékes ügyészt haladéktalanul tájékoztatja. A lőfegyver használata után gondoskodni kell a helyszín biztosításáról.

A bv. szerv területén belül a fogvatartottak elhelyezésére, munkáltatására és egyéb tartózkodására szolgáló helyiségbe vagy területre lőfegyvert bevinni tilos.

A tilalom nem vonatkozik a rendkívüli esemény felszámolása érdekében alkalmazott lőfegyverekre, valamint a nem élet kioltására tervezett, speciális lőszerek alkalmazása során használt lőfegyverekre.

A bv. szerv területére a bv. szervezet kezelésében lévő lőfegyveren kívül más lőfegyvert - a védett személyek biztosítását ellátó, valamint a rendkívüli esemény felszámolásában közreműködő más, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományának tagja által viselt fegyvert kivéve - bevinni tilos, azt az erre kijelölt tároló helyre le kell adni, nyilvántartásba vételéről és biztonságos tárolásáról gondoskodni kell.

Nincs helye lőfegyverhasználatnak

- a) ha az olyan személy életét vagy testi épségét veszélyeztetné, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn,
- b) ha az intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető,
- c) a fogvatartott szökésének megakadályozására, illetve szökése esetén elfogására.

A tilalom nem vonatkozik arra az esetre, ha a lőfegyverhasználat a fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, illetve ellenállás leküzdése miatt szükséges.

A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

- a) felhívásnak, hogy a felhívott személy az intézkedésnek tegyen eleget;
- b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának;
- c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;
- d) figyelmeztető lövésnek.

A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei miatt ezek megtételére nincs idő, és a késedelem az élet közvetlen veszélyeztetésével járna.

Lőfegyverhasználat tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben

Lőfegyverhasználatnak tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben csak akkor van helye, ha az egyes személy elleni lőfegyverhasználat feltételei fennállnak. A lőfegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia.

A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie:

- a) a tömeg (csoportosulás) szétosztatására, illetőleg a jogellenes magatartás megszüntetésére irányuló felhívásnak;
- b) a tömeg (csoportosulás) szétosztatására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának;
- c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;
- d) figyelmeztető lövésnek.

A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések mellőzésére az egyes személy elleni lőfegyverhasználat szabályai az irányadók.

Kötelékben való fellépés

A hivatásos állomány tagjai kötelékben alkalmazhatók

- a) fogolyzandulás felszámolására;
- b) terrorcselekmény felszámolására;
- c) túsok kiszabadítására;
- d) megszökött fogvatartott felkutatására és elfogására;
- e) a bv. szervet, illetőleg eszközeit, járműveit ért támadás elhárítására;
- f) a bv. szervből, annak járműveiből való erőszakos kitörés megakadályozására;
- g) a bv. szerv biztonságát sértő vagy ezzel közvetlenül fenyegető tömeges vagy erőszakos cselekmények megakadályozására, felszámolására;
- h) törvényben⁹² meghatározott esetben.

Kötelékben történő fellépés esetén a hivatásos állomány tagja a kötelék parancsnokának az utasítása szerint köteles eljárni.

⁹² A bv. szervezet a közrend és a közbiztonság, az élet- és vagyonbiztonság súlyos sérelme vagy annak közvetlen veszélye esetén, az intézkedésre jogosult rendvédelmi szerv kérésére - a büntetés-végrehajtás biztonságának a veszélyeztetése nélkül - segítséget nyújt a közrendvédelmi feladatok ellátásához. A segítség nyújtására kizárólag a bv. szervezet és az intézkedésre jogosult szerv közötti megállapodás alapján, az abban foglaltak szerint kerülhet sor.

Tömegoszlatás

Ha a fogvatartás és a bv. szerv biztonságát közvetlenül veszélyeztető tömeg a szétesésre, illetve a jogellenes cselekmény abbahagyására irányuló felszólításnak nem tesz eleget, a fentiekben felsorolt kényszerítő eszközök használata mellett **a következő eszközök és intézkedések alkalmazhatók**

- a) vízsugár,
- b) pirotechnikai eszköz, riasztólövés,
- c) ingerlő vegyi eszköz,
- d) kényszeroszlatás.

Az eszköz, illetve intézkedés alkalmazására a tömeget előzetesen figyelmeztetni kell. A tömeget a helyszínről való eltávozásában tilos korlátozni. Tömegoszlatásnál löfegyverhasználatnak nincs helye.

10.4. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv tagja által alkalmazható intézkedések és kényszerítő eszközök

10.4.1. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv veszélyesáru-szállítási hatósági ellenőrzési feladatokat ellátó állomány tagja által alkalmazható intézkedések és kényszerítő eszközök

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv veszélyesáru-szállítási hatósági ellenőrzési feladatokat ellátó állomány tagja által alkalmazható intézkedések⁹³

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv veszélyesáru-szállítási hatósági ellenőrzési feladatokat ellátó hivatásos állományának tagja (a továbbiakban: állomány tagja) jogosult

- a) a szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, valamint a cselekmény folytatásában megakadályozni,
- b) a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a rendőrség megérkezéséig - de legfeljebb két óra időtartamra - visszatartani.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv veszélyesáru-szállítási hatósági ellenőrzési feladatokat ellátó állomány tagja által alkalmazható kényszerítő eszközök

Az alkalmazható kényszerítő eszközök:

- a) testi kényszer,
- b) vegyi eszköz,
- c) bilincs,
- d) rendőrbot.

Az állomány tagja az **intézkedés végrehajtása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében**

- a) testi kényszert és
- b) vegyi eszközt

alkalmazhat, ha a tetten ért személy felszólítás ellenére a cselekményét folytatja, illetve a felhívásnak nem tesz eleget.

⁹³ Beiktatva: 2016. évi CXVI. törvény 58. § alapján. Hatályos: 2017. I. 1-től.

Az állomány tagja a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt visszatartása esetén a szökés megakadályozása érdekében bilincset is alkalmazhat.

Az állomány tagja önvédelmi célból testi kényszerít alkalmazhat, továbbá önvédelmi célból vegyi eszközt és rendőrbotot tarthat magánál.

Az intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával (arányosság követelménye).

Több lehetséges és alkalmas intézkedés, illetve kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár az eredményesség biztosítása mellett.

Az állomány tagja a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt - ha az intézkedés célját nem veszélyezteti - előzetesen figyelmezteti az intézkedés alá vont személyt, hogy kényszerítő eszköz alkalmazására kerül sor.

A kényszerítő eszköz alkalmazásának tilalmai

Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és az intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

A testi kényszer és a bilincs kivételével kényszerítő eszköz - az önvédelem esetét kivéve - nem alkalmazható a láthatóan terhes nővel és a gyermekkorúval szemben.

A vegyi eszköz alkalmazására csak abban az esetben kerülhet sor, ha az intézkedés alá vont személy ellenállása testi kényszer alkalmazásával nem törhető meg.

A kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását. A kényszerítő eszköz alkalmazása folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén az állomány tagja gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló erről értesüljön.

Az állomány tagját az intézkedés során igazolja:

- a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy
- b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye

Az állomány tagja az intézkedés megkezdése előtt - ha az az intézkedés eredményességét veszélyezteti, akkor az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. A kényszerítő eszközök alkalmazását követően az állomány tagja köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és annak előterjesztésére nyitva álló határidőről.

A hivatásos katasztrófavédelmi szervnél a rendőrségnél rendszeresített, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv által beszerzett kényszerítő eszköz alkalmazható.

Az állomány tagja az intézkedésről, ha kényszerítő eszközök alkalmazására is sor került, szóban - haladéktalanul, rövid úton - jelentést tesz az intézkedést fogantató szerv vezetőjének.

Az állomány tagja az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazását követően két napon belül írásban jelentést készít az intézkedést fogantató szerv vezetőjének, aki az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségét kivizsgálja.

Az írásbeli jelentés tartalmára az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvény szabályait kell alkalmazni.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv kezeli azon személy lakcímét és a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványának számát, akivel szemben az intézkedést vagy kényszerítő eszközt alkalmazták.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának részletes szabályai

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv veszélyesáru-szállítási hatósági ellenőrzési feladatokat ellátó hivatásos állományú tagja (a továbbiakban: ellenőr) kényszerítő eszközt a veszélyesáru-szállítási hatósági ellenőrzési feladatainak ellátása, továbbá az ellenőrzés helyszínére történő kiérkezés és onnan a szolgálati helyre történő visszaérkezés során tarthat magánál.⁹⁴

Kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazására **kiképzett ellenőrt** lehet. **A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon - a következő sorrendben - meg kell előznie:**

- a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint
- b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A megfogás, a leszorítás vagy más, az ellenőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) - a Kat.-ban meghatározott feltételek fennállása esetén - akkor alkalmazható, ha az ellenőr erőfölénye, az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán az intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A testi kényszer alkalmazása során az ellenőr - a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, illetve a támadás elhárítása érdekében elengedhetetlenül szükséges mértékben - önvédelmi fogásokat is alkalmazhat.

Nem minősül testi kényszernek, amikor az ellenőr - jogszerű intézkedése során, az intézkedés biztonságos végrehajtása érdekében - a felé kartávolságon belülrre lépő, illetve a mozgásának folyamatosságát akadályozó személyt csupán nyújtott kezével, minimális erő kifejtéssel magától távol tartja.

Az ellenőr önvédelmi célból akkor alkalmazhat rendőrbotot, ha a támadás másként nem hárítható el.

A rendőrbot alkalmazásakor

- a) az ütésnek lehetőleg a támadó végtagot kell érnie, valamint
- b) kerülni kell, hogy az ütés súlyos sérülést okozzon.

A vegyi eszközt az ellenőr az intézkedés megkezdésekor - szükség esetén - készenlétbe helyezi, és felkészül azok alkalmazására. A rendőrbotot és a vegyi eszközt nem szabad a támadás, ellenszegülés megszűnése, megtörése után alkalmazni.

A bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. **A bilincselés ellenőr által alkalmazható módjai:**

- a) két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése,
- b) kezek előre vagy - ha az célszerű - hátra bilincselése,
- c) lábak egymáshoz bilincselése vagy
- d) tárgyhoz bilincselés.

⁹⁴ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.) 24/A. §-a szerint, továbbá 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról

Az ellenőr a bilincselésnek az adott körülmények között legcélrányosabb módját választja meg azzal, hogy

- a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor,
- b) a lábak egymáshoz bilincselése akkor indokolt, ha arról, akivel szemben alkalmazzák, feltételezhető, hogy önmagában vagy másban bilincs alkalmazása esetén is kárt tud okozni,
- c) a tárgyhoz bilincselés akkor indokolt, ha a kezek előre vagy hátra bilincselése nem kivitelezhető, vagy a személy önkárosításának, támadásának, szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése más módon nem biztosítható.

Tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó. Intézkedése során az ellenőr saját magához mást nem bilincselhet.

Panaszkezelés a kényszerítő eszköz alkalmazása miatt

Akinek a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette, jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat a kényszerítő eszközt alkalmazó hivatásos katasztrófavédelmi szerv vezetőjéhez.

A panaszt a panasz elbírálására jogosultnál a kényszerítő eszköz alkalmazásától, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemről később szerzett tudomást, a tudomásszerzéstől számított nyolc napon, de legkésőbb a kényszerítő eszköz alkalmazásának időpontjától számított három hónapon belül lehet előterjeszteni.

A panasz elbírálására jogosult a panaszról a beérkezését követő naptól számított huszonegy napon belül - a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint - dönt.

A döntéssel szemben a panasz előterjesztője, illetve az állomány tagja - a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint - jogorvoslattal élhet.

A kivizsgálás során az intézkedést foganatosító szerv vezetője

- a) meghallgatja azt, akivel szemben az intézkedést vagy a kényszerítő eszközt alkalmazták, valamint azt, aki az eseménynél jelen volt, és meghallgatása a tényállás tisztázását elősegítheti, feltéve, hogy a meghallgatandó személy - ide nem értve az ellenőrt - a meghallgatásához hozzájárult,
- b) tisztázza az ellenőr jelentésében észlelt esetleges ellentmondásokat, továbbá
- c) a rendelkezésre álló adatok alapján vizsgálja ki az intézkedés vagy a kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségét abban az esetben, ha az a) pontban foglaltak alapján hozzájárulásra jogosult személy a meghallgatását vagy a válaszadást megtagadja.

Az intézkedést foganatosító szerv vezetője a megállapításait írásban rögzíti, amelyben állást foglal a jogszerűség, ezzel összefüggésben a szükségesség, arányosság és a szakszerűség követelményeinek megtartásáról. Ha megállapítása szerint az intézkedés vagy a kényszerítő eszköz alkalmazására jogszabálysértő módon került sor - ha annak jogszabályi feltételei fennállnak - az intézkedő ellenőr ellen fegyelmi vagy kártérítési, fegyelmi és büntetőeljárást kezdeményez.

10.5. A nemzetbiztonsági szolgálatok által alkalmazható intézkedések

A nemzetbiztonsági szolgálatok nyomozást és előkészítő eljárást nem folytathatnak.⁹⁵ Ezért személyes szabadságot korlátozó, illetve kényszerintézkedések alkalmazásának köre a Rendőrség jogköreinél korlátozottabbak. A nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja személyi szabadságot korlátozó intézkedéseket továbbá kényszerítő eszközöket csak a nemzetbiztonsági szolgálatok feladatkörébe tartozó bűncselekmények megelőzése, illetve az ilyen bűncselekmények elkövetőjének elfogása érdekében alkalmazhatja.

A nemzetbiztonsági szolgálatok a feladataik ellátása során a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatok védelméhez, a közérdekű adatok nyilvánosságához, valamint a birtokvédelemhez fűződő jogokat törvényben foglaltak szerint korlátozhatják.

Az **intézkedés nem okozhat** olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az intézkedés során kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell sérülés okozását. Több lehetséges és alkalmas intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. (arányosság elve)

10.5.1. A nemzetbiztonsági szolgálatok személyes szabadságot korlátozó intézkedései

A **nemzetbiztonsági szolgálatok személyes szabadságot korlátozó intézkedései az elfogás és az előállítás** az alábbiak szerint. A nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja a nemzetbiztonsági szolgálatok feladatkörébe tartozó bűncselekmény tetten ért elkövetőjét elfoghatja és előállíthatja. Az elfogást követően az előállítást azonnal végre kell hajtani.

10.5.2. A nemzetbiztonsági szolgálatok által alkalmazható kényszerítő eszközök

A nemzetbiztonsági szolgálatok által alkalmazható kényszerítő eszközök

- a) testi kényszer,
- b) bilincs,
- c) löfegyverhasználat.

Az egyes kényszerítő eszközök alkalmazási szabályairól részletesen

A testi kényszer

A nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja a nemzetbiztonsági szolgálatok feladatkörébe tartozó bűncselekmény tetten ért elkövetőjét elfoghatja és előállíthatja, ennek érdekében a cselekvés abbahagyására, illetve az ellenszegülés megtörésére kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat.

A bilincs alkalmazása

A nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja **bilincset alkalmazhat** a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

⁹⁵ A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 31.§ (1) bek.

A lőfegyverhasználat szabályai:

A nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagját lőfegyver használati jog illeti meg. A lőfegyverhasználat saját elhatározásból vagy kivételesen utasításra történhet. Lőfegyverhasználatnak csak a szándékosan, személyre leadott lövés minősül.

A lőfegyverhasználat különös szabályai:

A nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja - a jogos védelem és a végszükség esetein kívül - **lőfegyvert használhat**

- a) az élet elleni vagy a testi épséget súlyosan veszélyeztető támadás, illetve az ezekkel történő közvetlen fenyegetés elhárítására,
- b) a népirtás (Btk. 142. §), az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása (Btk. 254. §), a rombolás (Btk. 257. §), a kémkedés (Btk. 261. §), a terrorcselekmény (Btk. 314-316/A. §), a jármű hatalomba kerítése (Btk. 320. §) és a közveszély okozása (Btk. 322. §) bűncselekmények megakadályozására vagy megszakítására,
- c) a nemzetbiztonsági szolgálattal összefüggő „Szigorúan titkos!” minősítési szintű minősített adatnak személy elleni erőszakkal történő jogosulatlan megszerzése és az erre irányuló kísérlet esetén,
- d) a nemzetbiztonsági szolgálat objektumát ért vagy azt közvetlenül fenyegető támadás elhárítására.

A lőfegyverhasználatot meg kell előznie

- a) a jogellenes tevékenység abbahagyására irányuló felszólításnak,
- b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának,
- c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik,
- d) figyelmeztető lövésnek.

A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy egészben teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán a megelőző intézkedésekre már nincs idő és a késedelem a hivatásos állomány tagját vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.

A lőfegyverhasználat során kerülni kell az élet kioltását. A lőfegyverhasználatot, illetőleg a figyelmeztető lövés leadását - annak következményeitől függetlenül - az intézkedést követően haladéktalanul jelenteni kell a szolgálati előjárónak. Lőfegyver - a jogos védelem és a végszükség kivételével - nem használható láthatóan terhes nővel és gyermekkorúval szemben.

A nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által foganatosított, intézkedések elleni panaszok kezelése

A nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által foganatosított, intézkedések ellen az érintett - akadályoztatása esetén hozzátartozója - panasszal élhet.

A panaszt az intézkedésnek az érintett tudomására jutásától számított 8 napon belül a nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatójához kell benyújtani. A kifogásolt intézkedéstől számított 5 éven túl panasz nem terjeszthető elő. A panasz tárgyában a főigazgató a beérkezéstől számított 8 napon belül dönt. A döntés ellen a panaszos a közléstől számított 8 napon belül a miniszternél fellebbezéssel élhet. A miniszter a beérkezéstől számított 8 napon belül az elsőfokú döntést helybenhagyja, megváltoztatja vagy megsemmisíti.

11. Az országos hatáskörű szervekre vonatkozó rendvédelmi technikai eszközök és berendezések sajátosságai, eszközkezelési és alkalmazási ismeretek

11.1. A belügyminisztérium rendszeresítési szabályzata

Az országos hatáskörű szervek rendvédelmi technikai eszközeinek és berendezéseinek általános ellátási szabályait a **Belügyminisztérium Rendszeresítési Szabályzata**⁹⁶ (továbbiakban: Szabályzat) határozza meg.

A Szabályzat hatálya az alábbi termékcsoportokba tartozó termékekre és tárgyi eszközökre (továbbiakban: szakanyagok) terjed ki:

- a) fegyverzeti és kényszerítő eszköz, robbanóanyag, robbantószer és robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készülék, pirotechnikai termékek és speciális romboló töltetek,
- b) egységes megjelenést biztosító egyenruházat (beleértve a szolgálati, a gyakorló-, a társasági és a formaruházatot, a lábbelit), ékítmény, rendfokozati jelzés és ruházati felszerelés,
- c) rendészeti célú egyéni védőeszköz,
- d) szolgálati állatok védelmét szolgáló speciális felszerelés,
- e) intézkedés fogantatását elősegítő egyéb eszköz és műszer (beleértve a sebesség-ellenőrzőt, az alkohol-, valamint drogfogyasztást kimutató eszközt),
- f) képzési célú fegyver, a hozzá tartozó speciális lőszer(ek),
- g) optikai, elektrooptikai felderítő eszköz,
- h) katasztrófavédelmi műszerek (beleértve a meteorológiai, a gázkoncentráció-mérő, a sugárzásmérő és különleges műszereket),
- i) kifejezetten katonai, rendvédelmi célra kifejlesztett mentesítő eszközök, NBC mentesítő anyagok,
- j) okmány, nyomtatvány,
- k) területvédelmi célú, területlezáró eszközök (kordonok),
- l) az a)-i) és k) pontba nem sorolható olyan termék vagy tárgyi eszköz, amely használatának elrendelése használatbavétellel történik; valamint
- m) az a), a c) és az f)-i) pont szerinti termékek szolgálati alkalmazása során szükséges hordtáskák, hordtokok (fegyvertáskák, tartaléktártokok, bilincstokok, védőeszköz-hordtáskák, műszertáskák).

A szabályzat hatálya nem terjed ki a Rendőrség által alkalmazott kényszerítő eszközök rendszeresítésének szakmai követelményeiről és eljárási szabályairól szóló Korm. rendeletben, valamint a Rendőrségnél rendszeresíthető kényszerítő eszközök típusairól és fajtáiról szóló miniszteri rendeletben meghatározott eszközökre.

11.2. A szakanyagellátás rendszere

A szakanyagellátás rendszere:

- a) rendszeresítési eljárás,
- b) alkalmazásba vétel,
- c) használatba vétel,

⁹⁶ A Belügyminisztérium Rendszeresítési Szabályzatáról szóló 18/2011. (VI. 30.) BM utasítás határozza meg.

- d) csapatpróba, próbahasználat (a rendszeresítési eljárást megelőzően),
- e) szükség esetén: rendszerből, alkalmazásból történő kivonás.

11.3. A szakanyagellátás részletes szabályai

11.3.1. A rendszeresítési eljárás

A szakanyaggal ellátásra fő szabályként rendszeresítési eljárást kell lefolytatni, ennek hiányában a szakanyagot beszerezni nem lehet. A rendszeresítési eljárás megindítása annak a belügyi szerv vezetőjének hatáskörébe tartozik, ahol az új szakanyag bevezetésének igénye felmerül.

Kivételesen nem kell rendszeresítési eljárás lefolytatása, a csapatpróba, próbahasználat elvégzéséhez szükséges mintadarab, külföldön nemzetközi kontingensben polgári békefenntartói, válságkezelői feladatot végrehajtó, továbbá katasztrófa-következmények elhárításában és mentésben részt vevő állomány, valamint szakmai és konspirációs érdekből a nemzetbiztonsági szolgálatok állománya - eltérő rendelkezés hiányában - ellátható az utasítás hatálya alá tartozó, de nem rendszeresített szakanyaggal, fegyverzeti és kényszerítő eszköz tekintetében külön engedély alapján.

11.3.2. Az alkalmazásba vétel

Az alkalmazásba vétel: a már rendszeresített szakanyag azon típusváltozatának szolgálati használatra történő elrendelése, amely paramétereiben - különösen méretére, tömegére, színére, űrtartalmára, anyagminőségére, hatásmechanizmusára, alapanyagára vonatkozóan - kismértékű eltérést mutat, vagy más belügyi szervnél, vagy társszerv valamelyikénél rendszeresítése megtörtént;

11.3.3. A használatba vétel

A használatbavétel a belügyi szerv részére a szolgálati feladatok ellátásához szükséges, termék és tárgyi eszköz használatának elrendelése a belügyi szerv vezetője által.

Használatbavétel elrendelésével kerülnek alkalmazásba⁹⁷

- a) a piaci forgalomban megtalálható, forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező, vagy piaci forgalomba nem kerülő, speciális (hadi és/vagy rendvédelmi célú) forgalmazási engedéllyel rendelkező és a közbeszerzésre, speciális beszerzésekre vonatkozó jogszabályok betartása mellett beszerezhető -, a belügyi szervek általi használatra tervezett termékek és tárgyi eszközök
- b) az gyártmányú és típusú forgalomellenőrzésre szolgáló technikai eszközök (beleértve a sebesség ellenőrző eszközöket is), amelyek beszerzése olyan nem hazai-, vagy részben hazai finanszírozású közbeszerzési eljárás keretében történt, amelyben a tényleges felhasználók országos hatáskörű szakmai irányítását ellátó szervezeti egység, valamint a költségvetésért felelős és a műszaki-technikai szakterület képviselői részt vettek, továbbá a közbeszerzés keretében kiadott műszaki specifikáció - amennyiben szükséges - tartalmazza a hatályban lévő munka-egészségügyi és munkabiztonsági tanúsítványoknak való megfelelést, valamint a teszteléssel történő ellenőrzést;

⁹⁷ A Belügyminisztérium Rendszeresítési Szabályzatáról szóló 18/2011. (VI. 30.) BM utasítás 25.§ határozza meg

- c) azok a termékek, amelyek használatáról sem jogszabály, sem közjogi szervezetszabályozó eszköz nem rendelkezik, de a szolgálati vagy hivatali feladatok ellátásához szükségesek.

11.3.4. Csapatpróba, próbahasználat

A csapatpróba a használatra tervezett szakanyag - ékítmény és rendfokozati jelzés kivételével - korlátozott számú mintadarabjainak, mintakollekciójának szolgálati feladatok ellátása során történő kipróbálása a belügyi szerv vezetőjének írásos elrendelése alapján;

A próbahasználat a belügyi szerv vezetőjének írásos elrendelése alapján a feladatellátásra tervezett termékcsoportokba tartozó termékek és tárgyi eszközök mintadarabjainak, mintakollekciójának, vagy speciális igények kielégítésére irányuló fejlesztés eredményeképpen legyártott új terméknek, eszköznek a szolgálati feladatok végrehajtását utánzó körülmények között történő kipróbálása, amely történhet szervezett gyakorlatok, gyakorlások alkalmával is;

A mintadarab, mintakollekció speciális igények kielégítésére irányuló fejlesztési mintadarab, mintakollekció kivételével a szolgálati és műszaki alkalmasság megállapítására irányuló vizsgálat céljára átadott, a használatra tervezett szakanyag típusát (típusváltozatát) teljes körűen jellemző termékminta, termékminták;

12. Munka-, baleset-, tűz- és környezetvédelmi, valamint egészségügyi általános szabályok

12.1. Munka-, és balesetvédelem általános szabályai

Hatályos jogunkban az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés személyi, tárgyi és szervezeti feltételeit a szervezeten munkát végzők egészségének, munkavégző képességének megóvása és a munkakörülmények humanizálása érdekében, megelőzve ezzel a munkabaleseteket és a foglalkozással összefüggő megbetegedéseket, az állam, a munkáltatók és a munkavállalók feladatait, jogait és kötelességeit törvény (Mvt.) szabályozza.⁹⁸

Az Mvt. hatálya – az alábbi kivételekkel - kiterjed minden szervezett munkavégzésre, függetlenül attól, hogy az milyen szervezeti vagy tulajdoni formában történik.⁹⁹

A munkáltató felelős az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósításáért. A munkavállalók munkavédelmi kötelezettségei nem érintik a munkáltató felelősségét. A munkáltatói feladatok teljesítésével összefüggésben keletkező költségeket és egyéb terheket nem szabad a munkavállalóra hárítani.

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményei megvalósításának módját - a jogszabályok és a szabványok keretein belül - a munkáltató határozza meg.

A munkáltató felelős azért, hogy minden munkavállaló az általa értett nyelven ismerhesse meg az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés reá vonatkozó szabályait.

⁹⁸ 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről

⁹⁹ 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről 9.§ (1) bek.

12.2. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményei

12.2.1. Általános követelmények

Munkahely, létesítmény, technológia tervezése, kivitelezése, használatba vétele és üzemeltetése, továbbá munkaeszköz, anyag, energia, egyéni védőeszköz előállítása, gyártása, tárolása, mozgatása, szállítása, felhasználása, forgalmazása, importálása, üzemeltetése a munkavédelemre vonatkozó szabályokban meghatározott, ezek hiányában a tudományos, technikai színvonal mellett elvárható követelmények megtartásával történhet.

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítése helyett a munkáltató pénzbeli vagy egyéb megváltást a munkavállalónak nem adhat.

Munkaeszközt üzembe helyezni, valamint használatba venni csak abban az esetben szabad, ha az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeit kielégíti, és rendelkezik az adott munkaeszközzel, mint termékre, külön jogszabályban meghatározott EK-megfelelőségi nyilatkozattal, illetve a megfelelőséget tanúsító egyéb dokumentummal (pl. tanúsítvány).

Egyéni védőeszközt forgalomba hozni, használatba venni akkor szabad, ha az rendelkezik egyéni védőeszköz EK-megfelelőségi nyilatkozattal, illetve egyéni védőeszköz EK típustanúsítvánnyal. Az egyéni védőeszközök megfelelőségének tanúsítását a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter rendeletében foglaltak szerint kell elvégezni.

Rendkívüli munkavégzési körülmények esetére

Pl. mentési, katasztrófaelhárítási tevékenységek, illetve a rendvédelmi szerveknél, az Országgyűlési Őrségnél, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál, a katasztrófavédelem szerveinél munkavégzésre irányuló jogviszonyban, szolgálati viszonyban, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál szolgálati viszonyban kifejtett munkatevékenységre a feladatkörében érintett miniszter - az Országgyűlési Őrség tekintetében a rendészetért felelős miniszter – által kiadott külön jogszabály kivételesen indokolt esetben eltérő követelményeket, eljárási szabályokat állapíthat meg az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozóan.¹⁰⁰

12.3. Munka-, és balesetvédelem általános belügyi szabályai

A belügyminiszter által kiadott szabályozás¹⁰¹ hatálya kiterjed:

- a) a belügyminiszter által irányított rendvédelmi feladatokat ellátó szervekre, az önkormányzati tűzoltóságokra, (a továbbiakban együtt: rendvédelmi szerv),
- b) a rendvédelmi szervek hivatásos szolgálati jogviszonyban, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban, közszolgálati jogviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban, közfoglalkoztatási jogviszonyban vagy munkaviszonyban álló állományának minden szervezett tevékenységére,
- c) a tűzoltás és a műszaki mentés, az ezekre való felkészülés, továbbá a készségi szolgálat ellátása során a főfoglalkozású létesítményi tűzoltóságokra, a hatósági jogkörre vonatkozó rendelkezések kivételével, továbbá
- d) a rendkívüli munkavégzési körülmények esetén a feladat végrehajtásába bevont külső személyekre, a polgári védelmi kötelezettség alapján szolgálatot teljesítő személyekre, valamint a rendészeti szakközépiskolák tanulóira és hivatásos állomány tagjaira és a munkavállalókra (a továbbiakban együtt: személyi állomány)

¹⁰⁰ 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről 9.§ (3) bek.

¹⁰¹ 70/2011. (XII. 30.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek munkavédelmi feladatai, valamint foglalkozás-egészségügyi tevékenysége ellátásának szabályairól

12.3.1. A belügyi ágazat munkavédelmi tevékenysége

A belügyi ágazat munkavédelmi tevékenysége három szintre tagozódik. Ágazati szinten a BM munkavédelmi főfelügyelője megszervezi az ágazati munkavédelmi tevékenységet. A további szinteken a munkavédelmi szervezet főfelügyelő eljárása alatt kétszintű ellátási rendszer működik.

A rendvédelmi szervek munkavédelmi főfelügyelői látják el az adott szervnél a munkavédelemmel kapcsolatos szakirányítási és szakfelügyeleti feladatokat. A munkavédelmi feladatokat a munkavédelmi felügyelők és az egészségvédelmi megbízottak látják el.

A munkavédelmi főfelügyelő és a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavédelmi felügyelő jogállását, hatáskörét és feladatait az érintett szerv szervezeti és működési szabályzatában, valamint a munkaköri leírásban kell meghatározni, önálló beosztását az állománytáblázatban kell rögzíteni. A részmunkaidőben végezhető munkavédelmi tevékenység az érintett szerv személyi állományából a feladattal ideiglenesen megbízott, legalább középfokú munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező személy foglalkoztatásával vagy külső szolgáltató útján is ellátható.

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek területi és helyi szerveinél az előírt munkavédelmi szakképesítés mellett legalább középfokú szakmai végzettséggel rendelkező személy foglalkoztatható.

A munkavédelmi főfelügyelők és a munkavédelmi felügyelők az egészségügyi alapellátó egységekkel, a munkaegészségügyi szaktevékenységet ellátó szakemberekkel és az egészségvédelmi megbízottakkal együttműködve figyelemmel kísérik az érintett rendvédelmi szerveknél a munkavédelmi szabályok érvényesülését.

Az egészségvédelmi megbízottak feladata a rendvédelmi szerv szervezeti egységei, valamint a területi munkavédelmi felügyelők és a munkaegészségügyi szaktevékenységet ellátó személyek közötti információáramlás, adatcsere elősegítése, a szakképesítéshez nem kötött egészségvédelmi tevékenységek ellátása.

Az állományilletékes parancsnok az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos, szervezett tevékenység biztosításának módját és feltételeit - az irányítása alá tartozó szervezetekre vonatkozóan - munkavédelmi szabályzatban határozza meg. Az állományilletékes parancsnok évente legalább egy alkalommal értékeli a szervezet munkavédelmi helyzetét, a munkavédelmi ellenőrzések tapasztalatait, és meghatározza az ezekkel kapcsolatos feladatokat.

A munkavédelmi felügyelők, munkaegészségügyi szaktevékenységet ellátó személyek, valamint az egészségvédelmi megbízottak együttesen végrehajtandó feladatai:

- a) a rendvédelmi szervek objektumaiban közös munkavédelmi ellenőrzések megtartásában való közreműködés,
- b) a veszélyes anyagokkal vagy a veszélyes készítményekkel foglalkozásszerűen végzett tevékenység során a felhasznált anyag vagy készítmény adatait tartalmazó biztonsági adatlap, használati utasítás meglétének figyelemmel kísérése,
- c) egészségügyi felvilágosító szakmai anyagok készítése, beszerzése, valamint kiadása a személyi állomány részére,
- d) a rendvédelmi szervek objektumaiban a dohányzás, valamint a dohányzó helyekre vonatkozó szabályok betartása ellenőrzésében való részvétel,

- e) a képernyős munkahelyekre és munkakörökre vonatkozóan a képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről szóló jogszabályban meghatározottak betartásának ellenőrzésében való részvétel,
- f) a rendvédelmi szervek létesítményeinek, eszközeinek üzembe helyezésén, időszakos ellenőrzésén való részvétel,
- g) részvétel a rendvédelmi szervek érdekeit szolgáló szakmai továbbképzéseken, konferenciákon, rendezvényeken,
- h) a munkavédelmi, valamint az egészségügyi hatóságokkal való együttműködés,
- i) a munkaköri feladatokat meghatározó, valamint a feladatok ellátására vonatkozó jogszabályok, normák, módszertani tervezetek véleményezése, előterjesztése,
- j) a lakosságot jelentős mértékben veszélyeztető járványügyi esemény, valamint katasztrófahelyzet elhárítására alkalmazott rendvédelmi erők egészségét nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzése érdekében a rendvédelmi intézkedéseket magába foglaló végrehajtási terv közegészségügyi és munkavédelmi szempontú véleményezése, és megvalósulásának figyelemmel kísérése,
- k) a balesetek és következményei ok-okozati összefüggésének vizsgálata, sérülések súlyosságának megállapítása, valamint
- l) a munkaköri kockázatok vizsgálata, továbbá mennyiségi és minőségi értékelése.

12.3.2. A munkavédelemmel összefüggő speciális követelmények és eljárási rend

A védőeszközök két csoportját különböztetjük meg.

- a) **A rendvédelmi célú egyéni védőeszköz:** a rendvédelmi szerv kiképzési és szolgálati feladatainak ellátásához, kifejezetten a rendvédelmi szervek részére kifejlesztett, gyártott, egyénileg használt, az élet, testi épség és egészség megóvását szolgáló védőfunkciójú eszköz (a továbbiakban: védőeszköz),
- b) **A nem rendvédelmi célú egyéni védőeszköz:** a rendvédelmi szerv kiképzési és szolgálati feladatainak ellátásához szükséges, nem kifejezetten a rendvédelmi szervek részére kifejlesztett, gyártott, közforgalomban kapható, minősítési tanúsítvánnyal rendelkező védőeszköz,

A továbbiakban az a) és a b) pontban meghatározottak együtt: **egyéni védőeszköz.**

A védőeszköznek rendelkeznie kell:

- a) a megfelelőséget tanúsító, akkreditált, független szervezettől származó minősítési dokumentummal, így különösen tanúsítvánnyal, vizsgálati jegyzőkönyvvel, továbbá gyártói megfelelőségi nyilatkozattal,
- b) műszaki leírással,
- c) felhasználói tájékoztatóval és
- d) tartós címkézéssel.

A kiképzés és szolgálatellátás folyamán alkalmazott védőeszköz a megfelelőségi vizsgálata alapján, a megfelelőséget tanúsító minősítő dokumentum, így különösen tanúsítvány, vizsgálati jegyzőkönyv és gyártói megfelelőségi nyilatkozat megléte esetén, sikeresen lefolytatott rendszeresítési eljárás után vehető használatba.

A típusvizsgálatot európai uniós irányelv, valamint az egyéni védőeszközök követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló jogszabályban meghatározott honosított harmonizált szabvány hiányában a védőeszközre vonatkozó tagállami nemzeti szabványban vagy más műszaki jellegű normatív dokumentumban, így különösen műszaki előírásban, irányelvben vagy szabályzatban meghatározott követelményeknek megfelelően kell végrehajtani. A

műszaki követelményeket az állományilletékes parancsnok munkakörönként vagy tevékenységenként, az egészséget és a biztonságot fenyegető kockázatok elemzése alapján határozza meg.

A felhasználói tájékoztató tartalmazza azokat az adatokat és előírásokat, amelyek az alapvető követelményeknek való megfelelés érdekében előállított védőeszközt jellemzik, valamint a védőeszközzel informálja a használóját, viselőjét, ide értve a rendeltetésszerű használatra, a tárolásra, a szállításra, a kezelésre, a raktározásra, a karbantartásra, a tisztításra és fertőtlenítésre, a használatba vételt megelőző és azt követő időszakos felülvizsgálatra vonatkozó mindenkori követelményeket.

A tartós címkézés világos, olvasható módon a következő információkat tartalmazza:

- a) a gyártó nevét, emblémáját vagy egyéb azonosítóját,
- b) a védelem szabványban vagy más műszaki jellegű normatív dokumentumban meghatározott védelmi képességét, védelmi fokozatát, szintjét,
- c) a védőeszköz méretét,
- d) a gyártási időt,
- e) a modell megnevezését, típusát,
- f) egy jelet a védőeszköz test felőli oldalán,
- g) egyedi azonosítót, amely lehet sorszám vagy sorszám és betű kombinációja,
- h) a védőeszköz rövid kezelési utasítását vagy használati útmutatóját, valamint
- i) a védőképességre vonatkozó figyelmeztetést.

Amennyiben a védőeszköz több, egymástól elválasztható darabból áll, úgy minden különálló elemnek rendelkeznie kell címkével vagy azonosítóval. A megfelelőséget vizsgáló, ellenőrző, tanúsító szervnek bejelentettnek, valamint a gyártótól, forgalmazótól függetlennek kell lennie, és meg kell felelnie a vonatkozó jogszabályokban meghatározott, továbbá a honosított harmonizált szabvány figyelembevételével megállapított, a feladat jellegéhez igazodó feltételeknek.

Csak olyan védőeszköz alkalmazható, amelynek gyártója a gyártás során igazolt minőségirányítási rendszert működtet.

Az állományilletékes parancsnok feladatai rendkívüli munkavégzési körülmények esetén

Rendkívüli munkavégzési körülmények esetén az igénybevétel teljes idejére a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló jogszabályban meghatározottaknak megfelelően az állományilletékes parancsnok

- a) védőitalt, így nyáron ivóvizet vagy ásványvizet, télen meleg teát biztosít, az objektumon kívüli szolgálat esetén a munkavédelmi szabályzat rögzíti a védőitallal történő ellátás módját, továbbá
- b) a feladatok végrehajtásába bevont személyek öltözködési, tisztálkodási, egészségügyi, étkezési, pihenési és melegedési lehetőségét munkaszervezési intézkedésekkel, így különösen leváltással, megfelelő pihenőhelyre való szervezett szállítással és a rendelkezésre álló speciális mobil berendezésekkel biztosítja.

Rendkívüli munkavégzési körülmények esetén **az állományilletékes parancsnok** - a feladat végrehajtásának veszélyeztetése nélkül - legalább 2 óránként munkaközi szünetet biztosít.

A kötött szolgálati és munkahelyeken feladatot ellátók, valamint a személyi állomány azon tagjai részére, akik mozgásterükben a szolgálat ellátása vagy a munkavégzés érdekében korlátozottak, 4 óra időtartamot meghaladó munka után, az étkezési időn felül 30 perc

munkaközi szünetet vagy a végzett tevékenység jellegétől eltérő, más mozgással járó, a monoton munkavégzést megszakító egyéb tevékenységet kell biztosítani. Rendkívüli munkavégzési körülmények esetén az állományilletékes parancsnok a feladat jellegéhez és a helyszín sajátosságaihoz igazodóan gondoskodik a szükséges mozgástérrel.

Olyan szolgálati helyen, ahol a veszélyforrás hatásait kollektív védelemmel, vagy egyéni védőeszköz használatával nem lehet kiküszöbölni, így különösen határátkelőhelyen, repülőtéren, közterületi szolgálati helyen, ott az egyéni védőeszközök használatával egyidejűleg, szervezési intézkedésekkel kell biztosítani az egészséget károsító kockázati tényezők, így különösen zaj-, rezgés-, por- és vegyi ártalom, sugárzás veszélyes határérték alá szorítás

A beosztott munkavállaló jogosultságai és kötelezettségei

Amennyiben a **beosztott munkavállaló** szolgálati feladata teljesítése során az egészségét, biztonságát fenyegető súlyos és közvetlen veszélyhelyzet alakul ki, annak elhárítását követően a munkavállalót jelentéstételi kötelezettség terheli az előjárója felé.

Amennyiben a **szolgálati előjáró tudomást szerez** a végrehajtandó szolgálati feladat olyan várható veszélyéről, amely a beosztottja életét vagy testi épségét közvetlenül veszélyezteti, gondoskodik a munkavállalók azonnali tájékoztatásáról és az optimális létszám biztosításáról. Az optimális létszám meghatározása során törekedni kell a veszélyes térben, területen való létszám-minimalizálásra, olyan módon, hogy ez a veszélyes körülmények között foglalkoztatott személy feladatának végrehajtásához a szükséges segítség biztosítottságát ne veszélyeztesse.

Az előjárói utasítás nem járhat a beosztott életének, vagy testi épségének indokolatlan és aránytalan mértékű veszélyeztetésével.

Rendkívüli munkavégzési körülmények között a beosztott munkavállaló a feladat végrehajtása érdekében életének, egészségének és testi épségének veszélyeztetése esetén is köteles a szolgálati előjáró utasításait végrehajtani és a feladatot ellátni, ha azzal bűncselekményt nem valósít meg.

A balesetekkel kapcsolatos fogalmak

Baleset: az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be, és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

Munkabaleset: az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

Szolgálati kötelemekkel összefüggő baleset, betegség: a munkavédelemről szóló törvényben meghatározott munkabaleseten, illetve rendeletben¹⁰² meghatározott foglalkozási megbetegedéseken túl az a baleset, illetve betegség, amely a hivatásos állomány tagját:

¹⁰² A foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet

- a) azonnali szolgálatba, munkába rendelés esetén a rendelkező szóbeli vagy írásbeli parancs vagy utasítás vételétől számított időtől a szolgálatteljesítés, munkavégzés helyére történő megérkezéséig, valamint onnan lakóhelyére menet közben,
- b) kiképzési terv, napirend szerint előírt gyakorlati foglalkozásokon, a fizikai állóképesség fenntartásával kapcsolatos szervezett sportfoglalkozásokon,
- c) a rendvédelmi szervek tömegkapcsolatainak erősítése céljából a rendvédelmi szerv által szervezett sportversenyeken, speciális rendezvényeken, bemutatókon, érte, illetve azzal összefüggésben keletkezett vagy jelentősen súlyosbodott,

Tényleges szolgálatellátás során bekövetkezett baleset, betegség: - az a) alpontban szereplő esetek kivételével - szerinti baleset, betegség.

A baleset és a foglalkozási megbetegedés kivizsgálásának, minősítésének általános szabályait a MüM rendelet és a meghatározott speciális munkajogi szabályok szerint, az e rendeletben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. A személyi állomány tagja a szervezett munkavégzés során vagy szolgálati kötelemekkel összefüggésben elszenvedett balesetét haladéktalanul bejelenti a szervezett munkavégzést közvetlenül irányító szolgálati előjárónak vagy vezetőnek (a továbbiakban együtt: szolgálati előjáró). A szolgálati előjáró a baleset bejelentéséről haladéktalanul tájékoztatja az állományilletékes parancsnokot és a munkavédelmi felügyelőt.

Ha a személyi állomány tagja a bejelentési kötelezettségének balesete, vagy a személyét érintő más elháríthatatlan akadály miatt nem tud eleget tenni, a bejelentési kötelezettség a sérült balesetet észlelő munkatársát terheli.

A személyi állomány tagját ért baleset kivizsgálásáról az állományilletékes parancsnok gondoskodik.

12.4. A tűzvédelem általános szabályai

12.4.1 A tűzvédelemmel kapcsolatos alapvető fogalmak

- a) **tűz (tűzeset):** az az égési folyamat, amely veszélyt jelent az életre, a testi épségre vagy az anyagi javakra, illetve azokban károsodást okoz;¹⁰³
- b) **tűz elleni védekezés (a továbbiakban: tűzvédelem):** a tűzesetek megelőzése, a tűzoltási feladatok ellátása, a tűzvizsgálat, valamint ezek feltételeinek biztosítása;
- c) **tűzmegeelőzés:** a tüzek keletkezésének megelőzésére, továbbterjedésének megakadályozására, illetőleg a tűzoltás alapvető feltételeinek biztosítására vonatkozó, a létesítés és a használat során megtartandó tűzvédelmi jogszabályok, szabványok, hatósági előírások rendszere és az azok érvényesítésére irányuló tevékenység;
- d) **tűzoltási feladat:** a veszélyeztetett személyek mentése, a tűz terjedésének megakadályozása, az anyagi javak védelme, a tűz eloltása és a szükséges biztonsági intézkedések megtétele, továbbá a tűz közvetlen veszélyének elhárítása;
- e) **tűzvizsgálat:** a tűz keletkezési idejének, helyének és okának felderítésére irányuló hatósági tevékenység, amelynek célja olyan tűzmegeelőzési, tűzoltási beavatkozási tapasztalatok megszerzése, következtetések levonása, amelyek alkalmasak a tűzmegeelőzési ismeretek bővítésére és a mentési beavatkozási feltételek javítására;

¹⁰³ 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról 4.§

12.4.2. A tűzjelzés

Aki tüzet vagy annak közvetlen veszélyét észleli, köteles azt haladéktalanul jelezni a hívásfogadó központnak, a katasztrófavédelmi igazgatóság műveletirányító ügyeletének vagy a tűzoltóságnak (a továbbiakban: jelzésfogadó), vagy ha erre nincs lehetősége, a rendőrségnek vagy a mentőszolgálatnak, illetőleg a települési önkormányzat polgármesteri hivatalának (közös önkormányzati hivatalnak).¹⁰⁴

A tűz jelzéséhez, a segítségkéréshez híradási eszközöket kötelesek rendelkezésre bocsátani, szükség esetén járműveikkel segítséget nyújtani. A rendőrség, a mentőszolgálat, a polgármesteri hivatal (körjegyzőség), a hozzá beérkezett tűzjelzést köteles haladéktalanul továbbítani a jelzésfogadónak. A telefonon történő tűzjelzés lehetőségét minden településről a jelzésfogadó részére biztosítani kell. A tűz és káreset jelzésének fogadására összevont ügyelet is létesíthető.

A tűzjelzés és az automatikus tűzátjelzés díjtalan és más hívásokkal szemben elsőbbséget élvez.

A tűzjelzés tartalma

- a) a tüzeset pontos helye (város, kerület, utca, házszám, emelet, ajtó),
- b) hol ég a tűz /(földszint, emelet, épület száma vagy neve),
- c) mi ég (tűzveszélyes folyadék, papír, elektromos vezeték),
- d) mi van veszélyeztetve,
- e) milyen terjedelmű a tűz,
- f) van-e életveszélyben valaki,
- g) a jelzés ideje (év, hó, nap, óra, perc),
- h) a jelző neve, beosztása,
- i) a bejelentő honnan és hogyan jelezte a tüzet (telefonszám).

12.4.3 A tűzoltás

A tűzoltásban, a műszaki mentésben - ellenszolgáltatás nélkül - életkor, egészségi, fizikai állapot alapján elvárható személyes részvétellel, adatok közlésével kötelező közreműködni.

A tűz oltásának felelős vezetője a tűzoltásvezető, aki a tűzoltóság vagy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő tagja lehet. A tűzoltás helyszínén más személy csak a tűzoltásvezető előzetes engedélyével intézkedhet.

A tűzoltásvezető a tűzoltáshoz

- a) a Magyar Honvédség, a rendőrség, a polgári védelem, NAV, a büntetés-végrehajtási és a környezetvédelmi szervek, a mentőszolgálatok és a közüzemi vállalatok kirendelését igényelheti. Ezek a szervek, ha az az alapfeladataik ellátását nem veszélyezteti, kötelesek eleget tenni a kirendelésnek,
- b) magánszemélyeket a tűz oltásában és a mentési munkálatokban az életkoruk, egészségi és fizikai állapotuk alapján elvárható közreműködésre kötelezhet,
- c) az a) alpontban nem említett jogi személyeket, valamint a magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteit a tűz oltásában és a mentési munkálatokban való közreműködésre kötelezhet,
- d) az a)-c) pontban felsoroltak járműveit, eszközeit, felszereléseit, anyagait igénybe veheti,
- e) elrendelheti a Műveletirányító Tervben meghatározott tűzoltóságok riasztását,

¹⁰⁴ 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról 5.§

- f) igényelheti az e) ponton kívüli tűzoltóságok riasztását,
- g) a karitatív szervezetek egységeinek közreműködését kérheti,
- h) elrendelheti, hogy a tűzoltásban résztvevők magánlakásba, illetőleg jogi személyek, a magánszemélyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek tulajdonában, használatában, kezelésében álló területre, létesítménybe, épületbe, helyiségbe bontással is behatolhassanak.

A tűzoltásvezető a tűz által veszélyeztetett és a tűz oltásához szükséges területen minden tevékenységet korlátozhat, megtilthat, elrendelheti az illetéktelen vagy a veszélyeztetett személyek, valamint az anyagi javak eltávolítását, a terület kiürítését.

A tűzoltó anyagok, eszközök, készülékek és azok alkalmazása tüzek oltására

Égésnek nevezzük azt a kémiai folyamatot, amelynél az éghető anyag a levegő oxigénjével egyesül, miközben hő és legtöbb esetben, fény formájában energia szabadul fel.

Feltétele, hogy az éghető anyag, levegő oxigénje, megfelelő hőmérséklet (gyújtóenergia) térben, és időben együttesen rendelkezésre álljon. Az égés megszüntetésének módjai az égés feltételeinek kizárása, ill. csökkentése.

Ezek alapján megkülönböztethető:

- a) az éghető anyag eltávolításán,
- b) az oxigén elvonásán,
- c) az éghető anyag hőmérsékletének csökkentésén alapuló mód.

Oltóanyagok:

- a) víz,
- b) oltóhabok,
- c) oltóporok,
- d) oltógázok.

A tűzoltó készülék olyan eszköz, amelyből az üzembe helyezéskor felszabadított vagy az oltóanyagtartályba belenyomott (sűrített) hajtóanyag az oltóanyagot irányíthatóan lövelli ki, és amely meghatározott nagyságú tűz eloltására alkalmas.

Tűzoltó készülékek

- a) **Porral oltó tűzoltó készülékek** oltóanyaga por alakú szilárd anyag, mely elektromos feszültség alatt lévő berendezések tüzeinek oltására is megfelel. Alkalmazásuk elsősorban éghető folyadékok, gázok, valamint villamos feszültség alatt álló berendezések tüzeinek oltására. Bizonyos típusa szilárd anyagok tüzeinek oltására is hatékonyan alkalmazható.
- b) **Vízzel oltó tűzoltó készülékek** oltóanyaga elsősorban szilárd éghető anyagok tüzeinek oltására alkalmas víz vagy vizes oldat.
- c) **Habbal oltó tűzoltó készülékek** oltóanyaga víz-, habképző anyag és levegő, illetve egyéb gáz meghatározott arányú keveréke. Alkalmazásuk: elsősorban éghető folyadékok és lánggal vagy parázslással égő szilárd anyagok tüzeinek oltására.
- d) **Gázzal oltó tűzoltó készülékek** oltóanyaga cseppfolyós halogénezett szénhidrogén. Alkalmazásuk: éghető folyadékok, gázok és kismértékben szilárd anyagok tüzeinek oltására. Különösen jól alkalmazható feszültség alatti hűtő- és számítástechnikai berendezések tüzeinek oltására.

10.4.4. Az Országos Tűzvédelmi Szabályzat

A tűzvédelmet szakmailag a Belügyminisztérium irányítja és szabályozza. A belügyminiszter rendeletben adta ki az Országos Tűzvédelmi Szabályzatot (továbbiakban: OTSZ).¹⁰⁵

Az OTSZ-ben előírt tűzvédelmi követelményeket be kell tartani

- a) a létesítmény, építmény, építményrész tervezése, építése, átalakítása, bővítése, korszerűsítése, helyreállítása, felújítása, használata, a rendeltetés módosítása,
- b) a jogszabályban, hatósági határozatban előírt beépített tűzvédelmi berendezés létesítése, fennmaradása, átalakítása, megszüntetése, használata,
- c) gép, berendezés, eszköz használata, tárolása,
- d) anyagok előállítása, használata, tárolása,
- e) egyéb, az építmény tűzvédelmét biztosító eszközök használata,
- f) a szabadtéri rendezvények tartása, valamint
- g) egyéb, tűzvédelmet érintő használat, tevékenység során.

Az OTSZ hatálya nem terjed ki a robbanó- és robbantóanyagokkal, valamint a pirotechnikai termékekkel kapcsolatos tűzvédelmi előírásokra.

A tűzvédelmi követelmények

A tűzvédelmi követelményeket az anyagok tűzveszélyességi osztálya, a kockázati egység kockázati osztálya, az épület, az önálló épületrész és a speciális építmény mértékadó kockázati osztálya alapján kell megállapítani.

A tűzveszélyességi osztály: az anyagra, keverékre vonatkozó besorolás, amely az anyag, keverék fizikai, kémiai tulajdonságát alapul véve, tűzvédelmi szempontból a viselkedését, veszélyességét jellemzi. **Az anyagok tűzveszélyességi osztályai**

- a) Robbanásveszélyes osztályba tartozik
- b) Tűzveszélyes osztályba tartozik
- c) Nem tűzveszélyes osztályba tartozik

A kockázati osztály: a tűz esetén a veszélyeztetettséget, a bekövetkező kár, veszteség súlyosságát, a tűz következtében fellépő további veszélyek mértékét kifejező besorolás.

12.5. A környezetvédelem általános szabályai

A rendvédelmi szerveknek a szolgálati feladataik ellátása során be kell tartaniuk a környezetvédelemre vonatkozó szabályokat pl. a veszélyes, fertőző eszközök, anyagok tárolása, szállítása, megsemmisítése stb. Azonban vannak olyan szituációk, amikor elkerülhetetlen a környezet károsítása pl. életmentés, tűzoltás, veszélyelhárítás stb. Ezekben a helyzetekben törekedni is törekedni kell a környezet lehetőség szerinti megóvására.

¹⁰⁵ 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról

Kiselejtezett elektromos, elektronikus berendezések elszállítása, megsemmisítése

A hulladékká vált elektromos, elektronikus berendezést - különösen az ózonlebontó anyagokat és fluorozott, üvegházhatást okozó gázokat tartalmazó hőcserélő berendezések hulladékát, a higanyt tartalmazó fénycsővek hulladékát és a fotovoltaikus panelek hulladékát - elkülönítetten kell gyűjteni.

A hulladékká vált elektromos, elektronikus berendezést az átvételi helyhez, valamint az átvételi helytől a hulladék kezelésének helyére történő szállítása során nem kell veszélyes hulladékként szállítani. A hulladékká vált elektromos, elektronikus berendezés szállítását és gyűjtését úgy kell végezni, hogy a berendezésben lévő veszélyes anyagok elkülönítése, újrahasználatra előkészítése, újrafeldolgozása maradéktalanul biztosítható legyen. Az újrahasználatra előkészítés és az újrafeldolgozás különösen akkor biztosítható, ha a hulladékká vált elektromos, elektronikus berendezés szállítása és gyűjtése során a hulladék nem károsodik, szennyeződik, és nincs kitéve az időjárás hatásainak.

Veszélyes hulladék kezelése

A rendőrségi fogdák, az őrzött szállások és a határrendészeti kirendeltségek előállító helyiségeinek AIDS ellen védő egységfelszereléssel történő ellátásáról ORFK utasítás rendelkezik.¹⁰⁶ A felhasznált eszközöket egészségre ártalmas veszélyes hulladékként kell kezelni.

12.6. Egészségügyi általános előírások

12.6.1. Egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság

A hivatásos állomány tagjának meg kell felelnie a miniszter által meghatározott, a szolgálati beosztásának és életkorának megfelelő egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek.¹⁰⁷ Az alkalmassági feltételeket a hivatásos állomány tagjának tudomására kell hozni, és az alkalmasságot rendszeresen ellenőrizni kell. A hivatásos állomány tagja kizárólag olyan vizsgálatra kötelezhető, amelyet az alkalmassági követelményeknek való megfelelés megállapítása érdekében jogszabály, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok vonatkozásában közjogi szervezetszabályozó eszköz ír elő, és a vizsgálatot végző orvos vagy pszichológus, illetve - a fizikai alkalmasság vizsgálatakor - a felmérést végző szakmailag indokoltnak tart.

Ha a hivatásos állomány tagja az előírt követelményeknek nem felel meg, határidő kitűzésével az ellenőrzést meg kell ismételni. Ha az állomány tagja a megismételt ellenőrzésen sem felelt meg a követelményeknek, a jogviszonyt felmentéssel kell megszüntetni.¹⁰⁸

A további részletes szabályokat miniszteri rendelet határozza meg.¹⁰⁹

¹⁰⁶ A rendőrségi fogdák, az őrzött szállások és a határrendészeti kirendeltségek előállító helyiségeinek AIDS ellen védő egységfelszereléssel történő ellátásáról szóló 18/2010. (OT 9.) ORFK utasítás

¹⁰⁷ Hszt. 106.§

¹⁰⁸ Hszt. 86. § (6) bek

¹⁰⁹ 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról

12.6.2. Eljárás fertőző betegségek esetén

A miniszter rendeletben határozza meg azokat a fertőző betegségeket, amelyek esetében a szolgálati beosztáshoz vagy egyes szolgálati feladatokhoz kapcsolódóan - így különösen a külföldi szolgálat végrehajtása során - a hivatásos állomány tagjának vagy egyes csoportjainak egészségét és biztonságát veszélyeztető biológiai kóroki tényező kockázatának elkerülése érdekében kötelező védőoltás elrendelésének van helye. A kötelező védőoltást a rendvédelmi szerv egészségügyi szakfeladatainak ellátásáért felelős vezető főorvos javaslatára az országos parancsnok vagy az országos főigazgató rendeli el. Az országos parancsnok vagy az országos főigazgató által elrendelt kötelező védőoltás alól mentesítést a hivatásos állomány védőoltásra kötelezett tagja, törvényes képviselője vagy kezelőorvosa a rendvédelmi szerv egészségügyi szakfeladatainak ellátásáért felelős főorvosnál kezdeményezheti.

13. Alapvető elsősegély-nyújtási és újraélesztési alapismeretek

13.1. Bevezetés, az emberi test életműködésére vonatkozó alapismeretek

Az emberi test alapvető életfunkciói a légzés és a keringés. Ezek működési zavarai során diszfunkció keletkezik, mely a halál beálltához vezethet. Ha valamely okból a légzés vagy a keringés vagy mindkettő leáll, megszűnik, beáll a halál állapota, amely azonban nem pillanatnyi esemény, hanem elhúzódó az orvosi szakirodalomban leírt folyamat. Ennek alapján tehető különbség a **klinikai és a biológiai halál** beállta között.

A légzés a keringés megszűnte után rövidebb hosszabb ideig a sejtek még életképesek maradnak, ezért ha ezen időn belül helyreállítjuk, vagy mesterségesen fenntartjuk a légzést és a keringést a sejtek életben maradnak, ellenkező esetben elpusztulnak.

A két alapvető életműködés mesterséges fenntartása, ill. helyreállítása az újraélesztés vagy reanimáció: amivel már a megkezdődött halál folyamatába avatkozunk be, abban az időszakban, amikor a sejtek még életképesek.

Mivel az agykéreg sejtjei a legérzékenyebbek, ezért a sikeres beavatkozás idejét ezek életképessége határozza meg.(5 perc)

Klinikai halálról akkor beszélünk, ha légzés és keringés hirtelen leáll, de ez még visszafordítható folyamat.

Klinikai halálra utaló jelek:

- a) eszméletlenség
- b) légzés, keringés teljes hiánya,
- c) pulzus nem tapintható
- d) pupillák tágak, fényre nem reagálnak.

Biológiai halál a légzés és a keringés leállása után 5 perccel kezdődik. A sejtek oxigénhiány miatt annyira károsodnak, hogy ez a folyamat visszafordíthatatlan.

Vannak bizonyos körülmények, amelyek a sikeres újraélesztés lehetőségét kizárják:

- a) élettel összeegyeztethetetlen sérülések (pl. levágott fej,)
- b) a halál biztos jelei: (pl. hullamerevség,)

13.2. Az elsősegélynyújtás fogalma, célja feladatai.

Az elsősegélynyújtás, az újraélesztés megkezdése minden állampolgár kötelezettsége, annak elmulasztását a büntetőjog szankcionálja.¹¹⁰

Elsősegélynyújtásnak nevezzük azt az egészségügyi beavatkozást, amelyet akár szakember, akár laikus végez a végleges szakellátás előtt.

Elsősegélyt tehát bárki nyújthat akkor, ha az alábbi feltételek fennállnak:

- a) alapvető ismeretek birtokában, a sérülten tud segíteni, anélkül hogy ártana
- b) kellő önfegyelemmel rendelkezik ahhoz, hogy nyugodtan tud cselekedni.

Az elsősegélynyújtás célja: A beteg vagy sérült a legrövidebb időn belül megkapja azt a segítséget, hogy az állapota a szakellátás megkezdéséig ne súlyosbodjon, illetve ne keletkezzenek olyan elváltozások, amelyek visszafordíthatatlanok és halálhoz vezetnek. Az elsősegélynyújtónak tehát nem feladata a végleges ellátás biztosítása.

Az elsősegélynyújtás legfontosabb feladata a halaszthatatlan életmentő beavatkozások elvégzése. Ezen belül a közvetlen életveszély elhárítása, vagyis a segítség nélkül rövidesen bekövetkező halál feltartóztatása, klinikai halál esetén az újraélesztés.

13.3 Az elsősegélynyújtás általános szabályai

Az elsősegélynyújtás általános szabályai

- a) Határozott megnyugtató fellépéssel biztosítsuk a nyugalmat, a rendet.
- b) Gyorsan és lényegre törően tájékozódjunk a történetről, a segélyre szorulókról, állapotáról és a helyszíni körülményekről.
- c) Szeretettel és emberségesen, törekedjünk a beteg megnyugtására.
- d) Haladéktalanul és gyorsan, de kapkodás nélkül végezzük el a szükséges beavatkozásokat.
- e) Előzzük meg az újabb baleset bekövetkezését.
- f) A beteget, illetve sérültet mindig fektessük le, vagy legalább ültessük le.
- g) Csak szükséges mértékig és a szabályokat betartva vetköztessük a sérültet.
- h) A helyszínt csak a szükséges mértékig változtassuk meg.
- i) Soha ne bocsátkozzunk képességeinket, tudásunkat meghaladó felelőtlen ténykedésbe.
- j) Mindig gondoskodjunk további segítségről, egészségügyi szakellátásról.

13.3.1 A beavatkozások sorrendjének helyes megválasztása.

Elsődleges szempont az emberi élet mentése, ezért másodlagos hogy erre egyéb szabályok megsértése árán kerül sor. Ezekre az alább példák szolgálnak útmutatásul:

- a) újraélesztésnél nem törődünk azzal, hogy a beteg hideg, nedves talajon fekszik. vagy,
- b) törött végtagú, hányó eszméletlen beteget előbb stabil oldalt fekvésbe helyezzük, holott tudjuk, hogy tilos törött végtagot rögzítés nélkül mozgatni.
- c) fecskendező artéria leszorítása végett néha pusztán kézzel nyúlunk be a seb mélyébe, holott általában a seb felszínét is tilos érinteni nem steril kezünkkel.

¹¹⁰ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 166. § Segítségnyújtás elmulasztása

13.4. Az újraélesztés

13.4.1. A felnőtt személyek laikus alapszintű újraélesztés (BLS)

Az egészségügyi alapképzettséggel nem rendelkező és/ vagy a szervezett egészségügyi ellátás keretein kívül tevékenykedő segélynyújtó alapszintű BLS- standard teendői¹¹¹ a következők:¹¹²

Amennyiben egészségügyi segítségnyújtásra szoruló észlel, lát az alábbi teendőket kell sorrendben végrehajtania:

- 1) Győződjön meg** arról, hogy nem áll e fenn olyan **külső körülmény**, ami Önre, illetve az ellátásra szorulóra súlyos járulékos veszélyt jelent. Amennyiben ilyen fennáll:
 - a) tegyen kísérletet a veszélyforrás megszüntetésére, vagy
 - b) az az ellátásra szoruló biztonságba helyezésére-feltéve, hogy arra képes. Ellenkező esetben haladéktalanul kérjen megfelelő segítséget.
- 2) Az ellátásra szoruló hangos megszólításával** és ezzel egyidejű kíméletes megrázásával ellenőrizze, a reakcióképességét. **Kezdeményezzen kommunikációt!** („Mi történt? Segíthetek? Hallja amit mondok?” -közlésekkel)
 - 2.1** Ha bármilyen reakciót észlel az erőteljes ingerekre, a beteg életben van. Csak akkor és annyira mozgassa az ellátásra szoruló, amennyire a helyzet szükségessé teszi. Képességei szerint tájékozódjon állapotáról, ha szükségesnek látja, ajánlja fel segítségét és végezze el a szükséges teendőket. Ha erre egyedül nem képes kérjen megfelelő segítséget. A segítség megérkezéséig maradjon az ellátásra szoruló mellett és rendszeresen ellenőrizze állapotát.
 - 2.2.** Ha nem észlel semmiféle reakciót, haladéktalanul kiáltson segítségért, megteremtve annak lehetőségét, hogy mentőt hívasson! Ha erre nincs mód (nincs a közelében senki) azonnal értesítse Ön a mentőt!
 - 2.3.** Ezzel egyidejűleg szabadítsa fel az az ellátásra szoruló légútjait. (hajtsa hátra a fejet).

Csak akkor kell az az ellátásra szoruló szájüregébe nyúlania, ha a körülmények azt nyilvánvalóan szükségessé teszik (pl. szemmel jól látható, a légzést akadályozó idegentest, vagy hányadék eltávolítása érdekében.)

Az eszméletvesztésből fakadó légútelzáródás veszélyét egyszerűen megoldhatja a fej kíméletes hátrahajtásával
- 3) A beteg mellkasa felé fordított fejjel, szorosan hajoljon az áldozat arca elé, 10mp-ig.**
 - a) a légzőmozgások figyelésével, valamint
 - b) a légáramlás hallgatásával és érzékelésével (hármasszéllel) ellenőrizze, hogy van-e légzése, normálisan lélegzik-e a beteg. (Ha van légzése 10 mp. alatt, 2x fog levegőt venni.)

¹¹¹ A laikus újraélesztés lépései (Basic Life Support - BLS) az ERC 2015 irányelvei alapján. Az újraélesztési protokoll a rendelkezésre álló statisztikai adatok, illetve az egészségügyi eszközfejlesztés tükrében általában 5 évenként frissül. Legutóbb 2015 októberében publikálta az Európai Újraélesztési Társaság (European Resuscitation Council - ERC). https://elsosegely.hu/cikk.76.felnott_ujraelesztes

¹¹² <https://elsosegely.hu/>

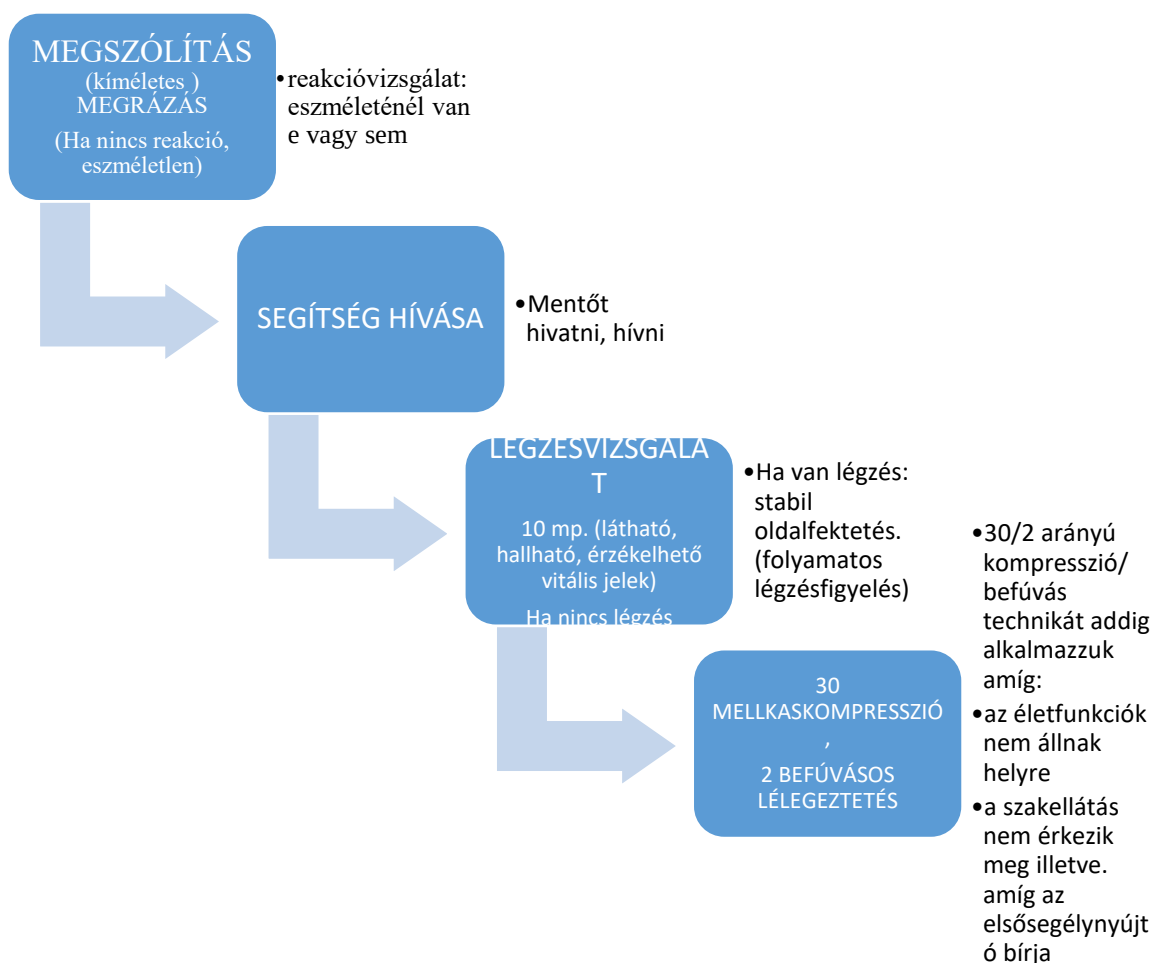
- 3.1** Amennyiben biztos abban, hogy az az ellátásra szoruló normálisan lélegzik, de eszméletlen, fordítsa stabil oldalfekvő helyzetbe (megakadályozva ezzel a nyelv hátracsúszását). Ugyancsak ebbe az életmentő helyzetbe kell fektetni azt az eszméletlen beteget, aki hány(t), kiküszöbölve a fulladás veszélyét. Fontos, hogy az az ellátásra szorulót ne hagyja magára és folyamatosan ellenőrizze a légzését!
- 3.2** Ha nem észlel normális légzést, feltételezhető a keringésleállás is. Normális légzés hiányában működő keringés sem lehetséges, ezért azonnal meg kell kezdeni a mellkas kompressziókkal annak pótlását.
Tekintettel arra, hogy a felnőttkori keringésleállások döntő többsége szíveredetű és bekövetkezésekor a szervezet tartalmaz még néhány percre elegendő oxigént, ezért a mellkasi kompressziókat kell először kezdeni.

4) Mellkasi kompresszió alkalmazása

- 4.1.** Az újabb megfigyelések igazolták a folyamatos, minél ritkábban megszakított kompressziók fontosságát, ezért 30 kompresszióból álló sorozatokat kell végrehajtani. Hangsúlyt kell helyezni a megfelelő és szünetmentes technikára. Helyezkedjen el a hanyatt, kemény alapon fekvő az ellátásra szoruló mellett, annak válla magasságában, ahonnan egyaránt elérheti a mellkast és a fejet. A megfelelő kompressziós kéztartás helye, a nyomási terület:
- a) a mellkas középvonalában, a mellkas alsó felén van (kb. a mellbimbók magasságában)
 - b) a kompressziók során az egymásra helyezett tenyerek kéztői részével közvetítse az erőt a mellkasra, és ez az erő csupán a fent leírt kis területre korlátozódjon és ne a bordákra. Üteme: 100/min., mélysége: 4-5 cm.
- 4.2.** A 30 kompresszió végrehajtása után pótolja a légzést: 2 befújással. Két alapvető technika ismeretes: a szájból-szájba, és a szájból-orrba történő befújás. Ha úgy találja, hogy képtelen a beteget lélegeztetni végezze legalább a mellkas kompressziókat, mivel rövidtávon a csupán kompresszióval végzett BLS is mutathat hatékonyságot.
Felnőtt BLS (valamint az 1 évnél idősebb gyermek laikus ellátók által végzett ellátása) során a kompresszió és lélegeztetés aránya – a segélynyújtók számától függetlenül – 30:2.
Ha két segélynyújtó részesíti a rászoruló ellátásban, akkor inkább kifáradás esetén váltsa egyik a másikat, (ami 2 perc múlva törvényszerűen szükségessé is válik) minthogy az egyikük a befúvást, a másikuk a kompressziót végezné.

Az újraélesztés lehetséges hibái:

- a) A lenyomás túl mély, túl felületes, túl gyors, túl lassú. Gyakori és súlyos hiba, ha nem szilárd felületen végezzük (padlózat).
- b) Lélegeztetésnél hiba a túl sok vagy túl kevés befújás, ha mellé megy, nem megfelelően hátrahajtott fejnél vagy hirtelen befújásnál a gyomorba áramlik a levegő.
- c) Azonban ne felejtsük el, hogy a legnagyobb hibát akkor követjük el, ha el sem kezdjük az újraélesztést, hisz ez esetben lehetőséget sem biztosítunk a keringés rendezésére.

4. sz. ábra: Alapszintű BLS- standard teendői.

13.5. A vérzéscsillapítás az elsősegélynyújtás során

Az elsősegély nyújtási tevékenység teljes körű, részletes ismertetésére területi okok miatt nincs lehetőség, ezért, ezek közül egyetlen, az egyik leggyakrabban előforduló elemet, – a vérzések sérülések ellátásának szabályait tárgyaljuk a továbbiakban--

13.5.1. A vérzéscsillapítás

A vérzés oka élettani oka: az erek folytonosságának megszakadása.

Az elsősegélynyújtás céljai vérzéscsillapítás során:

- a) csökkenteni a vérzést
- b) megakadályozni a sokk kialakulását
- c) a legkisebbre csökkenteni a fertőzésveszélyt, viszont, az életveszély elhárítása fontosabb a sebfertőzés tilalmánál!
- d) meg kell szervezni a sürgős kórházba szállítást

A vérzés fajtái

- a) **hajszáleres vérzés:** a vér lassan gyöngyözik, mindenféle seb szélén előfordul, bár a hajszálervérzés első látásra élénknek tűnhet, az így eltávozott vér mennyisége elhanyagolható

- b) **vénás (visszeres) vérzés:** a vér lassan folyik a vénából, színe sötétvörös.

Ellátása: sebellátás (sebkörnyék tisztítása, fertőtlenítése)

- 1) sérült végtagot felemelni
- 2) sérülés alatt, felett a szorítást megszüntetni
- 3) nyomókötetést alkalmazni

A sérültet le kell fektetni, ültetni.

- c) **artériás (ütőeres) vérzés:** az oxigénben gazdag vér élénkpiros, világosabb színű, mint a vénás vér. Az artériában lévő vérnyomás miatt spriccelve távozik a sebből, a szívverésnek megfelelő ritmusban.

Ellátása: ugyan az, mint a vénás vérzésnél, de mielőtt a nyomókötetést felhelyeznénk, a vérzést ideiglenesen csillapítani kell, az ún. „választott” helyeken (a sérülés fölött).

Választott helyek: ahol az ütőér törzse csontos alap közelében fut és jól kitapintható.

Ujjainkkal erőteljesen leszorítva a vérző ütőér törzsét, úgy hogy az alatta fekvő csonthoz nyomjuk, amíg a nyomás tart a vér áramlása csökken, vagy megszűnik.

Választott helyek:

- 1) Halántéki ütőér: külső hallójárat elülső falához csatlakozó porckagylócska előtt.
- 2) Arc ütőere: alsó állcsont szegélye, a széles rágóizom elülső szélénél.
- 3) Fejverőér (carotis): a fejbiccentő izom elülső széle mellett a nyelvcsont (gége) magasságában.
- 4) Karverőér: a kar felső harmadában a kétfejű karizom belső, hátsó széle mögött.
- 5) Combverőér: a lágyékhajlatban, a szeméremcsont dudorától kb. 2 ujjnyira oldalt.

Ha nincs megfelelő leszorítási pont (sérülés miatt) kényszerhelyzetben, a vérzés helyén a sebbe nyúlva kíséreljük meg a vérző eret a legközelebb eső kemény alaphoz nyomni.

Az életveszély elhárítása fontosabb a sebfertőzés tilalmánál!

Nyomókötés készítése és felhelyezése:

Feladata: a seb olyan összenyomása, hogy a sérült ér szájadéka is összenyomódjon.

Készítése:

- a) sebre steril gézlap elhelyezése
- b) a gézlapra tömött, rugalmatlan párnácska (kettéhajtott kötözőpólya, hajtogatott zsebkendő) elhelyezése
- c) feszes pólyamenet készítése

Ha az artériás nyomókötés átvérzik az előző kötés lebontása nélkül, újabb nyomókötetést helyezünk az előző kötésre.

Akár az ujjal végzett leszorítás, akár a helyesen elkészített nyomókötés egymagában is képes az ütőeres vérzést megszüntetni.

14. Pszichológiai, intézkedés-lélektani és kommunikációs alapismeretek

14.1. Pszichológiai alapismeretek

A pszichológia a lelki élettel, a lelki jelenségekkel foglalkozó tudomány. A görög eredetű „psziché” (szellem, lélek) és a „logosz” (tan, ismeret) szavakból összetételéből származik.

Kezdetben a filozófiához tudományterületéhez tartozott, a XIX. század végén vált önálló tudománnyá. Jellegéből adódóan határterület a természet- és társadalomtudományok között (az embert, mint biológiai, és mint társadalmi lényt egyaránt vizsgálja). A pszichológia tapasztalatra épülő tudomány, ami meghatározza, milyen módszereket alkalmaz és dolgoz ki kutatásai és vizsgálatai során.

14.2. Intézkedés-lélektani alapismeretek

14.2.1. Általános lélektani alapismeretek

Az általános lélektan az egyes lelki jelenségekkel, azok belső törvényszerűségeivel foglalkozó tudomány. A lelki jelenségek egy része a világ megismerését segíti (érzékelés-észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet és a gondolkodás), más részük a világhoz való alkalmazkodásukban kap szerepet (cselekvés), míg van olyan lelki jelenség, amely ezen tevékenységekhez való viszonyunkat jellemzi (érzelmek).¹¹³

14.2.2. Intézkedés lélektani alapismeretek

Az emberi érzelmek közül a továbbiakban a rendvédelmi munka szempontjából leglényegesebb változatokkal, a félelemmel és az agresszióval foglalkozunk.

A **félelem** a veszélyhelyzet egyéni átélése, amely valamilyen veszélyt, károsító hatást jelez a személy számára, Védelmi funkciója van, mert mozgósítja a szervezet energiatartalékait, meggyorsítja a védekezést és fokozza a koncentrációt. A félelem bizonyos esetekben kórossá válhat, ezeket hívjuk fóbiáknak, melyekkel a lelki betegségek résznél foglalkozunk részletesebben.

A félelmet kiváltó okok szerint megkülönböztethetők a **konkrét félelmek**, melyeket valamilyen tárgytól, állattól, helyzettől való félelem meg-nevelésére használnak. Ismert a **szeperációs félelem**, amely az elszigeteltség, egyedüllét során jelenhet meg. A **szimbolikus félelem** gyermekkorban az ijesztő, kegyetlen történetek, mesék, filmek hatására alakulhat ki a szimbólumoktól való félelem miatt.

A félelemhez hasonló érzelem a **szorongás**. Lényeges különbség azonban, hogy míg a félelmet mindig valamilyen közvetlen ok váltja ki, a szorongás oka közvetett és távoli ezért tárgy nélküli félelemnek is nevezik. A félelem általában a veszélyhelyzet megszűnésével elmúlik, a szorongás évekig is fennmaradhat, és tartós személyiségjeggyé válhat. Kialakulásában szerepet játszhat a durva, erőszakos nevelés, vagy a túlzott elvárás a gyermekkel szemben. A szorongás nagyon sok lelki betegségnek a vezető tünete, valamint gyakori oka és következménye a személyiség konfliktusainak és megoldatlan belső feszültségeinek.

A félelemmel és szorongással pszichológiai szempontból sok közös vonást mutat a **stressz és a pánik** jelensége. A rendészeti munka szempontjából különös jelentőséggel bír a stressz mint lelki állapot.

A **stressz a megterhelő élethelyzetekben adott pszichológiai és élettani válaszok mintázata**.¹¹⁴ Olyan környezeti hatások esetén jelentkezik, amelyek szokatlan választ tesznek szükségessé és túlterhelik vagy meghaladják a személy erőforrásait. A terhelések lehetnek fizikaiak vagy pszichológiaiak. A legfontosabb pszichológiai terhelések közé tartoznak a

¹¹³ Miskolci Rendészeti Szakközépiskola: Társadalmi és kommunikációs ismeretek Miskolc, 2013.

¹¹⁴ A stressz fogalma a 30-as években Selye János kutatói munkássága nyomán vált ismertté.

nagyobb traumák (pl. baleset, közeli hozzátartozó halála), a komolyabb családi és munkahelyi konfliktusok, az élethelyzetek változásai (pl. nyugdíjazás, válás). Folyamatos stresszszokozó tényezők a zsúfoltság, és a nagy mennyiségű, gyors és gyorsan változó információ áradat.

A stressz kezelése szolgálat során

A szolgálati feladatok ellátása során előforduló stresszt kiváltó események értékelésének egyéni módja befolyásolja a stresszel való megküzdés hatékonyságát.¹¹⁵ **A stresszel való megküzdés módjai**

- a) **Feladatorientált, problémaközpontú megküzdési stratégia:** Cselekvő, alkotó gondolkodó megoldással igyekszik az ember megváltoztatni a stresszkeltő körülményeket, ami a tudatos átgondolást és tervezést jelent.
- b) **Érzelempontú megküzdési stratégia:** A belső, érzelmi állapot megváltoztatása, a stressz jelentésének átformálása a negatív érzelmek elkerülése céljából, de így a problémamegoldás is elhalasztódik.
- c) **Elterelő stratégia:** A problémán történő folyamatos aggódás, amely mélyíti a rossz közérzetet, és akadálya lehet a helyzet pozitív megoldásának.
- d) **Viselkedési stratégia:** A rendszeres sport, a testmozgás és a társas érzelmi támasz keresése is enyhíthet a szorongást. Ennek a stratégiának a negatív kimenetelű változata is, amikor a feszültség levezetése alkohol, drog használatával vagy dühkitöréssel történik.

14.3. Kommunikációs alapismeretek

14.3.1. A kommunikáció fogalma, fajtái

Általános értelemben **kommunikációnak** nevezünk mindenfajta információcserét.¹¹⁶ Elsődlegesen beszéd útján valósul meg melyet verbális kommunikációnak nevezünk. A kommunikáció másik formája a nonverbális, nem beszéddel történő információcsere.¹¹⁷

A hivatalos stílusú szóbeli kommunikáció

A **szóbeli kommunikáció** alkalmazásának feltétele a szakmai szókincs megléte, és annak helyes használata. Ügyelni kell a helyes stílus alkalmazására, mely a közlésfolyamat egészének jellegét meghatározza. A rendvédelmi szervek kommunikáció során leggyakrabban a hivatalos stílust alkalmazására kerül sor. Ennek alkalmazásával nyílik lehetőség tájékoztató, figyelmeztető vagy felszólító jellegű információcserét folytatni úgy, hogy közben a közlést végző személytelen marad, és a szituációtól, valamint az abban részt vevő személyektől kellő távolságot tud tartani. Az átadott információk a szakszókincs és a hivatalos stílus révén kellően pontosak, egyértelműek és tárgyilagosak lehetnek. Ugyanakkor e stílus használata kellő udvariasságot is biztosít.

A rendvédelmi szervek a szóbeli kommunikációja során többnyire az „Ön” megszólítási formát használják (felnőttek állampolgárok esetében), a tegeződés a kommunikáló felek egyik

¹¹⁵ Csomós István Intézkedés lélektan és kommunikáció. Nemzeti és Felnőttképzési Intézet. 23.o.

¹¹⁶ Rácz György ny. r. örgy Társadalmi és kommunikációs ismeretek egységes jegyzet a rendészeti szakközépiskolák számára rendőri intézkedések kommunikációja. Budapest, Belügyminisztérium 2001-es további kiadásai.

¹¹⁷ Dr. Sárközi Ferenc: Rendészeti alapvizsga tananyag. Rendészeti alapismeretek. Rendészeti Alap-szakvizsga Bizottság Budapest 2018.

irányban sem megengedett és elfogadott. Az írásbeli kommunikáció kizárólagos formája a hivatalos kommunikációs forma.

A nonverbális kommunikáció

A rendvédelmi szervek személyi állománya szolgálata során folyamatosan kommunikál. Nemcsak szóban, hanem külsejével, egyenruhájával, testtartásával számos üzenetet közvetít. Így a közvetített információ jelentős része nem csak szóbeli, hanem arckifejezéssel, testtartással, mimikával, összefoglaló néven a nonverbális kommunikáció útján jut kifejezésre.

Kiemelt fontosságú ennek az igen összetett kommunikációs formának az ismerete, mert helyes használatával komoly taktikai előny érhető el.

Általánosságban elvárható, hogy az arckifejezés, a tekintet, a gesztikuláció álljon összhangban a szóban mondottakkal. Az intézkedések során kerülni kell a félreérthető vagy érzelmeket kifejező gesztusokat, mozdulatokat.

A nonverbális kommunikáció egyes elemeinek, mint például a testtartásnak, illetve a kéz helyzetének kiemelt jelentősége van. Intézkedés közben hiba a kéz zsebre tétele, illetve a karok összefonása a test előtt. Ezért a helyes olyan testtartás kialakítása, mely során kezünk magunk előtt van, ám nem közvetít sem kihívó, sem támadó jelzést, ám szükség esetén gyors reagálást tesz lehetővé.

A kommunikáló felek térközsabályozásnak komoly biztonsági szerepe mellett üzenet-értéke is van. Az **embert körülvevő** úgynevezett „**zónákat**” az alábbi csoportokra osztjuk.

- a) Intim zóna (0-50 cm)
- b) Személyes zóna (50-120 cm)
- c) Társasági zóna (120-350 cm)
- d) Nyilvános zóna (350 cm felett)

Ezek a zónák kultúránként és az érintkezés fajtájától függően is változnak. Társadalmi érintkezéseink nagy része a társasági zónában történik. Az intézkedések során a célszerű és biztonságos alaptávolság – pár méter – is e zónába esik.

Fel kell ismerni, és tudatosan alkalmazni kell a következő szabályt. Ha valamilyen okból belépünk valakinek a személyes vagy intim zónájába, akkor az illetőt kényelmetlen (nonkomfort) helyzetbe hozzuk. E helyzetből előny is kovácsolható, ám fel kell készülnünk arra is, hogy az illető e kényelmetlen helyzetből meneküléssel vagy épp ellenkezőleg, támadással próbál szabadulni.

14.3.2. Kommunikáció krízishelyzetben

Amennyiben rendészeti tevékenység során tudatzavaros vagy inadekvát módon viselkedő személlyel kell intézkedni, legfontosabb szempont a magunk, mások és végül a személy saját biztonsága. Amennyiben a kiváltó ok nem egyértelmű, vagy megoldása nem megvalósítható rövid időn belül, és hosszabb-rövidebb kommunikációra kerül sor, elsősorban a lehetséges veszélyforrások folyamatos felmérését kell szem előtt tartani.

Zavart tudatú személlyel soha nem maradjunk egyedül, törekedni kell az intézkedési helyzetben megerősítő erők bevonására. Sikeres kapcsolatfelvétel esetén törekedjünk párbeszédre, de a párbeszéd nem lehet egyoldalú kommunikáció. Stílusunk legyen alapvetően

megértő-elfogadó, ám maradjon kellően határozott. A személy érezze, hogy helyzetét elfogadjuk, ám abban őt ne mélyítsük el. Itt is érvényes, hogy magunkat ne helyezzük a szituációba, ám jelezhetjük, hogy a helyzetét megértettük és képesek vagyunk átérezni. A személyhez történő bizonyos szintű kapcsolódást követően célszerű a helyzettel való valamiféle kommunikációs stratégia felkínálása, illetve az ehhez szükséges együttműködés kérése.

Ezekben a szituációkban kerülni kell az értékítéletet, megbélyegző véleménynyilvánítást. Nem eredményes a megváltozott észlelésű, téveszmékkal élő ember racionális érvekkel történő meggyőzése, kioktatása. Mindezzel csupán bizalomvesztés és elszigetelődés érhető el, mellyel az intézkedés sikerét veszélyeztethetjük.

Az eredményes kommunikáció krízishelyzetben lévő emberekkel igen komoly pszichológiai és mentális felkészültséget igényel, melyhez elengedhetetlenül szükségesek a gyakorlati foglalkozások, szituációs gyakorlatok, tréningek. Ezért önálló végrehajtására csak kellő felkészültség, és szakmai tapasztalatok, birtokában kerülhet sor.

A felhasznált irodalom jegyzéke

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről;
- 1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről.
- 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről;
- 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról;
- 1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról;
- 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról;
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről;
- 2001. évi LXII. törvény a szomszédos államokban élő magyarokról;
- 2004. évi XXIV. törvény a lőfegyverekről és lőszerekről;
- 2007. évi CLII. törvény az egyes vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettségekről;
- 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról;
- 2010. évi CXXVI. törvény a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosításokról;
- 2010. évi XLIII. törvény a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról;
- 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről;
- 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról;
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről;
- 2012. évi I. törvény a Polgári Törvénykönyvről;
- 2012. évi XXXVI. törvény az Országgyűlésről
- 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról;
- 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról;
- 2018. évi CXXV. törvény a kormányzati igazgatásról;
- 2018. évi V. törvény Magyarország minisztériumainak felsorolásáról;
- 2019. évi XXXV. törvény az idegenrendészeti szervvel összefüggő egyes törvények módosításáról;
- 126/2019. (V. 30.) Korm. rendelet, az idegenrendészeti szerv kijelöléséről és hatásköréről;
- 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról;
- 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről;
- 29/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről;
- 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról;
- 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet a terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól
- 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet a terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól;
- 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről;
- 14/2016. (V. 10.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a

- különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszereléséről;
- 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról;
 - 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról;
 - 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról;
 - 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról;
 - 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról;
 - 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról;
 - 70/2011. (XII. 30.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek munkavédelmi feladatai, valamint foglalkozás-egészségügyi tevékenysége ellátásának szabályairól;
 - 1144/2010. (VII. 7.) Korm. határozat a Kormány ügyrendjéről;
 - 31/2017. számú BM OKF főigazgatói intézkedés a hivatásos katasztrófavédelmi szervek hivatásetikai szabályzata;
 - 32/2012. (VII. 19.) BM utasítás a használatra kiadott szolgálati lőfegyverek és tartozékaik, valamint a szolgálati löszerek biztonságos tárolásáról, kezeléséről és megőrzéséről;
 - 44/2018. (VIII. 23.) ORFK utasítás az ORFK Lövészeti Szabályzatról;
 - 18/2011. (VI. 30.) BM utasítás a Belügyminisztérium Rendszeresítési Szabályzatáról;
 - 18/2010. (OT 9.) ORFK utasítás a rendőrségi fogdák, az őrzött szállások és a határrendészeti kirendeltségek előállító helyiségeinek AIDS ellen védő egységfelszereléssel történő ellátásáról;
 - 8/1999. (III. 8.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Alaki Szabályzata kiadásáról;
 - 1-1/19/2007 BV OP intézkedés- Alaki szabályzat;
 - 11/2018. (VI. 12.) BM utasítás a Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról;
 - Csomós István Intézkedés lélektan és kommunikáció. Nemzeti és Felnőttképzési Intézet.
 - Dr. Sárközi Ferenc: Rendészeti alapvizsga tananyag. Rendészeti alapismeretek. Rendészeti Alap-szakvizsga Bizottság Budapest 2018.
 - Közigazgatási alapvizsga. MKI 2005.
 - Közigazgatási szakvizsga. Első hatályosított kiadás. Dialóg Campus Kiadó. Budapest 2016.
 - Közigazgatási vizsga tananyagok. Közigazgatási szakvizsga - Általános közigazgatási ismeretek I. modul. A központi állami szervek rendszere. Első hatályosított kiadás. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs 2016.
 - Közigazgatási vizsga tananyagok. Közigazgatási szakvizsga - Általános közigazgatási ismeretek II. modul. Általános jogalkotási és jogalkalmazási ismeretek. Első hatályosított kiadás. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs 2016.
 - Közigazgatási vizsga tananyagok. Közigazgatási szakvizsga. Államigazgatás. Első hatályosított kiadás Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs 2016.
 - Közigazgatási vizsga tananyagok. Közigazgatási szakvizsga. Általános közigazgatási ismeretek. IV. modul. Közigazgatás szervezési és vezetési ismeretek. Harmadik hatályosított kiadás Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs 2016.
 - Miskolci Rendészeti Szakközépiskola. Lőkiképzési alapismeretek jegyzet. Összeállította: Nyilas István r. ftőrm Miskolc 2013.
 - Miskolci Rendészeti Szakközépiskola: Társadalmi és kommunikációs ismeretek Miskolc,2013.
 - Nemzeti Közszolgálati Egyetem - Közigazgatási alapvizsga tananyagok - Harmadik, hatályosított kiadás. Dialóg Campus kiadó Budapest-Pécs 2016.

- Nemzeti Közszerológati Egyetem Űgykezelői alapvizsga tankönyv. Budapest 2012.
- Ráczy György ny. r. űrgy Társadalmi és kommunikációs ismeretek egységes jegyzet a rendészeti szakközépiskolák számára rendőri intézkedések kommunikációja. Budapest, Belügyminisztérium 2001-és további kiadásai.
- Rendészeti szakvizsga. Közigazgatási és integrált vezetési ismeretek I kötet. Közigazgatási ismeretek. Rendészeti Alap- és Szakvizsga Bizottság Budapest, 2014.
- Rendészeti szakvizsga. Közigazgatási és integrált vezetési ismeretek II. kötet. Integrált rendészeti vezetési ismeretek. Rendészeti Alap- és Szakvizsga Bizottság Budapest, 2015.
- Tóthné Dr. jur. Demus Mária Ph.D. - Dr. Sóti Kálmán: Rendészeti alapvizsga - Közigazgatási alapismeretek. Rendészeti alap- és Szakvizsga Bizottság Budapest, 2014.
- Űgykezelői alapvizsga Harmadik hatályosított kiadás. Dialog Campus kiadó Budapest Pécs Nemzeti Közszerológati Egyetem 2016
- http://kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/19_0790_005_101030.pdf
- <https://elsosegely.hu/>
- http://www.rendvedelmikar.hu/letoltes/document/document_176.pdf
- <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendori-hivatas-etikai-kodexe>
- http://www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/szervezet/hivatasetikai_szabalyzat_2017.pdf